This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

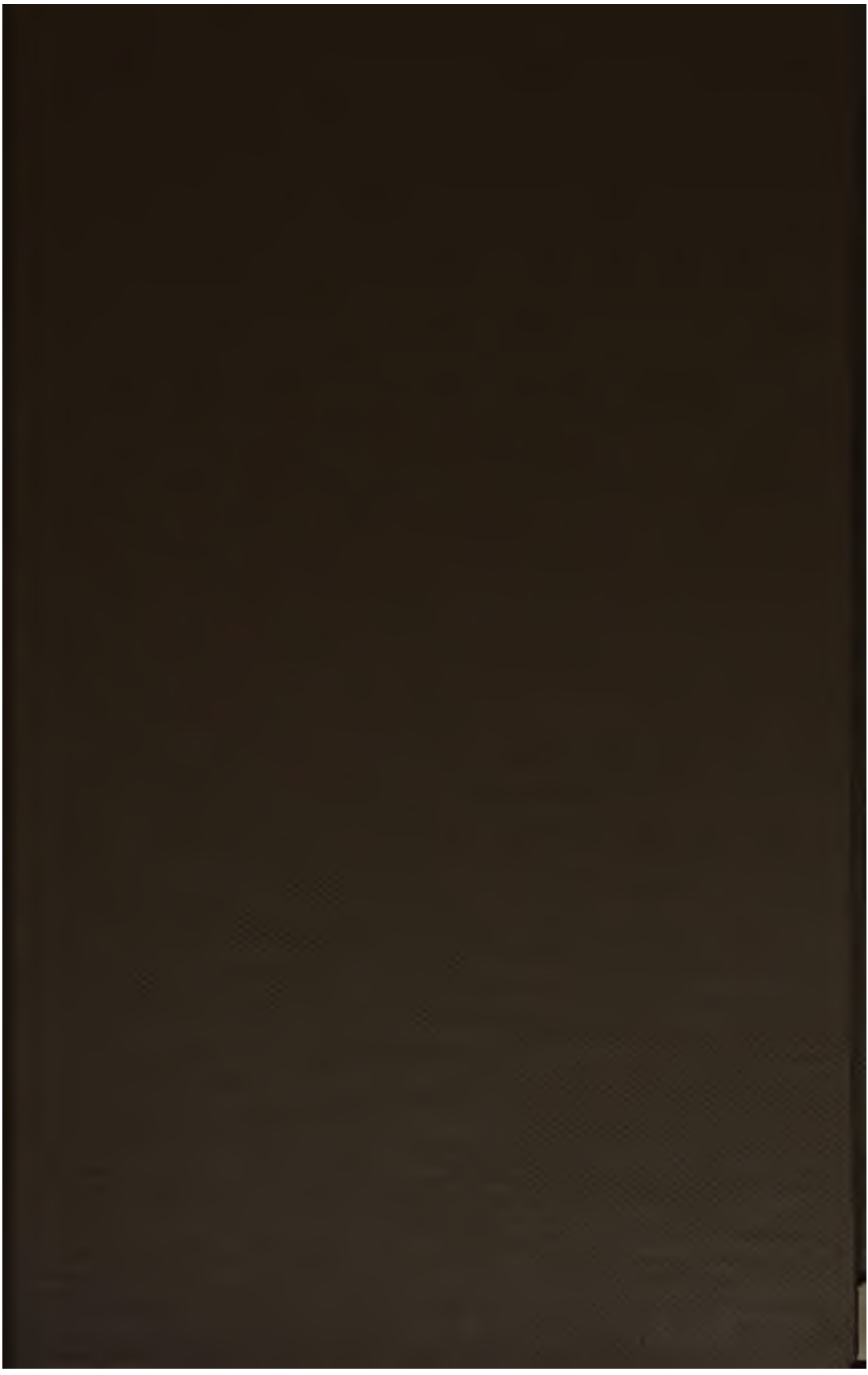

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

Lith. Farský v Praze.

Královské

město Sušice a jeho okolí,

aneb

Popis všech v okresu Sušickém ležících měst, městeček, vesnic, samot, kostelů, hradů a tvrzí, všech zemských panství a statků,

na základě statistiky, děje- a místopisu

sepsal

J. A. Gabriel,

doktor veškerých práv, poslanec na sněmu českém, okresní starosta a cestný měšťan v Sušici.

S vyobrazením města *Sušice*, kostela v *Petrovicích* a na *Albrechtci*, hradu *Velhartického* a tvrze *Kašovické*, pak s mapou *okresu Sušického.*

Čistý výnos se věnuje v prospěch okresní nemocnice v Sušici.

V PRAZE.

Tiskem Dra. Edvarda Grégra. — Nákladem spisovatelovým.

1868.

DB2653
S93G3

Vydáno s výhradou práva ku překladům.

Všem rodákům

okresu Sušického

bez rozdílu národnosti

věnuje

spisovatel.

Naše město na Otavě,
Poslední je sídlo Čechů,
Věrné otcům, matce Slávě,
Věrné vlasti bez oddechu.

B. Peška.

Předmluva.

Dne 25. listopadu 1828 přivezl mne můj již v Pánu zesnulý dobrý otec co hocha sedmiletého do města *Sušice* za tím účelem, abych zde navštěvoval městskou školu. Odevzdal mne do ochrany tehdejšího prvního učitele Václava Hoška, u něhož jsem byl bytem tři leta a který mi byl po ten čas pečlivým pěstounem a dvě leta laskavým zároveň učitelem.

Z té doby pochází má láska k tomuto městu, kterou jsem co studující dílem hraním divadla o prázdninách v prospěch dobročinných ústavů zdejších jakož pak založením městské knihovny ve spolku se šlechetným, bohužel již dávno zesnulým p. P. Josefem Schmidingrem dostatečně projevil.

Dne 25. listopadu 1850 přistěhoval jsem se se svou chotí do Sušice, stav se r. 1851 členem ředitelstva spolku lidumilného a r. 1855 čestným měšťanem tohoto města. Za svého pobytu v Sušici od r. 1850—1856 jsem sbíral podlé příhody historická data o tomto v dějepisu Českém někdy dosti důležitém místě, maje již tehdáž na mysli sepsati a vydati jednou v prospěch nějakého dobročinného ústavu monografii kr. města *Sušice.*

Sbírání materiálu za tímto účelem nemělo bohužel z počátku žádoucího výsledku, neb pořádného archivu zde nebylo a podlé doslechu se již mnoho let před tím zavezlą velká zásoba starých listin, která se na půdě domu, jehož majitel někdy býval syndikem města, dlouhý čas nacházela, co starý papír do papírny.

Jinak se též pravilo, že se do starých českých listin i kupecké zboží zaobalovalo. Co tedy dříve v tom ohledu požár nezahubil, zničila později svévolně lidská ruka.

I musel jsem z té příčiny odjinud pramenů vyhledávati.

K tomu mě sloužily následující spisy:

1. *Jaroslava Schallera* místopis království Českého, díl 3., kraj Prachenský. (Německý spis od r. 1790.)

2. *J. G. Sommra* Čechy, 8. díl, kraj Prachenský. (Německý spis od r. 1840.)

3. *Časopis českého Musea*, ročník 1834, str. 335. *Listář historický* od J. Schöna. Ročn. 1846. Horopis český od J. Krejčího. Ročník 1855. „Něco o pomezí země české“ od V. V. Tomka; ročník 1856. „O starých cestách z Čech a z Moravy“ od dra Hermenegilda Jirečka.

4. Frant. *Palackého* „Dějepis Český.“

5. Fr. *Palackého* „Archiv Český“ čili staré písemné památky české i moravské. Posud 22 svazky. V Praze 1840—1862.

6. *Regesta* diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars I. Annorum 600—1253. Opera Caroli Jaromiri *Erben*. Pragae 1855.

7. *Desky zemské.* *)

8. Bohuslai Balbini Miscellanea historica regni Bohemiae. 10. vol. Pragae 1679—1688. fol. It. Bohemia docta 3. vol. Pr. 1776—1780.

9. M. Paulus *Stranský* de Republica Bojema, Lugd. Batav. ex. offic. Elzevir. 1634.

---

*) U každého panství neb statku zemského poznamenána jest řada kněh v deskách zemských se nacházejících s udáním čísel a známek listin v takové knize (jindy kvaterny) vepsaných a o tom statku jednajících, takže sobě každý statkář, když mu na tom právě bude záležeti, opisy takových často proň důležitých listin zjednati může.

10. Lib. Erect.

11. Staří letopisové čeští.

12. F. W. Pelzel. „Kaiser Karl IV. König von Böhmen.“

13. Bonaventurae Pittner „Thesaurus absconditus — S. Guntherus etc. Brunnae 1762.

14. T. J. Pessina de Czechorod „Prodromus Moravographiae“ t. j. předchůdce Moravospisu. V Litomyšli. 1663.

15. M. Daniele Adama z Veleslavína kalendář historický. V Praze (1577) 1590. Fol.

16. Chronologische Geschichte Böhmens von Fr. Pubitschka.

17. Život Viléma Rosenberka od Václ. *Březana* (Staročes. bibl. č. II.) V Praze 1847.

18. Obraz minulosti starožitného města Prachatic od F. J. Slámy. V Praze 1838.

19. Die k. Stadt Wodňan von Jos. Schön. (Rukopis od r. 1831 v archivu městském ve Vodňanech, práce to velmi důkladná.)

20. D. M. Štembera místopis města Rakovníka. V Praze r. 1839.

21. Památná kniha fary Velhartické, založena od faráře Vojtěcha Pořického Prokopidesa z r. 1588.

22. Liber memorabilum parochialis ecclesiae Petrovicensis.

23. J. A. Höffrle, Pfarrer zu Gutwasser. Ein Baum gepflanzt an den Wasserbächen Sct. Guntherus. Prag 1751.

24. Kurz verfasste historische Nachricht vom Ursprung des Brünnleins *Wodolinka*, von Franz Hruška, Pfarrer in Zbinitz. (Rukopis od r. 1776 v zámecké knihovně v Hrádku.)

25. Der *Böhmerwald* von Jos. Wenzig und Joh. Krejčí. Prag 1860.

26. Der *bairische Wald* (Böhmerwald). Illustriert und beschrieben von Bernhart Grueber und Adalb. Müller. Regensburg 1846.

27. Dr. Hermenegild *Jireček* „Slovanské právo v Čechách a na Moravě. Doba nejstarší od prvních zpráv do konce X. století. V Praze 1863.

28. F. A. Heber Böhmens Burgen. Prag 1844—1848.

29. Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis. Von P. Johann Trajer. Budweis 1862.

30. Bernard Fürth, Fabriksherr zu Schüttenhofen. Biographische Skizze von Heliodor J. Truska. Wien 1854.

31. Der land- und lehentäfliche Grundbesitz im K. Böhmen von Prof. Dr. Jonák. Prag 1865.

32. Tafeln zur Statistik der Land- und Forstwirthschaft des Königreiches Böhmen. I. Band. 3. Heft. Kreis Pisek. 1863.

33. Zápisky bývalého měst. písaře v Sušici V. Kadeřávka ze 17. století.

34. Zápisky měšťana Prokopa Gehringra, sahající do 18. stol.

35. V. V. Tomka „Dějepis Prahy.“ Díl I. v Praze 1855.

36. J. A. Dundra, úředníka Česk. musea v Praze „výpisky.“

Vděčně zde musím uvésti, že mne historiograf království Českého, slavný náš p. Fr. Palacký a p. Antonín Rybička (Skutečský), c. k. tajemník nejvyššího soudu ve Vídni, sdělením svých dat o Sušici laskavě podporovali. I cítím se zavázánu těmto pánům za jich spanilomyslnou ochotnost tímto projeviti díky.

Tím spůsobem na mnoze dosti pracně sebraný material nebyl ovšem ještě takový, aby se byl mohl sepsati důkladný dějepis Sušice.

Z té příčiny jsem ještě r. 1860 váhal vydati monografii Sušice, ačkoliv jsem již před tím podal v časopisech, jmenovitě: v Lumíru, v Poutníku od Otavy, pak v památkách archaeologických a místopisných články do toho oboru sahající.

R. 1861 jsem se stal purkmistrem v Sušici a brzo na to poslancem sněmu pro okres Sušicko-Kašperskohorský, byv navržen za poslance pro města Sušici, Strakonice, Vodňany.

R. 1864 byl jsem opět za purkmistra Sušického zvolen a doplňoval jsem dle možnosti sestavený již rukopis, změnil však již dříve původní plán svůj, vydati totiž pouze monografii města Sušice, rozšířiv dílo své na základě statistiky, děje- a místopisu na celý okres Sušický, dal jsem vyhotoviti p. Janem Ed. Wagnerem v Praze mapu okresu Sušického a přítelem svým p. Ed. Heroldem vyobrazení města Sušice, kostelů starožitných v Petrovicích a na Albrechci, hradu Velhartického a tvrze Kašovické.

V roku 1864 jsem vydal německou monografii o královském Hvozdu z té příčiny, poněvadž se obyvatelé té krajiny, podnes „Kralováci“ od Čechů zvaní, o to u vlády ucházeli, dosíci svých starých privilegií.

Účel spisku toho — o kterém se kritika příznivě pronesla — byl, krajanům svým marnost takového počínání dokázati.

Toť krátká genesis díla přítomného. Jak daleko jsem dostál úloze své, to ať rozsoudí mužové, jenž práci tak nevděčnou a při chudobě materiálu také právě ne lehkou, spravedlivě posouditi znají.

Úmysl můj při vydání tohoto spisu jest hlavně ten: probuditi u krajanů svých lásku k naší drahé vlasti, seznámiti rodáky okresu Sušického se starobylým městem Sušicí a jeho okolím, uvésti jim v paměť minulost a upozorniti je na přítomnost v ohledu hmotném a duševním, s tím vřelým přáním, aby se pravý duch vlastenecký v Sušici a jeho okolí na vždy pevně zahostil.

Najde-li prace má dost malého jen uznání, bude mi to velkým potěšením, jakož i to, když v jiných okresích se mužové, jimž blahobyt a vzdělanost jich krajanů na srdci leží, o podobná, ovšem důkladnější díla — postarají. Vůle moje byla dobrá, že síly moje a okolnosti nepříznivé mi zabránily něco důkladnějšího podlé svého srdečného přání laskavým čtenářům

podati, za to ovšem nemohu já, za to musí osud odpovídati. Ujišťuji, že mně město Sušice a celé okolí jeho již dávno před tím, než-li jsem se stal poslancem zemským a pak starostou okresním na srdci ležely, a končím předmluvu svou s přáním, aby si obyvatelé okresu Sušického a to jmenovitě měšťané Sušičtí více všímali života veřejného, nežli se to posud bohužel stávalo, aby sobě nejen každé město a městečko nýbrž i každá obec zakládala knihy památné, neb knihy takové jsou po čase pravá zrcadla našich jednání a skutků pro potomstvo, z kterých ono sobě může bráti příklady a výstrahy k svému prospěchu.

V Sušici dne 2. března 1868.

Dr. J. A. Gabriel.

Registřík jmen místních.

(Zkrácená slova: politická obec = p. o.; katastralní obec = k. o; fara = f.; zemský statek = z. st.; samota = s.; ves = v.; vrch = vr.)

A.

Albrechtice, p. a k. o. str. 114.
Albrechtice, f., 115.
Albrechtice, z. st., 116.
Althütten, viz Stará huť.
Alžbetin, 117.
Aninov, 117.
Antonka, 117.
Audechen, viz Zalužice.

B.

Babylon, 117 a 229.
Bešetín, 117.
Bezděkov, k. o. st., 117.
Bilenice, k. o., 117.
Blazilov, dvůr, 176.
Bohdašice, k. o., 120.
Bohov, z. dvůr, 120.
Borek, vrch, 121.
Borovka, 5, 121.
Bošov, v., 121.
Brabšov, k. o., 121.
Braničkov, v., 122.
Braslav, 122.
Brunst, 224.
Břetětice, k. o., 122.
Březina, vršek, 123.
Bucher, s., 223.
Budětice, p. a k. o., 123.
Budětice, f., 123.
Budašice, viz Bohdašice.
Bukovník, p. a k. o., 125.
Bukovník, f., 126.
Busil, s., 177.

C.

Cíhelna, v., 127.
Cimice, p. a k. o., 128.
Cuš, s., 230.

Č.

Částkov, k. o., 128.
Častonice, k. o., 129.
Čejkov, p. a k. o., 129.
Čeletice, k. o., 130.
Čepice, p. a k. o., 131.
Čerma, p. a k. o., 132.
Česká huť, viz Hůrka.

D.

Damětice, k. o., 132.
Defferník, k. o., 133.
Defferník, z. st., 133.
Divišov, k. o., 134.
Dlouhá ves, p. a k. o., 135.
Dlouhá ves, f., 135.
Dlouhá ves, z. st., 136.
Dobrá Voda, laz. místo, 137.
Dobrá Voda, f., 138.
Dobršín, p. a k. o., 139.
Dobřemělice, k. o., 140.
Dohaličky, ovčín, 140.
Domoraz, p. a k. o., 140.

Dražovice, p. a k. o., 141.
Drouhavec, k. o., 142.
Dub, s., 142.
Dubovka, s., 142.
Dvorec, s., 142.
Dvorec Červený, k. o., 143.
Dvornice, s., 144.

E.

Eisenstein, městys, 143.
Eisenstein, z. st., 144.
Eisenstein, f., 145.
Eisenstein, ves, p. a k. o., 146.
Eisnerův dvůr, 223.

F.

Fallbaum, vrch, 146.
Ferdinandov, 134.
Františkova ves, 146.
Frimburk, p. a k. o., 147.
Frimburk, hrad, 147.

G.

Gerlův dvůr, 223.
Gerlova huť, 224.
Glaserwald, 148.
Güntnerovy dvory, 224.

H.

Haid, dvůr, 230.
Haj, návrší, 148.
Hamlberg, vrch, 148.
Hartmanice, městys, p. a k. o., 148.
Hartmanice, f., 150.
Havírna, s., 144.
Hejtmanka, s., 151.
Hlavňovice, z. st., 151.
Hlavňovice, f., 152.
Hochal, dvory, 230.
Hora, vrch, 152.
Hory matky Boží, kr. hor. město p. a k. o., 152.
Hory matky Boží, f., 154.
Hrádek, p. a k. o., 155.
Hrádek, z. st., 155.
Hrnčíř, vrch, 158.
Humpolec, k. o., 158.
Hůrka, k. o., 159.
Hůrka, f., 160.
Hvízdalka, v., 161.
Hvozd, 161.

Ch.

Chamutice, k. o., 163.
Chamutice, z. st., 163.
Chlum, k. o., 165.
Chlum, z. st., 165.
Chmelna, p. o., 166.
Chmelna malá a velká, kat. o., 166.
Chotěšov, p. a k. o., 167.
Chvalšovice, k. o., 168.

J.

Janovice, k. o., 168.
Jarkovice, v., 168.
Javoří (Javořicko), v., 169.
Javoří, p. a k. o., 169.
Javorník, vrch, 169.
Jiřična, p. a k. o., 170.
Jiřična, z. st., 170.

K.

Kadešice, p. a k. o., 171.
Kalov, vrch, 172.
Kašovice ves a tvrz, 172.
Kiesleiten, v., 174.
Kněžice, z. st., 174.
Kochanov, býv. k. rychta, p. a k. o., 176.
Kochanov, vrch, 177.
Kočanda, s., 178.
Kojšice, k. o., 178.
Kojšice, z. st., 178.
Köhlerwastl, s., 224.
Köpply, 177.
Kovárna, s., 179.
Kravolušice někdy ves, 179.
Křiženec, vrch, 179.
Krušec dolní, p. a k. o., 179.
Krušec dolní, z. st., 180.
Krušec horní, k. o. 181.
Krušec horní, z. st., 182.
Krušec prostřední, ves, 183.
Kubička, s., 176.
Kundratice, p. a k. o., 183.
Kundratice, z. st., 184.
Kunkovice, p. a k. o., 185.
Kunkovice, z. st., 185.

L.

Laka, vrch a jezero, 186.
Lamberk, stráň, 186.
Laturnová huť, 160.
Lešišov, k. o., 187.
Lhota, k. o., 187.
Lhota, z. st., 188.
Libětice, v., 189.

Libětice, z. st., 189.
Loučova, k. o., 190.
Loučova, z. st., 190.
Luzna, 231.

M.

Mačice, p. a k. o., 192.
Mačice, z. st., 192.
Makov, 197.
Maršovice, p. o. 197.
Maršovice, k. o., 198.
Mastílka, s., 198.
Milčice, k. o., 198.
Milinov, p. a k. o., 199.
Mochov, k. o., 199.
Mokrosuky, p. a k. o., 200.
Mokřany, v., 177 a 200.
Moravec, s., 200.
Mouřenec, fara, 201.
Mühlberg, straň, 202.
Můstek, vrch, 202. — dvory 224.

N.

Nemělkov, p. a k. o., 202.
Nemělkov, z. st., 203.
Nezamyslice, p. a k. o., 204.
Nezamyslice, f., 204.
Nová veska, 208.
Nové městečko, v. k. o., 208.
Nůzcrov, k. o., 209.

O.

Orlov, popl. dvůr, 209.

P.

Pancíř, vrch, 210. — k. o., 210.
Paseka, 224, 230, 231.
Paště, dvory, 230.
Pateček, mlýn, 210.
Patrlova huť, 224.
Pařezí, viz Terezinov.
Pavinov, v., 210.
Pavinov, z. st. 210.
Peklo, mlýn, 211.
Petrovice, p. o., 211; — k. o., 212; — f. 212.
Pícho, p. a k. o., 214.
Platory, k. o., 215.
Podmokly, p. a k. o., 215.
Podmokly, z. st., 216.
Podolí, mlyn, 217.
Posobice, k. o., 217.
Pošingrův dvůr, 224.
Poušt, s., 230.
Pozorka, s. 217.
Prachlík, s., 217.
Prášilka, s., 218.
Předvojovice, v., 218.
Přestanice, k. o., 218.
Přestanice, z. st., 218.
Pšeidlův dvůr, 176.
Puchverk u Čermé, 219.
Puchverk u Suché, 219.

R.

Radkov (Rathgebern), s., 177.
Radkov (Roggau) k. o., 219.
Radkov malý (Ragersdorf), 219.
Radostice, k. o., 219.
Radvanice, k. o., 220.
Rapatice, v., 220.
Rojsko, v., 221.
Rok, k. o., 221.
Rothsailova huť, 144.
Rovina, 230.
Rozsedly, p. a k. o., 221.
Růvna, k. o., 222.

S.

Sedlice, pop. dvůr, 223.
Sedlo Rytířské, vrch, 223.
Seewiesen, byv. kr. rychta, p. a k. o., 223.
Seewiesen, f., 225.
Seewiesenský dvůr, 223.
Seprův dvůr, 176.
Simandlův dvůr, 225.
Smržna, ves, 226.
Sobikov, 226.
Sova, s., 177.
Souš, s., 224.
Spáleniště, s., 177.
Spičak, vrch, 227.
Stanikov dolní, k. o., 227.
Stanikov hořejší, k. o., 227.
Stanikov hořejší, z. st., 227.
Stará huť u Eisensteinu, 144.
Staré hutě, 230.
Statek starohutský, 177.
Stellkašparův dvůr, 224.
Stiglův dvůr, 223.
Stodůlky, byv. r., p. a k. o., 228 a 229.
Stojanovice, k. o., 231.
Stráně, vršek, 231.
Stráž, pohoří, 231.
Streblův dvůr. 224.
Strunkov, v., 232.
Strunkov, z. st., 232.
Stupna, s., někdy pop. dv., 120 a 233.
Suchá, k. o., 233.
Sukačka, s., 224.

Svatobor, vrch, 45.
Světla, k. o., 234.
Svinná, k. o., 234.
Svinná, z. st., 235.
Svojšice, p. a k. o., 235.
Svojšice, z. st., 235.
Svojšice, f., 236.

Š.

Šaibny, s., 144.
Šerlův dvůr, 230.
Širerová huť, 224.
Širerův dvůr, 224.
Šmauzovy hutě, 224.
Šorovský mlýn, 237.
Štěpanice, p. a k. o., 237.
Štěfaník, potok, 238.
Šteindl, vrch, 238.
Štěpaník, vrch, 238.

T.

Tamíř, mlýn, 238.
Tedražice, p. a k. o., 238.
Tedražice, z. st. 238.
Terezinov, v., 240.
Těšov dolní, k. o., 240.
Těšov dolní, z. st., 241.
Těšov hořejší, k. o., 242.
Těšov hořejší, z. st., 243.
Trpešice, v., 243.
Trsice, k. o., 244.
Tvrdoslav, v., 244.

V.

Vatětice, p. a k. o, 244.
Vatětice, z. st., 245.
Vejsluník, 230.
Velhartice, městečko, p. a k. o., 247.
Velhartice, f., 247.
Velhartice, hrad, 249.
Vodolenka, lázně, 253.
Vodolenov, p. a k. o., 254.
Vlastejov, k. o., 254.
Volšov, v., 255.
Volšov, z. st., 255.
Vorlov, viz Orlov.
Vosík, vrch, 256.
Vranov, v., 256.
Vysoký Hřbet, s., 160; — vr. 256.

W.

Wunderbach, 231.

Z.

Zadní chalupy, 177.
Zadní domky, 230.
Zadní pastě, 230.
Zahálka, s., 257.
Zaluží, v., 257.
Zamyšle, p. a k. o., 257.
Zamyslice, 258.
Záplatův mlýn, 257.
Zbynice, p. a k. o., 258.
Zbynice, f., 259.
Zdaun, fil. kostel, 260.
Zhuří, byv. kr. rychta, nyní p. a k. o., 261.
Zhuří, f., 262.
Zíkov, k. o., 262.
Zrdcadlárna, 144.

Ž.

Žban, vrch, 263.
Ždar, vrch, 263.
Žežulka, dvůr, 176.
Žichovice, p. a k. o., 263.
Žichovice, panství, 264.
Žihobec, p. a k. o., 268.
Žihobec, z. st., 269.
Žihobec, f., 270.
Žíkovy, k. o., 272.
Žíkovy, z. st., 272.

Obsah.

Předmluva.
Poměry přírodní.
I. Poloha zeměpisná. Str. 1.
II. Poměry horopisné a zemězpytné. Str. 3.
III. Vodopis.
a) Řeky a potoky. Str. 6.
b) Jezera, půda blatná, slatina, rybníky. Str. 10.
IV. Podnebí. Str. 10.
V. Květena. Str. 11.
VI. Zvířena. Str. 13.
Statistika.
I. Obyvatelstvo. Str. 15.
Svatby v okresu Sušickém r. 1858—1863. Str. 16.
Úmrtí v okresu Sušickém r. 1858—1863. Str. 19.
II. Národnost. Str. 22.
III. Výroba přírodnin. Str. 23.
Polní hospodářství. Str. 24.
IV. Průmysl. Str. 30.
V. Prostředky spojovací. Str. 32.
VI. Obchod. Str. 34.
VII. Církevní poměry. Str. 34.
VIII. Školství. Str. 35.
IX. Ústavy společenské opatrnosti, k uchování zdraví, ústavy dobročinné v prospěch chudoby, ústavy úvěrní a spolky. Str. 35.
X. Správa zemská. Str. 37.
XI. Okresní zastupitelstvo. Str. 39.
Dějepisný přehled. Str. 43—73.
Místopis města Sušice.
I. Poloha a hranice. Str. 74.
II. Velkost Sušice co obce katastrální. Str. 74.
III. Obyvatelé.
1. Počet a náboženství obyvatelů. Str. 76.
2. Jazyk. Str. 77.
3. Povaha tělesní, rodivost, smrtelnost a stáří. Str. 78.
4. Povaha duševní. Str. 78.
5. Kroj. Str. 80.

6. Živnosti.
a) Polní hospodářství. Str. 80.
b) Řemesla a obchod. Str. 81.
7. Starodávné obyčeje. Str. 82.
IV. Rozdělení města, počet domů a ulic. Str. 83.
Náměstí, hradby a brány. Str. 84.
V. Znamenitá stavení.
A. Kostely.
1. Děkanský kostel sv. Václava. Str. 84.
2. Kostel Matky Boží na hřbitově. Str. 89.
3. Kostel sv. Felixe řádu kapucínů. Str. 92.
4. Kostelík Anděla strážce. Str. 92.
5. Kaple sv. Rocha. Str. 94.
B. Jiná dílem veřejná, dílem soukromá stavení.
1. Radnice. Str. 94.
2. Děkanství. Str. 95.
3. Škola. Str. 96.
4. Synagoga. Str. 97.
5. Špitál. Str. 98.
6. Hostincové a hospody. Str. 98.
7. C. k. pošta. Str. 98.
8. Měšťanský pivovár. Str. 98.
9. Masné krámy. Str. 99.
10. Továrna na sirky. Str. 99.
11. Mlýny. Str. 99.
12. Dvory. Str. 100.
13. Střelnice. Str. 100.
C. Ústavy a spolky.
1. Ustav pro chudé. Str. 100.
2. Fundace pro studující. Str. 101.
3. Střelecký spolek. Str. 101.
4. ZpěváckÝ a hudební spolek „Svato-Václavský“ a bývalý spolek literácký. Str. 102.
5. Záložna. Str. 103.
6. Štěstěna Sušická. Str. 103.
7. Spolek lidumilný. Str. 103.
8. Nemocnice. Str. 103.
D. Erb města Sušice. Str. 104.
E. Výsady městské a trhy. Str. 104—113.
Popis všech v okresu Sušickém (mimo okr. město Sušici) ležících míst politických a katastrálních obcí, starých hradů, tvrzí, far, zemských statků a samot. Str. 114—268.

(Viz ku konci seznam míst.)

Poměry přírodní.

I. Poloha zeměpisná.

Okres Sušický zaujímá jihozápadní díl kraje Píseckého (Prachenského), jenž hraničí západně s královstvím Bavorským, a to sice se soudním okresem Řezenským Dolního Bavorska.

Hranice ty počínají mezi vrchem Zvergekem a Jezerní Stěnou; táhnou pak k jihu, nechají Eisensteinské hutě v pravo, jdou mezi Bavorským Eisensteinem a Alžbětínem (Elisenthal) pod Ferdinandovským údolím (Ferdinandsthal), táhnou se pak k východu skrze les Českohutský, po německu „Drosseln" zvaný a končí pak pod vrchem Lakou.

Severně hraničí okres Sušický nejvíce s krajem *Plzeňským* a něco též s okresem Horažďovickým (kraj Písecký). Kraj *Plzeňský* hraničí od vrchu Jezerní Stěny (v okresu Nyřském) až k vesnici Měřenicím (okres Planický) s okresem Sušickým. Od Jezerní Stěny vedou hranice mezi okr. Sušic. a okr. Nyřským pod Bystřickým jezerem k vrchu *Panceři*, odtud k severu k vrchu *Můstku*, nechají několik dvorů Seewiesenských (jako Schafhauserův, Girglův dvůr a Suchou Studánku) v pravo a táhnou se okolo *Vlčí jámy* (Wolfsau) až k Divišovicím.

Dále počínají hranice s okresem Klatovským nedaleko Čachrova, obejdou v směru jižném ves Brodné a Onen Svět, jdou pak okolo Jesení k severu, nechají vrch Zahrádku v levo, jdou mezi *Tvrdoslavem* a Makovem pak severovýchodně nad *Nemilkovem* a *Vilharticemi* dále pod Tajanovem severně, kdež pak se hranice okresu Klatovského končí. Pod Tajanovem u vsi

Konina počínají hranice s okresem Plánickým, jdou severně mezi Oučínem a *Mokrosuky* okolo Puchverku k vrchu Vidhosti, táhnou se pak jižně k Zamyšlicům pak mezi *Čejkovským* vrchem a Sedlečkem až nad *Bohov*, kdež končí.

Odtud táhnou se hranice mezi okresem Horažďovickým jižně pod Vlkonicemi okolo vrchu *Žbánu*, nechají ves *Budětice* v levo, jdou až k můstku u Rábí, táhnou se pak východně k řece Otavě, odtud přes Otavu k Hejné, pak jihovýchodně okolo Královického rybníka, pak Laznou a končí nad Frimburkem.

Za Frimburkem započnou najednou hranice směrem jihozápadním a dělí okres Sušický od okresu Strakonického mezi *Dameticemi* a Krejnicemi až k *Mačicům*, kdež hranice okresu Strakonického přestanou a hranice okresu Kašperskohorského počátek berou.

Od *Mačic* jdou hranice okolo *Bukovníka* napřed k severu pak k jihu, přejdou přes Damický vrch a táhnou se oklikami okolo Věština až k Strašicím.

U Šimanova (okr. Kašp.-Hor.) táhnou hranice k severu okolo poplužního dvora Stradalského, pak k západu přes Kamenný vrch a berou nad Humpolcem zase jižní směr. Pod *Humpolcem* jdou zase nad Novým Dvorem a Opolincem, přejdou pak přes Otavu za *Rojskem*, táhnou se pak okolo *Sieglova* dvoru, Smržné (Mirkau) k Wunderbachu.

Nad Rejšteinem tvoří až do Hiršensteinu Otava, od Hiršensteinu pak veliký potok *Kyslík* (Kiesling) až pod Stodůlky hranice. Když Kyslík přestane býti hranicí, jde čára nad Grubergem a Stubenbachem k Frombergu, táhne se odtud jihozápadně k Steinlovskému vrchu a končí tu zase u vrchu Laka na pomezí Bavorském.

Poloha zeměpisná okr. Sušického jest mezi 49° 6′ a 59° 19′ severní šířky a mezi 30° 51′ a 31° 24′ východní délky.

Okres *Sušický* se podobá zemi Moravské, jest rovněž nepravidelný, na široko roztažený pětihran. Délka od jihu k severu, od *Stodůlek* až k hranicím nad *Čermou* obnáší $2\frac{7}{8}$ mil, ve směru od západu k východu, od Můstku až k Bukovníku $3\frac{15}{16}$ mil.

Nejzápadnější místo v okr. Sušickém jest *Rotsalova hut* u Eisensteinu, nejjižnější *Přední Waid*, nejsevernější *Zámyslice* nad Čejkovem a nejvýchodnější *Frimburk*.

Podle nového katastru obnáší povrch okresu Sušického 90,482 jiter, 384 čtver. sáhů aneb $9\frac{1}{10}$ čtver. mil, jest to jak vidět *největší* okres nejen v kraji Píseckém, ale celého království Českého.

II. Poměry horopisné a zemězpytné.

Okres Sušický jest veskrz krajina hornatá; na západní straně vystupuje mohutné pohoří *Šumava* s vyšinami i přes 600 víd. sáhů nad hladinou mořskou, od nichžto pak sáhají ramena do vnitř okresu.

Východně od Jezerní Stěny v okresu Nyrském (v Plzň.) strmí v okresu našem co pokračování Jezerní Stěny vrch *Špičák* (Spitzberg) u Eisensteinu a za ním severně *Vysoký Luh* (n. Hochfiederet) 647 sáhů vysoký; jeho kořeny u nás jsou *Pancíř a Můstek.*

Pancíř 609·7 sáhů vysoký vysýlá své ouboce do údolí u Eisensteinu a České Hutě.

Za Pancířem zdvíhá se severně *Můstek*, od něhož hluboké údolí odděluje *Javorník*, s nímž na východní straně *Vysoký Hřbet* souvisí, na jehož východním konci skála *Sv. Vintíře* 525·8 sáhů nad mořem strmí.

Jihovýchodně od *Sv. Vintíře* vypíná se hora *Babylon* (n. Kiesleiten) 572·5 sáhů vysoká, která příkře z údolí Otavy vystupuje. Východní stráň se jmenuje Červený Mech. Hluboké údolí potoka Kyslíku dělí tyto hory jižně od hor na panství Stubenbašském, okr. Kašp. Hor.).

Vysoký Hřbet snižuje se bez výběžku zponenáhla k severu.

Výběžek *Vysokého Luhu* jest 447 sáhů vysoký *Borek* u Vilhartic. Odnoží *Javorníka* prostraňuje se mezi údolími potoků *Ostružny* a *Olšavky.* Jest to vlnovitá krajina, nad níž se hřbet Háj až ku Hrádku táhne.

Nejvyšší vrch toho odnoží jest západně od Sušice ležící vrch *Svatobor* 439·3 sáhů vysoký. Na pravé straně příjemného údolí vypíná se 419·7 sáhů vysoký chlum *Stráž*, který souvisí s horou Sv. Vintíře a s Babylonem. V údolí Eisensteinském strmí zrovna na pomezí Bavorském vrch Falkenstein, který širokým

hřbetem souvisí s Osou (v okr. Nyřském) a jest hlubokým údolím oddělen od velebného Arborce, který již docela v Bavořích leží.

Od Falkensteinu táhne se jihovýchodně hřbet v průměru 600 sáhů vysoký do okresu Kašp. Horského. Nejvyšší kupy ale nejsou na tomto hřbetě, nýbrž na odnožích jeho.

Za Falkensteinem spatřujeme *Vysokou* (n. Hohenstockriegel), před ním *Steindl*, *Laku*, *Fallbaum* a Štěpaník, od něho pak běží rameno až k *Pancíři* a *Můstku*. Od Černé Hory v okr. Vimberském táhne se severně široký hřbet do okr. Kašparsko-Horského a výběžky tohoto hřbetu jsou v okr. Sušickém *Rytířské Sedlo* u Albrechtce s dalekou vyhlídkou na Šumavu a krajinu okolo Otavy, *Kalov* a vršek *Anděla Strážce* u Sušice a konečně *Cimický vrch* naproti Čepicím. Na druhé straně Otavy severovýchodně od Sušice jest *Čepický vrch* 386 sáhů vysoký, pak u Budětic vrch *Žbán*.

Hory okresu Sušického jsou naskrze prahory Šumavy; v prahorách těch převládá *rula* (prvopuka) a *svor* daleko nad ostatní horniny. Ona tvoří pásmo zpodní, tato svrchní. Všechny ostatní horniny objevují se v porovnání s těmito jenom v podřízených ložištích; rula skládá jmenovitě celé předhoří až k pohraničnému *Velikému hřbetu*.

Obrysy žulových hor jsou zde z většího dílu jemné, okrouhlé, rušením na povětří pokrývají se z veliké části drobivou, písčitou ornicí a jen kolmější stráně zůstávají lysé. Smrky a jedle pokrývají v lesích mnohé z hor těchto. Nad rulou leží svor na jihozápadních hranicích u Eisensteinu a v královském Hvozdu.

Zrnitý vápenec vyskytuje se mezi Sušicí a Nyrskem v uzkých ložích na mnohých místech u Sušice skládá u Dobřína a Čepic celé površí. Obyčejně jest vápenec nečistý a rozličnými nerosty okolního kamení proniknut, jako křemenem, slídou, amfibolem a j., pročež se všechny sloje k vypalování stejně nehodí. Nejpilněji láme se vápenný kámen na místech, kde daleko v okolí žádného vápna není a tady odbyt hojný jest, jako u *Dobřína*, u *Svinné*, u *Bězděkova*. Žula objevuje se ve svých balvanitých skalách, dílem v mohutných spoustách uprostřed v rule jako jádro horstva, dílem v menších skalinách.

Jádro žulového površí běží od *Frimburka* k Žihobcím

druhé přes *Zbynice*, *Svojšice* až k Hartmanicům. Žula v coukách vyskytuje se okolo *Stráže*. Často chová taková žula v sobě turmalín, někdy přechází v pouhé křemenité žíly, které výbornou látku sklárnám podávají.

V křemenitých žilách rulového horstva jest na několika místech ryzé zlato roztroušeno, jako u Sv. Vintíře nad *Dobrou Vodou*. Z rozkotaného kamení přichází s pískem do potoků a řek, z nichž se v středověku znamenitou pilností ryžovalo, neboť u Olšavky a Ostružny a všech vedlejších potoků nacházejí se nasypané hromady písku, nejhojněji však na Otavě okolo Sušice. Nejhlavnější doba ryžování byla za krále Jana v 14. století, ale již od 16. století byl výtěžek velmi skrovný a postupem času úplně zanikl. Zlatonosné couky neznámých poměrů nacházejí se v žulových skalinách na horách *Matky Boží*. Již v 16. století zaniklo dolování, které se v první polovici našeho století, však marně, obnovilo.

Rudy železné v obou svých hlavních způsobech, jako červené a hnědé vyskytují se sice u *Pancíře* a *Eisensteinu*, nejsou ale tak hojné neb dostatečně odkryté, aby se jich použiti mohlo.

Čistá tuha se vyskytuje u *Cimic* a *Bohdašic*.

Jestli se v okresu Sušickém a to sice zejmena mezi *Horním* a *Dolním Kruščem* dobývala někdy sůl, nedá se s jistotou říci. *)

*) V gruntovní knize Dolnokrušecké se nachází opis listiny od roku 1435 v jazyku německém sepsané, v němžto Jan Teplice z Dlouhé Vsi, tehdejší pán na Dolním Krušci, jakémusi Klicovi prodává dvůr v *Trpešťcích* za jednu kopu grošů, tři korce ovsa a proti jistým ročním poplatkům. Mezi jiným jest v této listině také pamětihodné, že kupujícího každý budoucí nástupce má tu povinnost krušeckému statkáři a jeho nástupcům *sloup soli* (doslovně něm. Saule Salz) při změně držitelů dáti. Klíc měl tedy nepochybně mnoho soli, kupoval ji aneb se v okolí krušeckém dobývala? — Pojmenování Krušec, listina uvedená, a pak okolnost, že se ještě před málo lety u Horního Krušce pramen slaný nacházel podávají, mnoho látky ke zkoumání. V r. 1855 jsem tento předmět v *Lumíru* a r. 1858 v *Poutníku od Otavy* v známost uvedl v tom očekávání, že někdo z našich přírodozpytců ve výborném časopisu Živě nám o tom něco podá. Poněvadž se to ale posud nestalo, udáváme tento předmět znova pro jeho zvláštnost, dílem i zajímavost.

III. Vodopis.

a) Řeky a potoky.

Okres Sušický má jednu řeku, totiž *Otavu*, pak tři větší potoky, jako *Regen*, *Ostružnu*, *Olšovku* a konečně několik malých potůčků. Skoro všecky potoky a potůčky vtekou do řeky Otavy, jenom potok Regen vpadne v Bavorsku do Dunaje.

Otava *) pluje z okresu Kašperskohorského a přijde pod Sv. Mauriciem (Mouřencem) na půdě zemského statku Vatětického do našeho okresu. Ona teče divokoromantickým, brzo širším, jako kotlina rozsáhlým, brzo užším někdy skalnatým údolím, během severním skrze Aninov (Annathal) okolo *Nového městečka* k průlivu Dlouhoveskému, obrátí se pak něco západně a plyne pod *Nuzerovem* okolo vesničky Vranov přes Páteček mezi Červenými Dvorci a Divišovem západně k Sušici. Pod Sušicí změní svůj severní běh a plyne, když dva jezy tam přepluje severovýchodně mezi Malou Chmelnou a Dobřínem k Čepicím a opustí několik kroků pod mostem z Rábí do Žichovic vedoucím, okr. Sušický a přejde do okr. Horažďovického.

Spád Otavy obnáší z Reišteina až do Sušice 45,3 víd. sáhů a délka 8000 víd. sáhů, z nichž 2000 připadne na okres Kašperskohorský, ostatních 6000 na okres Sušický. Od Sušice až k hranicím okr. Horažďovického obnáší spád 20,9 víd. sáhů a délka 5000 sáhů. Celý běh Otavy skrze okres Sušický tedy obnáší 11.000 sáhů.

*) Prastaré toto jméno Otava tuším původu celtického přichází již v nejstarším a v nejdůležitějším zbytku národního básnictví českého totiž v *„Libušině soudu.“* Báseň tato zpívá o známé z dějepisu českého rozepři dvou lechů t. j. pánův českých (zde bratří Chrudoše na *Otavě křivé zlatonosné* i Stěhlava synův Klenových z rodu Tetovy Popelova), pro jejížto rozsouzení Libuše utrpěvši hanu, Přemysla Stadického za manžela sobě zvolila i vlády zemské jemu postoupila. Skutek ten stal se na počátku VIII. století a z něho vysvítá, že břehy Otavy tehdáž byly obývány, o čemž šířeji v dějepisu Sušice promluvíme.

Šla pak za starodávna u lidu českého pověst, že *Otava* stříbrotok svůj obracela neb zastavila, když potomkům panujícího tehdáž rodů Přemyslovců nějaké neštěstí hrozilo, což se prý při smrti velkého Otakara stalo a dle současného spisovatele Neplacha dne 21. června 1305 při smrti krále Václava II. jakož i dne 4. srpna 1306 na den zavraždění krále Václava III. v Holomouci opakovalo.

Přes Otavu vedou v okresu Sušickém 4 mosty, a to sice: přes průliv v Dlouhé vsi, v Sušici, v Čepicích a pod Čepicemi jmenovaný, z Rábí do Žichovic vedoucí most. Přívoz jest toliko jeden totiž na Pátečku.

Otava žene v okresu Sušickém 1 americánský mlýn (dříve papírnu) a skelní brusírny (v Aninově), 1 hamr (ve Vranově), 1 valchu (v Sušici) a 9 mlýnů (v Novém městečku 1, ve Vranově 2, na Pátečku 1, v Sušici 3, u Malochmelné 1). Na Otavě jindy pilně pracovali ryžovníci, zlatý písek dobývajíce, nyní slouží řeka ta hlavně k tomu, aby dříví ze Šumavy ku Praze laciným způsobem donášela, což se bohužel v poslední době tak zhusta dělo, že mohl míti okres Sušický bez mála nedostatek paliva.

Otava má pstruhy, bělice a míky a z jara přijde až do Sušice, někdy i ještě dále několik lososův; plavba dříví ale rozmnožení ryb tu však velice vadí.

Perel se tu již málo objevuje, rovněž jako ve vedlejším potoce Ostružně. Řeka Otava měla jindy vždy dosti vody a působí málo kdy velkých povodní. První velkou povodeň uvádí Hájek na rok 816 (?), druhou Václav Březan na r. 1559 a třetí byla r. 1784, kdež polovici kamenného mostu v Sušici rozbořila.

Mimo několik nepatrných potůčků padají v okresu Sušickém do Otavy tři potoky.

a) Dílem nad Červenými Dvorci dílem v Sušici *Olšovka*,

b) u Dobřína *Ostružna*,

c) pod Čepicemi potok *Žichovický*.

a) Olšovka má svůj počátek západně od Mochova u samoty Radkova (n. Rathgebern), teče napřed jihovýchodně, obrátí se pak pod Bezděkovem severně a teče údolím od Bavorského aneb německého mlýna mezi Horním Kruščem, Loučovou, Kojšicemi a Chamuticemi na jedné a to sice na východní straně přes Světlou a Jiřičnou k Petrovicím na mlýn Tamýřský, kdežto menší potok *Kcplovský* přijímá. Od toho mlýna teče Olšovka napřed východně, pak jihovýchodně okolo Hvízdalky a Františkovy vsi přes Volšovy až konečně dílem nad Červenými Dvorci dílem ale pod jmenem Roušarka v Sušici do Otavy vběhne. Na Olšovce jsou k spatření celým údolím ryžovnické kupky, jakož i dosti naplaveniny.

Potok tento má pstruhy, míky i parmy a žene 1 hamr (pod Chlumem), 1 valchu (u Volšov), pak 12 mlýnů: Štěrcový, Kubíckový, Pekelský, Bavorský, Švejklovský, Chlumský (kdež dřevní obchodník pražský pan Čeněk Bubeníček pilu měl a která roku 1863 vyhořela), Loučovský, Světelský, Jiřičenský, Tamýřský a dva ve Volšovech. Většina těch mlýnů má zároveň pily.

Potok *Olšavka* přijímá do sebe

α) u Světlé potůček od Vlastějov přicházející.

β) Keplovský potok. Tento má svůj pramen u Keplu v bývalém kr. Hvozdě, teče severovýchodně na statek Kněžický, přijme u Vojtic potůček od Pýcha plynoucí, teče pak skrze Vojtice údolím pod Petrovicemi a vleje se nad Tamýřským mlýnem do Olšovky.

On žene 3 mlýny a 3 pily: v Kochanově, v Puchverce a ve Vojticích, pak valchu též ve Vojticích. Údolí, kterým se Keplovský potok ubírá, má též mnoho ryžovnických kupek a naplaveniny. *) Vedlejší potůček Keplovského potoku, Pichovský potok zvaný, béře svůj původ pod Hlavňovicemi, žene pilu v údolí Hlavňovickém a pomocí nadržování vody malý mlýn na Pichu.

b) Ostružna potok béře svůj počátek v bývalém okresu Hvozdu u Svinné a jmenuje se také z počátku *Svinský* (n. Saubach) a značí též hranice mezi statkem Svinnou a obcí Seewiesenskou (pročež ho Němci též Marbachwasser jmenují), přestoupí pak na půdu Seewiesenskou, kdež několik malých potůčků přijme a severně dále plyne, na to pak jméno Jesenský potok obdrží.

Nedaleko *Kunkovic* vystoupí do kraje Plzeňského (okres Klatovský), teče okolo vrchu Zahrádky a vstoupí za Nemělkovem opět do okresu Sušického, plyne severovýchodně přes Vilhartice, opustí v romantickém údolí pod hradem tamějším opět okres Sušický a když Oučín a Kolinec (okres Plánický) proplyne, přijde jihovýchodně nad Puchverkem zase do našeho okresu, teče nedaleko Mokrosuk a Kašejovic, pak skrze Hrádek, na to okolo Zdouně a Tedražic, až konečně před Dobřínem do Otavy se vleje.

Ostružna žene v okresu Sušickém 1 papírnu (ve Vilharticích) 2 hamry (v Nemilkově a v Luhu u Sušice) pak 13 mlýnů

*) Před několika lety byla u Vojtic při kopání v jedné kupce veliká pánev plechová nalezena, která bezpochyby z časů ryžovníků pocházela.

(ve Svinné 1, v Buchru 2, ve dvoře Seewiesenském 1, Pošingrofském 1, v Kunkovicích 1, v Nemělkově 1, v Vilharticích 2, na Puchverce 1, v Hrádku 2, v Tedražicích 1 (podzdounský) a v Dobříně 1.

Potok Ostružna má pstruhy, bělice a parmy; perel jen zřídka se nachází, což ovšem jindy tak nebylo, neb bývalý farář Zbynický P. František Hruška uvádí, že se dne 12. srpna 1765 v jeho přítomnosti 400 kusů pěkných jako hrách velkých perel jedním lovem stěžilo.

Tento potok jest také ještě tím památný, že Klatovští, kteří měli jako posud v 16. století nedostatek vody, tajně prokopali nedaleko hamru Nemilkovského vrch ke straně Oulozské, aby tím více vody pro své město získali, což se jim ale po mnohých půtkách zakázalo. Větší potůčky do Ostružny padající jsou;

α) Milinovský potok, jenž v Milinavě mlýn žene a před Vilharticemi do Ostružny ústí.

β) Kalný potok, jenž povstane z několika malých potůčků na Žďaru u Svojšic a pak na severní straně od vrchu Svatoboru k Hrádku se ubírá, kdež s Ostružnou se spojí.

c) Žichovický potok přichází od Nezdic (z okr. Kaš. Hor.), pročež se také Nezdický potok jmenuje), béře svůj běh skrze vsi Rozsed a Dražovice, teče pak údolím mezi Bešetínem a Cimicemi k Žichovicům a vleje se pod místem posledně jmenovaným do Otavy. Potokem tím přišlo do údolí, kudy běh má, mnoho naplaveniny, též chová dosti pstruhů, míků a raků.

Na tom potoce nacházíme: jeden hamr (v Rozsedlích), pak 8 mlýnů (v Rozsedlích 2, mlýn Zablatský, v Dražovicích 2, u Cimic 2, v Žichovicích 1.

Do tohož potoka vtéká mimo několik malých potůčků též potůček u Rozsed, jenž žene nad Rozsedy ležící osamělý tak zvaný „Hrachův mlýn.“ Mimo uvedené potoky máme v okr. Sušickém také ještě *Křiženický* nebo *slonový potok*, jenž má svůj původ ve vrších okolo vsi Křiženic a teče údolím mezi Kundraticemi a Štěpanicemi. On ústí již u Řadišova (okr. Kaš. Hor.) do Otavy. Potok ten žene 2 papírny (Kundratickou a Vatětickou) pak 3 mlýny (Kundratický, Smrženský a konečně tak zvaný „Slonový mlýn.“). Běh potoku toho jest prudký. Po-

tok *Regen*, jenž má svých pramenů u vrchu Pancíře, spojí se pod městysem Eisensteinem se Železným potokem (Eisenbach).

Železný potok má svůj pramen u paty vrchu Špičáku a městyse Eisensteinu přijme odtok jezera Čertova.

Potok *Regen* přijme na půdě Bavorské více vedlejších potoků, stane se pak řekou a konečně do Dunaje vteče.

b) Jezera, půda blatná, slatina, rybníky.

Rozšířenost útvaru prahorního a provázející jej kotlivost půdy, pak i tarasovitost pohoří Šumavského podporovalo v okresu Sušickém nemálo stavení vody a tudíž i tvoření jezer, slatin i blat. Odtud býval za starších dob i počet jezer velmi hojný, jak to rozšířenost jmen jezero v něm. See v názvích poloh a sídel ukazuje, na př. Seeberg, Seewiesen. Nyní má okr. toliko jen dvé jezer, totiž:

a) Čertovo jezero nebo Eisensteinské na statku, nejdivočejší všech jezer šumavských ve výši 3243′, 40 j. veliké a k vrchovišti Černého Řezna náležité.

b) Jezero Laka u České hutě, 6 j., ve výši 3370′ položené, která podle polohy a okolí mají ráz jezer v Alpách.

Půda blatná pokrývá dosti velký díl okr. Sušického a zasluhuje zvláště bohatstvím na rašelinu v kr. Hvozdu jakož i postavením svým v hospodářství přírody (co ochranitelka vody) většího povšimnutí i opatrování.

Rybníků v okresu Sušickém za našich časů pořád ubývá. Na počátku našeho století přestaly rybníky okolo Sušice. Nejvíce rybníků jest posud na Žichovicku, avšak i tam jich ubývá, jako velký rybník Nezamyslický; posud jsou tam Litavský, Bešetinský, Dražovický a Podolský. Na Hradecku jsou dva, u Tedražic jeden, na statku Žíkovském a Svojšickém po jednom rybníku.

IV. Podnebí.

V Čechách lze rozeznati patero klimatických revírů čili okresův, kteréž s horopisným rozdělením země celkem souvisí a na něm hlavně se zakládají. Tyto revíry jsou: 1. revír jižní, 2. severní, 3. Krušnohorský, 4. Krkonošský, 5. Šumavský. Do posledního těchto revírů totiž Šumavského přináleží okres Sušický.

Při mnohé podobnosti s Krušnohorským a zvláště Krkonošským charakterizují revír tento předce mnohé zvláštnosti. Jestiť to především tropická téměř hojnost deštův, jíž v Evropě málo která se vyrovná. I na předhoří jakož i na podhorní údolí a roviny vztahují se účinkové této mocnosti. Tak má Sušice 30.2″ prům. roč. výše deště.

V rozdílnostech podnebních a meteorologických se nemůže bohužel okres Sušický vykázati zvláštními zkouškami, poněvadž nebylo posud v našem okresu žádného stálého těch věcí zkoumatele *), rozdílnosti se pouze v poměrech a plodinách orby hledati mohou.

Na ostrosti podnebí ve vysokých vrších a v mnohých otevřených dolinách jest více poloha větrům přístupná příčinou nežli výška nad hladinou mořskou. Vzduch jest následkem větších lesův na západní straně okresu vlhký a v noci studený, mrazy brzo nastanou často ještě v letě, ony brání dozrání plodin. Sněhu napadne mnoho a často tak vysoko, že obydlí na lesích pokryje; on zůstane na mnohých místech až do začátku léta ležeti.

Léto jest tady v horách jen krátké, a veškeré polní práce se musejí v několika týdnech vykonati. Vysokohoří a středohoří nemívá však tak často krupobití, jako to dále v kraji bývá, a jsouť v okresu také místa, kdež v tomto století jen málo potlouklo.

Ostrost podnebí má vliv též na zdravost lidu, neb ačkoli zde lid na větším díle v potu tváře sobě chleba dobývá, tak přec dalšího dosahuje věku nežli v planinách a jsou příklady, že r. 1827 zemřel v Loučově žebrák jmenem Josef Hranička, jenž dosáhl 127 roků věku svého a před málo lety zase israelita Matěj Kraus v Dolním Těšově 105 roků starý.

V. Květena.

Poměry rostlinstva jsou jako v Čechách vůbec též v okresu Sušickém velmi rozmanité a ráz Květeny jest tu dle poměrů půdy a tepla nestejný.

*) Velice toho litujeme, že se nám zápisek meteorologických zemřelého již MDr. Karla Stropnického, jenž od r. 1854 až do r. 1855 v Sušici přebýval, do rukou nedostalo.

Dle známého zákona, že ubývá tepla s výškou, mění se v okresu Sušickém poměry teploty a spolu i ráz rostlinstva v té míře, v jaké se mění poměry povrchu země.

Okres Sušický patří dílem do pásma teplého (v celku od 600 až do 1200') zaujímaje údolí, roviny a nízké pohoří pod Sušicí, kde pšenice a všechny druhy ovocní se daří, dílem do pásma chladnějšího nad Sušicí v celku od 1200 do 2000, kde pšenice již zřídka, hlavně jen žito se seje a z ovocných druhů jen jablka a třešně se sázejí, na větším díle ale do pásma chladného a studeného (od 2000 až do 3500) jako v okresu Hvozdě, kde pouze len, oves a brambory se pěstují, kde hlavní majetek obyvatelů jsou louky a lesy, a hlavní předmět hospodářství jest chování dobytka.

Poněvadž se i lesy dle stromů, které je sestavují, na pásma dělí, kterých máme hlavně tré, totiž 1) pásmo lesů listnatých, 2) pásmo lesů jehličnatých stromů a 3) pásmo bezlesé, tak se na okresu Sušickém shledá, že na větším díle do 2. a do třetího pásma padá, do 1. pásma však ničehož nepřipadá.

Lesy 2. pásma skládají se ze smrků, jedlí, borovic a buků.

V okresu Sušickém jsou lesy nejvíce smrkové se vtroušenými buky a jedlemi, sem tam i s převládající jedlí jako na Žichovicku a Hradecku, a v lesích města Sušice, listnatých stromů a křovin mimo buky, kleny a zřídka horní jilmy, pak vrby, osyky, střemchy, olše, jasany a javory u potoků.

Lísky, šípky, krušiny a trnky nalézají se jen na teplejších stranách. Třetí pásmo křovin klečových (Pinus Pumilis) zaujímají některé vysoké vrcholy v okresu Hvozdě a okolo Eisensteinu.

Mimo jmenované již hlavní stromy lesní musíme ještě se zmíniti o několika podřízených. Modřín se pěstuje málo, hojněji bříza.

Též jiné druhy vrb, nežli jsou po celé české zemi obyčejné, vyskytují se v okresu Sušickém: tak Salix pentandra, S. daphnoides. Co vzácnosti musíme ještě jmenovati hadí smrk, (Abies viminalis) a zvláštní druh olše (Alnus rubescens).

Rostlin českých, kterých počítáme asi 1400 druhů a které musíme rozděliti na dvě oddělení, chceme-li dostati přehled naší Květeny, nacházíme v okresu Sušickém takto: Rostlin velkého tepla žádajících a většího dílu původu jižního jest v okresu Suši-

ckém málo, za to ale druhy, které v ostatní Evropě se nalézají v krajinách studených, horních a alpských, rostou též v západním dílu okresu Sušického. Též z druhého oddělení, jež tvoří rostliny, které méně jsou vázány na poměry tepla a jako skoro po celé Evropě a po velké části Asie jsou rozšířeny, tak též u nás se nalézají. Ostatní menší část z takových, které také po největší části Evropy se nalézají, které však jsou vyběračnější ohledem na stanoviska a rostou dílem pouze v písčité půdě, dílem v hustých lesích borových, v bahnech se též v okresu Sušickém vyskytují. Ovšem nemá okres Sušický onu pestrost bylinstva jižního rázu, a nalézáme nejvíce Květenu, záležející z rostlin, které jsou po celé Evropě obecné. Jen sem tam na jednotlivých výsluních ukazuje se několik druhů z teplých krajin, nejvíce jeví se některé rostliny horské. Co zvláštnost nacházíme u Čertova jezera nedaleko Eisensteinu *Isoetes lacustis*, *Soedanella alpina*, *Arnica montana*. Koho by Flora okr. Suš. zvláště zajímala, toho poukazujem na knihu „der Böhmerwald" od Jos. Wenziga a Jana Krejčího (v Praze 1860 u Karla Bellmanna) pak na článek „Šumava a její rostlinstvo" od E. Purkyně v časopise „Živa" ročník 7. (r. 1859) pomocí Matice české vydávaném.

Zevrubnější vypsání rostlinstva Šumavy a předhoří, jakož i seznam všech rostlin nelze nám pro obmezenost místa laskavému čtenáři podati.

VI. Zvířena.

Česká Zvířena vůbec a Zvířena okr. Suš. zvláště neposkytuje nic od sousedních zemí tak rozdílného, aby se mohla jakýmsi právem co zvláštní Fauna uváděti.

Medvědi a rysi vyhynuli, daňkové, krysy snad i ježkové jsou přistěhovalci.

Velká část ptáků stěhuje se na zimu do Středomoří a jiná prolétá okres z jara a v podzimku a tráví léto v severu jako divoké kachny, husy, sluky. Vzácností jsou vlha (Merops apiaster) dropi, rackové, orli a supi větší. Bohužel, že počet ptáků vůbec, zvlášť zpěváků stále se ztenčuje, nejvíce hubením lidskou rukou, což by se mělo nejpřísněji trestati v prospěch rolníka, neb tím počet škodného hmyzu v zahradách a lesích stále roste.

Z amfibií českých nalézá se v Šumavě z hadů var. prester, z ještěrek, *lacerta vivipera*. Také možná, že Šumava chová více pstruhovitých ryb posud nedobře známých.

Ryb jak jsme již povídali, pořád ubývá.

Zvířata nižší jsou v okresu Sušickém tak zastoupena, jako v Čechách vůbec, v tom ohledu nemáme žádných zvláštností.

Mušle perlenosné se již jen málo v potoku Ostružně nacházejí.

Statistika.

I. Obyvatelstvo.

Nejnovější sečtení lidu v Čechách tedy i rovněž v okresu Sušickém dělo se 31. října 1857*)

Podle toho sečtení vykazuje okres Sušický na 9·05 čtver. mil 34,253 duší, tedy na jednu čtver. míli 3785.

*) Toto sečtení bylo ze všech nejzevrubnější a nejvědečtější. Ještě v polovici minulého století se pohřešují pojištěná udání. Reskripty Marie Teresie od 13. října 1753, 7. ledna a 16. února 1754 nařídila se dvojí konsignace lidu (duchovní a světská), podle níž faktické obyvatelstvo zaznamenáno býti mělo a jež každý třetí rok opakovati se měla. Dle toho r. 1754 předsevzato první sečtení lidu. Obyvatelstvo Čech tehdáž počítalo 1,941.284 duší. Výsledky z roku 1761 nebyly vesměs spolehlivé. Reskripty od 24. dubna a 22. května 1762 nařídilo se rozšíření zákonu o sečtení a pravidelném zaznamenání sňatků, porodův a umrtí.

Až dosud nejednalo se u sečtení než o účely politické. Později však hledělo se nejvíce k účelům vojenským; byly to konskripce, sloužící za základy doplňování vojska. Patenty od 10. března 1770, 8. dubna 1771, 15. prosince 1777 a 21. dubna 1781 se předešlá nařízení doplnila a dle toho „domácí" obyvatelstvo sečteno.

R. 1785 obyvatelstvo Čech počítalo 2,745.018 duší, r. 1787: 2,793.882. Patentem od roku 1804 25. října zásady dosavadního způsobu sečtení nebyly vlastně změněny, vždy ještě vojenské účely byly převládající.

Teprv r. 1850 odbýváno sečtení z ohledů administrativních, vykázáno tehdáž 4,385.894 duší. Výsledky toho sečtení však byly méně spolehlivé. Nejv. rozhodnutím od 23. března 1857 nařízen nový způsob sečtení, v němž od výhradně vojenského anebo administrativního stanoviska upuštěno, a vědecké ohledy staly se převládajícím.

Do okresu příslušných obyvatelů má okres Sušický 38.104 duší, z nichžto 6687 se zdržuje v cizině, zůstává tedy v okresu domácích obyvatelů 31.417, vedle kterých 2836 cizích žije, obnáší tedy celé přítomné obyvatelstvo (bez rozdílu příslušenstva) 34.253 duší. Více nežli pátý díl celého do okresu příslušného obyvatelstva (6687) vyhledává výživu svou v cizině, z čehož vysvítá, že se okres náš mezi požehnané krajiny vlasti počítati nemůže. Celé obyvatelstvo žije ve 2 městech (Sušice a Hory Matky Hoží), 4 městečkách (Eisenstein, Hartmanice, Hrádek a Velhartice), ve 121 vesnicích, v celku v 4156 staveních.

Podle stavu rozpadá se obyvatelstvo okr. následovně: duchovních jest 38. úředníků 160, vojínů 128, umělců (sic) 29, právních zástupců 5, lékařů 8 a babiček 12, statkářů a rolníků 2254, držitelů domů 1934, fabrikantů a řemeslníků 661, kupců 115, pomocníků při hospodářství 2811, pomocníků v továrnách a dílnách 2180, pomocníků při obchodu 119, jiných služebníků 673, nádenníků 4438, osob mužského až do 14 let 1543, ženských a dětí 20.895.

Svatby v okresu Sušickém roku 1858, 1859, 1860, 1861, 1862 1863.

Roku	1858	bylo	v	okresu	našem	sňatků	uzavřeno 269
„	1859	„	„	„	„	„	256
„	1860	„	„	„	„	„	344
„	1861	„	„	„	„	„	229
„	1862	„	„	„	„	„	293
„	1863	„	„	„	„	„	348

Viděti z toho, že počet jich skoro každým rokem vzrůstá o více nežli o 60. Počet ten ale není stálý, poněvadž na jeho se měnění mimo jiné okolnosti i drahota i láce více méně působí, jakž o tom svědčí česká píseň. „Málo pšenic, málo žit, nesmíme se oženit.“

V Čechách připadá jedna svatba na 124 obyvatele. V okresu Sušickém jedna svatba r. 1858 na 127, r. 1859 na 133, r. 1860 na 99, r. 1861 na 148, r. 1862 na 117, r. 1863 na 98 obyvatelův.

Podotknouti zde sluší, že v krajinách pouze českých více svateb se poměrně slaví nežli v krajinách pouze německých. Pohledne-li se na věk, v němž lidé v okresu Sušickém v stav manželský vstupují, tu se nám vyskytne výsledek takový, že mezi rokem 24—30 manželství se nejvíce uzavírá.

V tomž věku vstoupilo v ten stav

	ženských	mužských
R. 1858	43	93
„ 1859	33	93
„ 1860	13	126
„ 1861	77	64
„ 1862	123	98
„ 1863	126	121

Před rokem 24. více ženských se vdává, nežli mužských se žení a sice

	ženských	mužských
R. 1858	37	33
„ 1859	55	32
1860	46	24
„ 1861	85	44
„ 1862	98	42
„ 1863	133	55

Častá jsou i zde manželství mezi r. 30. a 40., ale ovšem ve věku tom se více mužských žení, než-li ženských vdává.

	ženských	mužských
R. 1858	54	91
„ 1859	58	96
„ 1860	77	143
„ 1861	50	89
„ 1862	47	99
„ 1863	62	117

I po 40. a 50. roku uzavírá se ještě svazek manželský, častěji však od mužských nežli od ženských. Nevěst přes 50 let bylo r. 1858 5, 1859 — 8, 1860 — 3, 1861 — 4, 1862 — 3, 1863 — 6, ženichův r. 1858 17, 1859 — 9, 1860 — 7, 1861 — 9, 1862 — 12, 1863 — 16.

Dívky před r. 20. nezhusta odhodlávají se k manželství,

r. 1858 bylo jich 22, 1859 — 23, 1860 — 39, 1861 — 17, 1862 — 16, 1863 — 32.

Z přehledu toho vychází na jevo, že ženské v letech obyčejně mladších vstupují v manželství, mužští však i starší v stav ten vstoupiti neváhají. Vůbec se však může říci o okresu našem, že snoubenci svou většinou nejsou ani příliš mladí ani příliš staří, a že se zde nejvíce uzavírají manželstva v tom věku, o němž učenci chvalně vypovídají, že jest nejpříhodnější k tomu, by manželé výživu si zaopatřovali, a dítky své prospěšně vychovali, ačkoli se upříti nedá, že se na selských živnostech posud stává, že k vůli osvobození od stavu vojenského často příliš mladý hospodář se žení, a tím neblahé výminkářství se tvoří, v stavu řemeslnickém pak příliš časné ženění blahobytu bývá na ujmu.

Samo se rozumí, že více panen nežli vdov a více mládenců nežli vdovců v stav manželský vstoupí.

Pohledne-li se však toliko k vdovám a vdovcům, najde se, že mnohem více vdovcův podruhé se žení, nežli se vdovy vdává.

Roku 1858 se vdov vdalo jen 18
„ 1859 „ „ „ „ 17
„ 1860 „ „ „ „ 17
„ 1861 „ „ „ „ 12
„ 1862 „ „ „ „ 20
„ 1863 „ „ „ „ 14
Roku 1858 se vdovcův oženilo 42
„ 1859 „ „ „ 39
„ 1860 „ „ „ 42
„ 1861 „ „ „ 24
„ 1862 „ „ „ 49
„ 1863 „ „ „ 55.

Pravidlem z toho se býti vidí, že více než-li dvakrát tolik vdovcův se žení, než-li se vdov vdává.

Obyčejem jest, že mládenec si béře pannu, avšak i vdovy častěji vdávají se za mládence nežli za vdovce.

Roku 1858 provdalo se 7 vdov z 18 za mládence
„ 1859 „ „ 8 „ ze 17 „
„ 1860 „ „ 10 „ ze 17 „
„ 1861 „ „ 6 „ z 12 „

Roku 1862 provdalo se 5 vdov z 15 za mládence
„ 1863 „ „ 7 „ ze 14 „
Většina vdovcův béře si panny
Roku 1858 z 42 vdovcův 31
„ 1859 z 39 „ 30
„ 1860 z 42 „ 35
„ 1861 z 24 „ 18
„ 1862 z 49 „ 34
„ 1863 z 55 „ 48
vybrali si panny k manželství.

Úmrtí v okresu Sušickém v letech 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863.

V okresu našem umřelo:
r. 1858 . . . 889
„ 1859 . . . 825
„ 1860 . . . 700
„ 1861 . . . 935
„ 1862 . . . 994
„ 1863 . . . 934

Kdo si těchto počtů všímne, shledá k svému podivení, že od r. 1858 až do r. 1860 každým následujícím rokem méně lidí pomřelo. Divný to zajisté úkaz a tím divnější, když se považí, že v letě tom, kdy nejvíce osob zemřelo, nejméně se jich narodilo a když jich nejméně umřelo, nejvíce jich na svět přišlo. Jest to v pravdě výminka od pravidla a vysvětluje se poněkud tím, že r. 1858 panující spálou více dětí pomřelo, nežli by se bylo obyčejným během stalo, z čehož zase pro náhradu následuje, že leta poslední méně umrlých vykazují, nežli obyčejně v stavu pravidelném se spatřuje.

Od roku 1861 shledáme v okresu Sušickém v úmrtí podivnou proměnu, nejen že v tomto roce o 235 lidí více zemřelo, následujícího roku (1862) úmrtí dostoupila čísla 994.

Průměrně zemřelo v uvedeném šestiletí ročně 879$\frac{1}{3}$ lidí v okresu našem. Porovnejme si počty naše s těmi, jež se vztahují na Čechy vůbec. O české zemi nalezeno, že ročně umírá z 1,000.000 lidí 2936 osob aneb z 10.000 293$\frac{2}{5}$, dle toho počtu by

připadlo na okres Sušický 1028 mrtvých, poněvadž průměrně jen 879½ lidí zemřelo, tak se dává z toho poznati, že okres Sušický připočten býti musí k těm, jež zdraví lidskému zvláště prospěšni jsou.

Vzhledem na věk se říkává: mladý může, a starý musí. Avšak máme skoro více příčiny zastavovati se nad tím, že více mladých nežli starých pomírá. Ano smrt nejraději podrývá život nevinných těch mlaďátek, která pátý rok ještě nepřekročila.

Roku	1858	z nich	zemřelo	460
„	1859	„	„	387
„	1860	„	„	333
„	1861	„	„	500
„	1862	„	„	543
„	1863	„	„	520

I ta nelitostivá smrť více šetří pleti ženské nežli mužské, proto více chlapců v pomřelo nežli děvčat. Z uvedených právě dítek zemřelých bylo:

r.	1858	237
„	1859	217
„	1860	196
„	1861	280
„	1862	287
„	1863	276

} chlapců v.

I vypočítáno jest vzhledem na zemi českou, že z 10.000 dětí před rokem jich umře 2595, z 1000 tedy 259½, u nás byly poměry ty v r. 1858—1860 příznivější nežli od r. 1861—1862. Rok 20. v životě lidském zdál se statistikům nad míru důležitým, že v něm lidé již dosahují osobou své samostatnosti, a proto i řemesla neb obchody samostatně provozovati počínají. Důležitý jest rok ten i pro stav vojenský. Proto vyhledávali, kolik asi lidí před tím rokem pomře, a kolik jich věku toho dosáhne. Pro zemi českou vyhledáno, že z 10.000 lidí roku dvacátého dosahuje obyčejně 5765 osob neb z 1000 — 576. — Pro Sušický okres jsme nalezli, že průměrně z 1000 osob dosáhne 614 roku dvacátého. Od 5. až do 60. roku umírá úhrnem méně osob nežli před rokem pátým.

Kdo 60. rok přestoupil, dělává se obyčejně jakoby ustavičně

měl smrť na jazyku, v pravdě ale zponenáhla zhasínají starcové a stařeny, a zvláště u nás stařenky déle oddolávají nežli starcové.

Tak zemřelo r. 1858

mezi rokem 60—70. mužských 27, ženských 51
„ „ 70—80. „ 30 „ 35
„ „ 80—90. „ 11 „ 17

přes sto let starý nezemřel tohoto roku žádný.

R. 1859 zemřelo mezi rok. 60—70. mužských 39, ženských 45; mezi 70—80. mužsk. 27, ženssk. 31; mezi 80—90. mužsk. 14; přes sto let stará osoba zemřela toho roku jedna, a to sice pohlaví ženského.

R. 1860 zemřelo mezi 60—70. mužsk. 32, žensk. 31, mezi 70—80. mužsk. 30, žensk. 28; mezi 80—90. mužsk. 16, žensk. 21. Bez mála sto let dosáhla jedna ženská, mužský však žádný.

R. 1861 zemřelo mezi 60—70. mužsk. 38, žensk. 50; mezi 70—80. mužsk. 32, žensk. 44; mezi 80—90. mužsk. 28, žensk. 18. Přes sto let dosáhl jeden mužský a to sice 105 let.

R. 1862 zemřelo mezi 60—70. mužsk. 28, žensk. 54; mezi 70—80. mužsk. 35, žensk. 45; mezi 80—90. mužsk. 17, žensk. 17. Přes sto let dosáhla toho roku opět ženská, 104 r. stará, mužský nedosáhl žádný v tom roce přes 100 let.

R. 1863 zemřelo mezi 60—70. mužských 37, ženských 38; mezi 70—80. mužských 34, ženských 36; mezi 80—90. mužských 13, ženských 16.

Největšího stáří dosáhla toho roku osoba ženského pohlaví a to sice toliko 95 let.

Doklady tyto dokazují, že v okresu našem lidé vysokého stáří dosahují, ačkoliv se nedá upříti, že rok od roku méně vysokého stáří se dosáhne.

Co do způsobu smrti vykázáno:

	nemocní	smrtí násilnou	neštěstím
r. 1858	879	1	10
„ 1859	774	—	51
„ 1860	692	—	8
„ 1861	930	1	4
„ 1862	988	2	4
„ 1863	923	1	9

Průměrně lze počítat na jednoho obyvatele v okr. Sušickém 67 let trvání života.

Roční příbytek obyvatelstva obnáší v Čechách průměrně 0,931%, v okresu Sušickém však obnáší 0,933%.

II. Národnost.

Jindy měl okres Sušický toliko obyvatele slovanské, postupem času a hlavně následkem války 30leté usadili se na místa opuštěná též Němci nejvíce nářečí franckého a tím se stalo, že okres Sušický se ohledem na národnost na Čechy a Němce rozděluje.*) Dle plochy okresu se skoro říci může, že polovičku okresu a to sice díl jihozápadní obývají Němci, díl severovýchodní pak Češi. Čára, která rozhraní národnosti v okr. mezi Němci a Čechy tvoří, počíná pod Chvalšovicemi, jde pod Javoříčkem, Růvnou, Kochanovem, Mochovem k Dolnímu Těšovu, odtud k Bavorskému mlýnu, obrátí se pak k severu a jde pak mezi Loučovou a Nuzerovem k mlýnu na Pátečku, přejde pak přes Otavu k Dívišovům, táhne se okolo Brabčova k Roku, jde pak okolo Zaluží k Albrechtci, kdež pak národní hranice okresu končí.

Místa nad čárou ležící obývají Češi, místa pod čárou pak Němci.

Dle počtu jest v okresu 11.764 Němců a 22.489 Čechoslovanů, jest tedy skoro $\frac{2}{3}$ Čechů a $\frac{1}{3}$ Němců v okresu Sušickém.

Němci na hranicích Bavorských bydlící, jmenovitě v Eisensteinu, mají sice mnohé obyčeje stejné se sousedními Bavory, nestojí však hrubě v přátelském poměru s nimi, za to se ale může říci, že se svorně a přátelsky snášejí se svými českými krajany, od kterých již některé obyčeje nevědomky přijali. Němečtí obyvatelé okresu Sušického jsou obyčejně postavy hřmotné a zachovali posud kroj svůj, totiž kožené černé spodky, vysoké boty

*) Poněvadž židy, jichžto v okresu Sušickém jest 998, vážiti sluší za náboženský spolek, přiznávající se obyčejně k národnosti toho místa, kdež usazeni jsou, ačkoliv přec více se k národu německému hlásí.

z měkké kůže, kazajku (nejvíc modrou) a široký černý klobouk. Též nosívali vedle postrané kapsy u spodků jestě před několika lety nůž a vidličku. Ženské mají kabátky a na hlavě černý šátek. Co se rozdílnosti týče, jsou němečtí obyvatelé posud praví synové přírody, jakmile ze školy vystoupí, přijde jim málo kdy i sebe zámožnějším hospodářům nějaká kniha do ruky, srdce mají ale dobré a mysl více veselou, ačkoliv by dle chování jich někdy právě se naopak souditi mohlo.

Čeští obyvatelé okr. Suš. nemají již žádný kroj národní, a času nedělního se již rolník od měšťáka nerozeznává. Mezi lidem českým se ale posud ještě zachovalo mnoho národních obyčejů a pověr z časů pohanských, lze ale doufati, že pověry škodlivé svým časem pominou, poněvadž lid český třeba ne právě všude ale z většího dílu rád knihy čítá a zvláště v době nynější také Novin se všímá. Nenávist nějaká proti spolukrajanům německým, jak to mnohý nesvědomitý německý písálek světu rozhlašuje, v okresu nepanuje a obyvatelé našeho okresu národnosti české i německé žijou svorně pospolu jako bratří a nesou trpělivě tíži života vezdejšího.

III. Výroba přírodnin.

Hornictví jindy v okresu Sušickém dosti důležité se tu již zcela neprovozuje. Minerálních vod nemá náš okres zcela žádných; *rybářství* jest nepatrné následkem plavení dříví.

Lesnictví jest však velmi znamenité. Lesní půdy je v okr. Sušickém 31.868 jiter 30 □ sáhů, tedy skoro jedna třetina veškeré půdy. Lesy rozprostírají se nejvíce na pohraničných horách a uprostřed okresu 12827 jit. 1486 □ sáhů patří k panstvím a statkům v deskách zemských vepsaným, 19040 jit. 144 □ sáhů patří ostatním mimo desky v gruntovních knihách vepsaným statkům a obcím.

Velkostatky (přes 200 jiter bez rozdílu veřejných kněh) mají 21.423 jitra 320 □ sáhů, *malé statky* (pod 200 jiter) mají 10.444 jit. 1310 □ sáhů.

Kolik každý statek a obec má lesů, ukážeme u pojednání jednotlivých míst.

Pralesů, jichž ještě bylo před 20. lety, nenalézáme v okresu již žádných. Roční porážku lze páčit na 31.000 sáhů. Jako vesměs v Čechách tak i v okresu Sušickém a to jmenovitě na král. Hvozdě lesů přílišně ubývá, ačkoliv se tu nemůže říci, že nebývá dosti přísně hleděno k ustanovení zákona lesního.

Stav zvěře okresu našeho není stejný, ve vysokohoří není jí podnebí příznivé, nicméně jsou okolo Eisensteinu a v král. Hvozdě srnci, též tu má tetřev svůj domov. Zajíc a koroptev se v těchto krajinách málo nalézají, za to více v Středohoří okolo Sušice na Hrádecku a Žichovicku. Dravá zvířata, která jindy v Šumavě své sídlo měla, medvěd, vlk a ostrovid již zmizela zcela, divoké kočky a lišky však zde ještě jsou.

Polní hospodářství.

a) Plodné půdy jest v Čechách podle výsledku posledního katastralního vyměření:

8,612.259 jiter a 447⅓ □ sáhu, neplodné pak 367.158 jit. a 1056¼ □ sáhů, úhrnem 8,979.415 jiter a 1502,6 □ sáhů. *)

Z toho připadá na kraj Písecký 740.960 jiter 247 □ sáhů plodné, a 29.916 j. 1018 □ s. neplodné půdy, v celku 774045 jiter 451 □ sáhů. Na 1000 jiter připadá v Písecku plodné půdy 957 jiter.

Kraj Písecký obsahuje:

291.890	jiter	1090	□ sáhů	orné půdy
100.055	„	138	„	luk
3.123	„	702	„	zahrad
92.820	„	1174	„	pastvin
251.753	„	573	„	lesů
316	„	1371	„	rybníků a močálů s rákosím.

*) To se ovšem nesrovnává s veškerou plochou □ 944 mil, poněvadž nejmenší neplodné částky nebývají vyměřovány.

Z toho připadá na okres Sušický:

29.715	jiter	1468 □ sáhů	orné půdy
11.409	„	576 „	luk
351	„	714 „	zahrad
14.433	„	1289 „	pastvin
31.868	„	39 „	lesů

Má tedy náš okres . .	87.814 jit.	877 □ s.
plodné a neplodné půdy . .	2.667 „	1107 „ „
	90.482 jit.	384 □ s.

Na 1000 jiter připadá v okr. Sušickém plodné půdy 940.

Veliký počet pastvin (totiž 14.433 jiter 1289 □ sáhů) nám vůčihledě ukazuje, že půda okresu našeho ještě není úplně zdělaná. Hlavní příčina toho ale jest ta, že velký díl pastvin totiž 3745 jit. 89 □ sáhů, přináleží obcím, které na větším díle toho málo dbají, aby obec nějakého užitku z těchto pozemků měla a v té domněnce žijou, že se pastvištata toliko jen k pasení dobytka jednotlivců užiti mohou. Očekáváme, že to však již nebude tak dlouho trvati, poněvadž pevně doufáme, že pokrok hospodářství, jenž v jiných krajinách naší vlasti v několika letech tak znamenitě postoupil, též v okresu Sušickém se objeví. Luk má okres náš 11.409 jiter 576 □ sáhů, kterých se ale též na větším díle jen málo hledí. Jsouť ovšem hospodáři v lukařství chvalně známí v okresu, ale jest jich věru ještě po skrovnu.

Z plodné půdy připadlo r. 1857

v Čechách	na *ornou půdu*	49, 8%
	na luka	10, 6%
	na zahrady	0, 9%
	na ornice	0,0-0,64%
	na pastviny	7, 9%
	na lesy	30, 7%
	na rybníky a močály	0,02%

Kraj Písecký má následující poměr:

orné půdy	38.412
luk	12.862
zahrad	0.506
pastvin	12.091
lesů	31.778
Plodné půdy	95.649
neplodné	4.361

V okresu Sušickém jest poměr následující:

orná půda	32·882
luka	12·610
zahrady	0·388
pastviny	15·952
lesy	35·220
dohromady plodné půdy	97·052
neplodné půdy	2·948 procent.

V kraji Píseckém okres Sušický stojí ohledem na množství plodné půdy na 1., ohledem na pastviny na 2., ohledem na lesy na 6., ohledem na luka na 7., ohledem na pole a zahrady na 10. a ohledem na neplodnou půdu na 13. místě. Severně od Sušice u Hrádku, Tedražic, Budětic a Zbinic, pak východně okolo Žichovic a Žihobec pak Sušice se daří všechny druhy obilí a pšenice se obyčejně také ještě seje. Západně od Sušice se již pšenice jen málo, za to ale žito a oves dosti hojně seje.

Za Hartmanicemi a vůbec v bývalém kr. Hvozdě pak okolo Eisensteinu již se méně orba provozuje, za to si tu hledí více dobytka.

V celku neplodí okres Sušický tolik obilí, kolik potřebuje, pročež se z jiných plodnějších krajin dováží a na trzích obilních v Sušici, které se každý týden dvakráte totiž: v pondělí a v pátek odbývají, prodává.

Tak jako v Čechách posud převládá hospodářství trojstranné zvláště u malých rolníků, tak to platí u větší míře bohužel v okresu Sušickém, však přece ubývá čistých úhorů, neb skoro na polovici jich pěstují se zemčata, luštiny a krmné rostliny. Hospodářství střídavé se u velkostatkářů šíří. Nelze však zapříti, že by se hospodářství polní v okresu Sušickém značně ještě zvelebiti mělo a to povznešením vzdělanosti jak všeobecné tak i specialní, skládáním rozptýlených pozemků, užíváním trativodů zde a zavlažováním tam, rozšířením spolku hospodářského, zlepšováním způsobu hospodaření v rolnictví, v chovu dobytka, v náčiní hospodářském; také ve hnojení jsou pokroky nevyhnutelné.

Průměrné ceny obilní byly následující:

Za jednu měřici obilí nejlepšího druhu zl. r. č. a sice:

Roku	pšenice	žita	ječmene	ovsa
1854 . .	8·33	6·88	5·41	2·46
1855 . .	7·59	6·15	4·80	1·97
1856 . .	6·04	3·96	3·29	1·54
1857 . .	4·72	2·69	2·27	1·50
1858 . .	4·62	2·49	2·38	1·79
1859 . .	4·95	2·98	2·56	1·94
1860 . .	6·10	4·22	3·68	2·04
1861 . .	6·18	4·43	3·62	1·64
1862 . .	5·45	3·66	2·90	1·39
1863 . .	4·40	2·69	2·16	1·52

Z obchodních rostlin se v okresu Sušickém pěstuje toliko len, však ne v té míře jako před 30ti lety.

Zrušením svazku poddanosti v Čechách tedy i v okresu Sušickém získalo hospodářství zvláště rolníků, kteří se tím stali svobodnými vlastníky pozemků. Žádoucna jest však v okresu našem větší přičinlivost rolníků u vyvinování hospodářství vůbec, ale rovněž upravení politických poměrů k usnadnění v upotřebení úvěru a zvelebování prostředků spojovacích. V okresu Sušickém skoro vesměs rolníci hospodaří na majetcích sami, z části s rodinou, z části pomocí čeledi a nádenníkův, soustava pachtýřská posud jen v skrovné míře rozšířena jest.

Co do rozsáhlosti statků v okresu našem nalézáme jako v Čechách vůbec velikou rozmanitost.

Deskových čili zemských statků počítá se 33 a to zejmena: Albrechec, Chamutice, Chlum (Chumo), Deferník, Dlouhá ves, Eisenstein, Hlavňovice, Hrádek, Jiřičná, Kněžice, Kojšice, Krušec Dolní, Krušec Horní, Kundratice, Kunkovice, Lhota, Loučová, Mačice, Nemilkov, Pavinov, Podmokl, Přestanice, Stankov Hořejší, Svinná, Svojšice, Těšov Dolní, Těšov Horní, Vatětice, Velhartice, Volšov, panství Žichovice, Žíkov; dvůr Bohov a pozemky královského města Sušice.

Veliká část těchto statků patřila ještě na počátku našeho století v držení šlechty, nyní jest pouze Dlouhá ves, Eisenstein, Hlavňovice, Hrádek, Kněžice, Těšov Dolní, Vilhartice a Svěřenství panství Žichovice v rukou šlechty. Kterým rodinám přináleží, povíme u pojednání o každém statku.

Statků přes 200 jiter majících jest v okresu 65 *), pod 200 jiter pak 3759, z nichž alodialních od 100—200 jiter 56, od 50—160 jiter 128, od 25—50 jiter 537, od 10—25 j. 407, od 5—10 j. 334 od 1—5 j. 768 pod jedno jitro 1375.

Zahradnictví a sadařství si v celku hospodářové v okresu Sušickém ještě málo všímají, ačkoliv z druhé strany má okres náš v Sušickém lékárníkovi p. *Františkovi Firbasovi* daleko široko chvalně známého pomologa a bývalý c. k. okresní pan František Bastář, dílem založením školky u Sušice, kterouž sám na starosti měl, dílem skutky i slovy na rozšiřování štěpařství chvalitebně účinkoval.

Sečtení zvířectva r. 1857 vykázalo v kraji Píseckém stav následující:

koní	mezků a oslů	skotů	bravů	koz	prasat
15092	26	152·674	109.259	4173	42·591
Z toho připadá na okres *Sušický*					
1264	—	18·538	12540	1200	4018

Koní jest 1264 (totiž 20 hřebců, 842 klisen, 140 valachů, 262 hříbat).

Na Žichovicku, v Dobříně, v Tedražicích a Hrádku se sice koňstvo pěstuje, to ale pro potřebu okresu našeho nestačí, protož se nejvíce koně z jiných okresů kupují.

Počet hovězího dobytka činí: 18·538 (totiž 203 k. býků, 8308 krav, 2396 volů, 7631 mladého dobytka až do tří let).

Druh hovězího dobytka jest v celku malý, největší a nejpěknější dobytek v celém okresu má statkář p. Max Appeltauer, pán na Žikovech, pak statkář p. Ferdinand Koc, rytíř z Dobře na Hlavňovicích.

Hovězí dobytek se chová v každém místě okresu, v býv. kr. Hvozdě a okolo Eisensteinu jest to u mnohých hospodářů jediný užitek.

---

*) Jsou to zemské statky: Eisenstein, Dlouhá ves, Hlavňovice, Hrádek, Jiřičné, Kněžice, Mačice, Nemilkov, Pavinov, Přestanice, Stankov Horní, Svojšice, Sešov Dolní, Vatětice, Velhartice, Volšovy a Žíkov, živnosti jednoho držitele na Staré huti, jednoho držitele v Deferníku, 2 držitelů v Eisensteinu (vesnice), 2 držitelů v Kochanově, jednoho držitele na Pancíři, 10 držitelů v Seewiesenu a 15 držitelů v Stodůlkách.

V pálenkách v Nemilkově, ve Vatěticích a v Sušici se hovězí dobytek na maso krmí.

Chovu hovězího dobytka rok od roku v okresu ubývá, r. 1857 bylo v celém okresu 12.540 kusů ovcí, od té doby však zase jich ubylo. Pro hospodářství a zvláště pro lesnictví záhubných koz je v okresu 1200, nejvíce od chudých lidí chovaných, vepřového dobytka pak 4018 kusů.

Na 100 jiter polí přijde v okresu Sušickém vůbec:

4·248 percent koní,
62·309 „ hovězího dobytka,
42·149 „ ovec,
4·033 „ koz,
13·505 „ prasat.

Na 100 jiter luk:

11·079 percent koní,
162·481 „ hovězího dobytka,
109·910 „ ovcí,
10·517 „ koz,
35·217 „ prasat.

Na 100 jiter pastvin:

8·757 koní,
128·435 hovězího dobytka,
86·879 ovec,
8·314 koz,
27·838 prasat.

Na 100_{000} jiter plodné půdy vůbec připadne:

1·439 koní,
21·110 hovězího dobytka,
14·280 ovec,
1·366 koz,
4·576 prasat.

Na 100_{000} jiter veškeré půdy pak:

1·397 koní,
20·488 hovězího dobytka,
13·859 ovec,
1·326 koz,
4.441 prasat.

Na 100000 obyvatelů připadne:
3·697 koní,
54·219 hovězího dobytka,
36·676 ovec,
3·510 koz,
11·751 prasat.

Náčiní hospodářské se rok od roku, však v míře ne velké zlepšuje. Ke vzdělávání v naukách hospodářských nemá okres Sušický posud žádného ústavu, lze se ale toho nadíti, že se okresní zastupitelstvo o školu hospodářskou svým časem postará. Kraj Písecký má sice od r. 1861 hospodářskou krajskou jednotu, ale okres náš bohužel posud nemá ještě ani tolik údů této jednoty, aby se zvláštní odbor pro tento okres sestaviti mohl. Bohdá, že se to brzo napraví.

IV. Průmysl.

1. Šlechtění surovin z oboru hornictví.

A) Šlechtění kovů.

Průmysl v železe a jiných kovech nemáme v okresu Sušickém žádný.

B) Na výrobky porculanové, kameninné a hlíněné též v okresu žádných není továren.

Za to jsou v okresu důležité

C) *Výrobky skelné.*

Skelných hutí počítá se nyní v Čechách 115, z nichž v Píseckém kraji 16. Z těchto 16 připadají 7 na okres Sušický, totiž v Aninově 1, v Deferníku 2, Česká huť, Panfrová huť, Gerlová huť, Alžbětín (Elisenthal), která poslední na lité sklo.

Tato větev průmyslu náleží v okresu k nejstarším a výrobky České hutě ještě před 20 lety zaujímaly přední místo mezi výrobky celé země. Tenkráte však nemělo se české sklo co báti konkurence na trhu světovém, nyní však pro drahotu zvláště paliva a drasla pak i pro nevšímání si nejnovějších oprav cizí země na mnohých místech české výrobky vytlačují.

V okresu se rafinování skla málo jen děje ve skelných

hutích, nobrž zvláštní rafinérové a kupci další šlechtění surových výrobků obstarávají.

D) *Výrobky chemické.*

Fabrik na vyrábění rozžehadel a jiných zápalných prostředků počítá se nyní v Čechách 27, z nichžto na celý kraj Písecký připadá v okresu Sušickém a to sice v Sušici ležící továrna na sirky Dědiců Bernarda Fürtha.

O počátku a vlivu této továrny na blahobyt města Sušice promluvíme při pojednání o městě Sušici obšírněji.

2. Šlechtění surovin z oboru polního hospodářství.

A) *Tekutiny kvašené a líhoviny.* Pivovárů má okres Sušický 20 a to sice: Albrechec, Bohov, Chamutice, Chlum, Eisenstein, Dlouhá ves, Hlavňovice, Hory matky Boží, Hrádek, Jiřičná, Kněžice, Krušec Dolní, Krušec Horní, Kunkovice, Loučová, Mačice, Nemilkov, Sušice, Vatětice, Žichovice.

Jsouť to větším dílem jen malé pivováry, největší jest v Sušici, v Žichovicích a v Hrádku. Mezi malými pivováry vyniká pivovár v Loučové zcela dle bavorského způsobu zřízený a proto povšimnutí hoden, že se v něm v celém kraji Píseckém první pivo na bavorský způsob vařilo.

Roku 1865 vařeno bylo v okresu Sušickém 37.304, a roku 1866 31.592 vědra piva.

Mimo to se přiváží do okresu Sušického pivo z Dešenic, z Březí a z Oujezdce u Klatov.

Pálenek dle nového spůsobu máme v Nemělkově, v Sušici a ve Vatěticích, z kterých poslední svou úpravností a může se říci nádherností vyniká. Pálenky podle starého spůsobu, které skoro na každém i sebe menším zemském statku se provozovaly, již skoro všechny zašly.

B) O vyrábění cukru z buráku, o olejnictví není v okresu našem ani stopy.

C) Výrobky lněné a konopné podává jen domácnost, co větev průmyslová se však v okresu neprovozuje.

Domácího plátna však dosti z okresu do obchodu vstoupí. Běliště na plátno u větší míře nachází se ve Volšovech.

D) Přádelna na bavlněnou přízi v skrovné míře se nachází též ve Volšovech.

E) *Výrobky vlněné.* Soukenictví někdy v Sušici dosti

znamenité muselo jako vůbec v Čechách ustoupiti práci st[illegible] nické a nyní již zde úplně kleslo.

F) *Papírnictví* se provozuje v okresu v Kundraticích, Vatěticích a ve Velharticích.

G) *Výrobky dřevěné* jsou nepatrné. R. 1857 počítalo s v okresu Sušickém 661 továrníků a průmyslníků a 2180 pomocníků.

Ze všeho patrno, že průmysl v okresu není mimo sklářství znamenitý a že průmysl, kdyby se zase doba příznivější navrátila v našem okresu, by našel ohledem na vodní sílu a jiné poměry, dosti rozsáhlé pole.

Nedostatky v průmyslu posud u nás panující vyplývají buď z nejistých poměrů politických a finančních, buď z poměrů malých průmyslníků a živnostníků, poněvadž na větším díle řemeslník v okresu i rolníkem jest, čímž obě zaměstnání trpí, buď konečně z *nedostatečného vyučování* průmyslnického a řemeslnického.

Že by následkem nového řemeslnického řádu vydaného dne 20. pros. r. 1859 a platnost majícího od 1. května 1860 stav řemeslnický se byl v ohledu mravním neb hmotném polepšil nemůžeme bohužel posud říci.

Záložny r. 1861 v Sušici zavedené většina řemeslníků též posud málo si povšimla.

Zřízení řemeslnické školy v Sušici na způsob Vodňanské jest věc velmi potřebná, zůstane ale bohužel snad ještě dlouho pium desiderium.

V. Prostředky spojovací.

Ode dávna prosluly Čechy hojností a výborností rozličných silnic, v okresu Sušickém se to ale ještě před několika lety říci nemohlo. Erarialních silnic má okres náš jen jedinou a to sice z Klatov přes Čachrov, bývalým Hvozdem na Eisenstein do Bavor vedoucí, která ale pro okres Sušický důležitosti nemá an také nikdy míti nebude.

Okresních silnic jest:

a) Z Horažďovic do Sušice.

b) Ze Sušice přes Dlouhou ves na Hory Kašperské.

c) Ze Sušice přes Hartmanice, Dobrou Vodu, Českou huť k Eisensteinu, která se u hospody na Mýtě před Eisensteinem s Klatovskou erarialní silnicí spojí.

d) Ze Sušice přes Petrovice, Hlavňovice a Nemilkov ku Klatovům.

e) Silnice z Dobřína k Čepicům na Žichovice k Strakonicům. Velmi zapotřebí byla stavba okresní silnice ze Sušice ku rádku, poněvadž se tu Klatovy, Kolinec a Stříbrné hory se Sušicí spojí.

Nyní jest upravení této silnice tím důležitější, poněvadž pošta každodenně do Klatov tuto jezdí.

Též jest zapotřebí silnice ze Sušice k Roku, která by východní díl okresu se Sušicí spojila.

Velice by bylo k přání, aby okres Sušický podporu ku stavbě těchto silnic ze zemského fondu obdržel, poněvadž jest tento okres v Čechách nejrozsáhlejší, bohužel ale v celku chudý a výlohy tak veliké v celku snésti nemůže, an jiné okresy zámožnější v tom ohledu skoro ani okresních silnic nemají, poněvadž je erarialní silnice křížem probíhají.

Okres Sušický má nyní 23 mil okresních silnic; až jednou zemský zákon o silnicích v život vstoupí, bude míti ovšem velkou výhodu, když větší díl silnic okresních prohlásí se za zemské.

Povede-li se okresem Sušickým někdy železnice ku Klatovům, nemůžeme ovšem s jistotou říci, že by to však byla věc spravedlivá nedá se upříti.

Plavba. K účelu plavení dříví reguluje se Otava již několik let.

Pošty. Poštovní ruch jeví v psaních a v ostatních dopravených věcech v okresu našem vždy větší pokrok. Ještě před 24 lety byla listoběžna v Sušici a posel šel nejprv dvakráte, pak každodenně na c. k. poštu do Horažďovic. R. 1845 započala jízdní pošta mezi Sušicí a Horažďovicemi, která Pražskou a Vídeňskou a vůbec veškerou korespondencí do Sušice dovážela. Tehdáž přicházelo psaní teprv 3. den do Prahy. Nyní jde ze Sušice každodenně zvláštní pošta do Klatov, pak do Horažďovic jednou, na Hory Kašperské dvakráte denně, do Eisensteinu konečně třikráte za týden. Od 1. listopadu 1864 zapo-

čalo též poštovní spojení mezi Eisensteinem a Zvislem v Bavořích. Od 16. září 1867 jest v Sušici c. k. poštovní štace, až posud byla zde jen c. k. poštovní expedice.

VI. Obchod.

R. 1857 počítalo se 115 obchodníků a 119 pomocníků při obchodu v okresu Sušickém. Nejznamenitější obchodní místa jsou *Sušice* a *Eisenstein*. Též nacházíme kupce v Hartmanicích a ve Velharticích. Obchod v celku není velký. Nejvíce se vyváží sklo, sírky, kůže, pak dříví po Otavě.

Ústavů obchod podporujících nemá okres Sušický pro sebe žádných.

VII. Církevní poměry.

V církevním ohledu patřil okres Sušický k diecesi Pražské, od r. 1784 patří nyní k diecesi Budějovické a má 20 far, z nichžto 13 patří k vikariátu Sušickému a to sice:

Albrechtec, *Budětice*, *Bukovník*, *Dlouhá ves*, *Hlavňovice*, *Hory Matky Boží*, *Nezamyslice*, *Petrovice*, *Sušice*, *Svojšice*, *Velhartice*, *Zbynice*, *Žihobec*; ostatních 7: *Česká huť*, *Dobrá Voda*, *Eisenstein*, *Hartmanice*, *Rojsko* (Mouřenec), *Seewiesen* a *Zhuří* ale k vikariatu Kašperskohorskému.

Duchovní správu vykonávají 1 děkan (v Sušici), 19 farářů a 11 kaplanů.

Filialní kostel jest v okresu Sušickém jen jeden, totiž na Zdouni v kolatuře Zbynické.

Krátký dějepis jednotlivých far uvedeme u každé fary zvláště. Klášter má okres Sušický toliko jeden, totiž klášter *kapucínský* v Sušici s guardianem a 4 knězí, kteří bedlivě pomáhají ve správě duchovní jak v Sušici tak i na farách okolních.

Kdy a k jakému účelu r. 1654 od Ferdinanda III. založen, povíme v dějepisu města Sušice.

VIII. Školství.

O školách okresu Sušického nedá se mnoho psáti. My se z příčin všelijakých toliko jen hlavně držeti budeme dát statistických. Doufáme ovšem, že hlavní škola v Sušici v život vstoupí, neb jest věru nejvyšší čas, aby nynější vzorní škola se proměnila v hlavní. Při každém farním kostele v okresu jest škola, tedy zejmena: na Albrechtci, v Budeticích, v Bukovníce, Dlouhé vsi, v Hlavňovicích, na Horách Matky Boží, Nezamyslicích, Petrovicích, Svojšicích, Velharticích, Zbynicích, Žihobci, na Dobré vodě, v Eisensteinu, Hartmanicích, na České huti, v Mouřenci, Seewiesnu a Zhuří.

Filiálek školních jest v okresu málo, nejhlavnější jest v Hrádku, v kolatuře Zbynické, ku které zemřelý Jan Andrle, bývalý tajemník u c. k. místodržitelství v Sedmihradsku 3000 zl. r. 1853 věnoval. Pak máme ještě filiálky v Kadešicích, v Podmoklích a v novější době v Dobříně a ve Velké-Chmelné.

Ve všech školách vikariátu Sušického mimo Dlouhou ves se vyučuje česky, ve školách k vikariátu Kašperskohorskému patřících německy, jest tedy 13 českých a 9 něm. škol; na vzorní škole Sušické se vyučuje na základě řeči české též jazyku německému.

Nedá se ovšem upříti, že většina učitelů našeho okresu svědomitě o vyučování svěřené mládeže pečuje, avšak jsou ještě takoví, kteří stav svůj za nějaké řemeslo považují a kterým výdělky více na srdci leží, nežli povinnosti učitelovy. Materielní postavení učitelů v posledním desítiletí jako v Čechách tak i v okresu Sušickém značně zlepšilo se a lze doufati, že též učitelové posud lhostejní povolání svému zadost učiní.

Že by škola řemeslnická a hospodářská se sídlem v Sušici pro náš okres byla prospěšna, nedá se upříti.

IX. Ústavy společenské opatrnosti, k uchování zdraví, ústavy dobročinné v prospěch chudoby, ústavy úvěrní a spolky.

K uchování zdraví má okres Sušický 4 doktory lékařství, totiž v Sušici p. MDra Jana Hatláka, jenž jest zároveň městským

fysikem, p. MDra Pavla Bandlera, ve Velharticích p. MDra A. Zdrá-hala, v Eisensteinu MDr. F. Nováka, 3 ranhojiče v Sušici p. Engelberta Matouše, v Hartmanicích p. Fr. Webra a ve Velharticích S. Hahna. Babiček 16, nejvíce jich jest v Sušici. Lékárna jest jedna, chvalně známá p. Fr. Firbasa v Sušici, mimo to mají lékař Fr. Weber v Hartmanicích a MDr. Zdráhal ve Velharticích a ranhojič v Eisensteině domácí lékárny.

V Sušici jest městská nemocnice s 5 postelemi, nová nemocnice, o kterou se bývalý okresní p. Fr. Bastař tak vřele před několika lety vzal, nevstoupila ještě v život. Jest to okresního zastupitelstva jedna z předních úloh, o uskutečnění takové nemocnice se postarati. K ústavům zdravotním slušno připočísti lázně na *Dobré vodě* a na *Vodole nce*, o jejich léčivosti promluvíme na svém místě.

Věznice se nachází u c. k. soudu v Sušici.

Ústavů pro chudé jest v okresu Sušickém 20, poděleno bylo r. 1864 315 osob.

Mnoho-li každá obec má jmění v pokladnici pro chudé, uvedeme u každé obce zvláště.

Povšimnutí zasluhuje „*spolek lidumilný*," r. 1814 v Sušici založený, o kterémž šíře v dějepisu promluvíme. V oboru hmotném zvláště vzhledem k opatření a sbírání kapitálův a úspor na podání potřebného úvěru má Sušice *záložnu*, která r. 1861 hlavně působením bývalého c. k. okresního p. Fr. Bastaře počátek svůj vzala a její stanovy vynešením c. k. místodržitelství v Praze dne 1. listopadu 1862 č. 52930 potvrzeny byly. Bohužel nalézá tento ústav hlavně pro řemeslníky založený, právě u řemeslníků posud malého účastenství.

Ústavy pojišťovací jako pojišťování proti škodám z ohně, krupobití, povodně, pak též proti nedostatkům způsobeným stavbou, bezdělností, nemocí atd. nejsou v okresu žádné, za to mají ústavy toho druhu, jako vzájemný pojišťovací ústav proti škodám způsobeným ohněm *v Praze* (zal. 1827), Terstská, Vídeňská, Pešťská, pak společnost Austria a Kotva agenty v Sušici a na jiných místech okresu.

Zvláštních spolků má okres Sušický „*Štěstěnu*", pak *zpěvácký* a *hudební spolek Svatého Václava* v Sušici, o nichž též na

X. Správa zemská.

Okres Sušický má 104 katastralních a 52 politických obcí, jež jsou podřízeny c. k. okresnímu úřadu *v Sušici*, který jest smíšený, t. j. takový, jenž spolu záležitosti soudní spravuje a spolu okresním soudem se zove. Okresní c. k. soud v Sušici jest zároveň vyšetřovací soud pro okres Sušický, Kašperskohorský a Horažďovický. Až do r. 1850 byla právomocnost v okresu Sušickém takto rozdělena:

Magistrát v Sušici vykonával soudní a politickou moc *v Sušici*, v městysi Hartmanicích, pak v poddaných svých vesnicích v Dobříně, v Malo- a Velko-Chmelné, na Roku a Červených Dvorcích v Divišově, v Kadešicích, Humpolci a Platoří nad poddanými svými v Podmoklích. Zemské statky, které soudní a politickou správu až po r. 1850 vykonávaly, byly:

1. *Albrechtec* pro vesnice Milčice, Janovice a částku vsi Záluží. Zároveň pak pro statek Podmokly.

2. *Chamutice* pro ves Chamutice a Světlou a částku vsi Trsice.

3. *Chlum.*

4. *Dlouhá ves* pro vesnice Dlouhou ves starou i novou, Bohdašic, Nuzerov. Zároveň se vykonávala v Dlouhé vsi právní a polit. moc pro panství Štubenbašské a právní ochrany moc nad rychtami král. Hvozdu, Stachy a Stodůlkami.

5. *Deferník.*

6. *Eisenstein* v městysi a vesnici Eisensteinu a ve vesnici Pančeři.

7. *Hlavňovice* pro vesnice Hlavňovice, Milinov, Radoštice, Pícho, Suchou, Růvnou, Zvíkov a Zámyšle. Zároveň pro zemské statky Přestanice a Libětice.

8. *Hrádek* pro Hrádek, Zbynice, Čermou, Kašejovice, Břetetice, Vodelenov, Lešišov, Mokrosuk, Javoří. Zároveň pro zemský statek a městečko Velhartice, vesnice Drouchovec a Chotěšov. Městečko Velhartice mělo vlastního listovního pro gruntovní knihy.

9. *Jiřičná* pro ves Jiřičnou a Novou Výsku.

10. *Kněžice* pro Petrovice, Vojtice, díl vesnice Vlastějov a díl vesnice Trsice.

11. *Krušec horní* pro Krušec horní a Bezděkov.

12. *Krušec dolní* pro Krušec dolní a prostřední, Trpěšice a Rapotice.

13. *Kundratice* pro Kundratice a Kříženice.

14. *Kunkovice* pro Kunkovice, Dobromělice, Častonice, Čeletice pro částky vsí Radvanice a Chotěšov.

15. *Lhota.*

16. *Loučová.*

17. *Mačice* pro Mačice a Bukovník i částku vsi Soběšice (nyní v okresu Kašperskohorském).

18. *Nemilkov* (dříve v kraji Klatovském), pro Nemilkov, Tvrdoslav, Braničkov a Radvanice. Zároveň pro statek Staňkov horní.

19. *Těšov dolní* pro dolní Těšov, Javoří, Mochov.

20. *Těšov hořejší* zároveň pro Bošov.

21. *Vatětice* pro Vatětice, Rojsko, Novoměstečko. Zároveň pro statek Pavinov s příslušnými vesnicemi Radkov, Jakubice, Štěpanovice, Zalužnice a Smržnou.

22. *Žichovice* pro Žichovice, Nezamyslice, Domoraz, Frimburk, Bílenice, Damětice, Bešetín, Dražejovice, Čepice, Budětice, Rozsedly pro částku vsi Čimice. Zároveň pro statek Žihobec a vesnice nyní do jiných okresů náležející jako Bojanovic, Věštín, Pohorsko, Soběšice, Damnice, Nová ves, Strašín, Nezdice, Žďanov a Ostružno. Též pro město Rábí. Mimo to se vykonávala právomocnost v Žichovicích pro částky vsí Kadešice, Bukovník pak díl Malče (v okresu Kašperskohorském).

23. *Zíkovy* pro Zíkovy, Posobice, Částkov. Zároveň pro zemské statky *Volšovy* s vesnicí Dolním Stankovem, *Strunkovem Kojšicemi* a Svojšicemi.

Město Hory Matky Boží mělo jako městečko zvláštního listovního, soudní moc však se vykonávala pro to město v Sušici.

V královském Hvozdu se vykonávala politická správa vrchním rychtářem (dříve hejtmanem) v Seewiesnu, právní moc ochranní pro rychtu, jak již poukázáno, Stachovskou a Stodůlskou vykonávala právomocnost v Dlouhé vsi, pro rychtu *Kochanovskou*, *Seewiesenskou*, *Zhuřskou* pak mimo nynější okres Sušický ležící rychty S. Kateřinu, Eisenstrass a Hammry

právomocnost panství Bystřického v Bystřici (v bývalém kraji Klatovském).

Mimo c. k. okresní úřad a soud jest v Sušici c. k. berničný úřad; pak má zde sídlo c. k. hraničný inspektorat, c. k. finanční komisariat, c. k. finanční stráže. Též jsou oddělení finanční stráže v Petrovicích, na Dobré vodě a v Eisensteinu.

XI. Okresní zastupitelstvo.

Na základě zákona, daného dne 25. července 1864 pro království České, vstoupilo též r. 1865 okresní zastupitelstvo Sušické v život. Ústav to dávno očekávaný a pro nás v mnohém ohledu veledůležitý.

Mát on býti národu našemu školou samosprávy, u předků našich někdy tak živé a teprv v posledním století bureaukratickými, od jinud k nám přinešenými institucemi a všestranným poručníkováním z platnosti vytištěné a v zapomenutí upadlé; mát on býti též pro život politický národu našeho školou, z nížto mnohý muž, rozšířiv v ní rozhled svůj politický, nabyv zkušenosti ve spravování věcí veřejných, naučiv se myšlenky své bez ostýchání jasně a spořádaně přednášeti a osvědčiv se moudrostí ve věcech veřejných jakož i obětovností vlasteneckou, rázností a poctivostí povahy, bude moci vystoupiti na dějiště větší, z něhož bude pak moci působiti dále na osudy celého národu našeho, ba snad i celé říše rakouské.

Veškeré zvelebení mravného i tělesního blahobytu občanstva okresního, jeho vzdělání hospodářské a průmyslové, přední zájmy lidumilství a dobročinnosti, potřeby zdravotní atd. svěřeny jsou vlastenectví a moudrosti oněch mužův, jež občanstvo samo ku správě jim za nejschopnější uznává.

Vedlé těchto prospěchů, jež nám podá tato instituce, jsou zároveň i jiné výhody *politické*, *národní* a *socialní*.

Politické vychování lidu našeho v samostatnosti, důstojnosti a statečnosti občanské pokročí zajisté velice činností zastupitelstva okresního, jakož i ona znalost politická, kteráž zná uvážiti cenu směrů a činů i mužů politických ne pouze dle hlučnosti slov, ale též dle výsledkův jich pro blaho a pravou svobodu občanstva.

Národnost naše ode dávna ve veřejném životě tak odstrčená, nabude zřízením okresních zastupitelstev opět bývalé platnosti, a jazyk náš, zvláště co do mluvy politické a řečnictví veřejného se vybrousí.

Ne poslední váhy jsou zajisté *prospěchy společenské*: od té doby co národ náš pozbýval státoprávní platnosti a politické svobody i autonomie, stav se pouze materiálem vlády v rukou úřadníkův, nastalo v něm rovnou měrou též rozdrobení a vzájemné odcizení se stavův jeho vespolek. Šlechtic skoro na čisto zapomněl, že náleží k národu českému a hledal chatrné zadostučinění pro ctižádost svou ve výlučném — avšak ovšem též politicky bezmocném a tudíž i bezcenném — postavení. Průmyslník bera sobě vzory, mistry i pomocníky z ciziny, též docela se odcizil národu, a nemoha vstoupiti do kruhů šlechtických, a nechtě se též déle přáteliti s průmyslníky malými, tvořil s jinými sobě podobnými též malé o sobě postavené kruhy společenské; malý měšťan a rolník ač často stejnou prací se živící, přece ve spolek se nikdy nestýkali a nezřídka velmi nevlídně, ne-li nepřátelsky proti sobě se stavěli; nikdež nebylo ušlechtilejšího života společenského, kdež by se byli scházeli rozliční stavové k společné činnosti, kdež by se mohli cítiti co členové téhož národu, co bratří téže rodiny; nikdež nebylo dějiště, kde by se byl muž cenil ne pouze dle stavu svého, ale též dle ctnosti, moudrosti a schopnosti své, *dle lidské ceny své*. V zastupitelstvu okresním je nyní dána příležitost, aby se výtečníci všech stavů v každém okresu scházeli častěji k společné, obecnému dobrému věnované činnosti; zde mohou členové téhož rodu, věky a mnohým historickým neštěstím sobě odcizeni, opět sobě se přiblížiti, zde se ucítí a poznají opět za syny jednoho národu a jedné vlasti, zde se naučí sebe vespolek ceniti a milovati a snad i v mnohé věci sobě na vzájem vyhověti.

Důležitým prostředkem k scelení národu našeho a k všestrannému jeho povznešení může se nám státi zastupitelstvo okresní, budeme-li se ho ujímati celou silou a budeme-li ho užívati duchem v pravdě vlasteneckým, spravedlivým, obětovným, občanským, svobodomyslným a národním. Na všechen spůsob aspoň dány tu osudy naše — naše blaho i neblaho — do vlast-

ních rukou našich v míře od věků nebývalé; nám přísluší teď užít práva svého zároveň moudře i statně.

Na základě vynešení c. k. místodržitelství království Českého od 25. února 1865 l. 11862 mělo se do okresního zastupitelstva voliti v celku 30 členů a to sice:

17 členů ze skupení venkovských obcí;
7 členů ze skupení velkostatkářů a
6 členů z měst a městeček.

Kr. město Sušice má voliti 2, horní město Hory Matky Boží, městečko Velhartice, městys Hartmanice a Eisenstein po 1 členu.

V měsící dubnu r. 1865 předsevzaté volby vypadly takto:

Pro skupení venkovských obcí byli zvoleni: Vácsl. *Ruider*, gruntovník z Kochanova, Josef *Schmidt*, představený ze Zhuří, Jan *Dlouhý*, představený z Bilenic, Josef *Frana*, představený z Tedražic, Jan *Hais*, představený z Budětic, Jan *Kuthan*, gruntovník z Částkova, Vojtěch *Novák*, představený z Domoraz, Jan *Novák*, předst. z Mačic, Jan *Kutil*, předst. z Hrádku, Antonín *Zdeněk*, předst. z Cimic, Petr *Pavlíček*, předst. ze Žehobic, Filip *Hrách*, předst. z Javoří, Josef *Mika*, gruntovník ze Zbynic, Jos. *Chalupský*, gruntovník ze Zikova, Jan *Haeusler*, mladší obecní radní ze Stodůlek, Vácslav *Denk*, obecní výbor ze Seewiesenu, Matěj *Kuthan*, představený z Břetětic. Dle národnosti 13 Čechů a 4 Němci.

Ve skupení měst se volilo takto:

V *Sušici* purkmistr veš. práv. doktor J. A. Gabriel a obecní radní Jan Kieslinger.

Hory Matky Boží, faráře P. Pavla Fortunata.

Velhartice, purkmistra Dominika Brunera.

Hartmanice, purkmistra Jana Adlera.

Eisenstein, obecního radního Pavla Zieglera.

Ve skupení statkářů byli zvoleni statkáři: kníže Adolf *Schwarzenberg*, Maxmilián *Appeltauer*. Jindřich *Polland*, Krist. *Abelle*, Karel hrabě *Taafe*, Adolf *Schreiner*, Vilibald *Huttary*.

Takto sestavené okresní zastupitelstvo volilo pak dne 19. dubna 1865 doktora J. A. Gabriela za starostu.

Do výboru byli voleni: kníže Adolf Schwarzenberg, Jindř.

Polland, P. Pavel Fortunat, Josef Frana, Jan Haeusler a Pavel Ziegler.

Dle výnosu státního ministeria od 24. května 1865 č. 10366 stvrdil J. V. císař a král František Josef dne 20. května 1865 volbu okresního starosty a v měsíci červenci t. r. pak započala činnost okresního zastupitelstva v Sušici. Za tajemníka byl na začátku r. 1866 ustanoven provisorně Jan Myslík, dříve tajemník obecní v Sušici, jenž byl během roku 1867 definitivně od okr. zastupitelstva stvrzen.

Během roku 1866 vystoupil ze zastupitelstva a z výboru P. Pavel Fortunat, poněvadž přišel za faráře do Rataje.

Na místo jeho zvolilo město Hory Matky Boží do zastupitelstva svého purkmistra Jana Löfflmanna, do výboru pak přišel posavadní člen zastup. Dominik Bruner, purkmistr Velhartický.

Poněvadž Vilibald Huttary svůj statek Kundratice prodal a tím ze zastupitelstva vystoupiti musel, zvolilo na jeho místo skupení statkářů dne 14. dubna 1867 Adolfa Elledra, statkáře na Horním Těšově.

Dějepisný přehled.

Mezi městy království českého jest kr. město *Sušice* (německy *Schüttenhofen*, latinsky *Sutticium*, též *Sicca)* v kraji Písecké**m** jedno z nejstarších a v okresu Sušickém bez odporu prvn**í** založené lidské sídlo. Sušice zaujala od nejstarší až do nejnovější doby v každém ohledu mezi místy okresu Sušického prvn**í** místo a pročež také o tomto městě napřed pojednáme. Jestliže nynější Sušice povstala ze starého od Bojů založeného *Setuakatum*, o tom nedá se nic jistého říci.*)

Že *Sušice* své slovanské jméno od *sušiti* obdržela, jest věc jist**á**,**) poněvadž se před časy z Otavského písku mnoho zlata rýž**o**valo, což až podnes pahrbky okolo Sušice dosvědčují. Jestli

*) Bojové vládli naší vlastí od počátku 4tého století až do r. 45 před n. Krista Pána. Klaudius Ptolomeus, zeměpisec ve druhém století po Kristu, postavil některá města od Bojů založená a to zejmena město Setuakatum, do krajin naší vlasti. Čeští zpytatelé věku XVI. vykládali jména jejich skrze nynější zvukem podobná. I za našeho věku ještě Dr. Bedřich Kruse nejináče sobě počínal, klada staré *Setuakatum* na *Sušici*, což také spisovatel Richard učinil. „Vše to ale," praví náš dějepisec F. Palacký — „dokazuje, že i nejlepší znalci starožitného zeměpisu o položení těch měst nic jistého nevědí, alebrž jen maně jako ve tmách tápají."

**) Ve spisu „der Böhmerwald, Natur und Mensch," geschildert von J. Wenzig und Joh. Krejčí, se též na str. 36. jméno *Sušice* odvozuje od sušení sladu, poněvadž se sladování v Sušici hojně před časy provozovalo a slad valně do Bavor vyvážel. Jelikož ale se to dělo o mnohem později než-li rýžování zlata, můžeme pojmenování Sušice toliko jen od toho předmětu odvozovati.

Sušice právě v roku 790 po Kristu, jak kronikář Hájek uvádí, byla založena, to ovšem sotva již někdo dokázati s to bude, že ale i v nejstarší době pohanské okolí Sušice již obýváno býti muselo, o tom svědčí vrchy „*Svatobor*“ a „*Svat*“ blíže Sušice ležící.

Dle tradice dosavad v lidu zachovalé vzala *Sušice* první svůj základ na pravém břehu Otavy a to vesnicí „*Nuželice*“ zvanou, kdežto se nynější hořejší město nachází.

Když pak mnoho zlata z písku Otavského se rýžovalo, usadilo se mnoho mocných lidí u vesnice Nuželice, počali pak na druhém břehu Otavy domy stavěti a zakládali penězi rýžovníky, aby při té práci tím snadněji živi býti mohli, a tím pak prý vzalo město *Sušice* za knížete Mnaty svůj původ.*)

Přáli bychme sobě, abychom mohli podati věrnou zprávu, jaké poměry právní a obyčeje mezi prvními obyvateli v Sušici panovaly a jaké bylo vzdělání jejich v ohledu rozumovém, náboženském, průmyslovém i mravném, nám v tom ohledu zbývá jen říci, že první obyvatelstvo Sušické bylo dle národnosti slovanské, náboženství pohanského, že se pohanství skoro nejdéle v Čechách v okolí Sušickém udrželo a že křesťanství teprv ku konci 11. století v Sušici a v okolí nejvíce přičiněním kněžstva bavorského se rozšířilo až konečně nad pohanstvím úplně zvítězilo.**)

---

*) M. Paulus *Stranský* v knize *de Republica Bojema* c. II. 10. pag. 56 píše takto. Sušice sive Sutticium, urbs ex vico quodam parvulo ab auri ex glarea purgatoribus, qui a nostrorum hominum vulgo Ryzovnicy vocantur, amplificata, jam olim urbis celebritatem accepit. Cum enim ii, divitem auri ramentorum copiam inde ab ipsis Vatavæ vicini amnis scatebris, in aquis volutati animadvertissent, laribus figendis locum hunc jam ante, ut dixi, nonnullis ab hominibus habitatum accommodum esse judicarunt. Metallicas igitur operas suas in amne fabriles vero in sicco ea industria urserunt, ut brevi et rex eorum familiaris, et urbs inchoata incrementa haud quamquam contemnenda sumserit. Probavit hæc studia *Mnata* princeps, surgentemque metallicam hanc urbem, liberalitate cum aliis pari gaudere voluit. Nomen si ex voce nostra *sušiti*, hoc est a siccando, est datum, quasi siccatorium dicas. Ramenta enim ista recens ex aquis educta crebrisque ablutionibus madentia ad solem siccare hic opportuit.

**) Kdožby o náboženství slovansko-pohanském bližších zpráv nabýti

Za doby pohanské byl vrch *Svatobor* středisté modlářství Sušičanů a obyvatelů okolí Sušického. *)

Modlářství pohanské v háji Svatoborském skončilo na vždy rokem 1092 za českého knížete Břetislava II. **)

---

chtěl. toho poukazujeme na veledílo našeho slavného dějepisce Fr. Palackého „Dějiny národu Českého“ díl I. částka I. str. 206.

*) Okres Sušický má z časů pohanských následující starožitnosti:

1. Sošku na vrchu *Svatoboru* na počátku tohoto století náhodou od dělníka vykopanou, která se tehdáž do rukou pana Antonína Hubaciusa, rytíře z Kotnova, toho času pána na Kněžicích, pak paní Kristině hraběnce Vratislavce rodem Běšince z Běšin dostala. Nyní tu sošku zdědil po p. Lambertu Hubaciusu rytíři z Kotnova, pánu na *Kněžicích*, syn jeho pan Bohuslav Hubacius rytíř z Kotnova, a bylo by velice přáti, aby ji českému museu daroval. V musejníku na r. 1847 (II. dílu sv. 5. str. 542.) jest soška ta pohanského bůžka představující, takto popsána: Hlava postavy té nekryta jest, brada spuštěna, kadeře nad čelem na obě strany rozděleny, v týle však krátce přistřiženy, ramena má roztažená a dlaně provrtané, rukávy vysuté, krzno k tělu přilehající, velmi krátké a kolem bedra vypouklým, kostkovaným pasem obroubené, nohy jsou docela hladké a nepravidelně tvořené, kdežto svršek těla zvláště pak přísně vyznačený obličej o dosti *znamenité umělecké zběhlosti* tvůrce slitiny této svědčí. V zadech sošky jest široký otvor, jenž snad víčkem nějakým se zavíral. Skrze hlavu jest prohnán železný nýtek, který bezpochyby k upevnění jakéhosi předmětu, jejžto socha hlavou a rukama podpírala, sloužil. Třínožka velmi vkusně vykrouhlena jest, taktéž i nohy její v okrasu jakousi, hlavě zvířecí (koňské) podobnou, vybíhající. Soška jest 6″ 3‴ vysoká, třínožka 2″, celek váží 1 lib. 2½ lotu.

2. Asi před 60 lety byla v zámeckém sklepě *v Dolejším Krušci* nalezena mramorová okrouhlá deska s řeckým pohanským nápisem: *Θεοῖς καταχθονιοις καλύκη Φιλουμένῳ χάριν μνήμης ἀνέθηκε συμβίῳ Φιλουμένῳ συνξησαντε ἔτη κ.*

Po česku: Bohům podzemským Kalyka Filomenu na památku postavila, manželu milovanému, s nímž živa byla 20 let.

Tato deska přišla do rukou otce spisovatele těchto řádek, jenž ji pak daroval Českému museu, kdež se v kabinetu menším naznačeném část IV. v skříni IV. v 3. oddílu pod čís. 40. posud nachází. Musíme též v známost uvésti, že se *v Dolejším Krušci* na počátku toho století vykopalo nedaleko lesa mnoho popelnic, které ale bohužel pro neznalost předmětu v nivec přišly.

3. V r. 1861 vykopalo se vedle školy v Hrádku několik popelnic, z nichžto některé vel. p. P. Vojtěch Hlinka u sebe chová.

**) *V. V. Tomek* ve svém díle „Dějepis Prahy I. str. 68.“ „Ještě ku

První stopy křesťanství v okresu Sušickém vidíme na poustevníku Vintíři, který po třicet let v Šumavě a to sice na Poušti nedaleko nynějšího farního místa Dobré Vody, poustevničiv dne 9. října 1045 zemřel. *)

Nejprvnější kostel křesťanský byl bezpochyby kostel v Petrovicích, který byl upevněn hradbami a na zápas s pohany ukazuje. Někteří spisovatelé za to mají, že město *Sušice* i s okolím svým dáno bylo kněžně Svatavě, dceři Vladislava I., jenž od Němců Lukardou zvána byla a která se v roce 1124 za hraběte Bedřicha II. od Luku (německy von Bogen, latinsky ab Arcu) provdala — u věno; ale více se pravdě podobá, že teprv asi o 69 let později se *Sušice* oněm hrabatům a to sice roku 1192 sňatkem hraběte Albrechta III. od Luku s Ludmilou, dcerou Bedřicha vévody českého dostala, a tímto spůsobem nacházela se Sušice i s okolím dlouhý čas co manství české v rukou těchto hrabat. **)

---

konci 11. století ctily se v Čechách sem tam *sv. háje* a stromy, zabíjely se oběti bohům, odbývaly se pohanské obřady nad hroby mrtvých mimo křesťanské hřbitovy a hadači, čaroději a kouzelníci potloukali se co zbytkové pohanského kněžstva po zemi.

Cosmæ chron. p. 10—197. podává zprávu, kterak kníže Břetislav II. r. 1092 pověry v Čechách přetrhoval; píše totiž: Všecky kouzedlníky, věštce a hadače vyhnal ven z království svého, tolikož *i háje* a stromy na mnohých místech ctěné vykořenil a spálil.

*) Poustevník Vintíř stál v přátelském poměru k německému králi Jindřichu III., dal jemu naučení, jak by se s vojskem svým r. 1041 lehce do Čech dostal, poněvadž všecky prosmyky v Šumavě znal a stezky sám na několika místech zakládal a nebyl tedy přítelem Čechů.

On byl později za svatého prohlášen a Čech Bonaventura Piter sepsal zvláštní latinský spis pod titulem „Thesaurus absconditus“ Brunnæ 1762 ve 4°.

**) Hrabata od Luku vládli v nynějším Bavorsku nad krajinami, které dle velikosti zem mnohého německého panovníka značně přesahovaly. Krajiny jim náležející sáhaly na levém břehu Dunaje od Warthu až k Hildgardsbergu a k severu až k hranicím českým. V krajinách těchto bylo mnoho měst, městysů, klášterů a hradů: Deggendorf, Brod (Furth), Bogen, Regen, Wiechtach, Horní a Dolní Altaich, Windberg, Mitterfels, Falkenfels, Falkenstein, Weissenstein, Plintsberg, Vysoký a j.

Mimo to držel tento mocný rod na pravém břehu Dunaje Natternberg a Plattling, v Čechách jak uvedeno město *Sušici* i s okolím a

Ludmila ovdověvši roku 1198, paní to krásná i ctnostná, stala se později pramátí kralujícího dosavad domu Wittelsbachův druhým sňatkem s Ludvíkem I. vévodou bavorským, a jest tedy také pramáti Jejího Veličenstva naší nynější císařovny a královny Alžběty. Ona zemřela r. 1240 zanechavši z prvního manželství Alberta IV. hr. z Luku, a Ottu vévodu bavorského z manželství druhého.

---

panství Vimberg, v Rakousku, Wiltberg. Konečně velké statky v Styrsku a Korutansku. Co právě v uvedených okresích v hrabství Bogenskému nepřipatřilo, doplnila hojná ochranná práva; takové právo měli hrabata od Luku nad hlavním chrámem v Řeznu, nad kláštery v Horním Münsteru a sv. Jakuba v Řeznu, v Horním a Dolním Altaichu, ve Windbergu, Mallersdorfu a Prüfeningu.

Hlavním jádrem hrabství Bogenského byla krajina mezi potoky, východní a západní Bogen zvanými, z nichžto jeden u Bogenu, druhý u Deggendorfu do Dunaje vtéká. Krajina tato se nalézá pod jmenem *Bogana* v listinách osmého a devátého století. Z této jinak malé základní částky vzrostl o postupné dary císařův, poddáním v manství od mnohých biskupův, sňatky a jiným dobýváním, ono velké území, jehožto držení hrabata od Luku ve 12. století mocí a vážností skoro vévodům Bavorským po bok postavilo.

V tomto čase vidíme je zcela co knížata si počínati. Měli knížecí dvůr a staré listiny nám jmenují mnoho šlechticů, kteří u nich úřad truksasa, maršálka, číšníka, nadkuchyňského a j. zastávali.

Na sněmích říšských a zemských byli hrabata od Luku, jakožto zastavatelé manství císařských a jako manové vévodů bavorských. Těmto vévodům jakožto svým panovníkům konali službu vojenskou, ačkoliv jen tehdáž, když se jim právě líbilo. Někdy i obrátili zbraně proti vévodům samým, kteří pak se všemožně vynasnažiti musili, aby jim odolali. Uvnitř svých panství a statků vládli hrabata od Luku úplně, samostatně vykonávali moc svou nad životem a smrtí svých poddaných dle libosti, žádali daně, poplatky a cla, volali do zbraně, slovem vykonávali všechna zeměpanská práva mimo právo peníze raziti. Ku kostelům byli hrabata od Luku nad míru štědří, založili opatství *Windbergské* a vystavěli znova Horní Altaich. Mimo to od Admontu v Štyrsku počínaje, podle Enže až k Dunaji a po této řece nahoru do Eichstättu, nebude žádných klášterů aneb kostelů, aby se aspoň jednou listinou nadací od těchto hrabat vykázati nemohly. Více než něco jiného mohou takové mnohonásobné odkazy a dary o převelikém bohatství tohoto svědectví dáti. Kdožby z laskavých čtenářů o tomto kraběcím rodu více dočísti se žádal, toho poukazujeme na náš historický článek „Hrabata od Luku“ v *Lumíru*. Ročn. 1856 str. 186.

V listinách té doby nazývá se *Sušice* Schotenhofen a také Schotenhoven, z kterého pojmenování pak nynější německé *Schüttenhofen* povstalo. V roku 1233 daroval hrabě Albrecht IV. od Luku bavorskému klášteru Windbergu právo nadací na faru v Sušici.

Když roku 1242 rod hrabat od Luku vymřel, připadla Sušice na bavorského knížete Ottu druhého syna Ludmily, který bavorskému klášteru Dolnímu Altaichu dal právo v *Sušici* desátek vybírati.

Několik let na to připadla *Sušice* opět k zemi České, ale roku 1257 po nešťastné bitvě u Mühldorfu dne 11. listopadu v uzavřeném smíru zavázal se přemysl Otokar II. Bavorům Sušici navrátiti. *)

Teprv roku 1273, když Přemysl Otokar II. s Jindřichem Bavorským v Praze byl smír uzavřel, v kterém se na vždy odřekl hrabství Bogenského, odstoupil Jindřich navždy *Sušici*, která pak nikdy více od koruny české nepřišla. **)

V roku 1283 vedla se rozepře stran patronátu kostela a fary v Sušici mezi klášterem Windberským a Strahovským, výsledek této pře se neví. Na počátku XIV. století ale byl farní kostel v Sušici hlavnímu kostelu na Vyšehradě přivtělen duchovní dohlídce kapitolnímu proboštu odevzdán, a duchovní Sušický pak musel té kapitole 24 k. grošů ročně odváděti.

Jak dlouho tento poměr farního kostela v Sušici ku kapitole Vyšehradské trval, ***) nedá se určité říci, bezpochyby ve válkách husitských zanikl.

---

*) Palacký Geschichte von Böhmen. II. 1. pag. 172. Chronic Hermanni Altah u Oefele I. 678. Augustense u Frehera I. 532; Osterhoviense u Raucha I. 507 Salisburgense u Peza I. 365. Contin. Cosm. p. 390 Rauch öster. Gesch. III. 206—208.

**) Palacký Geschichte von Böhmen. II. pag. 228.

***) LL. Erect. Vol XII. B. I. se praví: Ecclesia in Sicca est incorporata Canonicatui Præbendæ S. Petri Wissehradensis prope Pragam, quem Caconicatum et Præbendam D. Franciscus de Gewiczka ad præsens noscitur obtinere, ideoque si et successoribus ejus Vicarius perpetuus in Sicca solvere debet annue 24. sex. gross. Prag. census An. 1389.

V. Lib. Erect. Vol. XII. H. 8 ad annum 2396 : 24 sexag. census debentur pro Canonico et Præbenda Wissehradensi a perpetui Vicariis Ecclesiæ in Sicca, pak v lib. Erect. Vol. XII. F. 15 k roku 1391 se

V roce 1322 dal král Jan Luxenburský Sušici zděmi obehnati a upevniti, tak sice, že tenkráte málo měst českých v tom způsobu ohražených se nacházelo. *) Týž král Jan zřídil též v Sušici magistrát. Tento magistrát sestával od roku 1322 vždy z 12 konšelů čili radních, z nichž jeden býval vždy primasem čili primatorem a jeden písařem městským čili syndikusem, z ostatních po střídě každý měsíc jeden býval purkmistrem.

Listem ode dne 12. dubna 1324 potvrdil tento král všechna práva a výsady horní Sušickým, jak jich jsou dříve užívali. **)

Jaká to práva i výsady zejmena byla, nelze nám bohužel uvésti.

Roku 1331 dovolil král Jan dle žádosti manželky své Elišky pronešené brzy před její smrtí, aby směli *Augustiniani* z kláštera sv. Tomáše v Praze, založiti také nový klášter v *Sušici*, kterézto povolání ale vzal nazpět ještě téhož roku pro námitky kapitoly Vyšehradské, již nastávala z toho škoda pro farní kostel tamější jí náležející. Po osmi letech na to, totiž roku 1339 obdržel konvent Svatotomášský povolení ono znovu, i vystavěl v Sušici již jakousi modlitebnu, která však po nové rozepři o to vzniklé

---

praví: Præsentatio incorporata est Canonicatui et Præbendæ Ecclesiæ S. Petri in Wissehrad."

*) Důkaz toho jest kámen s latinským nápisem, který byl dříve v klášterní bráně před několika lety odtud vzat a v městské radnici v chodbě při zemi se vezdil, kdežto se posavad nachází. Kámen ten jest dosti velký podlouhlý čtverhran a nápis zní takto:

Anno Domini MCCCXXII Joannes Primus Bohemiæ Poloniæ (sic) rex comes Luxenburgensis, filius Henrici, Imperatoris Romanorum potentissimi, hanc civitatem muro fecit circumdari, ejus magnifici regiminis ac suorum progenitorum æternæ memoriæ, S. Joelis Amen.

To jest po česku:

Leta páně 1322 Jan První, český a polský (sic) král, hrabě Lucemburský, syn Jindřicha císaře římského nejmocnějšího, toto město zdí dal obehnati k jeho slavného panování a potomků jeho věčné památce, S. Joele Amen.

Tento nápis patří mezi důležitější starožitnosti kraje Píseckého z časů krále Jana.

**) Jaroslav Schaller ve svém díle „Topografie des K. Böhmen" Prachiner Kreis na str. 243. uvádí chybně toho listu datum na 17. března 1325.

opět z rokazu králova roku 1345 jest zrušena, při čemž pobráno řeholníkům mnoho kostelního nářadí.*)

Mezi panovníky Českými od nejstarších časů zaujal císař Karel IV. první místo ve vděčné paměti národu českého až podnes, neb rozmnožení blaha jeho pozemského i duševního byla přední péče celého jeho života.

Není tedy divu, že národ český jej nazýval otcem vlasti a že město *Sušice* obdrželo důkazy otcovské jeho lásky. Mezi privilegia od císaře toho Sušici udělená jsou následující:

a) aby žádných krčem ani řemeslníkův blíženi jedné míle zdélí a šíří od města Sušice nebylo pod datum v Sulzbachu 6. Februarii leta 1356;

b) na mýto, totiž, aby při městě Sušici ze všelijakého dobytka po jednom penízi bráti mohli pod datum v Praze 12. dne měsíce Septembris leta 1372;

c) aby Sušičtí moc měli statky své nejbližším přátelům svým odkázati, zadati a po zemřelých bez učinění kšaftu dle posloupnosti přátelstva dědití, pod datum v Praze 13. dne Octobris leta 1372. Dne 13. června 1352 dovolil císař Karel IV. křižovníkům s červenou hvězdou, aby sobě špitál i s kostelem v Sušici vystavěli. **)

V roku 1372 potvrdil arcibiskup Jan Očko z Vlašimi dům pro chudé sv. Alžběty, jenž již pod arcibiskupem Arnoštem od měšťanů Sušických byl založen. ***)

Roku 1363 nařídil císař Karel IV. všem českým městům a jmenovitě také Sušickým, aby se zásobili notně obilím, jelikož roku 1362 velká byla úroda, aby v čas vojny se hladu předešlo, pak rozdal svým městům velké zásoby zbraní, aby se do času potřeby tam uschovaly. Sušice obdržela pro 80 mužův úplných zbraní. †)

Král Václav IV. zapsal Janovi lantkrabí z Leutenperku na

---

*) V. V. Tomka „Dějepis Prahy" I. str. 425.

**) F. W. Pelzel „Kaiser Karl IV. König von Böhmen I. pag. 181. listina per extensum CLXXXVI. (Orig. in arch. Crucig. ad pedem pontis Prag.)

***) L. Erect. Vol. I. K. 7.

†) F. Palacký Geschichte von Böhmen. II. pag. 365.

Sušických roku 1379 60 kop berně, kteréž každý rok dávali, *) což podobně roku 1401 purkrabímu Domažlickému Maříkovi z Hrádku za jeho věrné služby učinil. **)

V roku 1395 vytáhl pan z Rožemberku s vojskem Rakušanův do pole, a rozbili stany své proti králi na poli u Budějovic a město Vodňany zebrali. Téhož leta položil se blíž Sušice, až k svátku všech svatých, ***) poněvadž vždy věrně při králi Václavu IV. stáli, což zvláštním listem roku 1405 na jevo dali. †)

Listem téhož krále pod datum na Žebráce ve středu po vyvýšení sv. kříže roku 1406 dostala *Sušice* privilegium na jeden výroční trh, kterýž měl ode dne na nebe vzetí blahoslavené Panny Marie za celý týden pořád zběhlý trvati; kupci pak neb kramáři a handlíři mají se vším zbožím svým tou cestou přes Gfildu a skrze Hartmanice k Sušici jeti, z čehož se dá souditi, že Sušice co obchodní místo toho času již nabyla důležitosti. Za válek husitských vystoupili Sušičtí veřejně. Také oni zahořeli láskou ku kalichu a v rozjitření všeobecném zbraně se uchopili.

Oni patřili k výstřední straně husitův horlivých, jichžto žádosti reformátorské přesahovaly nálezy university Pražské, a jižto napřed jsouce přesvědčeni o neprospěchu každého mírného se Sigmundem vyjednávání nechtěli ani o něm slyšeti. Hned za prvních počátků války husitské vidíme *Sušici* na dějišti, a to sice když bouře Pražské po smrti krále Václava IV. byly vypukly, umluvili se Plzeňští, Klatovští, Domažličtí a *Sušičtí* skrze tajné posly a listy, a sešli se dne 1. listopadu 1419 v Žinkovech ozbrojeni, a odtud táhli dále v síle nemalé ku Praze a porazivše Petra ze

*) Palacký Archiv. Č. II. p. 182. č. 305.

**) Palacký Geschichte von Böhmen. III. pag. 131. adnot. 157. V tom ohledu měla Sušice již zvláštní osud, neb r. 1411 zapsal král Václav IV. Petrovi ze Svojšína hrad Kašperk a 70 k. g. úroku ročního na Sušici, ježto Henrik Kolman a Václav bratr jeho pak Vilém Dornsteiner prvé na Sušici měli. (Palacký Arch. č. II. p. 182. čís. 310.)

***) Staří letopisové čeští. D. III. p. 6. č. 18.

†) Balbin Mis. Tom. II. to uvádí takto: Literis de dato 1405 Sabatho ante festum Pentecosten obligant Suticenses Venceslao regi Bohemiæ, quod si ad tempus vitæ suæ adhærere, et ipsum rebus et corporibus suis juvare usque ad effusionem sanguinis velint.

Šternberka vůdce královského u Knína, vtrhli do Prahy a s bratřími od kalicha se spojili.*)

V roce 1422 stála *Sušicc* v jednotě s Žižkou a *Sušičtí* byli toho roku na valném sboru dne 24. února v Písku pro lepší spořádání věcí církevních a politických.**)

V roku 1424 vstoupila strana Táborská a s ní purkmistr a konšelové obce Sušické v příměří s Oldřichem z Rožmberka i se stranou jeho až do S. Havla (Pal. Archiv český III. p. 245 č. 32.).

V roku 1425 oblehali *Sušičtí* s Kralohradeckými, Klatovskými, Domažlickými a Píseckými v počtu asi 1000 jezdcův a 8000 pěších s puškami a stroji tvrz Švihov Viléma Švihovského z Rizmberka, a po dvou nedělích zbořivše hradby její, smlouvy dosáhli.***)

Po dobytí Tachova, když Táboři skrze několik dní bez prospěchu dobývali Plzně, uzavřeli konečně až do 23. dubna 1428 s Plzenskými příměří.†)

Roku 1426 na den S. Doroty byl v Písku sjezd rytířů a měst strany Táborské, který pak poslal sub dato 6. února zápis Pražanům. Město *Sušice* bylo též na tom sněmu zastoupeno. ††)

R. 1426 11., 12. a 25. listopadu Chval z Machovic, správce měst kraj., Matiáš z Chlumčan hejtman a obec Pinška prodloužili své příměří s Oldřichem z Rožemberka až do vypovědění předběžného. K témuž zápisu přistoupila též o Sv. Martinu obec *Sušická.* (Pal. Archiv č. III. p. 497. čís. 242.)

Dne 8. prosince 1426 vstoupil Přibík z Klenového v příměří s p. Oldřichem z Rožmberka od dání listu až do Sv. Jana evangelisty pod týmiž správci jako Táborští, *Sušičtí* a Prachatičtí a základem 5000 kop.†††)

Roku 1427 stavové čeští obojí strany, mezi nimi město

---

*) Palackého Dějepis Č. III. 1. str. 283. Scriptorum rerum Boh. Tom. III. pag. 29. N. 71 (E—L. N.).
**) Palacký Děj. Č. III. 1. str. 477. a 489.
***) Palacký D. Č. III. 2. p. 17.
†) Pal. D. Č. III. p. 68.
††) Pal. Archiv Cesky. III. str. 257. čís. 39.
†††) Pal. Arch. Č. III. str. 498. čís. 243.

Sušice činili o vánocích úmluvu mezi sebou o sjezdu v Žebráce o příměří.*)

Roku 1428 starší Táborské obce polní a domácí mezi jinými i *Sušické* polem pro jméno boží u Bechyně pracující gleitovaly k sobě Oldřicha z Rožmberka před Bechyni na týden se 100 osobami.**)

Téhož roku (1428) dne 7. listopadu Mikuláš z Chlumčan hejtman a obce měst Píseckého, *Sušického* a Prachatického vstoupil v příměří s Oldřichem z Rožmberka (podle umluv Helfenburských) od dání listu až do Sv. Jiří, nejprv příštího pod výminkami.***)

V měsíci prosinci téhož roku (1428) oblehal Jan Blech a Mikuláš z Paděrova s pomocí Píseckých a *Sušických* hrad Zvíkov, což až do 21. března 1429 trvalo.

R. 1431 stála *Sušice* po straně kněze Prokopa Velikého †) a vstoupila v příměří s městem Horšovým Týnem.

Roku 1432 dne 27. října přijeli *Sušičtí* na pomoc Přibíku z Klenového, který přilehl ke znamenitému hradu Lopotě v Plzeňsku, jehožto pán, rytíř Habart Lopata z Hrádku přiznávaje se ke straně králově veliké škody byl učinil, zvláště chudému lidu v okolí; i nemohše jeho děly dobýti, vyleželi jej hladem tak, že posádka jeho konečně vypálila jej sama, když tam odtud pro hlad utíkati musela.††)

Na sněmu roku 1434 dne 24. června větší díl měst Sirotčích mezi nimi *Sušice* zapsaly se pánům k jednotě zemské, ačkoliv se přiznávala k straně městské neboli demokratické.†††)

V roku 1435 byli mezi voliteli od sněmu s plnou mocí vydáni, kteří pak M. Jana z Rokycan za arcibiskupa Pražského, a Martina (Lupáče) z Chrudimi i Vanka z Mýta za podbiskupy zvolili, mistr Václav ze *Sušice* a kněz Ondřej farář ze *Sušice*.*†)

---

*) Pal. Arch. Č. III. pag. 264. čís. 39.
**) Pal. Arch. Č. III. pag. 284. č.. 19.
***) Pal. Arch. Č. III. p. 490. č. 253.
†) Pal. Děj. Č. III. 2. p. 68.
††) Pal. D. A. III. 2. str. 206.
†††) Pal. D. Č. III. 2. 293. a 304.
*†) Pal. Archiv Č. III. p. 436. č. 15.

Roku 1436 dne 14. srpna na sněmu Jihlavském, osvědčoval Menhardt z Hradce jmenem všech stavův, již přijímají císaře Sigmunda za krále a pána svého a zavazují se ku poslušenství jeho. Na to podávali císaři ruce všichni páni a rytíři přítomní, též poslové — čtyřmecitma měst, zejmena také města *Sušice.* *)

Roku 1440 patřila Sušice posud ještě ku straně Táborské.

Roku 1445 den před Sv. Jiřím uzavřel se smír a urovnání v Domažlicích mezi bavorským vévodou Albrechtem a jednotou Plzeňskou, ku které též *Sušice* tehdáž patřila, aby nepřátelská vpadnutí jak z Bavor do Čech tak i z Čech do Bavor přestala. **)

Roku 1446 když bylo v Čechách bezvládí za převahy Jiřího z Poděbrad na sněmu Svatomartinském, jednalo se o ustanovení správce zemského, mezi jinými městy se vyslanci *Sušičtí* ohlásili, že nemají moci svoliti, aby kdo nejsa králem korunovaným, požívati měl království v zemi, a protož, že věc takovou dříve na obec svou vznésti musejí.

Roku 1452 byla *Sušice* na sněmu Pražském o Sv. Jiří zastoupena a od zástupcův smlouva a zápis učiněn, kterak jest volen za správce království Českého Jiří z Poděbrad. (Archiv Č. II. p. 310.)

Roku 1452 obrátil se Jiří z Poděbrad proti protivníkům svým ve vlasti a dne 8. září položil se vojensky u vsi Kestřan, hroze Píseckým záhubou. Pročež oni brzy umluvili se s ním a potáhli v úmluvu mezi jinými také město *Sušici.* ***)

Když po smrti krále Ladislava král Jiří se stal králem Českým, věrně u něho až do jeho smrti stála Sušice.

Král Vladislav II. potvrdil listem pod datum v Praze 1. dubna 1472 Sušickým všecka mající privilegia a nad to výše, aby napotom žádnému zastavováni nebyli.

Téhož roku pod datum 12. října dal Sušickým povolení, aby *červeným voskem* pečetiti mohli.

Roku 1477 přikázal král Vladislav II. všem poddaným kraje Práchenského a jmenovitě Sušickým dal příkaz, aby hned táhli k dobývání města Horažďovic proti Rackovi Kocovskému.

*) Pal. Děj. Č. III. 2. str. 351.

**) Král. říšský archiv v Mnichově, Codex: Böhmen und Ober-Pfalz. Lit. B. pars II. (z Palackého excerpta.

***) Staří letopisové. II. str. 162.

Pro upokojení krajiny a zvláště pro zastavení loupeží a vražd na silnicích sestoupili se na podzimku roku 1497 rytířstvo a města krajův Plzeňského a Práchenského, a koupili od rytíře Volfa z Janovic staroslavný hrad Rizmberk i s panstvím za 16.000 k. gr. českých, tak říkaje na akcie. Byl to první známý příklad dobrovolné associace, jíž se všickni zemané a města aniž z jaké povinnosti účastnili. Města kraje Práchenského byla Písek, Vodňany a Sušice.*)

Roku 1500 vstoupila veškerá královská města v počtu 32 v politickou jednotu po vyjití zřízení zemského, Sušice stála dle pořádku na 18. místě.**)

Roku 1502 nařídil dne v sobotu před květnou nedělí král Vladislav IV., aby kdy se jakkoliv úřad konšelský v *Sušici* dle starobylého obyčeje skrze podkomořího obnovuje, jemu, podkomořímu jenom 15 kop grošův českých od Sušických dáno bylo, pro ty škody, které jsou ohněm vzali.

Roku 1520 v měsíci listopadu za panování krále Ludvíka oblehli Sušičtí s Pražany, Klatovskými, Plzenskými, Domažlickými, Vodňanskými, Píseckými a jinými městy tvrz *Janovice* u

---

*) Majetníci ustanovili ze spolku způsob, kterým hrad a panství ku prospěchu všech měly požívány a spravovány býti; k vrchní správě zřízeny jsou čtyři starší, dva od rytířstva a města Práchenského, dva tolikéž od Plzeňského kraje; voleni byli vždy na dvě leta i měli ze spolku saditi hejtmana tomu hradu a přihlížeti ku správě celého zboží. Společníci všickní měli různice, kteréž by vznikly mezi nimi, vznášeti především na své starší k narovnání přátelskému a měli ze spolku ostříhati silnice Stříbrskou, Tepelskou, Nýrskou a Kdynskou, aby se kupcům ani formanům na nich neděla škoda. Jakož Čechové toho času vůbec o opravu mravů velkou péči měli, tak i účastníci koupě této k zápisu připojili pravidla mravní, kterými měli býti vázáni; zapovídalit pod určitými pokutami hru v kostky neb karty o peníze, vády, hanění a pobídky k boji jakož i přílišný luxus v jídlech. Spolek ten byl v tehdejších dobách něco neobyčejného a nemohl se tudíž s odporem minouti. V brzku se o něm roznášely pověsti ukrutné, jakoby obmýšlel Bůh ví jakou zpouru a převrat v zemi. Král Vladislav nazýval jej „puntováním“ a zápasníci uznávali za potřebné jíti na hrad pražský, aby soudce zemské o svých úmyslech upokojili. Zdá se, že pro velký odpor spolek ten v užívání panství ani nevešel.

**) Palackého Děj. Národu Česk. díl V. částka 2. pag 10.

Klatov tehdáž Petru Sudovi patřící, jenž byl veliký škůdce stavu měšťanského.

R. 1543 koupila obec města Sušice od Břetislava z Riesenberka a ze Švihova díly své míst: Nuzerov, Hartmanice, Podmokly, Radešov, Vlastějovy pak Stojanovice, Chvalšovice, Picho, Žíkovy, Vorlov a Libětice celé od hradu Vilhartického za 700 kop m.

Dle toho se dá souditi, že město Sušice dosti velké jmění mělo.

Roku 1544 v pondělí po čtvrté neděli po velikonoci, jinak před sv. Žofií *Sušice* zcela vyhořela.

Roku 1547 po vítězství u Mühlberku nad saským kurfirstem, přitáhl Ferdinand I. s mocí válečnou pomocných Španělů a Němcův nejprv k Litoměřicům a odtud do Prahy, umíniv si Pražany a ostatní městský stav trestati, i k soudu byla též volána Sušice, která stála při stavovském spolku, na níž uložena peněžná pokuta od 1500 kop míš., svobody a statky jí pak pobrány; ještě téhož roku však byly statky a svobody městu zase navráceny.*)

Téhož roku 1547 přibyl co magistratní osoba v Sušici cís. rychtář, kterého král Ferdinand I. sobě a všem dědičům usazovati sobě zachoval. Bez cís. rychtáře nesmělo se žádných rad obecních na radnici ani jinde držeti a postranní schůze žádným vymyšleným spůsobem bez povolení c. rychtáře obesílati, leč by mu o tom se oznámilo a on by věda, co se jednati má povolil, sic jinak nic, aby se tak více k žádnému spiknutí tajně umluviti Sušičtí nemohli.

Roku 1554 dne 12. května vyhořela opět *Sušice*.

Roku 1559 před sv. Lucií tak velká voda byla, že památníka nebylo, aby větší pomněl a veliké okolo *Sušice* škody zdělala.

Roku 1570 měli *Sušičtí* tuhou při o solní sklad s Pracha-

---

*) Soud byl držen co pátý dne 26. července zároveň proti následujícím městům: Kouřím, Brod Český, Louny, Kadaň, Slaný, Domažlice, Stříbro, Písek, Vodňany, Kolín, Nimburk, Chrudím, Jaroměř, Mělník, Mejto Vysoké, Dvůr Králové, Polička. Peněžná pokuta se musela do dvou neděl složiti. (Prodromus Moravographia od Tomáše Jana Pešiny z Čechorodu, děkana Litomyšelského. V Litomyšli 1663.)

tickými. Prachatičtí si výslovně stěžovali, že privilegium Jana Lucemburského jim shořelo. Rok na to za císaře Maxmiliana sobě *Sušice* tištěný mandát zjednala, aby svobodný a veřejný sklad v *Sušici* se zarazil. Prachatičtí zarmoutivše se tím a obávajíce se, aby z takového darování jich město záhubu nevzalo, vešli s Pasovskými v smlouvu, slibujíce, že je obilím sami dostatečně opatřovati budou, nevydají-li soli nikomu, leč soumarům, kteří buď již do Prachatic nebo do Vimberka po zlaté stezce honí. Sotva *Sušičtí* o smlouvě doslechli, stěžovali sobě u Viléma z Rožmberka jakožto předního regenta v Čechách; Vilém poslal roku 1574 vyslané svým jmenem a řezanými cedulemi a sice Jana Dlouhoveského z Dlouhé Vsi a na Zamlekově, Jana Janovského z Dlouhé Vsi a na Všiticích, Buriana Strojetického ze Strojetic a na Řezanicích, vele *Sušickým*, aby proti starobylým právům města Prachatic ničeho nepočínali chtíce se škodě uhnout.

Sušičtí tu na svou chudobu skrovné živnosti a nepatrnost skladu, nemohoucího nikomu na ujmu býti, tu na milost a ustavičnou k nim přízeň Vilémovu se odkázali, že u nich skladu solního již za předků užíváno, a že by mýto císařské škodu trpělo namítali. Vyslalo se do Sušice v té záležitosti třetí a čtvrté poselství, v kterém posledním roku 1573 Jana Dlouhoveského, hejtmana kraje Práchenského, Petra Voselského a Jana Bližívského z Bližívy co poslů užito, a že ničeho nenarovnáno, zanesla se pře ta celá soudu komornímu, ačkoliv nikdy se nerozsoudila.*)

Roku 1580 sepsal Sušičan Jan Rosacius knihu: „Didascalion de S. S. Angelis," a věnoval ji radě města *Sušice.* Tento básník a někdy professor poëticæ v učení Pražském, zemřel dne 29. listopadu 1554 v Kolíně nad Labem.

Rodina Rosacius-ova měla mimo něj ještě také učených a slavných mužů, jako M. Adama Rosaciusa v Sušici, M. Sofoniusa Rosaciusa; oba v právech velmi učené.**)

---

*) Fr. Jos. Slámy „Obraz minulosti starožitného města Prachatic." V Praze 1838 str. 49. a 67.

**) Bohuslav Balbin v knize Bohemia docta, Pragæ 1777 na str. 170. praví: *Rosacinos* tres: Joannem, Adamum et Sophoniam de Carlsberga viros eloquentia, poesi, politices scientia insignes Sussicences domo su-

Téhož roku potvrdil (1580) císař Rudolf II. pořádku krejčovskému města Sušice řád cechovní, v kterýž jsou spolu s novoměstskými Pražskými, byvše prvé v některých artikulích na rozdílu, jednomyslně se snesli a srovnali.

Roku 1583 byl v Sušici mor, pročež císař Rudolf II. Sušickým nařídil, aby na sněm na úterý po Sv. Martinu položený a rozepsaný na ten čas pro uvarování nebezpečenství doma zůstali a Pražany nebo v jiném místě, kde zdravé povětří jest, k tomu jednání sněmovnímu zmocnili.

Roku 1584 prodal císař Rudolf II. městu *Sušici* od král. hradu a panství Kašperského vesnice Dobřín, Chmelnou, Kadešici a Podmokly za 5700 kop grošů, pak Humpolec a Platory za 1000 kop grošů.

Roku 1592 dne 9. července Sušice zase všechna od ohně v škodu přišla, u radního písaře se zapálilo, kterýž potom i s dcerou uhořel.*)

Roku 1596 dne 8. měsíce června po památce mistra Jana Husa zase všecko město *Sušice* vyhořelo.**)

---

periora sæcula tulerunt, extantque libri ab eis editi. *Adamus* anno 1615. Orationem panegyricam habuit ad Bohemos Proceres pereruditam die 13. et 14. Julii (quæ postea lucem aspexit) de Academiæ Pragensis excelentia, deque ejus instauranda authoritate. *Joannes* heroico carmine potentissimum excelluit. Mirum! hæreditatem quodammodo esse in hac familia, literis excellere nostra ætate iisdem artibus, imo et Theologicis et Philosophicis fratres Rozaczyni duo non indignos se majoribus suis præstiterunt redeamus ad veteres. *Joannes Præsepe Dei hominis* egregio penate celebravit an. 1581. Item librum in cont. signem *de charitate et concordia conjugali* an. 1583. Joannes obiit an. 1584. *Adamus de Christi* cunabulis insignem *elegiam* vulgavit Malovecio equiti magno reipublicæ litterariæ Patrono o. 1591 dicatam, Sophoniæ nihil vidi.

*) Memorabilia paroch. Vilhartic. — Též D. M. Štembera v místopisu města Rakovníka v Praze r. 1839 str. 94. tu událost uvádí, k čemuž jsou připojeny následující verše:

ZkazIL BVh obec DVslčkV
Skrz oheň zVřIwI wšeCkV
w zVřIwostI hněwV swého
ČerwenCe Dne Dewátého.

**) Memorab. paroch Vilhartic.

Od roku 1598—1608 za rektorských časů mistra Martina Bacháčka v písemních památkách university Pražské, 101 tak nazvaných partikulárních škol, do kterých údové university Pražské za učitele dosazováni byli, a to zejmena do Sušice, Jan Hippius roku 1607 a Mikuláš Šebastian Pacovský roku 1608.*)

Roku 1600 poslali Prachatičtí vyslance za potřebou peněžitou do *Sušice*, kteří tam hned po příští svém, k zvláštnímu veselí tam právě držanému co nejzdvořileji pozváni byli Sušickým hlásným.

K svatebnímu veselí v městě dávala obec *Sušická* obyčejně sud i více piva byvši mu v svých představených snad vždy přítomna.**)

Roku 1603 koupilo město *Sušice* od Daniela Tarašky měštěnína Sušického, lidi poddané své dědičné a nezávadné v městečku *Hartmanicích* a v témž městečku s podacím kostelem na obci založeným Sv. panny Kateřiny s důchody zádušními k němu přináležícími, což na díl Daniela Tarašky přišlo, a což v Hartmanicích jemu náleželo, též se dvěma krčmami výsadními a jednou kovárnou se vší zvolí a plným panstvím; pak šest lidí dědičných ve vsi Nuzerově tak, jakž jest to od Jana Jindřicha Cíle ze Svojšic a na Podmoklech od urozené paní Lidmily Eichhornové z Reichenbachu a na Podmoklech koupil šmahem za sumu 1500 kop míšenských.***)

Roku 1604 koupila Sušice od Jiřího Račína z Račín ves Rojsko i s patronatem nad kostelem Sv. Maurice (Mouřence), a tohož roku dvůr *Osek* (nynější Brabčov) od Jakuba Vrabce za 2100 kop míšenských.†)

Z toho všeho se dá souditi, že navzdor požárům r. 1554,

---

*) Ze Sušice pocházeli od roku 1597 až do roku 1609 následující bakaláři: Samuel Josefides, učitel v Turnově, Jan Falcarii, Jakub Optalius, rector školy u sv. Václava na Zdaraze v Praze, Samuel Xenofilus učitel v Kníně, David Tinotorius učitel v Polné, Jan Chrysostomus Croicinus, učitel v Berouně, Jan Adalberdides, Lukáš Bochoufius z Polkensteinu (Tomek děje university Pražské).

**) F. J. Slámy obraz minulosti st. m. Prachatic str. 104. poz.

***) Orig. list v archivu městském.

†) Desk zem. Instr. N. 132 od roku 1603 Čísl. M. 11 p e.

1592, 1596 stav jmění obce Sušické na počátku 17. století byl dosti značný.

R. 1606 měla Sušice jakousi rozepři s Janem Laubským. Velmistr řádu sv. Jana Jerozolimitanského toho času. M. Diepold z Lobkovic, pán na Strakonicích byl dle jiných také za komisara k vyslyšení této pře od císaře ustanoven a strany sporné byly předvolány na zámek Strakonický ku pátku po průvodní neděli.

R. 1614 žádala Sušice u konsistoře Pražské pod obojí, aby kněz Zykmund Vančura, Pražan, na kolaturu do osady sv. Mauricia (Mauřence) za správce církevního byl dosazen a konfirmován. Konsistoř, ačkoliv kněz jmenovaný dosavad k této konsistoři se nepřiznal a do kněh mezi jiné kněze zapsán nebyl, listem od 11. dubna 1614 k žádosti té povolila, avšak s tou výminkou, aby kněz Zykmund tuž faru dostana co nejdříve před konsistoř pod obojí se postavil v knihy zapsán jsa, jak by se dále zachovati a sobě svěřený úřad spravovati měl, napomenut byl.

Patentem direktorův ode dne sv. Bartoloměje leta 1618 byla Sušice jako jiná města kraje Prácheňského vyzvána, aby hned všickni s čeládkou svou, na koních podle toho s čtvrtým člověkem se vší mocí svou do města krajského hradiště hory Tábor se strhnuli.

Dne 16. a 17. máje 1620 bylo město Prachatice od vévody bavorského Maxmiliana oblehnuto. Na žádost Prachatických poslali *Sušičtí* jistý počet ozbrojenců jim na pomoc, kteří jak Prachatičtí sami praví poctivě, zmužile a statečně se chovali. Později se podaly Prachatice předce Maxmilianovi. V Písku bránila se posádka udatně. Maxmilian dobyl města útokem a dal je v plen krvežíznivému vojsku svému; branní i nebranní, muži, ženy, děti byli zavražděni, město vyloupeno a obráceno v popel. Hrozným příkladem tímto zastrašeno podalo se jedno město za druhým. Sušice se dne 27. září vzdala, ačkoliv ještě v měsíci září t. r. od Prokopa Dvořeckého z Olbramovic a k. rady a berníka království Českého munici, totiž 4 centy prachu, 5 centů olova a 8 centů luntů k odporu obdržela, dobrovolně Don Baltazarovi, který ji *laskavě* slíbil, že ji zvláštní milost u císaře Ferdinanda II. zjednati chce, slovu ale hrubě ani nedostál, poněvadž město přec o privilegia na čas přišlo a zlopověstným

generálem Don Hoef Huertou několik let sužováno bylo a pokuty o penězích platiti muselo.

R. 1621 dne 7. července prosil purkmistr a rada města *Sušice* komisary od císaře po bělohorské bitvě pro kraj Prácheňský ustanovené, totiž Jana Kristofa Kavku Říčanského z Říčan a na Dobrši, rytíře Buriana Beníška z Oujezda a na Těšetinách, Víléma mladšího z Klenového, aby taky chudých vesnic k Sušici náležejících do vydání císařské resolucí odložili.

R. 1622 byl M. Jan Galli, evangelický děkan v Sušici ze země vypovězen. *)

R. 1624 byl v Sušici císařským rychtářem Martin Marek z Bavorova a v tom roce byla Sušice od císaře Ferdinanda II. zase na milost přijmuta, když se zdálo, že obyvatelé Sušičtí k římsko-katolické církvi se obrátili.

R. 1636 Bohuslav Jiří Krakovský z Kolovrat na Mokrosuku rychtáři a radě *Sušické* oznámil, že sobě vezme za manželku paní Annu Veroniku hraběnku z Thurnu roz. z Dobrše a zval je ku svatbě. Jest to důkazem, že si tehdáž šlechta vážila stavu městského.

R. 1641 uložili Švédové pod velitelem Dampierem městu 6000 zl. výpalného, na které 2000 zl. dlužno zůstalo. Z té příčiny tento švédský general dva radní jmenem Řešátko a Voprechta a žida Benjamina Hahna v poutech jako rukojmě s sebou odvezl; že pak ale vojsko císařské nepřátele blíž Klatov rozehnalo, ty tři osoby z vozu skočily a domu se vrátily.

R. 1647 ležel v Sušici díl komonstva arciknížete proti Švédům se chystající, z Písku pak dostávalo to komonstvo potravu.

R. 1648 znepokojili Švédové několikráte Sušici.

R. 1654 byl od Ferdinanda III. založen klášter kapucínský. Účel toho založení byl *úplné vyplenění husitského kacířství, rozmnožení víry katolické a upevnění církve.* Kardinál a Pražský arcibiskup Harach první kámen položil a 24. října 1655 kostel zasvětil.

---

*) Tento kněz sepsal píseň „Za krále Švédského a celou armádu jeho.“ R. 1632 byl Galli v Kulmbachu exulantem.

Dle toho se dá souditi, že Sušice více než-li na jiných místech k tomu času potřebovala, aby se, jak se říkalo, na víru obracela a důkaz dává, že nucení a mučení nejsou praví prostředkové k docílení náboženské přesvědčenosti.

R. 1667 koupilo město od Humprechta Račiny z Račic za 800 zl. rýn. emfit. dvůr v Hartmanicích.

R. 1677 za děkana Jana Fr. Gotthardta z Čechoslavu musela panovati v Sušici veliká nemravnost. *)

R. 1678 povstal v Sušici velký mor, jenž teprv r. 1681 přestal: na poděkování se postavila kaple sv. Rocha na hořejším předměstí.

---

*) Důkaz toho následující v archivu měst se nacházející přípis ode dne 4. června 1667, jejž k vůli zvláštnosti uvádíme.

Urozený J. M. C. pane rychtáři též slov. a mnohovzácné poctivosti p. purkmistře a p. radní mně v Kristu P. laskavě přivětiví! Přinuceně dle povinnosti mé duchovní ačkoli dosti nerad, vzácný magistrát zanášeti a molestírovati musím, vidíce pro ty vše léta, v kterých zde v tomto kr. městě Sušici za nehodného správce a pastýře duchovního zůstávám takovou bezbožnost a nešlechetnost jak mezi dcerkami městskými tak i poddanými páchati tak, že již velice oplzlý hřích so rozmáhá a panuje; příčiny bych jinší nevěděl nežli že snad mnohá jináče se vdáti a muže dostati nemůže, leč dřívěj až o svou poctivost přijde, aneb snad proto, že se žádná taková netresce a trestání se neobává, a protož tím smělejí takových nešlechetností se dopouštějí nepochybně, že vz. magistrát v paměti snášeti ráčí, kterak jsem dvakráte již žádal a na to usiloval, aby aspoň jedenkráte (ku příkladu jiných) jedna osoba dobře strestána a pokutována byla, aby se jiná bála; avšak nevím z jaké příčiny až posavad žádná taková bezbožnice (mimo té šenkýřky, která v chrámu Páně asi snad před půl druhém létě pokutu složila) se netrestala; abych já tedy dálej mé svědomí neobtěžoval a takové nešlechetnosti nepřehlížel, k vzácnému magistrátu se ucházím, pokudž by takové bezbožnosti a takové osoby strestati ráčili, jináče dle mého velikého závazku a povinnosti chtíc nechtíc (abych jak duši mou tak i mých oveček duše nezavedl) musel bych takové věci na J. M. pána p. arcibiskupa a na velebnou konsistoř jakožto Vicarius vznésti; však majíce tu naději; že s. mag. tak mocný ráčí býti a takové dobře strestati a spokutovati, což však k bedlivému povážení p. p. zanechávám zůstávajíce jejich duchovní otec

Jan Fr. Gotthardt z Čechoslavu
děkan Sušický vic. for.

R. 1683 dne 3. srpna byl kostelík Anděla Strážce vysvěcen od Jana Dlouhoveského z Dlouhé vsi, světícího biskupa Pražského za primatora Kašpara Rosenthalera a c. rychtáře Jana Burgrafa. Prvním zakladatelem toho kostelíka byl kapucín Ladislav z Bilína.

R. 1684 patřila k Sušici ještě ves Nuzerov a Krušec a odprodali se v témž roce za 4500 zl. rýn. Václavu Rudolfovi Říčanskému z Říčan.

Žádné město kraje Píseckého tolik ohněm neutrpělo jako právě Sušice. V šestnáctém století vyhořela Sušice, jak jsme dílem již podali, roku 1541, 1544, 1547, 1591, 1592, 1596, v sedmnáctém století roku 1652. Podrobných zpráv o všech těchto požárech se nám nedostalo; za to nás došla obšírná zpráva o hrozném požáru dne 20. června r. 1707, kterou tuto sdělíme:

Mezi druhou a třetí hodinou odpoledne vznikl oheň v domě měšťana Václava Weisenregnera, který se za půl hodiny po celém městě a v obou předměstích rozšířil. V tomto požáru 31 osob dílem uhořelo, dílem se zadusilo, kostely sv. Václava a u Matky Boží, děkanství, radní dům, dům obecní, mlýn a dvůr, špitál pro chudé, pak 128 domů v městě, 10 dvorů a 28 chalup na předměstích zcela vyhořelo, tak že na větším díle ubozí měšťané kam hlavy skrýti a kde přebývati neměli, nobrž mnozí a na větším díle jich, jinám se odebrati a mezi dobrými lidmi své živnosti hledati, přinuceni byli.

Na žádost cís. rychtáře Ferdinanda Christ. Lysandra z Ehrenfeldu, purkmistra Bohumíra Kabáta z Wiesenheinu a raddy se vypravili: Jan Josef, svobodný pan z Újezda, pán na Březnici, Tochovicích, Laskově, Kameném a Hradišti, c. k. komorník František Václav Chanovský z Dlouhé vsi a na Chanovicích nařízený k. hejtman kraje Píseckého, též Ladislav Sigmund z Běšin na Svojšicích a Ferdinand z Kadova na Volšovech a Kojšicích — jakožto komisaři osobně do Sušice, aby požárem tím způsobenou velikou a nenabytnou škodu očitě spatřili a dostatečně vyslyšeli.

Dle toho od městského tehdáž písaře Šimona Františka Hajlehle sestaveného popsání obnášela škoda tím požárem učiněná 157.670 zlatých. Popsání to jest také proto zajímavé, poněvadž nám mnoho o tehdejším stavu města našeho vysvětluje.

Kostel děkanský, založení sv. Václava, měl tehdáž dvě věže, jedna se v tom požáru až do gruntu sesula, druhá do polovice, od kterýchžto věží na klenutí téhož kostela mnoho uškozeno.

Na těch věžích se nacházelo 5 zvonů velkých i malých a jeden cymbál velký od hodin, které dohromady 80 centů vážily, kovové na malé kusy a droboty rozpuštěny a do rumu mnoho zasypáno.

Děkanství stálo tehdáž nedaleko děkanského kostela, co nyní stojí nová škola. Radní dům byl celý zděný a velkým nákladem způsobený s vysokou věží pod plechem i s velkými hodinami železnými; tento dům stál na pravé straně na náměstí. Dům obecní se sladovnou stál též na náměstí, jest to nynější děkanství.

Nejvíce škody tím požárem mezi měšťany utrpěli: Pavel Khiebek, Vilém Fetrle, Ferd. Chris. Lysander z Ehrenfeldu, Petr Bohumír Kabát z Wiesensteinu, Adam Hübner, kotlář, Alžběta Gregoriadesová, Matiáš Koppe, Jiří Sedlecký, Ondřej Šreiner, Jakub Michalovič, Matiáš Kusovský, paní Lipovská, Samuel Huttary (tomu shořel dům, nábytek, mnoho obrazů v zástavě majících a kněh všelikých), paní Lidmila Kekulová, Krištof Maršát a m. j.

V tomto požáru shořel skoro celý městský archiv, čehož každý a zvláště my co litovati máme. Tehdáž se vůbec za to mělo, že měšťan Václav Veisenregner po holubách na střechu střelil a tím zapálil, ta věc přišla k vyšetřování a Václav Veisenregner se musel přisahou očistit, že on toho požáru nebyl původcem; též děvečka u téhož měšťana toho času sloužící musela na to přísahati, čímž se podezření pak odvrátilo.

Že Sušice po tomto požáru mnoho let potřebovala k zotavení, dá se z toho souditi. Trvalo to mnoho let, nežli se děkanský kostel do pořádku uvedl a služby boží se přes 10 let odbývaly v klášteře kapucínském, který jsa důkladně staven ohni nepodlehl.

R. 1719 stalo se v Sušici zbouření, pro které městský písař Vinařický vězením na hradě Pražském a kr. rychtář sesazen a mnoho měšťanů potrestáno bylo.

V r. 1721 koupila obec několik domů na náměstí a vystavěla na jich místě nynější radnici.

V r. 1728 ale se jmění obce tak zotavilo, že t. r. koupila obec fiskální dvůr *Malou Chmelnou* od Elenory Dlouhoveské z Dlouhé vsi za 6120 zl. rýn.

V r. 1741 v nepokojích bavorských ubytovalo se v Sušici 100 mužů jezdectva, 500 myslivců a 400 venkovského lidu, čímž město mnoho výloh mělo.

Roku 1761 se město Sušice o to ucházelo do městského erbu mezi orla a lva nade věží vyobrazení bolestné panny Marie dáti, což se ale nepovolilo.

R. 1763 byly dvory obci Sušické patřící emfiteutovány a to sice: Malá Chmelná, Rok, Brabčovy, Divišov, Humpolec, Červené Dvorce, dvůr v Hartmanicích a špitální dvůr v Sušici.

R. 1784 byla velká povodeň a vzala půl kamenného mostu, od té doby pozůstává v Sušici most půl kamenný a dřevěný, který bohužel r. 1859 smutné nabyl památnosti.

R. 1788 přestalo v Sušici posavádné řízení magistrátu (které 400 let trvalo), cís. rychtář byl odstraněn a místo 12 osob toliko 4 radní k řízení se ustanovili, místo starších obecních 3 representanti ustanoveni.

R. 1791 byl kostelík u Anděla Strážce poručením císaře Josefa II. zavřen a r. 1792 ve veřejné dražbě prodán. *)

R. 1797 přitáhli francouzští husaři do Sušice a byli zde 6 neděl.

R. 1798 přišli Horvati do Sušice dne 2. února a zůstali zde až do sv. Tomáše.

R. 1804 bylo hrdelní právo, které bylo v Sušici nad paměť lidskou, do Písku přeloženo.

Již roku 1800 se zřídilo v Sušici ochotnické divadlo, na kterém se čas po čase hrávalo a čistý pak výnos hned po každém představení mezi chudé rozdával.

Původcové divadla toho byli tehdáž pánové: městský děkan Adam Fialka, magistrátní radní August Růžička, městský lékař a doktor lékařství Ondřej Tonner, měšťané Martin Angelis, Josef Kekeisen, pak lékárník Hynek Firbas.

R. 1808 uzavřeli tito lidumilové čistý výnos každého bu-

*) O původu, jakož o dalším osudu toho kostelíka viz obšírnější zprávy na svém místě.

doucího představení ve prospěch nějakého ústavu dobročinnél ukládati. Tomu šlechetnému předsevzetí vstoupil ale proti vš mu nadání tehdejší c. k. krajský úřad v Písku (jakož i pozdé ještě několikráte) v cestu a zakázal z čista jasna ochotníků další provozování her divadelních. I zakročilo se tedy u c. gubernium o povolení k takovým představením, což také tehdej nejvyšší purkrabí království Českého Josef hrabě Wallis dekr tem od 8. listopadu 1810 (č. 9786.) v tom spůsobu udělil, : divadelní ochotníci k dobročinnému účelu každého roku še představení dávati mohli.

Na počátku r. 1811 obnášel základní fond, sebraný díle z výnosu divadla, dílem dary a odkazy 600 zl. b. č., které a bohužel následkem finančního patentu od 25. února 1811 1 120 zl. vídeňského čísla sníženy jsou, přičiněním však jmenovi ných lidumilů, kteří vzdor tomu všemu po nastoupené drá statečně dále kráčeli, vzrostl opět tento základní fond do rol 1814 na 336 zl. 43¾ kr. víd. č. Dne 14. prosince 1814 vyhot vila se pod lit. A přiložena listina, která posud tvoří zákl lidumilného spolku v Sušici.

Spolek tento měl tehdáž trojí účel spanilomyslného svél působení, totiž:

a) Založení ústavu pro 12 chudých a chorých osob (d možnosti 6 mužských a 6 ženských), z nichž každý nadan denně 12 kr. v. č. na výživu a 3 kr. na šat dostati měl. Z roveň se nadancům z pokladnice nadací potřebné léky zjedna měly. Jistina k tomu nadání potřebná obsahovala 22.900 z víd. č. (čili 9618 zl r. č.), kdyby se suma ta jednou doplnil má rok po jejím doplnění ústav tento vstoupiti v život. I dosáhnutí účelu prvního má se spolek starati o to, aby

b) se založilo postupně 6 fundac pro študující města Si šice; toto město toho *času žádných študentských fundac* n mělo, čím se ovšem od dávných časů již jiná, mnohem men města česká vykázati mohla. Každá fundace má obnášeti roční 60 zl. víd. č. (čili 25 zl. 20 kr. r. č.), k tomu účelu by bylo ted potřebí jistiny 7200 zl. v. č. (čili 3024 zl. r. m.) a kdyby s konečně i také tato jistina jednou sešla, pak se má založiti z zbývajícího fondu

c) nějaký *jiný ústav* dobročinný a to sice takový, jaký by spolek jednou pro město Sušici za *potřebný* a *důležitý* uznal.

Ačkoliv základní jistina od c. k. gubernium království Českého a od vel. konsistoře byla v *celém svém obsahu* náležitě schválena a potvrzena a dobře se vědělo, že hlavní příjmy spolku podává každoročně *divadlo ochotnické* (což v listině základní výslovně se také uvádí), dal předce navzdor tomu roku 1821 c. k. krajský úřad v Písku zápověď, aby se v radnici — kdežto divadlo skrze ta celá léta stálo a na kterém se pilně ve prospěch fondu lidumilného spolku hrávalo — žádných představení pod pokutou 100 zl. nedávalo.

Ochotníci nemajíce jiného místa pro divadlo, nemohli od r. 1822—1828 žádných her provozovati a takovým způsobem se spolku velice uškodilo, poněvadž fond mezi tím časem toliko jen odkazy a dary růsti mohl.

Roku 1827 se dověděl náhodou tehdejší nejvyšší purkrabí království Českého, šlechetný *Karel hrabě Chotek* o smutném osudu dobročinného spolku v Sušici a nabyv přesvědčení úřední cestou o nechvalitebném v té věci jednání c. k. krajského úřadu v Písku, dal dekretem od 28. února 1828 (č. 1975.) znova povolení ochotníkům Sušickým, *že během každého roku 6 představení ve prospěch spolku lidumilného dávati mohou* s tím doložením, by se k tomu účelu divadlo zase na dřívějším místě na radnici vystavělo.

Od toho roku hrávalo se pilně v prospěch účelů spolkových. O dalším postupu spolku lidumilného a ochotnickém divadlu podáme zprávu v dalším vypravování na patřičném místě. V roku 1828 zemřel Petrovický farář P. Václav Chlistovský, odkázav Sušici na dvě fundace študentské po 80 zl. stř. a jednu fundaci 40 zl. stř. pro normalistu.

R. 1829 byl zrušen c. k. solní sklad v Sušici.

Roku 1839 dne 14. května vyhořelo v Sušici 67 domů. Požár vypukl v čísle 92. v dlouhé ulici.

V roku 1842 dne 24. ledna zemřela v Sušici Valburga svobodná paní Enisova, rodem Chanovská z Dlouhé Vsi, zanechavši ku prosbě lidumila Františka Firbasa spolku odkaz 6420 zl. $49^{3}/_{8}$ kr. v. č., kterýmžto odkazem se jistina na fundaci pro 12 chudých a chorých osob doplnila. Dne 19. dubna 1843 uskutečněn

první účel lidumilného spolku, totiž nový ústav pro 22 chudých a chorých osob.

Roku 1844 vystavěl Bernard Fürth fabriku na sirky, která si za novějšího času po celé Evropě a Americe dobyla jména dobrého, za to ale tomu přispěla, že se obyvatelstvo a bohužel tím i chudoba v Sušici rozšířila.*)

Roku 1848 u všeobecném politickém hnutí též Sušice byla z počátku v jásotu, ačkoliv právě na den prohlášení konstituce v Sušici dne 19. března 1848 ztratila spanilomyslného muže nevšední vzdělanosti doktora lékař. měst. lékaře p. Josefa Motýlka. Byla to věru jako ironie osudu. Národní stráž Sušická táhla pak v měsíci červnu t. r. na pomoc ku Praze, přitáhla však jen až do Blatné, poněvadž byl zmatek toho času veliký a málo který občan věděl na čem je, reakce však tehdáž již bujně kvésti započala. Pro tažení národní stráže bylo vyšetřování hrdelní, vypadlo ale rovněž tak jako vyšetřování na hradě Pražském téhož roku zlomyslně daleko — široko — rozvětveného spiknutí — vedené totiž beze všeho prospěchu. — —

Na den 26. prosince 1848 byla schůzka v hostinci u zlatého lva, která zarazila spolek pod názvem: *Slovanská lípa pod Svatoborem*. Původce toho spolku byl p. Matěj Karl, syn vůbec váženého a zasloužilého měšťana, a později městského radního Jiřího Karla.

Jakmile vláda udusila politický život, přestala též činnost tohoto spolku chtěj neb nechtěj.**)

---

*) V roku 1854 vydal p. Helidor J. Truska ve Vídni brošurku „Bernard Fürth, Fabriksherr zu Schüttenhofen“ (geb: 22. Okt. 1796 † 27. Sept. 1849). Biografische Skizze als Denkmal der Erinnerung an denselben durch Freundeshand seinen Angehörigen gewidmet. Výnos toho spisku, který co rukopis byl vytištěn, ustanovil Helidor Truska k nadací při ústavu pro chudé v Sušici. — Brošurka ta mezi obecenstvem nebyla rozšířena, bezpochyby nahlíželo příbuzenstvo zemřelého, že se to k rozšiřování pro příliš veliké pochlebování spisovatele nehodí. V jedné věci ale souhlasíme s Helidorem Truskou, že byl zemřelý Bernard Fürth v každém ohledu muž dokonalý. Helidor Truska zemřel ve Vídni co official v ministerstvu r.

**) Zakladatelové Slov. lípy pod Svatoborem učinili pak dne 31. prosince pozvání a ustanovili se na následujících článcích:

Roku 1850 dala obec radnici soudně odhádat, před tím pak k účelu ubytování nových c. k. úřadů přestavět. Aby totiž obec při nové tehdáž organisací

c. k. podkrajský úřad,

c. k. sborový soud,

c. k. státní zastupitelstvo a

c. k. berní úřad v radnici ubytovati mohla, prostavěla 18.000 zlatých stř. a vypůjčila si k tomu účelu ze spořitelny Pražské 10.000 zl. stř., které jest posud tam dlužna. Stavbu převzal v cestě nájmu měšťan p. Frant. Kuchynka, a zdá se, že dobře s tou stavbou pochodil. Za tuto velkou obětovnost obdržela obec toho samého roku pochvalující dekrety od ministra spravedlnosti Schmerlinga pod datum 19. června 1850, pak od ministra vnitra od 4. října 1850 přípisem c. k. místodržitelství v Praze ode dne 24. října 1850 č. 6576. Když pak postupně obec místností c. k. úřadům postoupila, přestěhoval se purkmistrovský úřad na děkanství, pak do domu pana Vojtěcha Šejnosta do č. 6. na náměstí, a sama pak nájem platila.

Roku 1850 při nové organisací politických úřadů a soudů stala se Sušice sídlem podkrajského úřadu s následujícími c. k. ouředníky: Co podkrajský pan Václav Mařák, bývalý direktor panství Brandýského nad Orlicí; co komisaři p. Martin Schreiber, p. Ferdinand Koc rytíř z Dobrše, tajemníkem p. Frant. Lepič.

U sborového soudu stal se soudcem c. k. zemský rada p. Jan Pirner, dříve radní u magistrátu v Klatovech, za assessory přišli: Frant. Frank, Josef Hájek, Ant. Pitzker, Jachym Ducháček.

A. Ohledem na politický život.

a) Chránění konštitučního principu a jeho rozvinutí v mezech monarchických,

b) bdění nad uskutečněním rovnosti české řeči s německou ve všech odvětvích správy i veřejného vyučování a pěstování slovanské vzájemnosti v Rakousku.

B. Ohledem na společenský život.

a) Zavedení veřejného čtení, přednášení a řečnění,

b) zařízení odboru pro uspořádání plesů, besed, zpěvů, divadelních her a tak dále.

Za státního *zástupce* p. Augustin Měřička.

Za *listovního* p. Čeněk Novák.

Za sirotčího p. Aug. Janda.

K *berními úřadu*, za berního Karel Skuček, za kontrolora, Václav Kříž, za officiala Zikmund Nader.

V červenci roku 1854 obdržel tehdejší purkmistr pan František Firbas kříž záslužný s korunou J. V. císaře a krále Františka Josefa.

Roku 1855 ku konci května přestal v Sušici c. k. podkrajský úřad a c. k. okresní soud sborový; na místo nich nastoupil c. k. okresní úřad, c. k. okresním přednostou se stal pan Frant. Bastař, dříve c. k. okresní komisař v Tynhořově.

Téhož roku dne 6. června udělila obec Sušická doktoru veškerých práv J. A. Gabrielovi čestné právo měšťanské.

Roku 1857 bylo zavedeno v Sušici c. k. notářství, prvním notářem se zde stal p. Eduard Šebesta, dříve pán a právní na Albrechtci.

Roku 1858 udělila obec Sušická c. k. okresnímu p. Frant. Bastařovi čestné právo měšťanské.

R. 1859 dne 24. dubna na hod Boží velikonoční stalo se v Sušici převeliké neštěstí. Měšťan Jiří Karl, zakladatel růžencového spolku, ustanovil v noci processí putování do „Emaus“ od kříže na náměstí až na vrch Anděla Strážce vésti a sezval k tomu účelu až od Nepomuka, Planic a Kolína mnoho lidí. Processí se sešlo na náměstí u kříže před lékárnou, kdež J. K. držel k lidu řeč, pak se ubíral celý zástup lidí skoro 1600 hlav počítaje, dále. Na mostě se zastavilo processí u kapličky a J. K. začal zase řečiti, sotva několik slov promluvil, tu se počal most bořiti a skoro 300 lidí se sesypalo pod most. Ta hrůza toho okamžení se nedá popsati.

Když se rozednilo, bylo 54 mrtvol a as 20 těžce a víc než 50 lehce poraněných. Že c. k. úřad a c. k. četnictvo všemožně se vynasnažilo pomoci přispěti rozumí se samo.

Největší zásluhy měl městský ranhojič p. Jos. Pišel, který život a zdraví několik hodin nasazoval, aby nešťastným pomáhal jak jen mohl. Též israelité Sušičtí se té noci láskou k bližnímu všemožně vyznamenali. Ráno se posly přivolali okolní lékaři, kteří též ochotně hned se dostavili a pomahali. Stra-

šlivá tato událost nejen v městě, ale v celém okolí zbudila všeobecné ustrnutí. Na to přijela schvalně krajská c. k. komise z Písku, aby věc tu smutnou vyšetřila.

Roku 1859 dne 29. července zemřel v Sušici p. Bedřich Zedler doct. lékařství, městský a soudní lékař v 38. roku věku svého. Lékař jsa znamenitý zapsal si ráno na den úmrtí svého vlastnoručně s udáním zevrubně nemoci své a vyplněním všech rubrik do denníku zemřelých.

Roku 1861 učinily se přičiněním p. Frant. Bastaře c. k. okresního přípravy k zřízení záložny. Stanovy byly potvrzeny vynešením vys. c. k. náměstnictví v Praze dne 1. listopadu 1862 č. 52.930.

V roku 1861 při nových volbách obecních zvolen byl výbor z následujících členů a to sice: Anger Jan c. k. poštovní, Christian Josef kupec, Firbas Frt. lékárník a od r. 1850 purkmistr Sušický, Gabriel Jos. MDr. držitel zems. statku Loučové, Illich Josef kavárník, Karl Jiří st. měšťan (posav. městský radní), Karl Václav měšťan a hostinský, Kieslinger Jan měšťan a mydlář, Kuchynka Frant. měšťan a mydlář, Moser Quido kupec, Poppel Hynek měšťan a voskář, Šebesta Ed. c. k. notář, Seic Filip tabáčník, Šeinost Vojt. měšťan a ředitel továrny, Tichý Frant. měšťan a řezník, P. Em. Walter bis. vikář a děkan Sušický. Z těchto výborů se volil Dr. Gabriel za purkmistra, pánové Frt. Firbas, Jan Anger a Jiří Karl za radní.

Roku 1861 zvolilo zastupitelstvo města dne 11. května poslance zemské: Dr. Frant. Palackého, Dr. Frant. Lad. Riegra, Dr. Frant. Braunera pak J. M. biskupa Budějovického, Jana Valeriana za čestné měšťany.

1861 Téhož roku obdržela obec Sušická privilegium na vybírání mýta z mostu na 5 let.

1861. Na novém ochotnickém divadle se dávalo dne 28. září první představení.

1861. dne 23. října požár stodoly p. Frt. Firbasa založením 1862 několik požárů založením.

1863 započala se stavět nová škola, první základ byl položen dne 30. července.

1864 dne 6. července udělilo zastupitelstvo obce svému

poslanci Dr. Ant. Majerovi prof. na vyšší realní škole v Praze čestné právo měšťanské.

1864 volby obecního zastupitelstva.

1864 dne 27. září udělilo se p. P. Bernardovi Růžičkovi kapucínu v Sušici 25 let meškajícímu pro zásluhy v duchovní správě čestné měšťanství.

Roku 1864 povstal hlavně přičiněním p. Morice Fürtha spolek „Štěstěna“ Sušická, jehož stanovy c. k. místodržitelství dne 31. srpna 1864 stvrdilo.

Roku 1865 po sv. Václavu započalo vyučování v nově vystavěné škole. Budova to velká a povšimnutí hodna.

Roku 1866 dne 12. března stala se Sušice jevištěm událostí neblahých. Za nešťastným příkladem výstupů v Hostomicích a v Hořovicích následkem odhalení zpronevěřování stříbra v Příbrami, při čemž se židé súčastnili, povstala v Čechách nenávist proti těm samým.

O výročním trhu dne 12. března se shromáždila luza v Sušici ze všech končin a poněvadž věděla, že v Sušici ani na blízku žádného vojska není, dala příčinu k výstupům proti židům u veliké míře, na kterých bohužel též několik obyvatelů Sušických z nižší třídy podílu vzalo. Sušice utrpěla tím veliké hany, neb několik německých časopisů Vídenských a Pražských se všemožně vynasnažily události ty šerednými barvami světu líčiti, ačkoliv podobné výstupy v jiných městech německých povstalé naschvál zamlčely.

Trestním vyšetřováním se však shledalo, že výtržnosti v Sušici neměly vlastně původu místního, nýbrž že se zakládaly na všeobecných poměrech státních a socialních. O udalostech těchto hodláme v brzkém čase vydati zvláštní zevrubnější pojednání, na něž tuto předběžně laskavému čtenáři poukazujeme.

Téhož roku měla Sušice následkem zmíněných výtržností četnou posádku c. k. vojska, které v Sušici a v okolí od 13. března až do polovice měsíce května zůstala.

Dne 7. července 1866 k večeru přibylo do Sušice saského vojska přes 500 mužů, jež bylo před Prušákem na útěku.

Na místo posavadního c. k. okresního p. Frant. Bastáře přišel v měsíci říjnu nový c. k. okresní p. Konstantin Gnad,

kterému pak, když se stal r. 1867 tajemníkem u c. k. místodržitelství, následoval nynější c. k. okresní pan Alois Wacha.

V měsíci březnu udělilo obecní zastupitelstvo c. k. adjunktu panu Karlu Šindelkovi, nyní v Domažlicích v té samé vlastnosti meškajícímu, čestné právo měšťanské pro jeho příchylnost k stavu měšťanskému.

Tak jsme laskavému čtenáři podali dějepisný přehled kr. města Sušice. Bylo to ovšem naše vřelé přání podati důkladný dějepis tohoto města ale pro nedostatek pramenů nám i při nejlepší vůli nebylo možné více podati. To přejeme Sušici z celého srdce, aby jí Bůh před každým neštěstím chránil, aby vzdělanost a národní uvědomělost rok od roku postupovala a aby mezi městy vlasti naší v každém pak ohledu brzo stála v popředí.

Místopis města Sušice.

I. Poloha a hranice.

Sušice leží v rozsáhlé kotlině, na řece Otavě, kol kolem horami ověnčená, na patě východní vrchu Svatoboru, 242 vídeňských sáhů nad hladinou mořskou a hraničí co obec katastrální: k severu s Hrádkem, Tedražicemi, Dobřínem a Chmelnou; k východu s Podmokly a Rokem; k jihu s Divišovem, Dlouhou vsí a Červenými Dvorcemi, k západu pak se Žikovem a Vodolenkou.

Od Prahy jest Sušice 14, od Písku 6, od Strakonic 3, od Klatov $2^1/_2$, od Horažďovic 2, od Hor Kašperských $1^1/_2$, od hranic bavorských pak 5 poštovných mil vzdálená.

II. Velkost Sušice co obce katastrální.

Co zvláštní obec katastrální čítá Sušice podlé nového katastrálního měření

1222	jiter	435	□ sáhů	polí,
337	„	390	„	luk,
42	„	63	„	zahrad,
266	„	541	„	pastvin,
783	„	1550	„	lesů,
143	„	1156	„	půdy neplodné.
V celku tedy: 2795	jiter	930	□ sáhů,	jež dle odhadu

14,367 zlatých 24 kr. ročně vynáší.*) — Obci Sušické z toho přináleží 12 jiter 60 □ sáhů polí, 3 jitra 1376 □ sáhů luk, 178 jiter 85 sáhů pastvin, 736 jiter 1320 □ sáhů lesů a 3 jitra 940 □ sáhů půdy neplodné.**)

---

*) Podlé Josefinského měření měla katast. obec Sušická obsahovati:

1338	jiter	456	□ sáhů	polí,
397	„	1456	„	luk,
36	„	640	„	zahrad,
29	„	1491	„	rybníků a porostlin,
240	„	61	„	pastvin,
970	„	1025	„	lesů,
dohromady 3013	jiter	329	□ sáhů.	

Josefinské měření mělo 26 oddělení nebo honů, které měly následující pojmenování:

1. (Trať neb hony.) *Město* a náměstí. 2. Za *chalupami*. 3. Pod sv. *Janem*. (V tom oddělení jsou zvláštní jmena: Průženina, Tabulka, Vokrouhlá, Spálená.) 4. U svaté *Trojice*. 5. *Pod viničkami*. 6. *Královna*. 7. U svatého *Antonína*. 8. *Štěbetka*. 9. *Žumpa*. 10. Na *vrších*. Zvláštní jména toho oddělení: Kozákovská, Zaměstská, Záveská, pastýřský vrch. 11. *Gaudenka*. 12. U rybníku. (Zvláštní jména toho oddělení: Husí krk, Německý rybník.) 13. *Toblišovská*. 14. Na *Roušarce* (zvl. jm.: Vojenská, Sazky.) 15. *Fuferna*. 16. *Divišovská*. 17. *Baborovka*. 18. *Šibeniční vrch*. (Zvláštní jména: Lom, Ovčácká, Kateřinka.) 19. *Hansgirglovská*. 20. U sv. *Rocha*. 21. Nad *lípau*. (Zvláštní jm.: Buřinský les, Kulov (les) Škrábalka.) 22. Vrch *angela strážce*. 23. *Prášlík*. 24. *Pod kalovy*. 25. *Drahelinky*. 26. *Zákopa*. Oddělení pod *viničkami* ukazuje, že i jednou víno se okolo Sušice jaksi pěstovalo; *Fuferna* upamatuje na čas rýžování v Otavě; *Žumpa* na dobu pohanskou. *Zákopa* na jakési upevnění vzdálí města.

**) Mimo právě uvedené má obec Sušická ještě v jiných katastrálních obcích pozemky a to zejmena:

1. v katastr. obci *Brabčovské* 92 jitra 1500 □ sáhů (505 □ sáhů luk, 1515 sáhů pastvin, 86 jit. 935 □ sáhů lesů, 4 jit. 1495 □ sáhů půdy neplodné).

2. V katastr. obci *Divišovské*, 93 jiter 290 □ sáhů (235 □ sáhů luk, 87 jiter 795 □ sáhů lesů, 5 jiter 860 □ sáhů půdy neplodné).

3. V kat. obci *Dobřínské*, 35 jit. 610 □ sáhů (1 jit. 500 □ sáhů rolí, 1 jitro 615 □ sáhů luk, 13 jiter 1220 □ sáhů pastvin, 28 jiter 1275 □ sáhů půdy neplodné).

4. V kat. obci *Vlatořské* 5 jit. 1175 □ sáhů luk a pastvin.

5. V kat. obci *Rocké*, 223 jit. 865 □ sáhů (9 jit. 1485 □ sáhů pastvin, 207 jiter 1505 □ sáhů lesů, 5 jiter 1055 □ sáhů půdy neplodné).

6. V kat. obci *Červeno-Dvorecké*, 4 jit. 800 □ sáhů lesů a pastvin.

Plocha, již veškerá stavení v Sušici jak v městě tak i na obou předměstích zaujímají, obnáší 26 jiter 826 □ sáhů.

III. Obyvatelé.

1. Počet a náboženství obyvatelů.

Podlé počtu obyvatelů zaujímá Sušice v království Českém 57. a v kraji Píseckém 3. místo.

Dle sepsání lidu od roku 1857 připadá

na město . . .	1885,
na hořejší předměstí . . .	883,
na dolejší „ . . .	1534,
dohromady	4272,

z těchto jest příslušníků obce Sušické 3279, ostatní 993 obyvatelé patří domovem do jiných obcí.

Suma příslušníků doma žijících jest dle pohlaví

1516 mužských,
1763 ženských,

příslušníků zdejších mimo Sušici se zdržuje

363 mužských,
284 ženských,

v celku 647 osob.

Téměř všichni obyvatelé přiznávají se k náboženství katolickému. Akatolíků není již v Sušici — v městě někdy mezi husitskými v první řadě stojícím, — zcela žádných. — Za to má ale Sušice dle sepsání od roku 1857 — 206 a nyní již přes 300 obyvatelů víry židovské.*)

*) Od pravidla, že se židé v královských městech co stále usedlí zdržovati nesměli, byla v Sušici výminka, neb r. 1625 nacházíme v Sušici žida Jakuba Hahna s rodinou, roku 1630 Samuele Fürtha, roku 1635 Šalamouna Berla. Roku 1769 bylo zde 16 židovských rodin, 68 osob čiatjících, šosovné obci platících. Důkaz to na ten čas o snášelivosti křesťanů Sušických, ačkoliv Sušice dle privilegia od břemena židů tehdáž osvobozena byla. Dne 23. září 1784 stvrdil slavné paměti císař a král Josef II. privilegia města Sušice; privilegium, že městská obec ta od břemena židů osvobozena býti má (doslovně: dass die städtische Gemeinde von der Last der Judenschaft entlediget sei); změnil v ten

2. Jazyk.

Panující v Sušici jazyk jest český. Jím se v domácnosti a v pospolitém životě mluví, v chrámích káže a v úřadech z větší části vyjednává. Jsouť však mnozí měšťané, kteří i po německu mluví, naučivše se tomu buď ve škole Sušické (v které se na základě řeči české také německému jazyku mládež vyučuje), buď v německých místech, buď co studující v Klatovech, v Písku, v Praze a jinde.

Obojetníků, majících ten nespůsob, že tu trošku své němčiny rádi vystavují na odiv, řeč svou slovy německými z husta propletajíce, české krajany své po německu pozdravujíce a ve společnostech českých často dost bídně německy švitoříce — jest již v Sušici proti jindy bohu díky jen malý počet, však i oni znenáhla přijdou, bohdá k poznání bludu svého a vkročivše opět na pravou dráhu rádi se přiznají k heslu vlastenskému:

Nechme cizých, mluvme vlastní řečí,
Sláva Čechům slouti Cechami!

Národní uvědomnění se zvláště od roku 1861 rozšířilo značně, že Sušice v tom ohledu nestojí na posledním místě.*)

---

smysl, že mimo židy, v Sušici již bydlící, žádných více se do Sušice přijmouti nemusí. Na vzdor tomu přibývalo jich zde a roku 1839 bylo v Sušici již 25 rodin židovských. Dílem založením továrny od Bernarda Fürtha, dílem a to sice hlavně časovými poměry a od roku 1848 následkem politického oprávnění rozmnožili se židé v Sušici a od roku 1850 vstoupili mnozí z nich též v popředí společenského života a brali podílu takořka na všem, čehož si vzdělanější a zámožnější třída obyvatelstva všímá. Měšťanstvo žilo s nimi svorně a může se říci, že přátelský ten poměr trval až do 12. března 1866. Od toho nešťastného pro Sušici dne, — Bůh ví jakým, ale zajisté cizím vplyvem — se ovšem poměry ty, k našemu politování, změnily; dá se ale očekávati, že se brzo dřívější harmonie opět do Sušice navrátí. Bylo by ale přede vším k přání, aby sobě Israelité zdejší mimo noviny české obyvatelstvo hanobící jako: Presse a Tagesbote, jiných a to domácích listů — povšímli a národu Českého, jakož i řeči jeho více si všímali, než-li se to bohužel posud děje.

*) My ovšem schvalujeme, aby se mládež Sušická přiučila jazyku německému, neb leží Sušice na rozhraní národnosti německé a každý buď si obchodník, řemeslník aneb úřadník stýká se ve svém povolání s Němci v okresu Sušickém, proto ale, že Čech mluví také německy, proto není ještě Němcem.

V mluvě obyvatelů Sušických jest pozorovati některé zvláštnosti, které jsou však již nepatrné a rok od roku následkem lepšího školního vyučování jakož i čtení kněh ubývají.

3. Povaha tělesní, rodivost, smrtelnost a stáří.

Co do povahy těla jsou obyvatelé Sušičtí v průměru silní, dobře rostlí, prostřední výšky; ženské pak na větším díle slynou pěknou příjemnou tvářností. Nedá se však upříti, že po založení zdejší továrny na sirky povětří v Sušici není více tak čisté jako jindy a že obyvatelé zvláštně v téže továrně pracující podléhají nemocem v městech průmyslných obyčejným a že jich již málo dosahuje tak vysokého stáří jako před lety.

Od roku 1857 až ku konci 1866 narodilo se v kolatuře Sušické 2297 dětí, v průměru tedy $229\frac{7}{10}$ ročně; může se za to míti, že se v Sušici narodí v roce 200 dětí. Od r. 1857 až ku konci roku 1866 zemřelo v Sušici 1436 osob, průměrně ročně $143\frac{6}{5}$. Nejméně zemřelo jich v roku 1857 totiž 112, nejvíce roku 1865 totiž 212. V roku 1865 se událo v Sušici, že o dvě osoby více zemřelo, než-li se jich narodilo.

4. Povaha duševní.

Jako Čechové vůbec nadáni jsou i obyvatelé Sušičtí od přírody mnohými vzácnými dary ducha. Již při mnohých mladících pozorují se výtečné schopnosti, zvláště při těch, jenž studiím se oddávají, an při všem tuhém zápasu, jejž prvé s jazykem německým podstoupiti musejí, často dost brzo v učení školním nad rodilé Němce vynikají; mezi dospělými pak nalézají se často samoukové, řezbáři (Frant. Schreiner), hodináři (Šimon Grešl) a m. j. Též rod lidí, v tipem překypujících a veselou myslí obdařených, z nichž na př. šprýmovný již zemřelý měšťan Václav Maštovský, posud u obyvatelů v dobré paměti jest.

Znamenité jsou v povaze obyvatelů Sušických vlohy ku zpěvu, tanci a hudbě. Při vykonávání denních prací, při zaměstnání v zahradách, na polích a lukách zaznívají písně veselé nejen z úst hochů a děvčat, nýbrž i dospělejších lidí. Oblíbenost tance není více tak velká jako jindy. Hudebníků cvičených bylo v Sušici skoro vždy dostatek, ačkoliv hudba při slavnostech ko-

stelních nebývá právě ta nejlepší. Zemřelý v roku 1835 učitel a zároveň ředitel choru Václav Hošek zasluhuje vřelou zde upomínku, poněvadž byl nejen učitel na tehdejší čas výborný ale i hudebník dosti znamenitý, an za jeho vedení kostelní hudba v Sušici zvláště vynikala. On uměl sám na *všechny* nástroje, jak na foukací tak i šmytcové hráti a synové jeho *Jindřich Hošek*, c. k. dvorní koncipista ve Vídni, byl výtečný umělec na lesní roh, *August Hošek*, pak jenž jako c. k. vrchní finanční rada v Záhřebu ustanovený, v roku 1853 v Sušici, kdežto u matky na návštěvě byl, zemřel, byl znamenitý pianista a hudební skladatel. K dobrým vlastnostem obyvatelů Sušických náleží i jejich nábožná mysl. Tu projevují pilným navštěvováním chrámu Páně a zachováváním obřadů církevních, prokazováním slušné úcty stavu duchovnímu, choděním na poutě a mnohými dobročinnými skutky. Každoročně chodějí processí na svatou Horu a na den sv. Víta do Strašíně. Pouť do Strašíně vzala počátek za času moru v druhé polovici 17. století a od té doby se jako votivní každoročně odbývá a též městské důchody na to processí od starodávna přispívají. Z vážnosti k stavu duchovnímu zdá se, že pochází starodávný obyčej, dle něhož rodiče synovi a příbuzní pokrevenci, jak mile na kněžství jest posvěcen, tykati přestanou, vykajíce mu.

Hostinnost a uctivost mají Sušičtí s Čechy ovšem společnou, však ne v takové míře jako jindy.

Krásná pleť vyznamenávala se vždy vzornou čistotností a kuchařskou úpravností; bohužel, že to v době nynější říci nemůžeme, neb vychování dívek v Sušici na větším díle není dobré a zasluhuje pokárání a to tím více, poněvadž žije zde posud velký počet dobrých matek a řádných hospodyň.

Abychom i jiné vady v povaze obyvatelů Sušických líčili, budiž nám prominuto. Byly by to nejvíce vady jen osobní, nikoli obecné, jichž bychom se dotýkati musili, jako na př. nemírné pití, karban a jiné lajdáctví. Jednu věc však nemůžeme opominouti, jest to sbor tak zvaných *syčáků* aneb rakušáků, jenž po několik let, když se svou rodinou, nejvíce vlastní vinou na mizinu přijdou, v Horních Rakousích od jara do podzimku buďto sami aneb i s celou rodinou žebrají, celou zimu pak doma lenoší, a z jara poznova na cestu co holdovníci se vydávají.

Většina těch tuláků jest vyučených řemeslníků, kteří vzdavše se řemesla strávějí několik let co dělníci ve zdejší továrně a když tam odtud vystoupí, oddají se zcela žebrání. V novějším čase se ovšem v Rakousích netrpí a domů šupem posílají; kéž by se to bylo již před 15 lety stávalo. Tenkráte se tam trpěli a podporovali a tím na lenošení a lajdáctví uvykli. Bůh dej, aby Sušice neměla na dlouho takových město samé jen hanobících příslušníků.

5. Kroj.

Rovněž jako do jiných měst českých dostala se i do Sušice již dávno moda francouzská a i nyní všeliká v ní proměna rychle z Prahy a z Vídně do ní přichází; nemá tedy kroj obyvatelů městských nic zvláštního do sebe, ba i vysoké zlaté a stříbrné čepce u měšťanek již skoro úplně přestaly.

6. Živnosti.

a) Polní hospodářství.

Hlavní živnost v městě záleží v polním hospodářství. Jsouť mnozí měšťané, kteří se jenom od polností živí. Pole vzdělávají se dosti pilně a s obzvláštní pilností hledí si Sušičtí luk. Kromě polí a luk poskytují obyvatelům Sušickým i zahrady nepatrný pramen obživy.

Město jest tak založené, že se skoro při každém domě větší neb menší zahrada nalezá. Z bývalých příkopů učiněny jsou již od mnoha let ovocné sady, které se zahradami předměstskými na způsob zeleného věnce kolem města se vinou. Škoda jen, že mnozí neuznávají lépe výhod, od zahrad jim podávaných. Zeleniny na př. nesází se ani dosti pro domácí potřebu, i musí se od Budějovic, Vodňan a Strakonic přivážeti; chmelařství pak, jež se před časy v Sušici pilně hledívalo, leží zcela ladem. I na mezích a polních cestách spatřují se posud jen pořídku ovocné stromy, ačkoliv by se nejen dostatečně odměňovaly, nýbrž i k okrášlení krajiny nemálo přispívaly, jak toho zkoušky od některých podnikavějších měšťanů jako na př. od lékárníka p. Fr. Firbasa učiněné, skutečně dosvědčují.*)

*) S radostí zde zaznamenáváme, že pan F. Firbas na letošní výstavě ovocní v Praze obdržel co pomolog vyhlášený státní stříbrnou medalii.

Chov dobytka obmezuje se větším dílem jen na místní potřebu. Hovězí dobytek nevyniká nad obyčejný. Roku 1857 bylo v Sušici 575 kusů hovězího dobytka (1 býk, 417 krav, 22 voly, 135 k. jalového), koní 10 (704 klysen, 31 valach a 3 hříbata), ovce 172, kozy 94 a 177 kusů vepřového dobytka.

Drůbeže chová se též jen pro domácí potřebu, toliko husy v Sušici chovají a honí se od několika let houfně do Bavor na prodej.

b) Řemesla a obchod.

Druhý pramen obživy obyvatelů Sušických jsou řemesla a obchod; řemeslníků však a obchodníků, jenž by se také zároveň polním hospodářstvím nezanášeli, jest jen malý počet. V roku 1838 bylo v Sušici 115 cechovních mistrů, 27 jiných oprávněných živnostníků, 75 tovaryšů, 58 učedníků, dohromady 275 osob. Mezi nimi byli následující mistři a živnostníci:

11 pekařů, 2 sládci, 1 vinopalník, 1 knihař, 1 puškář, 4 bednáři, 3 barvíři, 13 řezníků, 2 sklenáři, 3 kloboučníci, 1 vápeník, 1 hřebenář, 1 klempíř, 1 kožešník, 3 pernikáři, 7 koželuhů, 1 zedník (14 tovaryšů), 4 mlynáři, 3 cvočkáři, 1 flusárník, 1 kominík, 1 sedlář, 2 kováři, 8 krejčů, 6 ševců, 1 mydlář, 2 provazníci, 1 punčochář, 7 truhlářů, 6 hrnčířů, 5 soukeníků, 2 postřihači, 2 hodináři, 1 vosař, 2 koláři, 1 valchář, 8 tkadlců, 2 tesaři (15 tovaryšů) a 1 cínař.

Obchodníků bylo 8 se smíšeným zbožím, 3 kramáři a housírníci a 1 fierant.

Nyní má Sušice následující řemeslníky: 12 pekařů, 2 sládky, 1 vinopalníka, 2 knihaře, 2 puškáře, 4 bednáře, 3 barvíře, 14 řezníků, 2 sklenáře, 2 kloboučníky, 1 vápeníka, 3 klempíře, 6 kožešníků, 4 pernikáře, 5 koželuhů, 2 zedníky (20 tovaryšů), 5 mlynářů, 1 flusárníka, 2 kominíky, 5 sedlářů, 5 kovářů, 17 krejčů, 33 ševce, 3 mydláře, 3 provazníky, 11 truhlářů, 8 hrnčířů, 2 postřihače, 3 hodináře, 1 voskáře, 5 kolářů, 1 valcháře, 9 tkadlců, 1 tesaře (18 tovaryšů), cínaře, 9 zámečníků, 2 štětkáře, 1 lakýrníka, 1 varhanáře, 3 soustružníky, 2 nožíře, 1 řemenáře, 1 hřebenáře, 1 pilnikáře, 1 šlejfiře, 2 cukráře a 17 krupařů.

Obchod Sušický vztahuje se téměř jen na město a ok
Výminku činí sirky a kůže, dovážené na trhy do Plzně, do Ví
a do Prahy.

Obchodnictví se zbožím smíšeným počítá se 10; v měs
Stanislav Říha, Vojtěch Šeinost, Václav Fingulín, Samuel Fü
Alois Schindler (dříve Quido Moser), Samuel Illich, Josef Se
Moric Fürth a Šimon Fürth; na hořejším předměstí Sam
Kohn. Se zbožím loketním vede obchod 15, se sklem a m
líkem 2, v kožích 1, v peří 1. Kramářů jest 5. — Konečně
zde c. k. tabáčník a 3 trafikanti.

Když počet obchodníků a řemeslníků porovnáme s počtem
roku 1838, shledáme, že v celku řemeslníků v Sušici přibylo.
též mnohé řemeslo se nyní zde provozuje, kterého tu tehdáž
bylo, že ale naopak zase mnohé řemeslo jako na př. soukenic
které jindy v Sušici dosti znamenité bylo — úplně zaniklo.

Mnozí řemeslníci objevují v pracích svých nevšední sch
nost; nedá se však říci, že Sušice řemeslníky svými vyniká
jiná města, zde je tak dobře také ještě dílem šlendrian a
dbalost jako v jiných městech českých a dalo by se o tom v
mnoho psáti, což by ale snad mnohým zase milé nebylo. Spo
dle nového živnostenského řádu jsou sice utvořeny, duše však a
nost jim schází až podnes. Lepší sestavení spolků živnost., v
přísnost mistrů na učedníky, zavedení průmyslové školy, po
tovaryšů na jiných místech a u zkušených s duchem času a nov
vynálezy seznámených mistrů, nastoupením vedení samostatn
řemesla v letech dospělejších: to by byly základy k lepšímu
stavení řemesla a blahobytu zdejších živnostníků.

7. Starodávné obyčeje.

Nábožná mysl obyvatelů Sušických kochala se ode dá
v mnohých slavnostech s jistými svátky každoročně se vra
jících, z nichžto některé až do novější doby se dochovaly; mn
obyčeje však ovšem již na mnoze změněné sáhají až do d
pohanské.

Mezi obyčeje posud ještě zachovalé patří:

1. Koleda vánoční.
2. Chození tří králův.
3. Chození se sv. Dorotou.

4. Pomláska (o velikonoci).

5. Ohně před sv. Janem Křtitelem.

Námluvy a svátky slaví se již málo dle starodávného způsobu.

Též uvésti musíme, že se u nižší třídy zachovalo ještě posud mnoho a mezi nimi i škodlivých pověr.

IV. Rozdělení města, počet domů a ulic.

Sušice se rozděluje na město a na dvě předměstí, *hořejší* a *dolejší* zvané.

Město leží na levém břehu Otavy, okolo něho se rozkládá předměstí dolejší, které se pak severně až ku toyárně táhne. Hořejší předměstí leží na pravém břehu Otavy a táhne se nejvíce úzkým úžlabím k západu.

Město spojuje s hořejším předměstím most přes Otavu vedoucí, jenž byl roku 1662 z kamene vystavěn, jehož polovice se roku 1784 následkem veliké povodně sbořila, která jest od té doby dřevěná. Most ten nabyl jak jsme již uvedli roku 1859 truchlivé památnosti. Bylo by k přání, aby se brzo též tento díl mostu důkladně vystavěl.

Sušice má nyní

145	domů	v městě,
178	„	na dolejším a
86	„	na hořejším předměstí,
celkem 409	domů	a chalup.

Domy v Sušici jsou téměř všecky z kamene a dosti úhledné, ačkoliv na nich jest málo stavitelských ozdob a skoro již žádných starožitných památek.*)

*) Srovnáme-li nynější počet domů s počtem jich v minulosti, nalézáme, že jich během času mnoho přibylo. Na rok 1567 (Časopis musejní od r. 1831. str. 428.) udáno domů pod právem městským 251; mimo ty pak bylo také několik domů panských, rytířských a kněžských, jich počet však udati nám nelze.

R. 1830 bylo v Sušici 401 domů a 2893 obyvatelů.

Nalézají se mezi nimi 4 o dvojím poschodí (nová škola radnice, jeden dům na náměstí a jeden v pražské ulici. Většina domů v městě (mimo dlouhou ulici) mají jedno patro; na předměstích jest málo domů s jedním poschodím. Taškami jest kryto pouze 151 domů (v městě 72, na hořejším 31 a na dolejším 48).

Ulic má město 8 a to sice: 1. klášterskou, 2. kostelní, 3. německou čili říšskou, 4. vodičkovou (dříve židovskou), 5. šatlavskou, 6. dlouhou, 7. pražskou a 8. liliovou.

Náměstí, hradby a brány.

U prostřed města rozprostírá se náměstí co podlouhlý čtyrhran. Ve středu náměstí stojí radnice.

Masné krámy jakož kolna na stříkačky pak dva domy, které za radnicí až do roku 1839 stály a v požáru toho roku v nivec přišly, jsou nyní zcela odstraněny. Na tom místě stojí nyní nová kašna a kaštanové stromy. Město vnitřní jest dosti pravidelně stavěno a hradbami obehnáno. Jsouť ale hradby zvláště na východní straně již dílem sbořeny a příkop místem zasypán.

Hlavní průchod skrze ně činily tři starožitné brány.

1. brána *říšská* čili německá, roku 1842 sbořena, 2. brána *pražská*, roku 1836 a 3. brána *klášterská*, roku 1856 sbořena.

Brány pocházely z času krále Jana. Brány říšská a pražská byly vysoké, brána klášterská nižší. Krom bran těch vedla jedna fortna k řece na východní straně města. Příkopy byly tak zřízeny, že se daly v čas nějakého obležení vodou naplniti.

V. Znamenitá stavení.

A. Kostely.

1. Děkanský kostel sv. Václava.

Staré to sice stavení, které ale častým přestavováním, následkem velkých požárů, nyní již tak vypadá, že původní ráz stavby ani se více udati nedá.

Plocha, na které kostel stojí, obnáší 261 □ sáh; věž na západní straně jest 14 sáhů vysoká a má nad zvonicí letopočet 1771.

Kostel ten má jeden hlavní a 6 vedlejších oltářů.

Hlavní oltář má obraz sv. Václava, roku 1861 od pražského malíře Hellicha malovaný, nad tím pak obraz S. Trojice.

R. 1862 byl oltář ten hlavně nákladem zemřelého děkana p. P. Emanuela Waltra obnoven.

Vedlejší oltáře jsou zasvěceny: 1. sv. Anně, 2. Panně Marii radostné, 3. sv. Janu Nepomuckému, 4. Pánu Ježíši, 5. třem králům (s obrazem dosti dobrým), 6. Panně Marii Pasovské.

Nápisy hrobní v tom kostele jsou:

a) před hlavním oltářem: Rev. Do. Wen. Mart. Weisenregner de Weisenfeld, per an. 31 decanus sutic. vic. for. cano Vete. Boles. obiit in Dno. die 16. Sept. a. 1762 aet. suae an. 63. Req. in pace.

Před oltářem P. Marie Pasovské:

b) Dne 13. Januarii roku 17. . v Pánu usnula jemnost slečna Františka Lipovská z Lipovic, věku svého 50. zde svého živobytí běh dokonala.

Hned vedle toho:

c) Anno MDCLXXII die 23. Maji obdormivit in Domino admodum Reverendus nobilis et Doctiss. Dominus Carolus Franciscus Rosacius a Carlsperg S. S. Theologiae baccalaureus, Decanus Sutticensis, vicarius foraneus, cujus corpus hoc loco tumulatum est. Requiescat in pace, surgat in gloriam.

Před oltářem sv. Jana:

d) Anno Dom. 1678 die 25. Nov. obiit perillustris ac generosus Dom. Ferdinandus Guilielmus Boreny de Lhota, dominus in Wolssow et Kunkovic, hic piae memoriae defunctus. Orate pro illo.

Před oltářem P. Marie radostné:

e) Obiit pie Dom. Illust. ac. generosus D. Ferdinandus Antonius — de Kadova, dominus in Wolssow et Kogssic, die 31. Aug. Anno 1718 aetatis suae 51.

Jiných kamenů hrobních ale již skoro vyšlapaných je zde:

f) A. 1586 na víru obrácení sv. Pavla k hodině na noc druhé, umřela Anna Kocova z Hrádku.

g) A. 1600 urozený a statečný rytíř pan Ditleb Koc z Dobrše na Wolšowech (nad tím erb Markvartů).

h) Leta 1614 tu středu po sv. Metardu biskupu umře urozený a statečný rytíř pan Jan Adam Koc z Dobrše na Wolšowech a Přecíně a tuto tělo jeho pohřbeno odpočívá. Při vchodu do kostela:

i) Eva Kelblova rozená z Geizingu, věku svého 50 let umřela leta 1620 v městě Sušici po sv. Martině a v kostele *farním* pochována jest.

Na zvonici jsou dva větší a tři menší zvony, ty větší mají následující nápisy:

Zvon Václav 20 centů těžký:

„Anno 1708 (sic) die 20. Julii haec civitas regia Sutticensis una cum duobus suburbiis totaliter ab igne in cineres redacta et omnes campanae liquefactae quae anno sequenti ex ramenta et conquisi taharu materia, addito uno metalino tormento tri et medii centenarii pondep. ante sumptibus ecclesiae et communitatis ab amplissimo magistratu hulate (sic) nomine totius communitatis tunc temporis in officiis existantibus personis: S. C. M. judice Ferdinando Christiano Lisandro de Erenfeld (sic), consule Francisco Weisenregner a Weisenfeld, primate Wenceslao Ladislao Merschek a Reiffenberg, Joanne Ludovicovski, Petro Godofrido, Kabath a Weissenstrain (sic), Jacobo Francisco Michalowitz, Samuele Aloisio Huttari, Godofrido Hos de Krinwald (sic), Danielo Michalowitz, Mathia Grübel, Philippo Hajko, Wenceslao Alberto Wodiczka a Karlsperg Sindico.

Anno Dato sVb Caesare aC rege BoheMIae Josefo I.

(Mezi tím nápisem jest erb města Sušice se slovy: Sigillum civitatis Sutticensis.)

(Zcela na hoře:)

Fudit me Joannes Michael Windhoffer, tormentarius Illmi et Exceltmi D. D. Wenceslaii comitis Wratislavi in Porzicz.

(Nejspodněji:)

Aus Feuer und Hitz bin ich geflossen, Johann Michael Windhoffer hat mich gegossen.

Druhý zvon *Jan* má nápis: Pro emolumento ecclesiae di

Wenceslai martyris civitatis regiae Sutticensis fusa Clttae (sic) anno Domini 1715.

(Na tom zvonu je obraz sv. Jana, okolo něho: Erecta sub potent. patrocinio tuo.)

(Na druhé straně:)

Tluče mé srdce znamení žalosti neb radosti, povětří škodné zahání v moci božské milosti Joannes Prigovej (sic).

Roku 1233 dal hrabě Albert IV. od Luku klášteru praemont. Windbergu v Bavořích právo patronátu nad tímto kostelem a farou Sušickou. Když hrabata od Luku roku 1242 vymřela, přišlo toto patronátní právo Windbergského kláštera v rozepři s klášterem Strahovským pod opatem Jordánem, nevíme však, jak rozepře ta se konečně rozhodla. Na počátku 14. století byl však děkanský chrám Sv. Václava jednomu kanovníku Vyšehradskému přivtělen; v nepokojích husitických poměr ten přestal a patronát pak přešel na obec Sušickou. Podle nás došlých zpráv jest posloupnost (ovšem ne úplná) *duchovních správců v Sušici*, následující:

R. 1283 Bernard Physicus.

R. 1376. Syffrid.

R. 1424 kněz Václav (husitický).

R. 1435 kněz Ondřej (husit.)

R. 1558 Jan Popel Turnovský (pod obojí).

R. 1560 Jan Pyškule (pod obojí).

R. 1584—1587 *Vojtěch Pořický Prokopides*, on přišel ze Žatce, kdež byl kaplanem do Sušice, byl zde tři leta a přišel pak za faráře do Velhartic (pod obojí).

R. 1587—1589 *Linhard Scipio* přišel odtud na Hory Kašperské, po něm přišel ze Svojšic *Tomáš Eberle*, byl však v Sušici jen půl leta, proto že ho konsistoř poručením císařským jako i jiné v jiných městech *evangelické* kněze vyzdvihla; dostal se potom za faráře na Zdouň.

R. 1594 Jan Theofil *Holický* (evangelický).

R. 1610 Matěj Etesius (evangelický).

R. 1620—1622 M. Jan Jiří *Galli*, byl pak roku 1622 ze země vypovězen. Tento kněz složil píseň „za krále Švédského

a celou armádu jeho.“ R. 1632 žil Galli ještě v Kulmbachu co exulant.

Byl to poslední kněz evangelický v Sušici.

R. 1659 dne 3. listopadu zemřel *děkan* Michael Augustin *Matalis*. Kdy tento kněz úřad svůj nastoupil, nemohli jsme vypátrati.

R. 1659—1672 Karel František *Rozacius* z Karlsperga, před tím kaplan u sv. Jiří na hradě Pražském, syn kr. rychtáře Suš. Tomáše Rozaciusa z Karlsperku. Zvolen byl za děkana dne 17. listopadu 1659, a zemřel v Sušici dne 28. května 1672, pochován v kostele Sv. Václava.

R. 1673—1700 Jan František Gotthard z Čechoslavu. Byl od r. 1666—1693 děkanem na Vysokém Mýtě, r. 1687 byl již vikářem. Zemřel v Sušici dne 28. září 1700, ve skobce u sv. Václava pochován.

R. 1700—1701 Jan *Sperat.*

R. 1701—1703 Daniel Ferdinand *Gregoriades* z Čechoslavu byl též vikářem. Zemřel 24. června 1703 pochován v kostele Matky Boží. (Viz hrobní nápis.)

R. 1703—1707 Jan Vít Šventele.

R. 1707—1716 Jan Ignác Bajer.

B. 1716—1731 Jáchim Ludvík Khegl de Longa Silva, byl dříve farářem ve Stěkné, Jinín ě a Hradečicích pak děkanem v Bechyni, od 28. června 1716 až do 29. ledna 1731 kterého dne zemřel, děkan v Sušici.

R. 1731—1762 Václav Martin Weissenregner z Weissenfeldu, čestný kanovník Staroboleslavský. Zemřel 16. září 1762, pochován v kostele Sv. Václava.

R. 1762—1771 Jan Fabian *Weissenregner* z Weissenfeldu, bratr předešlého. Zemřel 30. září 1771 v stáří 69 let. Pochován též tam.

R. 1772—1796 Prokop *Harrer*, byl 20 let vikářem a titulárním bis. kosist. radou, zanášel se též malířstvím a vymaloval sám pro děkanský kostel obraz Sv. Václava a několik jiných obrazů, které se mimo prvnější posud v tom kostele nacházejí. Zemřel 18. ledna 1796.

Byl to první děkan, který se již pochoval na hřbitov.

R. 1796—1804 Prokop Podlešnovic, nar. v Sušici. Zemřel dne 18. dubna 1804.

S. 1804—1843 Adam Fialka, narozen v Sušici, spoluzakladatel spolku lidumilného a první jeho ředitel, 20 let biskupský notář. Zemřel dne 17. prosince 1843.

Celý rok 1844 až do 24. dubna 1845 zůstalo děkanství neobsazeno, skrze ten čas byl administrator zde od r. 1826 meškající kaplan a katecheta, od r. 1845—1865 pak děkan P. Emanuel Walter, narozen v Domažlicích, bisk. vikář a notář. Druhý ředitel spolku lidumilného. Zemřel dne 12. března 1865.

Od r. 1865 a to sice od 18. května jest děkanem V. pan P. Matěj Petr, narozen na Velkém Ždíkově, od r. 1844 byv kaplanem v Sušici. Třetí to ředitel spolku lidumilného.

2. Kostel Matky Boží na hřbitově.

Kostel ten nachází se uprostřed hřbitova na hořejším předměstí maje 100 □ sáhů plochy a hřbitov kol kolem ležící 710 □ sáhů. Pochází ze 16. století a má nad hlavními dveřmi letopočet 1591, jest původně v slohu gotickém stavěn; škoda však, že opravy, následkem požárů (hlavně r. 1707) potřebné, neuměl*ému* staviteli se svěřily.*)

Hlavní oltář jest zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie, ostatní tři vedlejší oltáře zasvěceny jsou: 1. sv. Jáchimu, 2. sv. Josefu, 3. sv. Janu Nepomuckému.

Hrobní nápisy *v kostele* znějí takto:

1. Leta Páně 1620 dne 13. mart. v neděli smrtnou život dok*o*nal šastně u víře v Krista Pána slovutný muž a šlechetný star*e*c pan *Jan Koberovský*, byvše senator sušický leta véku sv*é*h*o* 77.

2. Usnul v Pánu na den sv. Jana Křtitele důstojně Velebn*ý* a vysoce učený pan *Daniel Ferdinand Gregoriades* z Čecho*s*lavu, písma sv. doktor, protonotarius apoštolský, honoris hra*b*ě Palatinský, zlatého boje rytíř, králov. města Sušice děkan a patricius, kraje Prachenského vicarius foraneus, l. 1703.

*) Původně musel na tom samém místě státi kostel rozsáhlejší, což se dá podlé širokých základních zdí při kopání hrobů objevených souditi. Kdy a jak ten kostel zašel, se více neví.

3. Anno D. MDCXXIV die 23 — excessit e vivis Nob. vir M. Adam Rosacius de Carlsberga.

4. Roku 1720 dne 20. maje usnul v pánu urozený pan Godefrid Christian z Grimenwaldu (sic). Dej mu Bůh lechké odpočinutí, veselé z mrtvých vstání.

5. Anno 1696 den 17. Octobr. in Gott entschlaffen Herr Sebastian Gerl, seines Alters 82 Jahr und seine Hausfrau Rosina den 1. Novembris Anno 1691 ihres Alters 66 Jahr. Gott gebe ihnen Allen eine troesliche Auferstehung.

Pod oratorium na pravé straně jest kaple, pod kterou měla rodina Kabátův a z Wiesensreinu někdy svou hrobku. Uprostřed té kaple jest na zemi kámen s nápisem následujícím:

Vestimentum
quod
Comedit ura tinea
Familia Kabatiana
quae
defVncta saeCVLa fe-
LICIter VIVens Coe-Lo et
Deo hanc sibi aeternitatis
domum erexit, in qua
quiescit
Requiescat in pace.

Před kaplí ve zdi jest zadělán hrobní kámen s nápisem: Jesus Christus est vita. Ampliss. et circumspecto D. Petro Pretlico, civi sutticensi, filio Johannis Pretlick de repub. bene merito, munia olim gerenti Primatis et S. M. judicis, charo patri filii Florianus, Venceslauus, Adamus et Johannes pietatis posuerunt mortuo 12 Sept. anno D. 1580. aetatis anno 74.

Mimo to jsou za kostelem po levé straně ještě na zemi následující hrobní nápisy:

Leta Páně MDCXV.
Já Adam Woprecha teď spím,
po smrti a útržky trpím,
jsa živ snes jsem soudu dosti,
lsti, lží a jiných těžkostí;

Wšak mi Bůh we wšem pomohl,
že jsem ty hady přemohl,
nyní se jich již nebojím,
neb před Bohem pevně stojím.
Hleď ctně smrsti i peklu ujíti.

Jiný: Leta Páně 16 . . dne — měsíce listopadu umřela jest Magdalena, dcera dwojctihodného muže, kněze Matěje Etesi Sušického a tuto pochována jsouce, blahoslaweného života po swém z mrtwých wstání očekáwá.

Před několika lety byl u matky Boží ve zdi k spatření následující nápis, který ale jeden z děkanů Sušických nechal z příčin nám nepovědomých zazditi. Zněl takto:

Jan Pyškule tuto leží
Příklad všem, jenž v Krista věří.
Kněz a víry ctný učitel,
Zarmoucených věrný přítel,
Skutkem obraz šlechetnosti,
Byl nadán duchem moudrosti,
Protož bludoum odporoval
Církev pravou zveleboval,
By obstála v pokušení
A nepřišla k nakažení,
Od jedu nepravosti,
Bezbožnou svévolností,
Ducha peychy nádherného —
Pravdě Boží protivného,
Napomínalť s upřímností
Kazatelskou horlivostí,
Hoden vždy ouřadu svého,
Podával Boha živého,
Nám věřícím pod obojí,
Jak to předepsáno stojí,
Z kalichu posvěceného,
Jenž svěřen byl rukoum jeho,

Nyní ale došel na — — —
— — — — — — — — —
zde ale —
Leta Páně 1560.

O hřbitově Sušickém posud jest mezi lidem všelijakých pověstí udrženo; my je však z té příčiny neuvádíme, poněvadž se zakládají pouze na pověrách.

3. Kostel sv. Felixe řádu kapucínů.

Klášter kapucínský s kostelem sv. Felixe de Cantalitis, jak jsme již na jiném místě uvedli, roku 1654 od císaře a krále Ferdinanda III. k účelu úplného vyplenění husitismu, rozmnožení víry katolické a upevnění svaté římsko-katolické církve, založený, leží na hořejším předměstí, hned vedle mostu pod čís. pops. 1. se zahradou pod 1 jit. 1065 □ sáhů.

Kostel klášterní byl dne 24. října 1655 od kardinála a pražského arcibiskupa Arnošta Vojtěcha hraběte z Harrachu konsekrován.

Zde je hlavní oltář zasvěcen sv. Felixu a 3 vedlejší oltáře zasvěceny Pánu Kristu, Panně Marii bolestné a sv. Janu Nepomuckému. S kostelem spojená kaple má na oltáři sv. kříž.

Klášter mívá 4 duchovní, z nich jest vždy jeden guardian a 3 bratří. P. P. kapucíni vypomáhají svědomitě ve správě duchovní jak v Sušici tak i dle potřeby na farách okolních.

4. Kostelík Anděla strážce.

Kostelík ten stojí na malém vrchu *Stráži* *) zvaném, čtvrt hodiny severo-východně od města, na spůsob kostela Svatohorského (ovšem že v menším rozměru) vystavený, odkud se Sušice celá přehlídne a malebný obraz poskytuje. Hlavní kaple zasvěcená andělům strážným stojí uprostřed prostory 160 □ sáhů obsahující, okolo ní pak jsou ambity a v každém rohu pak vždy jedna kaple. Tyto čtyry kaple zasvěcené jsou první sv. Panně

*) Dle toho pojmenování dá se souditi, že na tom vršíku musela být někdy nějaká strážnice.

Marii Celské, druhá sv. Janu Nepomuckému, třetí sv. Florianu *) a čtvrtá sv. Máří Magdaleně. Zakladatel kostelíka toho byl kapucín a někdy kazatel v děkanském chrámu Páně Sušickém, Ladislav z Bilína, jehož přičiněním se r. 1682 vystavěl.

Dne 3. května 1683 byl kostelík tento vysvěcen od Jana Dlouhoveského z Dlouhé vsi světícího biskupa Pražského. Následkem nařízení zemského gubernia od 25. července 1791 byl kostelík ten ve veřejné dražbě dne 30. května 1792 od tehdejšího děkana P. Prokopa Harrera za 50 zl. rýn. pod tou výminkou koupen, aby se žádné služby boží více tam nekonaly a aby se též z něho žádné stavení k přebývání neutvořilo. Jmění toho kostelíka, jež se k rukoum českého náboženského fondu přikázalo, obnášelo 1750 zl. rýn. Dne 1. května 1799 však se kostelík ten snahou děkana Prokopa Podlešnovice a městského lékaře doktora Ondřeje Tonnera **) povolením zems. gubernia zase otevřel a byl pak od několika nábožných měšťanů Sušických znova ovšem jen skrovně nadán, tak že se od té doby zase služby boží mimo každoroční pouť na počátku měsíce září připadající zejmena každý čtvrtek od 1. května až do této pouti vykonávají. ***)

---

*) Na dosti dobrém obraze tohoto svatého jest vyobrazená Sušice. Škoda že obraz ten je nový.

**) Byl to děd našeho na slovo vzatého prof. a poslance pana Emanuela Tonnera.

***) O založení a osudech toho kostelíka jest vedle oltáře v hlavní kapli v rámci vyvěšen nápis latinský takto znějící:

Anno 1683 — 3tia die Augusti hoc sacellum ad honorem Sanct Angeli custo. opera et solicitudine admodum venerandi Patris Ladislai Bilinensis, capucini, actualis concionatoris parochialis ecclesiae in regia civitate Sutticensi cum consensu amplissimi magistratus et totius communitatis (hoc et praeterito anno a fundamentis aedificatum) ab Illust. et Reverend. D. D. Joanne Dlouhovesky de Longa Villa Epo. Millevitano Archi-Episcopatus Pragensis suffragano, solemni ritu aqua Gregoriana benedictum et ab eodem Primum missae sacrificium in illo celebratum ac Deo ter Optimo Maximo pro Augustissimo Imperatore *et rege Boemiae* Leopoldo Imo oblatum fuit. Praesentibus et adstantibus rever. D. D. Wenceslao Michaele Sebastiano Zbraslawsky de Swatowa, cathedralis ecclae ad S. Vitum Pragae canonico et Praelato infulato, adm. rev. D. Joanne Gotthard, regiae civitatis Sutticensis Decano et Vicario foraneo, adm. Rev. D. Joanne Sperat, Decano Nepo-

5. Kaple sv. Rocha.

Tato kaple stojí na hořejším předměstí, však podál stavení o samotě, a byla v 2. polovice 16. století po velikém v Sušici moru, na poděkování když byl přestal, vystavěna. Místo okolo kaple jest zdí obehnáno a sloužilo též co hřbitov a poněvadž hřbitov u Matky boží jižne stačí, bude se brzo toto místo k řečenému účelu též zase potřebovati. Plocha, na které ta kaple stojí, obsahuje 18 □ sáhů.

B. Jiná dílem veřejná dílem soukromá stavení.

1. Radnice.

Radnice uprostřed rozsáhlého náměstí stojící, budova to úhledná a velká, jež jest

21° 6″ dlouhá,
14° 6″ široká,
8° vysoká.

---

mucensi. Rev. D. Simone Breycha, parocho Wacoiensi, Generoso Dno. Joanne Burggraf caesareo judice, Dno. Casparo Rosentaller Primatore, D. consule, caeterisque Dnis. Senatoribus et civibus et maxima populi multitudine, multisque nobilibus circumjacentibus, nec non P. Marciano Salisburgense p. t. Guardiano capucinorum Sutticensis familae, P. Ladislao Bilinense concionatore, P. Joanne Bapt. Pragense et P. Adalberto Litomericense capucinis.

Laus Deo, Beatissimae V. Mariae et sanctis Angelis custodibus in aeternum Amen.

2dum Sacrum celebrans in hoc sacello pro memoria appendit P. M. S. G. F. S. 6. Aug.

Dále:

Anno MDCCXCIV Vta die Augusti hoc sacellum mandante regio gubernio clausum ad intentes et humanas preces amplissimi magistratus æstimatissimæ comunitatis et Venerabilis ac eximii Dni. Dni. Procopii Podlešnovic, actualis decani regiæ civitatis Sutticensis, cooperante ad id vel maxime prænobili ac celeberimo Domino Andræa Tonner, actuali Doctore Medicinæ Sutticensi obtenta guberniali licentia denuo soleniter apertum est Anno MDCCIC feria 4ta Rogation. 1ma Maji.

V kostelíku byly též dva zvony příjemný hlas mající, jenž před 30 lety ukradeny byly. Nyní jest zde nad hlavní kaplí jen malý zvon.

V průčelí na jižní straně vypíná se věž 16 sáhů vysoká s hodinami, ve špici velkého císařského orla mající.

Tato radnice povstala takto: Když byl požárem r. 1707 radní dům takřka zcela zničen, koupila obec několik domů uprostřed náměstí ležících a to sice r. 1720 od Pretlikových dědiců, r. 1721 od Willových manželů dům od starodávna *starý rathaus* zvaný; téhož roku místo před domem Františka Tobla a konečně r. 1722 dům od Wolfganga Jefikovského. Tyto koupené domy se zcela zbořily a na tom místě se nynější radnice vystavěla, v které se skoro 100 let též c. k. solní sklad nacházel. Až do r. 1850 byl v radnici magistrát a městské divadlo. V témž roku přestavěla a dílem také dostavěla obec, jak jsme již na svém místě uvedli, radnici velikým nákladem a od té doby až do roku 1855 byly zde c. k. úřady, totiž c. k. soud sborový, c. k. berní a listovní úřad, státní zastupitelstvo a okresní hejtmanství. V tom čase mělo městské obecní zastupitelstvo své místnosti napřed na děkanství, dílem v domě pod č. 6. a naposledy v č. 132. na náměstí.

V severním díle radnice se zřídily r. 1850 vězení pro sborový soud trestní. Nyní jest v radnici mimo c. k. okresní úřad a soud, c. k. berní a listovní úřad, purkmistrovský a městský důchodenský úřad a od r. 1865 též kancelář okresního zastupitelstva.

Velice by bylo k přání, aby se budova zevně vkusně opravila a obnovila, neb by se tím nejen náměstí ale i celé město okrášlilo.

2. Děkanství.

Děkanství na náměstí s vysokým (mnohými kapličkami, výklenky, vížkami a titěrami přeplněným) průčelím. Může se říci, že jest to nyní to nejstarší stavení v Sušici.

Před r. 1707 stálo děkanství vedlé kostela sv. Václava, na tom místě co nyní stojí nová škola. Když v tom roce téměř celé popelem lehlo, přestavěla dle možnosti obec bývalý radní dům na náměstí (který také byl vyhořel) a v kterém se na zad sladovny nacházely a věnovala ho za děkanství. Stavení to z náměstí dosti velké a prostranně vypadající jest uvnitř však dosti chatrné.

Památní knihy a matriky shořely v r. 1707 zcela, od té doby teprv jsou založeny nové. Děkanská kolatura Sušická, ku které mimo města a předměstí patří také vesnice: Velko- a Malo-Chmelná, Dobřín, Červené Dvorce s mlýnem „na Pátečku“ zvaným, Rok, Brabčovy, Divišov, Dolní Stankov, Volšovy (se samotami: Borovka, Kovárna, Moravec, Staré Volšovy, Dvůr Hrneček, pak na Stráži ležící myslivna s 3 chalupami).

Kolatura ta počítá 5809 obyvatelů katolíků.

K děkanství patří: 3 jit. 1420 □ sáhů luk, 8 jit. 660 □ sáhů polí a 450 □ sáhů zahrad.

Vyvazovací roční úroky za desátek obnášejí 341 zl. 50 kr. Z důchodů měst. béře děkan 172 zl. 55½ kr. Štola a fundace obnášejí 272 zl. 52 kr. r. m.

Patron děkanství a všech kostelů — mimo klášter — jest obec Sušická, která zároveň i břemeno patronátu v Hartmanicích nese.

3. Škola.

Na místě, kde až do r. 1707 děkanství, později pak škola a kaplanka stály, několik kroků jihozápadně od děkanského kostela jest od roku 1865 vystavěna nová, rozsáhlá a může se vším právem říci vkusná školní budova, v které se byt katechetův, nově zřízená hlavní škola, jakož i místnosti pro budoucí průmyslovou neb reální školu nacházejí.*)

Učení v hlavní a zároveň národní škole zdejší uděluje se od katechety, 5 učitelů a 3 podučitelů pro chlapce jakož i pro

*) Již před 24 lety nařídilo české gubernium obci Sušické stavbu nové a zřízení hlavní školy. Záležitost ta se pořáde protahovala, až konečně nutnost nové školní budovy r. 1863 obecní zastupitelstvo k tomu přiměla. Sušice počítá totiž již přes 900 školních dítek a poněvadž ve staré škole jen čtyry oddělení — sotva na 300 školáků dostatečných byla, musela obec jiné místnosti v soukromých domech již přes 15 let najímati, které byly dílem malé, dílem také nezdravé, což ke všemu ještě dohlídku nad školní mládeží nelehkou činilo. Ve školách sušických se již více nežli 15 let zcela tak vyučovalo jako na jiných školách hlavních, ačkoliv vysvědčení pro nastoupení studií gymnasiálních neb reálních neměla platnosti a žákové Sušičtí i při nejlepších vysvědčeních museli se až do r. 1866 podrobiti před vstoupením na gymnasium neb reálku ještě zvláštní zkoušce.

děvčata zvláště. Podlé pokroku během minulého školního roku učiněného můžeme dobrou a blahoplodnou budoucnost městu předpovídati. Jsouť ovšem v Sušici lidé, kterým by místo nové školy kasárny milejší byly — Bůh je naprav.

Za krále Rudolfa II., za něhož se v Čechách s národností vzdělanost vůbec zmáhala, byla v Sušici též velmi dobře zřízená škola, an se v ní kromě předmětů obyčejných i latině, řečtině, hudbě a dialektice učilo. Správce školy býval té doby vždy bakalářem na vysokých školách Pražských.*)

Jako vůbec každé město tak i Sušice se měla poněmčiti a školní zřízení až do roku 1848 bylo v tom směru zavedeno; od r. 1848 tomu však zamezil proud i duch času, národnosti, vzdor všemu, práva přirozeného dávající.

Roku 1843 založena jest při škole zdejší od zvěčnělého P. Josefa Schmidingra a od některých přátel mládeže česká knihovna, která se i v počtu zakladatelů Matice musejní, Svatojanského i dědictví maličkých nalézá.

Před několika lety věnoval zemřelý guber. rada Klement Svoboda též knihy německé a několik mincí škole Sušické. V novější době byl Sušický rodič p. P. Josef Rokycký, nyní kaplan v Kdyni, šlechetným dárcem této knihovny.

V r. 1867 se založila zvláštní fundace na prémie školní.

Ku škole Sušické jsou přiškoleny vesnice Červené Dvorce, Rok, Brabčovy, Dolní Staníkov a Volšovy.

4. Synagoga.

Až do r. 1859 měli zdejší Israelité svou modlitebnu v soukromém domě ve vodičkové ulici. Roku 1858 koupili dva domy v též ulici a vystavěli úhlednou a prostrannou synagogu, která má v průčelí hebrejský nápis.

*) Na severní straně kostela sv. Václava stála až do roku 1864 budova starožitná, avšak již chatrná, „*stará škola*“ zvaná, dvoum sokromníkům od obce as před 70 lety prodána. Kdy se v té staré škole přestalo učiti, nemůžeme udati. Mezi lidem se povídá, že v tom stavení byly jednou minority. R. 1863 koupila obec to celé stavení a sbořila je, aby se tím přístup ulehčil do kostela a do vedlejších ulic.

5. Špitál.

Za arcibiskupa Arnošta byl v Sušici od měšťanů založen špitál sv. Alžběty, jejž r. 1372 arcibiskup Jan Očko z Vlašími potvrdil. (L. L. Erect. Vol. I. K. 7.) U špitálu toho byla též kaple; kde ale ten špitál stál a jak zanikl, nedá se více určitě říci, ačkoliv Sommer ve své topografii uvádí, že zašel v nepokojích husitských. Nyní je pro chudé špitál v nuzném domku na hořejším předměstí v tak zvaných kasárnách. Poněvadž ale v Sušici chudých každoročně přibývá, bylo by velice k přání, aby se obec o nějaký větší dům pro chudé postarala.

6. Hostincové a hospody.

Hostincové jsou:

V městě: U koruny, u korábu, u bílého koníčka a u hvězdy.

Na dolejším předměstí: U arcivývody Štěpána a u lva (na volšovské silnici).

Na hořejším předměstí: Salon.

Hospody: „na náměstí“ u Šiffnerů.

Na dolejším předměstí: Dolejší Bouchalka, hořejší a dolejší Ráj.

Na hořejším předměstí: Pod mostem, na Vršku, na hořejší Bouchalce, pod Lípou.

Mimo uvedené hostince a hospody jsou v městě tři pivnice, též se provozuje v městském pivováře šenk.

7. C. k. pošta.

C. k. pošta jest na západní straně náměstí v domě č. p. 2. pana Jana K. Angra nynějšího c. k. poštovního.

8. Měšťanský pivovár.

Pivovár měšťansky jest na náměstí, s kotlem na 27 sudů, na němž jindy držitelové 134 várečních domů, dva a dva po sobě vařili. V starších časech, jmenovitě v 15. století, vařívalo se pivo po domích, sladovnėmi, pánvemi a jinými pivnými nádobami opatřených. Bylo tehdá v Sušici i více sladovníků.*) Toho času se mnoho sladu ze Sušice do Bavor vyváželo.

*) Dne 24. února 1614 stvrdil císař a král Matiáš majestátem cechovní řád Sušických sladovníků.

Nyní již po mnoha let dává měšťanstvo pivovár svůj do nájmu, obyčejně na šestiletou dobu.

9. Masné krámy.

Masné krámy jsou na náměstí se 12 prodejnými místy. Dříve stál na tom místě dům pod č. 9., který obec po požáru roku 1839 koupila a řezníkům za odstoupené místo dřívějších masných krámů ponechala.

Majestátem císaře a krále Matyáše ze dne 25. srpna 1615 byl Sušickým řezníkům potvrzen cechovní řád.

10. Továrna na sirky.

Měšťan p. Vojtěch Šeinost započal v r. 1838 v Sušici vyráběti sirky. V r. 1839 vstoupil ve spolek s obchodníkem Bernardem Fürthem a když výrobek ten hojného nalezl odbytu, odhodlal se Bern. Fürth svým vlastním nákladem vystavěti r. 1844 velkou továrnu, která si vydobyla v krátkém čase v celém Rakousku chvalného jmena. Při výstavě ve Vídni r. 1845 obdržel Bernard Fürth stříbrnou medalii. R. 1846 založil sklad v Londýně a tím spůsobem se nejen po celé Evropě ale i do dalné Ameriky hojně vyvážely Sušické sírky. Hlavním ředitelem továrny v Sušici zůstal i po smrti Bernarda Fürtha (26. září 1849) ještě dlouhá léta p. Vojtěch Šeinost a jemu mají dědicové další rozkvět továrny té co děkovati. Továrna Sušická obohatila sice rodinu zemřelého Bernarda Fürtha, poskytla též výživu mnohým obyvatelům Sušickým z počátku ovšem dostatečnou; že by ale byla blahobyt v Sušici rozmnožila, nedá se říci, neb nuzně žije lid tam pracující a chorých lidí vystoupilo z té továrny již dosti.

11. Mlýny.

Řeka Otava pobízela Sušičany již za dávna ku stavění mlýnů, jimiž se nejen město, nýbrž v čas sucha i okolí na kolik mil moukou zásobovalo. Mlýnů jest nyní v Sušici pět, veskrz s koly od spodu hnanými čili hřebenáky. Z těchto mlýnů žene Otava čtyry, pátý leží na potoce Roušarce hned vedle města. Jmena těch mlýnů jsou:

1. Dolejší aneb panský mlýn.
2. Malý mlýn, neb jak se vůbec nazývá: malomlýnský.

3. Mezimostský, před třemi lety od měšťana Fr. Kuchynky znova vystavěný.

4. Prachárský mlýn na hořejším předměstí. Na místě, kde tento mlýn stojí, byl v předešlém století mlýn na prach, za tou příčinou se posud držitel toho mlýna vůbec nazývá „prachář.“

5. Roušarský mlýn jak již uvedeno na potoce Roušarce.

Skoro všechny tyto mlýny patřily jednou obci.

12. Dvory.

Velkých dvorů není teď v Sušici tolik co před lety. Požárem r. 1707 vyhořelo v Sušici 10 dvorů.

Za starodávna bývalo v Sušici velkých dvorův mnohem více. Byly dílem měšťanské čili šosovné, dílem obecní. V držení oněch byli v 16. století zhusta šlechticové, jako na př. dvůr pod mostem (nyní p. Ondřeje Tichého) patřil ještě v minulém století rodině Borinům ze Lhoty.

Obec měla v Sušici mimo jeden dvůr na hořejším předměstí též dvůr špitálský na dolejším předměstí u cesty k Ráji. Obec Sušická měla též své panské dvory v Malo-Chmelné, na Roku, v Brabčovech, Divišově, Humpolci, v Červených Dvorcích a v městečku Hartmanicích.

Dvory tyto, jakož i špitálský dvůr drželo město až do r. 1783, kdežto z nařízení císaře a krále Josefa II. v zákupní grunty čili familie rozděleny a rozprodány jsou.

Ze dvora Brabčovského podržela obec toliko jen pivovár, který se dává vždy do nájmu.

13. Střelnice.

Střelnice se nachází v zahradě měšťanského Ráje a patří střeleckému spolku Sušickému.

C. Ústavy a spolky.

1. Ústav pro chudé.

K podporování nuzných zřízen jest v Sušici ústav pro chudé (pokladnice pro chudé). Jmění té pokladnice obnáší 6010 zl. 84 kr. r. m. na kapitálech a státních obligacích a v běžných příjmech, totiž v úrocích z kapitálů, procentech licitačních, pokutách, platech za povolení k ženění, k stavbě, hudbě, dobrovolných příspěvcích a výnosu z novoročních omluvenek.

Zemřelý guber. rada Klement Svoboda založil fundaci tím způsobem, že každého roku jeden mužský a jedna ženská obdrží po 10 zl. Fundace ta má tu zvláštnost, že chudí mužského pohlaví jakož pak chudé ženského pohlaví sami toho ze svého středu většinou hlasů volí, kterého neb kterou mají za nejnuznějšího.

Zemřelý Jan Moser, odkázav dům svůj pod č. 10. v Sušici na dvě fundace studentské zároveň ustanovil, že se má z výnosu toho domu mimo fundace stud. vypláceti desíti chudým rodinám po 5 zl. na dříví ročně.

2. Fundace pro studující.

Mnozí rodáci Sušičtí osvědčovali obdarováním kostelů a špitálu nábožnou mysl a lásku k bližnímu; že by ale zvláštní lásku ku mládeži a péči o vzdělání její zakládáním fundac pro studující byli dali na jevo, bohužel říci nemůžeme, neb až do roku 1842 neměla Sušice žádných takových stipendií.

Nyní jest takových stipendií čtvero a sice:

a) Dne 15. července 1828 zemřel Petrovický farář, P. Václav Chlistovský, odkázav Sušici na dvě fundace studentské 3200 zl. stř. a na fundaci pro normalistu 800 zl. stř. Fundace studentské po 80 zl. stř. aneb 84 zl. r. m. vstoupily rokem 1842 v život.

b) Dne 19. května 1860 zemřel v Sušici, jak jsme již uvedli Jan Moser, odkázav dům svůj č. 10. v Sušici na dvě stud. fundace. Fundace ty obnášejí teď 105 zl. r. m. a vstoupily r. 1864 v život.

3. Střelecký spolek.

Za příkladem jiných měst v Čechách povstal v minulém století i v Sušici spolek ozbrojených měšťanů, dílem pro místní bezpečnost v nepřítomnosti vojska, dílem pro oslavení některých svátků církevních a jiných. Prapor starý střel. spolku s dvojatým orlem nese letopočet 1745.

Roku 1798 postavil zdejší střel. spolek na vyzvání vlády ze svého středů 6 dobrovolníků: Ignace Hutary-ho, Baltazara Mirwalda, Jana Pilného, Mart. Hausmanna, Frant. Bendu a Jana Rankla, do řady rakouské armády, vypravil je na své útraty a pečoval o jich manželky a děti.

Střelecký spolek zdejší se v tomto století již dvakráte obnovil a přijal vždy jiný stejnokroj. Za času ministra Bacha se

kladly tomu sboru všelijaké překážky, tak že v poslední době činnost svou zarazil, ačkoliv se fakticky nerozešel. Nyní se o to jedná, aby se sbor zase obnovil a i samé vládě na tom záleží, aby se tak stalo. Jest-li budoucím rokem se tak stane, věnovati budeme tomuto spolku zvláštní spisek napamátku. V tomto spisku pak ukážeme, že Sušický sbor ostrostřelecký, třeba se privilegium jeho ztratilo, co do původu považovati se musí za zbytek někdejší *obrany městské*, která v šedé minulosti jmenovitě ve válkách husitských s jinými městy českými slávou válečnou vynikala.

4. Zpěvácký a hudební spolek „Svato-Václavský" a bývalý spolek literácký.

Spolek zpěvácký povstal hlavně přičiněním pana Václava Kratochvíla, nyní ředitele na hlavní škole. První jeho stanovy byly od c. k. místodržitelství stvrzeny r. 1861, druhé 24. července 1863 pod č. 42322. Ředitelem toho spolku byl až do r. 1865 zakladatel pan Václav Kratochvíl, nyní jest ředitelem učitel pan František Gerner. Údů účinkujících má spolek 30, přispívajících 50. Čestných údů 4: pp. Jana Kuklu učitele na hlavní škole, jakož i dra lék. Šefčíka, purkmistra v Strakonicích, Jana Talavášk a c. k. hraničního inspektora v Sušici, Karla Šindelku c. k. okresního adjunkta v Domažlicích. Každý c. k. okresní přednosta jakož i purkmistr Sušický mají dle stanov býti protektory toho spolku. Spolek tento dává čas od času veřejné zdařilé produkce k účelům nejvíce dobročinným. Bylo by ovšem k přání, aby spolek ten u měšťanů Sušických většího našel účastenství, než-li se to posud stalo.

K pozdvižení nábožnosti zpěvem a k oslavení služeb božích byl v Sušici od dávných časů kůr literákův, sestávající z 8 měšťanů, kteří v neděli a ve svátek před a po ranní a velké mši svaté a odpoledne před požehnáním staročeské církevní písně zpívali a při processích a pohřbích zpěv a modlení zaváděli.

Údové spolku toho, v 15. a 16. století *„počestné bratrstvo kůru literáckého"* nazvaní, užívali prvé za vykonávání úřadu svého jakýsi plat od obce. Také mívávalo bratrstvo literácké skvostně malované pergamenové kancionály a jiné staré knihy, ježto však v ohni r. 1707 shořely. Spolek ten ještě v předešlém století trval; kdy vlastně zašel, nemůžeme udati.

5. Záložna.

Roku 1861 povstala hlavně přičiněním bývalého c. k. okresního pana Františka Bastáře v Sušici záložna; stanovy její byly potvrzeny vynešením c. k. náměstnictví v Praze dne 1. listopadu 1862 č. 52930.

Ačkoliv záložna zdejší posud nenašla tak velkého účastenství jako v jiných i menších městech v Čechách, předce postupuje každým rokem a působí blahoplodně v městě. Velkých zásluh si mimo p. Fr. Bastáře a p. Fr. Ježka c. k. tajemníka na odpočinutí, který v Sušici několik let meškal, o záložnu získal její účetvedoucí pan Eduard Šebesta, c. k. notář. Pánové Frt. Bastář a Fr. Ježek jsou čestní údové Sušické záložny. Dej Bůh, aby ústav ten stále se rozmnožoval a statečně pokračoval na započaté dráze

6. Štěstěna Sušická.

Jako na jiných místech tak i v Sušici se sestavil r. 1864 hlavně přičiněním kupce Morice Fürtha tento spolek, jehož stanovy c. k. místodržitelství v Praze v srpnu 1864 č. 49991 stvrdilo.

Spolek má 150 podílů, každý majetník podílu položil 3 zl. vstupného a platí měsíčně 50 kr. r. m. Celé jmění spolku toho obnáší nyní přes 3000 zl. r. m.

7. Spolek lidumilný.

O tomto pro Sušici veledůležitém spolku jsme obšírněji již promluvili v dějepisném přehledu města Sušice, na nějž laskavému čtenáři poukazujeme.

8. Nemocnice.

Posud má Sušice jen malou nemocnici, která se nachází v bývalém špitále pro chudé vedlé hřbitova na hořejším předměstí. Nemocnice ta jest posud jen soukromá. K větší a to sice k okresní nemocnici dal podnět bývalý c. k. okresní p. Frant. Bastář; zavedlť k tomu účelu sbírky a loterii a jemu jest děkovati první k tomu základ. Kéž by okresní zastupitelstvo v stavu bylo brzo k uskutečnění toho ústavu pro okres i město Sušici velmi důležitého přikročiti; my žehnáme v duchu tu chvíli, až se to uvede v skutek.

D. Erb města Sušice.

Erb města byl od starodávna *otevřená městská brána s věží.* *)

Od roku 1713 má erb místo jedné tři věže. V otevřené bráně pod prostřední věží leží lev, jehož přední nohy na kouli spočívají a na střeše prostřední věže jest císařský dvojatý orel.

Že se město roku 1768 o to ovšem marně ucházelo, aby mohlo v erbu též bolestnou Pannu Marii míti, uvedli jsme již na jiném místě.

E. Výsady městské a trhy.

Králové čeští obdařili jsou Sušici mnohými a důležitými svobodami, které ku výkvětu města a zámožnosti jeho v minulých stoletích nemálo přispívaly. Bohužel, že nejstarší nadací listy královské nehodami času na zmar přišly.

Kdy a jakých výsad panovníci čeští městu Sušici postupem času udělili, uvedli jsme na větším díle v dějepisném přehledu, protož je tuto více zejmena neuvádíme.**) Výsady pozdějších panovníků českých až do časů novějších potahují se dílem na práva k výročním trhům, dílem obsahují stvrzení již dříve stávajících výsad.

Trhové drží se nyní v následující dny:

a) Výroční:

1. v pondělí po třech králích; 2. v pondělí v druhém týdnu postním (nejnovější od roku 1862); 3. v útery svatodušní; 4. na sv. Rocha; 5. na sv. Františka Serafinského.

b) Trhové dobytčí: každý pondělí po květné neděli počínaje až k svatému Martinu;

c) Trh obyčejný na *obilí*, dříví, zeleninu drží se každý pondělek a pátek.

---

*) Od kterého panovníka českého erb tento Sušici udělen byl, nedá se s jistotou říci, může se ale za to míti, že od krále *Jana* Lucemburského.

**) Stvrzení výsad města Sušice stalo se dne 23. září 1784 od slavné paměti císaře a krále Josefa II. a naposledy od císaře a krále Františka I., avšak jen všeobecně dne 22. srpna 1793. Diplom na výsady císaře a krále Josefa II. zní takto:

Wir Josef der zweite von Gottesgnaden erwählter röm. Kaiser, zu allen Zeiten Mehrer des Reiches, König in Germanien, zu Jerusalem Hungarn, Böhmen, Dalmatien, Kroatien, Slavonien, Galizien und Lodomerien, Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgund und zu Lothringen, Grossherzog zu Toskana, Grossfürst zu Siebenbürgen, Herzog zu Mailand, Mantua, Parma etc., gefürsteter Graf zu Habsburg, zu Flandern, zu Tyrol etc.

Bekennen öffentlich mit diesem Briefe, und thun kund jedermänniglich, dass der Bürgermeister und Rath, dann die Gemeindeältesten und ganze Gemeinde unserer königlichen Stadt Schüttenhofen mittelst eines im Jahre 1769 eingereichten Suplikates bereits wailand unsere hochgeehrte Frau Mutter die Kaiserin Königin Maria Theresia Majestät höchstseligsten Andenkens, allerunterthänigst gebeten, dieselben geruheten nicht nur die ihnen von unsern glorwürdigsten Vorfahren Kaisern und Königen zu Böheim a longissimo tempore rerliehenen auch von Zeit zu Zeit bestätigten Privilegien allermildest zu konfirmiren, sondern auch die fernere allerhöchste Gnade wiederfahren zu lassen: dass

Erstens: Die Stadt und Gemeinde in corpore bei allen bisher genossenen Nutzungen der Wirthschafts -- Rentamts — Intraden — dann freyen landtäflichen Maierhöfen und Dorfschaften fernerhin erhalten.

Zweitens: Die Kriminal-Jurisdiction derselben bestättiget,

Drittens: Nebst den bei dieser städtische Gemeinde vorhin üblich gewesenen drey Hauptmärkten noch der *vierte* neue Jahrmarkt am Montage nach heil. *drey Königen* verliehen,

Viertens: Dieselbe auch bei den nebst besagten Hauptmärkten, geniessen den Vieh- und Getreid-Wochenmarkten von der ersten Fastenwoche bis zum Sanct Martins Tage erhalten: endlich

Fünftens: Die städtische Gemeinde *von der Last der Judenschaft* entlediget werden möchte.

Wann Wir nun in Gnaden betrachten, diese ihre Privilegien, welche vorher in einem unordentlichen Aufsatze enthalten gewesen, nun mehr angeordneter massen in einen ordentlichen Entwurf gebracht und dieser Uns zu Unserer allerhöchsten Confirmation vorgelegt worden, welche dahin lauten.

Leopold.

Věrný milí; nečiníme vás tejna, že jsme se najponiženě toho prži Nás pohledavaný purkmistra konšelův, starších obecnich, i na místě celé obce města našého Sušice tak milostivě nakloniti, a tu od smrti císaře Ferdinanda druhého jakožto krále českého pana děda našeho vzláštně milého slavné, a vzácné paměti na onen čas suspendírovanou, a až dosavád v moci naší zustávající, neboližto *Jus patronatus* při kostelích jich, kdéž naleží žádati mohli, z jistých pohnutedlných příčini (dokudžby u víře svaté samospasitedlne římské katolické, v kterézto nyni, dle správy nám dané upevněny jsou setrvali) zase navratiti a nic

odtuď nevyjímajíc ouplně postoupiti ráčili. Vám při tom milostivě poroučejíce, abyste to kde náleží ad notam vzíti, nad tímž obdařeným jich Sušických netoliko každého času ruku ochranou drželi, a je při tom naležitě chranili; alebrž, i to dale, kdéž toho za potřeby uznáte, intimírovati nepomíjeli.

Vědouce etc. Dán v městě našém Vidni 16. dne měsíce června leta Paně 1668.

Leopold.

Joann Hartvigius comes de Nostitz regni Bohemiæ cancellarius Præsent. 7. Augusti 1668

L. S.

Ad mandatum sacræ cæsareæ regiæ majestatis proprium
D. Pachta.

Dustojni a velební přátele nám milí!

Také psani jeho milosti císaře, král a pán náš všech nejmilostivější, nám pod datum v městě Vídni 16. dne měsíce června leta přítomného 1668. na poniženou žádost, purkmistra, konšelův, starších obecních i na místě celé obce královského města Sušice v příčině té od jeho milosti císaře Ferdinanda druhého slavné a vzácné paměti, na onen čas suspendirované, a až dosavad v moci jeho milosti císaře zustavající collatury neboližto juris patronatus při kostelích jich i s tím vším což k tomu od starodávna neb nyní přisluší, z jistých pohnutedlných příčin zase navrácené, a co v něm dále milostivě poroučeti ráčí, toho my vám příležitě hodnověrný výpis k virozumění odsíláme.

Jménem a na místě jeho milosti císařské královské poroučejíce abyste to, tu kdež naleží ad notum vzíti nad tím jeho milosti císaře milostivým obdařením nétoliko každého času, ruku ochranou držeti ale i je sušické při tom naležitě chrániti nepomíjeli. Vědouce, že na tom milostivá jeho milosti císařské a královské vůle naplněna bude.

Dán na hradě pražském 8. dne měsíce Srpna leta Páně 1668.

N. N. Jého milosti římského císaře. Uherského a českého krále skutečna tejna, a jiné rady komorníci kralovský místodržící a nejvyšší ouředlnící zemští v království českém.

Præs. 17. Augusti 1668.

F. Benedikt Smolíck.

Præsentes copiæ desumptæ sunt ex librofundationum antiquo, in archivio reverentissimi Archi Episcopalis consistorii Pragensis reperibili Lit. A. signato fol. 293 et cum suo originali ibidem facta inscriptione ac ingrossatione, prius diligenter collata de verbo ad verbum concordant in cujus rei fidem, et majus robur me manu mea propria subscripsi, et consuetum reverendissimi Archi-Episcopalis consistorii præfecti sigillum sede vacante, de consensu, et mandato ejusdem reverendissimi officii apprimi feci.

Actum Pragæ in cancellaria Archi-Episcopali die vigesima octavo Julii anno 1710.

Joannes Quilelmus Grüner
L. S. Archi-Episc. Curiæ Pragensis,
sede vacante actualis Secretarius.

My Ferdinand třetí!

Oznamujem timto listem všem že jsme od opatrných purkmistra a konšelův, starších obecních i na místě vší obce města našého Sušice věrných milých, ve vší poniženosti prošeny, abychom jím všech a všelijakých privilegii, svobod a obdarování, řádův práv dobrých a chvalitebných zvyklostí kteréž sobě vedle jistých níže jmenovaných listův, a majestatův, od slavných předkův naších císařův římských a králův českých nadanné a potomně někdy najjesnějšího knížete a pana Ferdinanda téhož jména druhého římského císaře, uherského a českého krále, pana otce našého nejmilejšího slavné paměti, schválené a potvrzené mají.

A to *předně* list *krále Jana*, aby všech práv kterýchž jsou předešlé užívali zase užívati mohli; Jehož datum v Praze 12. dne měsíce Aprilis leta *1325*.

Item list císaře *Karla IV* v němž se aby žádnýeh krčem ani řemeslníkův blížeji jedné míle zdéli a šířší od města Sušice nebylo, obsahuje pod datum v Sulzbachu 6. Februarii leta *1356*.

Item list téhož císaře *Karla* na mýto, totiž aby při témž městě Sušici za všelijakého dobytka po jednom penízi bráti mohli pod datum v Praze *12*. dne měsíce September leta *1372*.

Item list nad dotčeného císaře *Karla*, aby v ní Sušičtí moc měli statky své nejbližším přátelům svým odkázati, žádati, a po zemřených bez učinění kšaftů co posloupnosti přátelstva děditi, pod datum v Praze 13. dne Octobris leta *1372*.

Item list krále *Václava*, v nápodobné materii pod datum v Praze 13. dne měsíce Novembris leta *1372*.

Item list krále *Vladislava*, nímž sušickým všecka mající Privilegia potvrzuje, a nad to vejšeje aby napotom žádnému zastavovány nebyli osvobozuje, pod datum Praze 1. dne měsíce Aprilis, leta *1472*.

Item list téhož krále *Vladislava* aby v ní Sušičtí červeným *voskem pečetiti* mohli, pod datum v Praze 12. dne měsíce Octobris leta *1472*.

Item list krále *Vladislava* aby kdy se takkoliv ouřad konšelský v městě Sušici dle starobilého obyčeje skrze podkomořího obnovuje jemu podkomořímu *patnácte* kop grošův českých od nich sušických dáno bylo, pod datum na hradě pražském v sobotu před květnou nedělí leta Božího *1502*.

Item list krále *Václava* na jeden Jarmarkt roční, kterýž má ode dne na nebe vzetí blahoslavenné panny Marie za celý týden pořád zběhlý trvati, kupcí pak neb kramáří a handlíří mají se vším zbožím svým, tou cestou přes Gfildu a skrze Hartmanice k Sušici jéti, pod datum v Žebráce ve středu po vyvýšení svatého kříže leta 1406.

Item list císaře *Ferdinanda prvního* na potvrzení všech platův zadušných ke kostelu a špitálu jich Sušických, pod datum na hradě pražském v pátek po svatým Michalu archangelu páně leta od narození syna Božího *1547*.

Item list téhož císaře *Ferdinanda prvního* nimž jim Sušickým všech privilegii potvrzuje, pod datum na hradě pražském v Sobotu po svatém Matouši apoštolu a evangelistu páně čtyrmecitmého dne měsíce září, leta od narození syna Božího, *1547*.

Item generalní confirmací všech privilegii nad dotčených sušických od slavné a vzácné paměti nejjasnějšího knížete pana *Ferdinanda* téhož jména druhého římského císaře uherského a českého krále pana otce našeho pod datum v městě Vídni dvatcatého prvního dne měsíce máje, leta *1624*, a naposledy i tu milostivou resolucí naší kterouž jsme jim sušickým polovici od oumrtí, tak jak jim leta 1575 propůjčeno bylo, zase navrátili, již jest dátum na zamku nasim Brandeise 30. dne měsíce září leto 1638. Příkladem tychž slavných a vzácných předkův našých schváliti obnoviti, a milostivě potvrditi ráčili.

K jejichžto ponižené prožbě milostivě nakloněny jsouce s dobrým rozmyslem naším, jistým vědomím, s radou věrných naších mílých, v moci královskou v Čechách svrchu psané všecky milosti majestáty privilegia, svobody obdarovany, práva řády, dobré a chvalitebné zviklosti (jakož jich oni Sušičtí, buď s práva, neb obyćeje v possessu, a užívání zůstavají) jsme tolikéž milostivě schváliti, obnovití a potvrditi ráčili, a mocí listu tohoto ve všech jejích položení, znění, v punktích, klauzulích, a artikulích, nejináče než jakoby v tento list náš císařský slovo od slova vepsány byli, schvalujem, obnovujem a mocně potvrzujem.

Chtíce tomu konečně, aby oní purkmistr, a konšele, všecka obec téhož města Sušice nynější i budoucí při tomto schválení, obnovení a potvrzení našém, od jednoho každého člověka jmění, držení, a neporušitedlně zachovány byli, bez naší dědićův a budoucých naších císařův římských a králův českých, i jiných všech lidí všelijaké překážky, a odpornosti. Protož přikazujem všem obývatelům a poddaným naším ze všech stavův dědičného království našého českého nynějším i budoucím věrným milým, abyste svrchu psané purkmistra a konšeli, i všechnu obec často psaného města našého Sušice nynější i budoucí při tomto milostivým schválení obnovení a potvrzení našem měli, drželi, a neporušitedlně nyní i na časy budoucí a věčné bez všelijakých zmatkův a odpornosti zachovali žádných jím v tom překážek nečiníce, ani komu jinému činiti nedopouštějíce a to pod uvarováním hněvu, a nemilosti naší císařské a královské, dědičův našich a budoucích králův českých.

Přitom však též chceme, aby toto týchž privilegii, a nadání, jako i dobrých a chvalitebných jich měšťanův Sušických, zviklostí, práv a svobod milostivě schváleni, obnovení a potvrzení naše (povolujíce i k tomu, aby oni sobě majestát tento ve dsky zemské kralovské bez

další relací vložiti dáti mohli) jednomu každému beze škody na jehož spravedlnosti bylo, a na žádného kterýby pravého náboženství katolického římského následovníkem, a poslušným synem cirkví svaté též z městem trpicí nebyl, se nikoliv nevstahovalo.

Tomu na svědomí pečet větší, dan ve Vídni 12. Septem. anno 1657.

Collatum, a srovnává se nadepsany vejpis s tím při jeho milosti císaře královské kancelláře, české dvorské registratůře se vynachazejicim originalním conceptem v všem slovo od slova.

Actum in cancellaria regia aulico Bohemica Viennæ die trigesima Januarii anno 1723.

L. S. Jiří Paulín Urbani
Registrator ibidem

My *Ferdinand* z Boží milosti římský cisař po všecky časy rozmnožitel říše, a Uhersky, Český, Dalmatský, Charvatský král, Infant v Hyspanii Arci kníže rakouské, markrabě moravské, Lucemburské, a Slezské kníže a Lužický markrabě.

Oznamujem timto listem všem vůbec: Jakož jsou opatrný, Primas purkmistr, konšele, i všecka obec města našeho Sušice, znamenitě proti nám přečinili a v nemilost naší kralovskou upadli, a skrze takové provinění všecka sva Privilegia, svobody a vejsady od císařův králův českých slavné paměti předkův našich, y od nás jim nadanné provinili, a nam v moci i sami sebe na milost i nemilost podali. Ale prohlydajice my na jejich ponižené poddané pokorné prosby, i take přimluvy, které jsou za ní od nejjasnějšího *Ferdinanda* arcikníže Rakouského syna našeho nejmilejšího a dustojných biskupův olomúckého i také Vratislavského, a osvíceného Vacslava knížete Těšínského: ouředlníkův a rad naších s království českého, Markrabství moravského, knížectví Slezkého, a z obojího horního i dolního markrabství Lužického věrných naších milých učiníme. Z přirozené milostivé vůle naší jakožto král křesťanský, vzhlednouc na ustavičné prosby, a jsouc hnuti milosrdenstvím, tu milost prímasovi purkmistru, konšelům a vši obci dotčeného města Sušice učinili, a nechtic jich dokonce bez jistých výsad, svobod a privilegii zůstaviti dole jmenovaná privilegia na nížejí spůsob jim jsme zase dáti a navrátiti ráčili. Totiž:

Primo. List od *některých biskupův* pod desitmi pečetmy vysutými, v kteréž oni jim Sušickým mezi jinými některé odpustky davaje 20. datum v Římě leta *1296.*

Secundo. List krále *Jana* aby všech práv kterýchž jsou předešlé užívali, tolikéž užívati mohli.

Datum v Praze 12ho Calendis Aprilis *1324.*

Tertio. List císaře *Karla,* aby blíže míle okolo Sušice žádných krčem ani řemeslníkův nebylo.

Datum v Sulcbachu leta *1355* nord. Indul. 6. Callendis Februarii..

Quarto. List jiný od *některých biskupův* pod dvanáctemy pečetmy,

kteryž se taky vstahuje na některé odpustky daného leta 1359. Nord Indul. 12. Callendis May:

Quinto. List *císaře Karla*, aby při městě po malém penizy dobytka brali dán v Praze leta 1372 dne 12 Septembris.

Sexto. List *císaře Karla* aby statky své nejbližším přatelům poroučeti mohli, kdyžby bez dědičův sešli, dán v Praze leta *1372* In die decima 13. Calendis Octobris.

Septimo. List krále Vacslava, aby statky své nejbližším přátelům poroučeti mohli, kdyby bez dědičův sešli, datum v Praze *1372* 13. Calendis Novembris.

Octavo. List od biskupa Lubudského, kteryž se také na některé vejž jmenované odpustky biskupské vstahuje. Datum leta *1397.* den svatého Tomáše.

Nono. List *krále Vladislava* na potvržení všech privilegii aby napotom tyž Sušičtí, žadnému zastavování nebyli, datum v Praze 1. Aprilis leta *1472.*

Decimo. List od *krále Vladislava*, aby voskem červeným pečetiti mohli. Dan v Praze 12. dne Října leta *1472.*

Undecimo. List od *krále Vladislava*, aby toliko patnácte kop grošův podkomořímu od sazení ouřadů dávali, pro ty škody, které jsou ohněm vzali. Dán na hradě pražském v Sobotu před květnou nedělí *leta 1502.*

A těch listů svrchu dotčených, jim jsme milostivě potvrdili a timto listem naším mocí královskou v Čechách jistým vědomím s raddou věrných našich milých jakožto král český pokudž jsou jich předešlé až posavád v užívání byli potvrzujem.

Jestli žeby pak přes to které listy privilegia a svobody měli, a před nás jich byli nepředložili, i moci žádné míti ani jich užíti nemají. Však sobě dědičům, a budoucým králům českým při městě Sušici k komoře naší tuto mocnost pozustavovati, a zachovati ráčíme.

Richtář: Jakož jsme ouřad richtářství, i což k tomu náleží, nám dědičům a budoucím našim králům českým v městě Sušici pozustaviti ráčili, a kdož tak bude s poručení našého dosazen, za rychtáře ten ma rychtářský ouřad podle přísahy od nás vydané i jednoho každého času nařízení spravedlivě věrně a pravě spravovati.

A jestliby ňáké překážky od kohožkoliv jemu se dali, a on to na ouřad konšelský vznesl, nemaji jeho v ničemž opouštěti, nýbrž jemu pomocní býti a který tak v ouřadech konšelských budou, nyni ani na časy budoucí bez rychtáře našeho jim od nás v Sušici usazeného žadných rad obecných na rathouse ani jinde držeti a postranných obecných schůzek, žadným vymišleným spůsobem nemívati ani obce bez povoleni rychtáře našeho obsílati nemají lečby rychtáři našému o tom prvé oznámili, že jest potřeby obci pohromadě býti, a při tom vědouce co se jednati ma, aby byl, a povolil tehda teprva to učiniti maji a jináče nic.

Appelaty: A kdež prvé Appellati, a odvolaní z téhož města Sušice, do starého města pražského šla, a beyvala, takové appellací z města Sušice do starého města pražského, více jíti nemají.

Než tomu chceme, aby takové appellací, a odvolaní z města Sušice, když v království českém býti ráčíme, před nás dědici a budoucí naše, a bez přítomnosti naší před raddy naše k takovým apellatim obzvláštně zřízené a na hradě pražským usazené se dali, a ne jinám činěné byli.

A jakož jsme také seznajíce, lidskou těžkost strany cechův, a všelijakých řemesel v městě našem Sušici takové cechy zrušiti, a zvyhaněti ráčili, těch více v Sušici dopuštěno býti nemá kromě toho pořádku, kteříž se při přijímaní na řemeslo a při tovariších každého řemesla zachovává, při tom že zůstavají.

Než v prodajích všelijakých řemesel, nemají sobě nic jistého začby koupeno neb prodáváno býti mělo, ukladati, tak aby chudí, jako bohatí tím laciněji k potřebě své od řemeslníkův kupovati, a drahotě pro dobrý jednoho každého uvarováno býti mohlo.

A pokudž bychom jednoho každého času uznajíce potřebu při řemeslnících, hospodařích a hospody skrze osoby od nás vydané nařídíti ráčili, takový řád budou povini podnikati, a podle toho poslušně se zachovati, a ouřad konšelský povinnen má býti nad tím ruku držeti a pilně dohlidati, aby se tomu dosti dalo.

Od oumrtí i podle toho nám dědičům a budoucím našim králům českým, od oumrtí při městě Sušici pozůstávati ráčíme, jestližeby který obývatel sušický bez poručenství z světa sešel, a v městě Sušici krevního neb příbuzného přítele neměl, tehdy takova od oumrtí, a ostatek zůstali, ne na jiného nežli na nás dědiče, a budoucí krále české připadnouti má.

Tolikež také vinny a pokuty na obývatelých v témž městě Sušici zejména mordy, pálení, loupeže, mor, násile, cizoložstvo, a kuleš nám i dědičům naším pozůstavujem.

Než ráčimeli potom z milosti naší královské na obecní dobré, a opravu města toho co dáti, to při vůli naší královský, dědičův našich, a budoucích králův českých každého času bude, a k tomu přidavaní, a šacování, dcel a ungeldův našich, i také kdyžbychom soli naše, do království tohoto našeho českého vozití dali, budou povinni jednoho každého času podle vyměření, a usazení našeho dědičův našich a budoucích králův českých se zachovati.

Protož tak podle toho všeho, bez umenšení jak se svrchu píše, primas purkmistr, konšelé, starší obecní přísezný, i všecka obec města Sušice, nam dědičům, a budoucím králům českým sami za sebe, dědiče, a budoucí potomky své přiřekli připověděli, a slíbili při všem poslušně, povolně, ve vší poddannosti jakožto věrný poddaný naší k nám králi, a pánu svému dědičnému se zachovati, a nás dědičův našich a budou-

cích králův českých, jakožto komora naše se přidržeti, a nami se b
všelijaké odpornosti spravovati.

Tomu na svědomí pečeť naší královskou k listu tomuto jsme p
věseti rozkázati a rukou vlastní se podepsati ráčili.

Dán na hradě našem pražském v sobotu po svatém Matouši apošto*lu*
a evangelistu páně 24. měsíce Září, leto od narození syna Božího 1547,
a království našeho Římského 17 a jiných 21

L. S. Ferdinand.

Als haben wir mit wohlbedachtem Muthe, gutem vorgehabtem Rathe, und rechtem Wissen ob inserite und neuerlich angesuchte Privilegien gegen nachfolgende Erklärung salvo jure regio, et cujuscunque tertii, und insoweit sie impetranten in der selben usu, et possesione sind auch solche der jetzigen, und künftigen Landesverfassung nicht entgegenstehen, dergestalt allergnädigs confirmiret, und bestättiget, dass:

Erstens: Die zu confirmiren gebetene kriminal Jurisdiction nicht anderst, als nach Maasgabe der wegen besserer Einrichtung der Halsgerichte unterm zwey und zwanzigsten Julius 1765 ergangenen allerhöchsten Pragmatik der Stadt Schüttenhofen bestättiget werde, und

Zweitens: Dass dieser Stadt wegen der Judenschaft nichts mehr eingeräumet sein solle, als dass dieselbe nicht schuldig sein werde, grössere Anzahl Juden zu gedulden als der Juden daselbst in anno decretorio gewesen.

Thun das auch confirmiren, und ertheilen sothane Privilegien oberwähnten massen hiermit wissentlich, und in Kraft dieses Briefes als regierender König zu Böheim.

Meinen, setzen, ordnen und wollen dass die königliche Stadt Schüttenhofen bei dieseu ihren bestättigten, und neuerdings bewilligten Privilegien auf die von Uns confirmirte und ertheilte weise verblieben, und selbe auf die obgedachte Art ruhig geniessen könne und möge, von jedermänniglich ungehindert.

Und entbieten hierauf allen, und jeden unseren nachgesetzten Obrigkeiten, Innwohnern und Unterthanen, was Würde, Standes, Amtes, oder Wesens die in unserm Erbkönigreiche Böheim sind, insonderheit aber unserem königlichen Landesgubernium daselbst hiemit gnädigst, dass selbes die Impetranten, und respective königliche Stadt Schüttenhofen bei diesen ihren von uns oberwähntermassen gnädigst confirmirten, und ertheilten Privilegien gebührend schützen, und handhaben, dawider selbst nicht thun, noch das Jemand anderen zu thun verstatten, als lieb einem jeden sey; unsere schwere Straf und Ungnad zu vermeiden.

Das meinen wir ernstlich; zu urkund dieses Briefes besiegelt mit unserm kais. königl. und erzherzoglich anhangenden grösseren Insigl. Der geben ist in unsrer Haupt und Residenzstadt Wien, den 23. Mo-

natstag September nach Christi unseres lieben Herren und Seligmachers gnadenreichen Geburt im 1784ten unserer Reichs des römischen im 21ten der Erbländischen im 4ten Jahre.

Joseph.

Leopold Comes Kolovrat Johann Rudolph Graf Chotek.

ad mandatum sacræ, Cæcsæ regiæ matis proprium

Johann Wenzl von Margelik.

Popis

všech v okresu Sušickém (mimo kr. město Sušici) ležících míst, politických a katastrálních obcí, starých hradů, tvrzí, far, zemských statků a samot, ohledem na místo a dějepis, pak statistiku.

Uspořádáno podlé alfabety.

Albrechtice, politická obec podlé nového rozdělení se sídlem představeného, kamž jsou také přidělené katastrální obce: Humpolec a Milčice.

Albrechtice, katastrální obec. Albrechtec též Albrechec (německy Albrechtsried), ves $1^2/_8$ pošt. míle jihovýchodně od Sušice na sklonku vrchu Sedlo až do roku 1848 z. statku téhož jmena poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

266	jit.	1359 □ s.	polí,
159	„	1046 „	luk,
2	„	550 „	zahrad,
169	„	540 „	pastvišťat,
159	„	560 „	lesů,
13	„	1070 „	půdy neplodné (z toho obnáší 3 jit. 695 □ s. objem stavení).

Celkem 771 jit. 325 □ s., výnosu 1875 zl. 7 kr. stř. Z toho patří k z. statku Albrechtickému 99 jit. 710 □ sáhů, obci pak 87 jit. 330 (1 jit. 200 □ s. polí, 1310 □ s. luk, 15 □ s. zahrad, 77 jit. 1460 □ s. pastvišťat, 7 jit. 440 □ s. půdy neplodné. Stavení jest zde 37 (kostel, škola, panský dvůr, hospoda), obyvatelů z většího dílu německých jest zde 284.

Dobytka se chová: 6 koní, 244 kusů hovězího (87 krav 99 jalového), 160 ovec, 45 koz a 37 kusů vepřového.

Kostel na Albrechtci.

Albrechtice, fara. Zde jest kostel a škola pod patronátem statkáře Albrechtického, což jest ohledem na malý tento statek velké břímě. Do farní osady této patří: Albrechtice, Humpolec, Kadešice, Milčice, Podmokly, Záluží a dvě vesnice okresu Kašpersko-Horského: Ostružna a Šimanov.

Fara počítá 1980 katolíků.

Farní kostel blahoslavené Panny Marie a sv. Petra a Pavla jest původně v románském slohu od krále Vladislava I. (co vývoda Vladislav II.) založený a od syna jeho Alberta, arcibiskupa Solnohradského, dne 5. ledna 1179 posvěcený, čemuž na důkaz slouží následující nápis na obraze po levé straně hlavního oltáře: Beatus Albertus Vladislai I. Regis Bohemiæ et hujus loci Fundatoris Filius, Sacri Candidi Ordinis Præmonstratensis Professus in Monte Sion Pragæ et inde assumptus in Archi-Episcopum Salisburgensem, consecravit hanc Ecclesiam in honorem B. V. Mariae et St. Apost. Petri et Pauli. Anno SaLVtIs et InCarnatI VerbI qVInto MensIs IanVarII (po česku: Albert, Vladislava krále českého a tohoto místa zakladatele syn, řeholník řádu praemonstratského na vrchu Sionském v Praze a odtud povýšen za arcibiskupa Solnohradského, zasvětil tento kostel ke cti blahoslavené Panny Marie a sv. apoštolů Petra a Pavla. Leta Páně 5. ledna 1179.) V kostele jest náhrobek rytíře Václava z Puteani, držitele statku Podmokl. Zvony mají letopočty: 1570, 1651 a 1792. Fara byla v 14. století v dekanátu Prachenském a v arcidekanátu Bechyňském. Kostel tento jakož i zemský statek Albrechtice patřil skoro po šest století k bavorskému klášteru praemonstratskému *Windberku*, ku kterému přišel obdarováním hraběte Albrechta IV. od Luku. Klášter Windberský obstarával svými řeholníky služby boží jakož i vedení [illegible]spodářství na Albrechtci až do r. 1803, v kterémžto roce vláda [illegible]orská nadřečený klášter zrušila. Bývali 3 i 4 řeholníci na [illegible]echtci; poslední farář kláštera Windberského se jmenoval P. [illegible]s Geiger. Pamětihodné bylo též, že řeholníci službu du[illegible]í na Albrechci vykonávající užívali místo *české*, *polské* [illegible]y; bezpochyby snad ani nevěděli, že jest mezi polskou a [illegible]á řečí rozdíl, ačkoli byl klášter Windberský přec *původně* [illegible]*ský klášter*. Kostel má 4 jitra 1355 □ sáhů lesů. Co [illegible]nost se musí též uvésti. že statkář a farář dlouhý čas

totiž od r. 1807 až do 1850 v jednom museli přebývati stavení, poněvadž statkář neměl zvláštního zámku a farář zase žádné zvláštní fary. — Ku faře patří zahrádka 79 □ sáhů velká. Farář má hotově 504 zl. štoly a fond 20 zl. 6 kr. r. m. Farářem jest nyní na Albrechci P. P. Ant. Hrádek, který si mnohou zásluhu o chudý kostel zdejší získal.

R. 1843 se zřídilo místo kooperatora z nábož. fondu. Jmění ústavu pro chudé obnáší 170 zl. 83 kr.

Albrechtice, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní kníze A. Tom I. fol. 81 vložený, patří do katastrální obce Albrechtické a obnáší:

40	jit.	355 □ s.	polí,
22	„	660 „	luk,
—	„	1275 „	zahrad,
3	„	1120 „	pastvišťat,
29	„	1140 „	lesů,
2	„	960 „	půdy neplodné.
Celkem 99	jit.	710 □ s.	výměru.

Řádné gruntovní daně platí 51 zl. 1 kr. a 4 zl. 67 kr. ze stavení bez přirážek. Zde jest poplužní dvůr, pivovár (na 5 sudů) a flusárna. Pro vysokou toho statku polohu jest úrodnost jen prostřední, zde se hledí jen žita, ovsa, lnu a bramborů.

Poddanstvím patřily sem až do roku 1848 vesnice Albrechtice, Milčice, Janovice a Zaluží, nad kterými se na Albrechticích až do r. 1850 právomocnost vedla, jakož i zároveň nad statkem Podmoklami. Statek náležel od dávných časů bavorskému klášteru praemonstrátskému Windberku, ačkoliv teprv 1. prosince 1543 první dosáhl v deskách zemských vklad. Po zrušení kláštera nadjmenovaného přišel statek Al. dvorním dekretem od 2. dubna 1805 na c. k. komoru, dne 13. dubna 1807 následkem dražby veřejné na Jakuba Veitha, 16. května 1808 na Josefa Šebestu a konečně dne 30. dubna 1849 na nynějšího držitele pana Alberta Šebestu v ceně 14.330 zl. *) který jest zároveň patronem fary a školy zdejší.

Altschütten, viz *Stará hut.*

---

*) Desky zem. Tom. $\frac{2}{C.\ 28}$, $\frac{960}{E.822}$, $\frac{874}{T.21}$, $\frac{919}{O.\ 9}$, $\frac{1338}{K.24}$.

Alžbětín (Elisenthal), skelní huť u Eisensteinu (viz Eisentein městys) $1^1/_4$ □ mile od Sušice.

Aninov (původně Annathal), skelní huť již Emanuel Müller vystavěl. Místo to leží na Otavě pod Mouřencem, patří katastrem k Novému městečku, farou do Mouřence a obci podle nového rozdělení polit. do Vatětic.

Paní Anna Müllerová, držitelkyně z. st. Vatětic, k jejíž cti místo to původně jméno Annathal obdrželo,*) prodala před několika lety papírnu i skelní huť továrníkovi Saml. Blochovi.

R. 1863 přešel Aninov koupí na pana Eduarda Šmída, který papírnu zde zrušil a místo ní americánský mlýn zřídil.

Antonka (Antoniendorf), ves u Hor. Stankova, více známa pod jmenem *Cihelna*. Viz *Cihelna*.

Audechen, zvláštní obec katastrální bývalého statku *Pavinov*, viz *Zálužice*.

Babylon Velký, dvůr a 2 domy, na východní straně hory Babylonu (Kiesleiten) v obci *Stodůlecké*, kamž i katastrem patří, 1 hodinu od farní vsi Dobré Vody. As $^1/_4$ hodiny dále jest

Babylon Malý, dvůr a 1 stavení. Obě místa patřily ku kr. Hvozdu a to sice k rychtě Stodůlecké.

Bavorský mlýn, též německý mlýn v údolí pod Hartmanicemi na silnici k Petrovicům, polohou skoro romantický, patří katastrem a popsáním k Chlumu, obcí podlé nového politického rozdělení a farou do Hartmanic.

Až do r. 1848 byl Bavorský mlýn k zemskému statku Dolnímu Těšovu poddaný a činžovní.

Bešetín, ves bývalého panství Žichovického, díl katastrální obce Bilenické, $^3/_4$ hodiny od Žichovic, k Žihovci přifařena, má 8 stavení, 71 českých obyvatelů, poplužní dvůr panství Žichovického, ovčín a hospodu. Dle nového politického rozdělení patří obcí k *Dražovicům*.

Bezděkov, 2 poštovní míle od Sušice, ves bývalému statku

*) Na začátku našeho století byla tu již založená skelní huť a místo to obdrželo jmeno německé „*Wasserhütte*," později ke cti barona Wimmra Wimmerthal. Huť ta ale zašla v roku 1826. Má tedy toto místo v našem století již třetí pojmenování.

Hornímu Krušci až do r. 1848 poddaná; zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

58	jit.	1465 □ s.	polí,
30	„	615 „	luk.
1	„	170 „	zahrad,
48	„	908 „	pastvišťat,
42	„	1315 „	lesů,
7	„	522 „	půdy neplod., mezi tím 1487 □ sáhů objem stavení.

Celkem 189 jit. 195 □ s., čistého výnosu 533 zl. 4 kr. stř. Z toho patří obci 5 jit. 220 □ sáhů; statku Horo-Krušeckému 8 jit. 1180 □ sáhů. Zde je 10 stavení, 51 německých obyvatelů. Bezděkov patří osadou a nyní také obcí do *Hartmanic*, odkud jest $^3/_4$ hodiny vzdálen. Zde se dobývá dobré vápno a v obecním lese jsou k spatření staré někdy zlatonosné šachty.

Dobytka se zde chová: 21 krav, 12 volů, 19 kusů mladého hovězího dobytka, 16 ovcí, 6 koz a 6 kusů vepřového. Bezděkov jest jedna z jedenácte vsí, které na počátku 14. století Oldřich a Vilém synové Viléma z Boru, společně s matkou svou Benediktou darovali křižovníkům Zderazským v Praze, kteréžto darování potvrzeno od papeže Benedikta XII. r. 1334 a od krále Jana 1336

Bilenice, $1^7/_8$ □ míle od Sušice, ves bývalého panství Žichovického, od Žichovic $^3/_4$ hodiny vzdálená, k Bukovníku přifařená, *zvláštní katastrální* a dle nového politického rozdělení samostatná obec, jež obnáší i s poplužním dvorem a hospodou:

502	jit.	908 □ s.	polí,
110	„	1226 „	luk,
6	„	1195 „	zahrad,
128	„	1384 „	pastvišťat,
33	„	526 „	lesů,
53	„	583 „	půdy neplod. (mezi tím 5 j. 253 □ s. objemu stavení).

Celkem 835 jit 1022 □ s., výnosu 3206 zl. 26 kr. Z toho patří k panství Žichovickému 229 jit. 847 □ s. a obci 104 jit. 567 □ s. Stavení jest zde 66, poplužní dvůr a hospoda a 376 českých obyvatelů. Farou patří Bilenice k *Bukovníku*. Dobytka se zde nachází: 40 koní, 246 kusů hovězího, 462 ovcí, 127 koz. Sýpka

zdejšího panského dvoru byla as před 160 lety tvrzí, neb Bilenice byly někdy samostatným statkem zemským. Roku 1463 byl totiž pánem na Bilenicích Jan Běšin z Běšina, r. 1542 Majdalena Běšinová, r. 1588 Adam Bohuslav Častolar Dlouhoveský z Dlouhé Vsi a na místě Častolára něměho bratra a jiných prodal tvrz Bilenice za půl desáta tisíce miš. Divišovi Březskému z Ploskovic a na Mičicích. R. 1616 přichází Jindřich Březský z Ploskovic; po bělohorské bitvě náležel statek Bilenice Václavovi Březskému, který byl k ztrátě $^1/_3$ svého jmění odsouzen, statek na 8432 kop vyceněn a od císaře Ferdinanda II. Don Baltazarovi de Marradas poukázán; resolucí císařskou postoupil Don Baltazar Bilenice svému rytmistrovi Petrovi Vasques-ovi de Umano, od něhož na dcery Marii, Elenoru a Isabellu Kateřinu Hrobičické r. 1651 přešel a toho samého roku Anně Ježovské z Lub se prodal.

R. 1676 byly Bilenice dědičně odevzdány Alžbětě Kateřině Ježovské z Lub.

R. 1689 koupil Bilenici Jan Frant. Krakovský hrabě Kolovrat držitel panství Žichovického, který tento statek s jmenovaným spojil. R. 1706 byly Bilenice odhádány na 9329 kop gr. a jsou posud s fideikomisním panstvím Žichovickým spojené.

Bohdašice (později Budašice), ves $^1/_2$ hodiny jižně od Dlouhé Vsi, na silnici ze Sušice do Kašperských Hor vedoucí (jindy poplužní dvůr), patřila k statku Dlouhoveskému, kam i nyní farou i obcí přináleží.

Bohdašice jest zvláštní obec katastrální, kamž ještě samoty Přičen, Nové domy a Slupna patří. Katastr této obce obnáší:

195	jit. 260	□ s.	polí,
82	„ 1240	„	luk,
6	„ 1165	„	zahrad,
104	„ 1585	„	pastvišťat,
175	„ 1585	„	lesů,
17	„ 910	„	půdy neplod. (mezi tím 1 j. 1186 □ s. objem stavení).

Celkem 583 jit. 345 □ s., výnosu 1621 zl. 19 kr. stř. Z toho náleží 111 jit. 1065 □ sáhů k zemskému statku Dlouhoveskému a obci Bohdašice 2 jit. 1460 □ sáhů.

Stavení jest zde 34 s mlýnem na Otavě, obyvatelů německých 235.

Dobytka jest zde: 55 krav, 20 volů, 93 mladého hovězího dobytka, 29 ovcí, 4 kozy a 5 kusů vepřového dobytka.

Nedaleko Bohdašic stál bývalý zemský svobodný dvůr *Stupna* (Stupen), který se s půdami poplužního dvora v Bohdašicích spojil. U Bohdašic dobýval před několika lety kníže Švarcenberk rudu olověnou, v novějším čase Sušický kupec Theodor Votruba kamenné uhlí však bez výsledku.

Bohov, zemský dvůr $1^3/_8$ míle od Sušice jest v deskách zemských v hlavní knize B. Tom. V. fol. 205, vepsaný, patří farou, katastrem i obcí podlé nového politického rozdělení do Budětic.

Podlé katastru obnáší:

65	jit.	1302 □ s.	polí,
17	„	352 „	luk,
9	„	139 „	pastvišťat,
1	„	361 „	zahrad,
11	„	1224 „	lesů,
1	„	887 „	půdy neplodné,
Celkem 106	jit.	1065 □	sáhů.

Díl pozemků dvora *Bohovského* leží v okresu Horažďovickém.

Bohov patřil jednou k hradu *Rábí*, pak byl odprodán. Na Bohově nalézáme postupem času následující držitele:

R. 1552 Jiřího Malešického z Pantova.
R. 1567 Hanuše z Ryzensteina.
R. 1573 Jana Pezlimovského.
R. 1589 Jironima Hrobčického z Hrobčic.
R. 1608 Ferdinanda Buriana Hrobčického z Hrobčic.
R. 1614 Viléma Podmokla z Prostiboru.
R. 1617 Barboru Hampachovu.
R. 1645 Annu Pröllhofrovu.
R. 1698 Václava Mikuláše Sobětického ze Sobětic.
R. 1746 Jana Max. Sobětického ze Sobětic.
R. 1750 Antonína Viléma Sobětického ze Sobětic.
R. 1771 Annu Josefu Bukovarskou Pintovu z Bukovn.
R. 1789 Jana Gabriela.
R. 1791 Jana Gollera, od kteréhož toho samého roku Bohov koupil Josef Leopold Panovský, ale držení nikdy nenastoupil

rovněž jako jeho syn Antonín Panovský, který rozsudkem z desk byl vymazán a tím přešel r. 1846 opět na Jana Šebastiana Gollera, pak r. 1847 na syna Jana Gollera, od něhož pak r. 1852 Bohov koupil p. Jan Silvester za 11.000 stříbra. *)

Borek, vrch u Velhartic 2699′ nad hladinou mořskou s dalekou vyhlídkou do Plzeňska a Písecka. (Viz *Horopis* okresu Sušického.)

Borovka, samota as 600 kroků severozápadně od Volšov (Ulišov).

Bošov, $2^1/_8$ míle od Sušice, ves někdy k statku Horo-Těšovskému patřící, má 20 stavení a mlýn, patří katastrem a popsáním též k Hornímu Těšovu. Až do roku 1838 patřila tato ves farní osadou do Petrovic, od té doby ale k Hartmanicům, kamž i podlé nového politického rozdělení obcí náleží. **)

R. 1428 patřil Bošov k hradu Vilhartickému.

Brabšov, (jindy Osek) $^1/_4$ míle od Sušice, ves bývalého panství Sušickéko, *zvláštní obec katastrální*, obsahující (i se Zalužím):

113	jit.	540 □ s.	polí,
53	„	580 „	luk,
1	„	350 „	zahrad,
69	„	1150 „	pastvišťat,
112	„	1485 „	lesů,
8	„	380 „	půdy neplod. (mezi tím obj. stav. 1 j. 155 □ sáhů.

Celkem 358 jit. 1285 □ s., čistého výnosu 1094 zl. 3 kr. stř. Z těchto pozemků patří obci Sušické 92 jit. 1500 □ sáhů obci Brabšovské 2 jit. 250 □ s. Dobytka jest zde: 40 krav, 10 volů, 13 kusů mladého hovězího dobytka, 17 ovcí, dvě kozy, sedm kusů vepřového dobytka. Stavení jest zde 17, mezi nimi pivovár obci

*) Desky zemské Tom. 50 E.25′, 16 A.14′, 18 C.26′, 25 B. 7′, 166 G. 8′, 134 N.22′, 137 D.22′, 139 B.22′, 304 F. 9′, 406 M.11′, 585 D.20′, 587 B.18′, 599 D.15′, 685 A.13 J. 7, K 14′, 1295 J 9′, 1322 G. 4, H. 14.

**) Přifaření k Hartmanicům má za následek, že se Bošov již zcela poněmčil.

města Sušice patřící, obyvatelů pak 42 jazyku českého. Farou a obcí patří Brabšov k Sušici. Zde byl jindy poplužní dvůr, který obec Sušická r. 1784 rozprodala. Jak toho dvoru Sušice nabyla, uvedli jsme již v pojednání o Sušici.

Braničkov ($2^1/_4$ míle od Sušice) ves někdy statku Neměl-kovského, díl katastrální obce Neměl-kovské a podlé nového rozdělení též tam přidělená, má 8 stavení a 53 českých obyvatelů, patří farou do Vilhartic.

Dobytka se zde chová: 57 kusů hovězího (18 krav, 10 volů, 29 mladého) 33 ovcí a čtyry kusy vepřového.

Braslav, také Zbraslavice, někdy ves, na počátku 14. století Vilému z Boru, pak synu Oldřichu a Vilému náležející, kterou pak křížovníkům Zderazským v Praze darovali. (Viz Bezděkov)

R. 1559 patřila ta ves k hradu Vilhartickému, byla pak pustá. Nyní jest tu jen poplužní dvůr statku *Kněžického*, odtud $1^1/_4$ hodiny vzdálený.

Břetětice $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 s 11 staveními k Hrádku a třemi staveními do Svojšic poddaná, *zvláštní obec katastrální*, jež obnáší:

139 jit.	328 □ s.		polí,
53 „	1472 „		luk,
1 „	1160 „		zahrad,
78 „	45 „		pastvišťat,
58 „	100 „		lesů,
10 „	680 „		půdy neplod., mezi tím 1 j. 155 □ s. objem stavení.

Celkem 341 jit. 585 □ s. výnosu 814 zl. 38 kr. Z těchto pozemků má obec 20 jit. 230 □ s. pastvišťat a 32 jit. 695 □ s. lesů.

Stavení jest zde 14, obyvatelů českých 108. Farou patří Břetětice do Svojšic, obci polit. k Vodelenovu.

Dobytka jest zde: 64 kusů hovězího (1 býk, 26 krav, 16 volů, 31 mladého) 8 ovcí, 2 kozy, 27 kusů vepřového.

Dva gruntovníci této vsi patřili jindy poddanstvím k panství Svojšickému.

Břetětice patřily již roku 1428 a ještě r. 1559 k hradu Vilhartickému.

R. 1579 koupila Johana Dlouhoveská z Dlouhé Vsi Břetětice od Oldřicha z Radkova.

Březina, vršek mezi Hlavňovicemi a Zamyšlí.

Budětice, obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž i zemský dvůr Bohov a katastrální obec Lhota jsou přiděleny.

Budětice, ves na silnici do Horažďovic, $1^1/_8$ míle severně od Sušice vzdálená, patřila jindy k hradu Rábí, později až do r. 1848 k panství Žichovickému, jest zvláštní obec katastrální, a obnáší i se zemským dvorem Bohovem:

953	jit.	1096	□ s.	polí,
139	„	65	„	luk,
10	„	486	„	zahrad,
142	„	819	„	pastvišťat,
165	„	1023	„	lesů,
39	„	367	„	půdy neplod., (mezi tím 6 j. 200 □ s. objem stavení.

Celkem 1450 jit. 656 □ s., výnosu 5121 zl. 51 kr. stř. Z toho patří k panství Žichovickému 220 jit. 96 □ s. a obci 93 jit. 46 □ s. dílem pastvišťat, lesa a půdy neplodné. Stavení jest zde 58 (kostel, fara, škola, poplužní dvůr, ovčín, vinopalna, flusárna a dvě hospody *(k vůli jedné prý se silnice od Dobřína přes vrch vedla)*, 461 *českých* obyvatelů.

Dobytka se zde chová: 63 koňů, 281 hovězího (1 býk, 150 krav, 10 volů, 120 mladého), 393 ovcí, 6 koz, 188 vepřového.

Budětice, fara s kostelem sv. Petra a Pavla, který již před r. 1384 byl farním (v dekanátu Prachenském a v arcidekanátu Bechyňském). Kostel i škola jest pod patronátem držitele panství Žichovického.

K zdejší osadě náleží: Budětice, Bohov, Čepice, Lhota z okresu Horažďovického, Bojanovice a město Rábí, pak Vlkonice (okres Planický) a počítá 1979 katolíků. Přiškoleny jsou jen: Budětice, Čepice, Lhota, Bohov a Vlkonice.

Příjem farářů k užívání: 8 jit. 840 □ s. zahrad, luk a pastvišťat, 50 jit. 652 □ s. polí, 6 jit. 1590 □ s. lesů. Vyvazovací důchody 194 zl. 47 kr. Štoly a fundací 71 zl. 18 kr. stř.

Nápisy na třech zvonech jsou a to sice na velkém:

Anno 1651 tento zvon jest přelitý ke cti a chvále Boží, blahoslavené Panně Marii a sv. Petra a Pavla, obzvláštním nákladem urozeného a statečného rytíře pana Jana Albrechta Cha-

novského Dlouhoveského z Dlouhé vsi na Hradišti, Vyšehradě, Rábí a Budětících, kollátora toho chrámu Páně a jiných milovníků záduší tohoto za času kněze Jana Františka Brexeliusa, faráře Budětického.

Na prostředním zvonu stojí:

Ave Maria gratia plena Dominus tecum.

Na umíráčku: Goss mich Johann Christian Smrčka in Prag 1765 Josef Graf Kinský.

Posloupnost farářů *Budětických*:

1600 Daniel Blovský.
1607 Ondřej Franc.
1009 Petr.
1613 Jan Doctoris.
1629 Štěpán Pistorides.
1637 Matouš Piscius.
1643 Jan Bap. Prodanus.
1649 Mich. Vojt. Kraus (též Crussius).
1651 Jan Frant. Brexelius.
1652 Jan Alex. Gaukusch.
1655 Jan Chrisost. Karmelita.
1664 Jakub Knop.
1666 Mik. Max Kostelecký.
1669 Jan Mayerhofer.
1677 Jan Max Fel. Minir.
1681 Špalek.
1683 Christ. Vojtěch Šiffner.
1699 Jan Jos. Ig. Knia.
1701 Jan Sklouzal.
1714 Pavel Jos. Hoffman.
1725 Jan Jos. Waněk.
1765 Vojtěch Hammerschmidt.
1799 Jan Reineel.
1818 Frant. Ser. Skala.
1832 Hynek Javůrek.
1838 Tomáš Březnický.
1840 Frant. Koubíček (Sušičan).
1859 Jan Geringer (Sušičan).

Kostel chová hrobní kameny s českými a latinskými nápisy a sice:

1. Letha 1598 v pátek po sv. Kateřině v hodině na noc povolán jest statečný rytíř pan Adam Chanovský, Dlouhoveský z Dlouhé Vsi na Rábí a Chanovicích, kterýž věku svého byl 94 leta tuto pochō. jest. Jehož duši Pán Bůh rač milostiv býti a v počet volených svých přijíti.

2. Letha 1604 v outerý po památce obětování panny Marie to jest 23. dne Novembris v noci na středu půl 4 hodině německy v noci umřela urozená paní Markyta Bukovanská z Bukovan a na Rábí, jejížto duši pán Bůh rač milostiv býti a v počet věrných přijíti. .

3. Letha 1606 v středu po památce Sv. tří králův to jest 11 dne Januarii umřel urozený a statečný rytíř p. Mauric Chanovský, Dlouhoveský z Dlouhé Vsi a na Raby 9 hodině německé ráno jehož duši Pán Bůh rač milostiv býti a v počet svatých milých vyvolených přijíti.

4. Tu leží urozený a statečný rytíř P. Christof Chanovský z Dlouhé Vsi G. M. C. radda soudce zemský královský místodržící a purkrabě kraje Hradeckého v království českém umřel leta Páně 1628 ve středu SSTWIДV v postě.

5. Anno MDCLXXXV-V martii pie obiit perillustris ac generosus Dnus Joannes Henricus Chanovský de Longe Villa Dom. in Rabí et Budetic in cujus memoriam posteri hoc monumentum posuere, requiem sempiternam exorentes.

6. Perillustris junior Venceslaus Maria Rhen de Rhen aetatis suae unius anni et trium mensium A. MDCCLIX D. IV Julii.

Bukovník, obec samostatná podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Bukovník, $2^1/_8$ míle od Sušice, až do r. 1848 zemskému statku Mačickému a hospodou jednou panství Žichovickému poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

351	jit. 630	□ s.	polí,
117	„ 425	„	luk,
5	„ 255	„	zahrad,
173	„ 1260	„	pastvišťat,
42	„ 460	„	lesů,
20	„ 1255	„	půdy neplod., mezi tím obj. stav. 3 jit. 485 sáhů.

Celkem 710 jit. 1085 □ sáhů, výnosu 2484 zl. 10 kr. stříbra. Z toho obnáší poplužní dvůr zdejší (st. Mačického) 210 jit. 5 □ s. a obci Bukovnické 74 jit. 1060 □ s. pastvišťat, 14 jit. 970 □ s. půdy neplodné, celkem 101 jit. 765 □ s.

Stavení jest zde 45 (kostel, fara, škola, poplužní dvůr, ovčín, dvě hospody, vinopalna a flusárna), 354 *českých* obyvatelů. Farou, školou i obcí náleží B. též k Bukovníku.

Dobytka se chová: 12 koňů, 213 hovězího (120 krav, 16 volů, 77 mladého), 524 ovcí, 8 koz, 109 kusů vepřového.

Bukovník byl jindy panské sídlo a náleželo okolo r. 1360 pánům z Bukovníka, které jak kdy se statkem Mačickým bylo spojeno, udati nelze. Bukovník jest rodiště několika světem kočujících loutkářů.

Bukovník fara. Farní kostel sv. Václslava s portálem byzantinským přichází již r. 1384 ve knihách Erec. v dekanátu Prachynském a v arci-dekanátu Bechynském.

Paprocký uvádí listinu od r. 1415 týkající se fundace u kostela Bukovnického. V této listině se uvádí: kněz Petr farář z Bukovníka (v stavu ryt. str. 210). Též v památní farní kníze se uvádí, že za časů husitské války farář „Petrus plebanus et decanus Bukovnicensis“ (přes 23 let na fararе byvší) „magna dignus laude ob suam in fide perseverantiam, quæ truculento Taboritarum tempore stetit inperterrita atque in custodiendo grege Domini mansit inconcussa.“ — Od r. 1620—1703 zastával farář Nezamyslický zároveň faru Bukovnickou.

R. 1703 se ustanovil zase zvláštní duchovní v Bukovníce pod patronátem Rudolfa Gottharda rytíře z Malošic. Další posloupnost farářů v Bukovníce jest:

R. 1704 Jakub Merten, r. 1714 Josef Oliva, r. 1730 Bernard Mottel, r. 1742 Jan Špička, r. 1743 Hynek Macháček, r. 1749 Frant. Kyba (byl zakladatel památní knihy r. 1759),

r. 1771 Jan ze Šumanů, r. 1776 Jos. rytíř z Turtenbergu, r. 1779 Václslav Staněk, r. 1790 Václav Gregor, r. 1800 Vácslav Kotrba, r. 1805 Vojtěch Turek, od r. 1846 P. Václav Veselský.

K zdejší farní osadě náležejí: Bukovník, Mačice a Bílenice, z okresu Kašpersko-Horského: Damic a Soběšice, z okr. Strakonického: Lhuta, Kustra a Vojnice.

Důchody fary: 41 jiter polí, 24 jiter luk, 9 jit. pastvišťat, vyvazovací roční důchodky 331 zl. 66 kr., štoly a fundace 48 zl. 89½ kr. r. m. Patron fary a kostela držitel statku Mačického.

Zvony: 1. letopočet 1501, nápis Mag. Jac. de Strakonic. 2. R. 1510, nápis „Joannes de Wartenberg.“ V kostele je následující hrobní nápis: Pohřeb urozeného statečného rytíře p. Adama Vilímæa Ježovského z Lubna, Kalenicích a Mačicích i spolu s manželkou svou Žofií Dorotou Ježovskou rozenou Borinkou z Lhoty též i budoucích jejich ať odpočívají v pokoji 1690.

Nápis na hrobě *faráře Turka*.

Pozastav se tudy jdoucí,
Farný kněz kde v Pánu spí,
Jeho duch však s láskou vroucí,
Na své milé ovce zří,
Jichžto rádcem, otcem býval
Jeden a čtyřicet let.
Božské pravdě je učíval
A po cestě k nebi ved.
Prostež bratří! místo lkání,
By jemu Bůh odplatil,
Za práci a namahání
V nebesích ho oblažil.

Zde v Pánu odpočívá Vel. P. Vojtěch Turek, † 5. prosince 1846, stár 82, knězem 55 a zdejším farářem 41 let.

Cihelna (též Antonka, něm. Antoniendorf), 1¾ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Hornímu Stanikovu poddaná, jest ku katastrální obci Horo-Stanikovské přiměřená, má 119 stavení, 11 českých obyvatelů, patří farou do Vilhartic, školou do Hor Matky Boží a obcí podlé nového politického rozdělení do Maršovic. Dobytka se zde chová 27 kusů hovězího (18 krav a 9 mladého), 8 koz.

Ves tato teprv na počátku našeho století počá
vzala.

Cimice, obec samostatná podlé nového politickéh
lení, se sídlem představeného.

Cimice $1^5/_8$ míle od Sušice, ves, která poddans
třila s 33 staveními k panství Žichovickému a 26 stav. k
Strakonickému, zvláštní obec katastrální, která obsahuj

654	jit. 1398	□ s.	polí,
143	„ 1149	„	luk,
10	„ 1221	„	zahrad,
133	„ 443	„	pastvišťat,
173	„ 1391	„	lesů,
44	„ 356	„	půdy neplod., mezi tím 6 jit.
			objem stavení.

Celkem 1160 jit. 1158 □ s., čistého výnosu 5265 zl. 43

Z těchto pozemků patří k panství Žichovickému
611 □ s., obci Cimické 73 jit. 634 □ sáhů, nejvíce pa

Stavení jest zde 59 (filiální škola, 2 mlýny, olejna
s 674 s českými obyvately, s filialní školou, farní osad
Cimice do Nezamyslic. U Cimic jest vrch „*Cimický*
1902′ vysoký.

Dobytka jest zde: 55 koní, 324 hovězího (1 býk, 7
12 volů, 139 mladého), 204 ovce, 5 koz a 207 kusů ve

Leta 1555 přichází Adam Labounský ze Strašín
na Cimicích, r. 1565 prodán dvůr v Cimicích od S
z Hradešína.

Částkov, $1^1/_4$ m. od Sušice, ves až do r. 1838
statku Žíkovskému, zvláštní obec katastrální, jež obnáší

157	jit. 945	□ s.	polí,
62	„ 620	„	luk,
—	„ 935	„	zahrad,
41	„ 1275	„	pastvišťat,
27	„ 300	„	lesů,
7	„ 800	„	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 8
			objem stavení.

Celkem 297 jit. 75 □ s. výnosu 1129 zl. 30 kr. stř.

Z tohoto patří k statku Strunkovskému 102 jitra 3
obci 25 jiter 1495 □° nejvíce pastvišťat. Dobytka se

5 koní, 46 kusů hovězího (16 krav, 10 volů, 20 mladého), 50 ovec, 2 kozy a 6 kusů vepřového. Stavení jest zde 14, obyvatelů 49 českých, osadou a školou patří Částkov do *Svojšic* a obcí podle nového politického rozdělení do *Maršovic*.

Ves tato patřila na počátku 14. století Oldřichu a Vilému z Boru, kterou pak tito klášteru křížovníků u sv. Petra na Zdaraze darovali (viz Bezděkov), r. 1428 k hradu Vilhartickému. R. 1558 byla vesnice ta pustá.

Častonice, 2 míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Kunkovickému poddaná; zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

105 jit.	185 □ s.	polí,
28 „	350 „	luk,
10 „	1030 „	pastvišťat,
69 „	705 „	lesů,
5 „	370 „	půdy neplodné, mezi tím 1370 □ s. objem stavení.

Celkem 218 jit. 1040 □ s., výnosu 507 zl. 20 kr. Obci z toho patří 27 jit. 1580 □ s. Dobytka se zde chová: 65 kusů hovězího (25 krav, 18 volů, 22 mladého), 14 ovcí a 1 koza.

Stavení jest zde 12, obyvatelů *českých* 102, obcí podle nového politického rozdělení patří Častonice do *Zamyšle*, farní osadou a školou do *Hlavňovic*.

R. 1428 patřila tato ves k hradu Vilhartickému.

Zvláštní pojmenování pozemků v Josefin. katastr.: *Hory Vršní (Branka)*, *pod vrškama* (na Hněvce, na Křtítě, ve Smrci), *sadní Hora*.

Čejkov, obec samostatná podle nového rozdělení se sídlem představeného.

Čejkov, $1^5/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 panství Nalžovskému poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

684 jit.	1434 □ s.	polí,
157 „	367 „	luk,
5 „	782 „	zahrad,
148 „	199 „	pastvišťat,
242 „	605 „	lesů,
78 „	158 „	půdy neplod., mezi tím 6 j. 1408 □ s. objem stavení.

Celkem 1316 jit 215 □ s., výnosu 5021 zl. 21 kr. stř.

Z toho patří k panství Nalžovskému 329 jit. 687 s. a obci Čejkovské 9 jit. 402 s. polí, 1 jit. 1515 s. luk, 200 s. zahrad, 91 jit 543 s. pastvišťat, 120 jit. 340 s. lesů, 19 jit. 966 s. půdy neplodné, celkem 243 jit. 852 s.

Dobytka se zde chová: 24 koní, 311 kusů hovězího (144 krav, 37 volů, 130 mladého), 733 ovcí, 3 kozy a 123 vepřového.

Stavení jest zde 62, obyvatelů českých 463. Zde jest poplužní dvůr a hospoda. Osadou farní a školou patří Čejkov k Zbynicům a tvoří dle nového rozdělení samostatnou obec politickou. Čejkov byl jednou *městečkem* a též tvrzí. R. 1528 postoupil tvrz Čejkov Břetislav Švihovský z Riesenberka i s městečkem Čejkovem a vesnicí Zamysličky rytíři Krištofovi Račínovi z Račína na pět po sobě běžících let pronájemně. Po vypršení toho času a sice dne 14. června 1544 postoupil mu ale statek ten dědičně.

V držení tvrzi měli následovati (1565) jeho synové Vojtěch a Jan Račín a po těchto (1586) Adam Račín z R. R. 1603 Vojtěch Račín z R. a Jan, bratří prodali les v Čejkově Voršile Radkovcové z Košumberka a na Vlčkovicích pozůstalé vdově po Janovi Radkovci. Leta 1620 tento statek byl Jiřímu Račínovi z Račína v plen vzat a Karlu knížeti Lichtensteinovi postoupen, který ho dne 16. února 1623 panu Bedřichovi Švihovskému z Riesenberka na Nalžovech, Neprachově a Přichovicích za 11000 kop míš. prodal. Od té doby jest zemský statek tento s panstvím Nalžovským spojen. Tento statek sestával z tvrze Čejkova s poplužním dvorem, pivovárem, mlýnem, z městečka řečeného Čejkovy, pak vesnic Nezamysliček a Krutenic. Válkou třicítiletou zahynulo městečko *Čejkovy*.

R. 1718 byl poplužní dvůr Čejkov odhádán na 2692 k. 46 gr. přešel pak r. 1720 na Jana Norberta hraběte Pöttinga a pak r. 1769 na hraběcí rod Taaffe-ův, kdež se pak spojil s panstvím Nalžovským.*)

Čeletice, $2^1/_4$ míle od Sušice, ves jindy až na jedno číslo

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{294}{E.27}$, $\frac{309}{T.\ 8}$, $\frac{120}{G.24}$, $\frac{158}{D.15}$, $\frac{497}{A.12}$, $\frac{508}{D.26}$, $\frac{598}{K.\ 4}$, $\frac{754}{O.25}$, $\frac{1098}{M.26}$, $\frac{1138}{J.\ 18}$.

(které patřilo k panství Týneckému v Klatovsku) statku Kunkovickému poddaná, jest zvláštní obec katastrální, která obnáší:

102	jit.	1595 □	s. polí,
14	„	560 „	luk,
45	„	1035 „	pastvišťat,
120	„	1545 „	lesů,
6	„	610 „	půdy neplodné, mezi tím 985 □ s. objem stavení.
Celkem 290	jit.	545 □	s., výnosu 513 zl. 17 kr. stř.

Z toho patří obci 39 jit. 1120 s. lesů a4 jit. 1165 s. půdy neplodné, pastvišťat toliko jen 365 s., celkem 44 jit. 1065 □ s. Dobytka jest zde: 53 k. hovězího (23 krav, 14 volů, 16 mladého), 26 ovcí, 4 kozy a 3 kusy vepřového.

Stavení má Čeletice 9, obyvatelů *českých* 117, osadou, farou a školou patří ta ves k Hlavňovicům, dle nového politického rozdělení obcí do Zamyšle.

Zvláštní pojmenování pozemků: Kobylinky, Pod pálenkou.

Čepice, obec samostatná podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Čepice, 1 míli od Sušice, ves na Otavě (přes kterou dřevěný most vede), panství Žichovickému jindy poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

253	jit.	162 □	s. polí,
42	„	840 „	luk,
3	„	3 „	zahrad,
108	„	1136 „	pastvišťat,
362	„	813 „	lesů,
63	„	686 „	půdy neplod., mezi tím 1 j. 1159 □ s. objem stavení.
Celkem 833	jit.	440 □	s., výnosu 2815 zl. stř.

Z toho patří 311 jit. 1114 □ s. (nejvíce lesů) k panství Žichovickému a obci 6 jit. 627 □ s. polí, 2 jit. 486 □ s. luk, 220 □ s. zahrad, 44 jit. 1040 s. pastvišťat, 4 jit. 615 s. lesů, 52 jit. 206 s. neplodné půdy, celkem 110 jit. 165 s.

Dobytka jest zde: 33 koní, 119 kusů hovězího (jeden býk, 66 krav, 52 mladého), 268 ovcí, 6 koz, 95 kusů vepřového.

Čepice mají 34 stavení, 2 hospody, a 201 českých obyvatelů;

patří farní osadou a školou do Budětic, jsou podlé nového tického rozdělení samostatnou obcí.

V okolí jest mnoho lomů vápenných. Roku 1384 měl v Čepicích farní kostel. Nedaleko Čepic jest vrch, „Čepi 2104′ vysoký.

Čerma obec podlé nového politického rozdělení, ku] jest přidána ves Kašovice.

Čerma, $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemsl statku Hrádeckému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež ol (i s Kašovicemi):

576	jit.	295	□ s.	polí,
179	„	1270	„	luk,
4	„	465	„	zahrad,
145	„	1500	„	pastvišťat,
431	„	1485	„	lesů,
34	„	405	„	půdy neplod., mezi tím 4 j. 1565 objem stavení.
Celkem 1372	jit.	620	□ s.,	výnosu 4620 zl. 25 kr. stř., z kt(

patří ku panskému dvoru Kašovickému 384 jit. 645 s., a 3 jit. 200 s. polí, 1 jit. 1455 s. luk, 115 s. zahrad, 2(1465 s. pastvišťat, 255 jit. 1050 s. lesů a 23 jit. 1185 s. půd plodné, celkem 305 jit. 740 s.

Dobytka se zde nachází: 31 koní, 233 hovězího (jeden 104 krav, 30 volů, 98 jalového), 219 ovec, 14 koz, 102 vepřového.

Stavení jest 62, obyvatelů českých 369, osadou fa školou patří Čerma do Zbynic a tvoří dle nového politic rozdělení *obec* samostatnou. Stranou na silnici Klatovsk(mlýn Puchverek.

Damětice, $2^1/_2$ míle od Sušice, ves jindy až do r. panství Žichovickému poddaná, zvláštní *obec katastráln(* obnáší:

143	jit.	508 □ s.	polí,
37	„	1386 „	luk,
—	„	540 „	zahrad,
19	„	1163 „	pastvišťat,
125	„	1590 „	lesů,
8	„	1480 „	půdy neplodné, mezi tím 1277 □ s. objem stavení.

Celkem 336 jit. 267 □ s., výnosu 939 zl. 23 kr. stř.

Z toho patří k poplužnímu dvoru 235 jit. 1247 □ s., obci Damětické toliko 2 jit. 1386 □ s.

Dobytka se tu chová: 4 koně, 40 kusů hovězího (23 krav a 17 jalového), 2 kozy a 12 kusů vepřového.

Stavení jest tu 10, obyvatelů českých 67. Farní osadou a školou patří Damětice do Nezamyslic a obcí dle nového politického rozdělení k Frimburku. Něco stranou leží panský poplužní dvůr, na kterém přichází co držitel r. 1545 Jan Komárovský z Radvanova a na *Daměticích*.

Deffernik (také Debrník) teprv od r. 1785 takto, dříve *Kammeralwald* jmenovaný, $5^1/_8$ míle od Sušice;

a) obec katastrální,

b) zemský statek.

ad a) Co obec katastrální obnáší:

42	jit.	786 □ s.	polí,
84	„	1401 „	luk,
4	„	633 „	pastvišťat,
1398	„	225 „	lesů,
15	„	239 „	půdy neplodné, mezi tím 5 jiter 452 □ s. objem stavení.

Celkem 1545 jiter 84 □ s., výnosu 1856 zl. 11 kr.

Daní platí se: gruntovní 415 zl. 78 kr., a ze stavení 82 zl. 13 kr. bez přirážek. To celé patří k zemskému statku Defferníku, protož také se u bývalé právomocnosti toho statku zvláštní *gruntovné knihy* nevedly.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 89 hovězího (66 krav, 4 voly, 19 jalového), 1 koza.

Stavení rozptýlených jest zde 26, obyvatelů německých 371, nejvíce prací v skelních hutích zaměstnaných; náleží farou a obcí i školou do Eisensteinu. Zde jsou dvě skelní hutě: v *Defferníku*

a *Ferdinandsthalu*, v kterých pracuje na 100 lidí, též je zde mlýn s pilou, vápenice a šindelovna.

ad b) Co statek byl Defferník jindy s Eisensteinem jedno tělo, byl prvopočátečně skelní hutí, kterou r. 1776 Jan Jiří Hafenbraedl i s okrškem královského komorního lesu koupil a své dceři Marii Alžbětě r. 1785 odkázal. Jí následoval r. 1825 František rytíř z Hafenbraedlu.

R. 1828 přešel Defferník na Jiřího Krištofa Abelle, r. 1844 na Norberta Habicha, téhož roku na Zuzanu Lötzovou; konečně pak roku 1852 za 128.000 zl. stř. na p. Jana Ant. Zieglera. *)

Zámek vystaven jest 416 vídenských sáhů nad hladinou mořskou s domácí kaplí blahoslavené Panně Marii zasvěcenou.

Divišov, $^7/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 městu Sušici poddaná, na silnici k Dlouhé Vsi, *zvláštní obec* katastrální, jež obnáší:

55	jit.	124 □	s. polí,
23	„	235 „	luk,
1	„	785 „	zahrad,
8	„	1550 „	pastvišťat,
88	„	165 „	lesů,
9	„	816 „	půdy neplod., mezi tím 665 □ s. objem stavení.

Celkem 186 jit. 475 □ s., výnosu 676 zl. 59 kr. stř. Z tohoto patří městu Sušici 87jit. 290 s. nejvíce lesů, obci toliko 3 jit. 935 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 10, mezi nimi mlýn a obyvatelů (německých) 72. Osadou farní patří Divišov k Sušici, školou a obcí podlé nového rozdělení k Dlouhé Vsi. Dobytka jest zde: 2 koně, 55 kusů hovězího (21 krav, 4 voly, 30 jalového), 6 ovcí.

Divišov byl až do r. 1786 poplužní dvůr města Sušice, kde se povolením císaře Josefa II. rozdělil a odprodal. (Viz pojednání o Sušici.)

---

*) Desky zemské Tom. 601 L.15, 606 A.20, 1134 A. 6, 1173 B.17, 1138 L. 13, 1310 F. 8, 1283 M.27.

Dlouhá Ves, politická obec podlé nového rozdělení, jest sídlo představeného a sem ještě přivtěleny jsou vesnice: Janovice, Budašice (s hospodou Přičen, Nové domky, Stupná), Divišov a Platoře.

Dlouhá Ves, vesnice, kterou silnice na Hory Kašperské a na Eisenstein vede, byla až do r. 1848 statku téhož jmena poddaná, leží v údolí Otavském, $^3/_4$ míle jižně od Sušice, jest zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

385	jit. 120	□ s.	polí,
139	„ 110	„	luk,
12	„ 445	„	zahrad,
64	„ 685	„	pastvišťat,
221	„ 45	„	lesů,
65	„ 755	„	půdy neplod., mezi tím 8 jit. 505 □ s. objem stavení.

Celkem 887 jit. 560 □ s., výnosu 3611 zl. 15 kr. stř. Z toho připadá na zemský statek Dlouhoveský 468 jit. 1355 □ s. a na obec 41 jit. 1145 □ s. (10 jit. 110 □ s. pastvišťat, 19 jit. 945 □ s. lesů, 9 jit. 1285 □ s. půdy neplodné.

Katastrální obec Dlouhoveská se dělí:

a) na Starou Dlouhou Ves,
b) na Novou Dlouhou Ves.

ad a) Stará Dlouhá Ves má 83 stavení a 656 německých obyvatelů, mezi nimi mnoho Israelitů; tu jsou: kostel, fara, škola, zámek, dvě hospody, pak na Otavě dva mlýny. Dobytka je zde: 6 koní, 202 kusy hovězího (92 krav, 36 volů, 74 jalového), 2 ovce, 15 koz, 20 kusů vepřového.

ad b) Nová Dlouhá Ves má 29 stavení a 419 německých obyvatelů. Dobytka se zde chová: 131 kusů hovězího (81 krav, 50 jalového), jedna koza, 18 kusů vepřového. Vesnice ta byla teprv na počátku tohoto století od knížete Josefa Švarcenberka založena. Domky jsou v jedné řadě $^1/_4$ hodiny dlouhé stavěny a byly původně pro dřevaře a plavce ustanoveny; při tom jest myslivna a jemčina na Otavě s kanálem a velikou prostorou na dříví, na němž dříví někdy i 40000 sáhů z panství Stubenbachského (okres Kašpersko-Horský) k dalšímu plavení do Prahy urovnáno bývá. Přes Otavu u kanálu vede pevný dřevěný most s pilíři kamennými, z kterého bere kníže Švarcenberg mýto.

Dlouhá Ves, fara. Farní kostel sv. apoštolů Filij Jakuba, který již r. 1374 farním byl a do dekanátu Prachins arcidekanátu Bechynského patřil, později ale zase zašel s se filialním k Sušici, pak k Mouřenci. R. 1776 se zřídil lokální kooperátor e cassa parochorum, r. 1788 pak se lo zřídila, jež se dne 12. dubna 1854 na faru povýšila.

Kostel jak fara jsou pod patronátem držitele statku Dlo veského. Osadou farní, počítá 1633 katolíků, sem náleží: Dl ves (Stará i Nová), Budašice, Platoře a Janovice, školou také ještě Sušická farní ves Divišov. Příjem fary: 41 93 kr. hotově. Štola a fundace 17 zl. 37½ kr. r. m.

Kaplanství se založilo od osadníků roku 1810 zavede sbírkami.

Kostelu patří 5 jit. 65 □ s. polí, 1 jit. 185 □ s. l 410 □ s. pastvišťat.

V kostele zdejším byla hrobka svobodných pánů Šu a Vunšviců.

Dlouhá Ves, zemský statek, jest v des. z. lit. L. II. fol. 21 vložený a obnáší podlé katastru:

167	jit.	1137 □ s.	polí,
56	„	40 „	luk,
3	„	1157 „	zahrad,
48	„	425 „	pastvišťat,
307	„	1425 „	lesů,
22	„	1533 „	půdy neplodné.
Celkem 667	jit.	207 □	sáhů.

Pozemky z statku toho jsou z většího dílu po kusech najaté na dřevaře a plavce. Daní se platí: gruntovní 49 58 kr., ze stavení 76 zl. 52½ kr. Zde jest panský dvůr mek s kaplí, novým pivovárem (na 25 sudů). Správa statku zakládá se nejvíce v plavení dříví.

Poloha statku jest středohorní, většina pozemku leží v ú Lesem pokryté výšiny jsou zde: Budašický vrch, Cech, Černý les, Volský les, Veslavka, Hasenholz, Mečka a Sonn

Rybník Dlouhá Ves má již jenom jeden, totiž u Di 6 jit. 645 sáhů obsahující.

Statek ten náležel v prvnějších časech pánům Dlo veským z Dlouhé Vsi, není však známo proč a jak držitelé

se střídali; tak r. 1596 až do 1616 přichází Jan Čejka z Olbramovic na Dlouhé Vsi, r. 1620 Angelina Borková rodem z Borkové prodala ho D. V. Václavovi Zarubovi z Hustiřan.

R. 1621 byl pánem na Dlouhé Vsi Ladislav Julius Kurcpach z Trachenberka, r. 1650 Jan Kašpar Haslauer z Haslavi, r. 1670 Isabella Markéta Hiserlova, r. 1672 Anna Marie z Řičan rodem Kalchreutrová, r. 1679 Václav Jindřich Kunaš z Machovic, r. 1687 Ferd. hrabě Bubna, r. 1694 Jan Jindřich Schaffberger z Treuberga, r. 1697 Maximilian, svobodný pán ze Šumanů, v které rodině až do roku 1785 zůstal. Roku 1785 koupil tento statek Michael svobodný pan Lazari, r. 1788 Josef svobodny pán z Enisu, r. 1800 Josef kníže Švarcenberg, od r. 1840 patří Janu Adolfu knížeti Švarcenberkovi. *)

Dobrá Voda, $1^1/_8$ míle od Sušice (také sv. Vintíř, jindy Březník, německy Gutwasser, St. Günther), patří obcí katastrální jakož i obcí podle nového rozdělení k Hartmanicům, má 10 stavení, 136 *německých* obyvatelů. Kostel, fara, škola, lázně a hospoda leží na silnici Eisensteinské na severní straně hory sv. Vintíře, 456 víd. sáhů nad hladinou mořskou. Dobytka se zde chová: 4 koně, 29 kusů hovězího (23 krav, a 6 jalového) 7 ovcí, 6 koz a 12 kusů vepřového.

Dobrá Voda byla co zemský statek v deskách zemských vložená; jelikož se ale shledalo, že jest již od r. 1709 díl Stubenbachu, vymazal se co samostatný statek r. 1788 a k panství Stubenbašskému připsal.

Dobrá Voda patřila před bělohorskou bitvou hraběti Čejkovi z Olbramovic, byla pak konfiskována a Janu Oldřichu knížeti Eggenberkovi prodána, tím se pak stalo, že se Dobrá Voda s panstvím Stubenbašským spojila. Dobrá Voda leží velmi vysoko a daleko v zemi jest ji viděti. Také jest odtud, ještě více ale ze skalního pahorku sv. Vintíře (525, 8 víd. sáhů) rozkošná vyhlídka, která jest sice jižně a západně blízkými vysokými hřbety Stubenbašského pohoří obmezena tak, že se blízká místa Šu-

*) Desky zemské Tom. $\frac{140}{J.22}$, $\frac{306}{D.2}$, $\frac{318}{G.18}$, $\frac{390}{G.3}$, $\frac{397}{D.6}$, $\frac{399}{Q.13}$, $\frac{403}{B.30}$, $\frac{404}{P.16}$, $\frac{606}{L.5}$, $\frac{684}{B.12}$, $\frac{782}{L.20}$, $\frac{1279}{A.17}$.

mavy nespatří, ale ze strany východní a severní otevírá se až k Rožmitálskému pohoří a daleko se spatřuje až do Táborska a Plzeňska.

Velmi čistá a silně proudící se studánka ze žulové skály nedaleko kostela dosáhla pověsti uzdravující a od toho zdroje dostalo to místo jmeno „*Dobrovoda.*“

V předešlém století psali rozličtí lékaři o hojivosti zdejšího zdroje, až dvorní rada Mayer ku konci předešlého století ve 4. svazku Pražských „Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen“ proti hojivosti té vody vystoupil a mnoho jí před vzdělaným obecenstvem na víře uškodil; nicméně ale ještě za dnů našich mnoho příkladů hojivosti zdejšího zdroje se dokazuje, třeba i lučba nám dokázala, že jest tu jen obyčejná čistá voda a my jsme toho pevného mínění, že by vodní lékař zařízením *pořádných* lázní zde posud dobře pochodil.

Dobrá voda, fara. Místo to jest dávno známé zdržováním se sv. Vintíře, an zde v 11. století po 37 let co poustevník živ byl a zde dne 9. října 1045 od knížete Břetislava, když prý právě umíral, nalezen byl. Tělo jeho dovezlo se do kláštera Břevnovského u Prahy a Břetislav pak daroval krajinu okolo Dobré Vody tomu klášteru.*) Zdá se také, že více mužů nábožných zde o samotě bydlelo neb po vyhlášení poustevníka Vintíře za svatého byla zde kaple s jeho sochou postavena. Z počátku 17. století žil zde šlechtic Čejka z Olbramovic, a po jeho smrti r. 1618 vystavěla jeho pozůstalá vdova místo dřevěné kaple — kamennou a na to se pak to místo zhusta od nábožných poutníků navštěvovalo.

R. 1734 vystavěla Eleonora kněžna Mannsfeldová nový kostel, který byl pak od Frant. Karla svobodného pána Villaniho, tehdejšího držitele toho místa nadán, r. 1754 rozšířen a farou obsazen a přišel pod patronát držitele panství Stubenbašského. Ku faře patří 8 jit. 1450 □ s. luk, 22 jit. 130 □ s. pastvin, 88 jit. 665 □ s. lesů. Důchodů má fara 318 zl.

*) Erben Regesta I. pag. 44. O sv. Vintíři sepsal Břevnovský opat Bonaventura Pittner latinskou monografii pod názvem: „Thesaurus absconditus Brunnae“ r. 1762, pak v novějším čase bývalý farář na Dobré Vodě P. Hynek Šreiner stručný životopis v jazyku českém.

66½ kr. na štolu a fundace se počítá 17 zl. 62 kr. r. m. Osadou sem patří: Dobrá Voda, Poušť (Einöde), Rovina (Ebene), Babylon, Glaserwald, Holzschlag, Šerlův dvůr, Šerlův mlýn, Hurka, Zuš, Stodůlky, Pšeidlův dvůr, dohromady 1164 katolíků.

Zvony mají nápisy:

1. Joh. Adalbert Prentner 1839.

2. Ad honorem Dei refusa ab Antonio Fangler Straubingæ a 1736 Ave Maria gratia plena, Dominus tecum.

V zákristii jest vkusná mramorová kropenka s nápisem: Joh. Ant. Kajetan Freiher von Wunschvitz.

Přiškolená jsou následující místa: Dobrá Voda, Poušť, Rovina, Glaserwald, Babylon, Pšeidlův dvůr, Vebrův domek, Bockaus, Holzschlag, Šerlův mlýn, Šepprův dvůr (fara Hartmanická), Kříženec a Jakubice (fara Mouřenecká). Školních dítek 118. Příjmy učitele 314 zl. 43 kr. r. m.

Dobršín, samostatná obec podlé nového politického rozdělení, ⅝ míle severně od Sušice.

Dobršín (původně Dobřín), v údolí nedaleko Otavy na silnici do Horažďovic, byla až do r. 1848 městu Sušici poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

540	jit.	695 □ s.	polí,
95	„	198 „	luk,
5	„	1280 „	zahrad,
299	„	1415 „	pastvišťat,
184	„	730 „	lesů,
58	„	497 „	půdy neplod., mezi tím také 3 jit. 1585 s. objem stavení.

celkem 1184 jit. 15 □ s., výnosu 3872 zl. 11 kr.

Z toho patří městu Sušici 35 jiter 610 □ s., obci Dobrínské 270 jit. 517 □ s. (17 jit. 80 □ s. polí, 7 jit. 395 □ s. zahrad. 1505 □ s. zahrad, 197 jit. 1115 □ s. pastvin), 24 jit. 745 □ s. lesů, 22 jit. 1162 □ s. půdy neplodné.

Dobytka se chová: 48 koní, 160 kusů hovězího (1 býk, 83 krav, 13 volů, 63 jalového), 192 ovec, 9 koz a 96 kusů vepřového.

Stavení má *Dobřín* 32, mlýn a hospodu, obyvatelů českých 249; patří farou do Sušice, má novou školou od r. 1862.

U Dobřína se dobývá mnoho vápna; Dobřín patřil jednou

k hradu Kašperku a byl r. 1584 od toho hradu za císaře Rudolfa II. k Sušici odprodán.

Dobřemělice, $2^5/_8$ míle od Sušice (původně Dobřemílice, v prostomluvě německy Multer), ves až do r. 1848 zemskému statku Kunkovickému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

104	jit.	960 □	s. polí,
47	„	5	„ luk,
—	„	180	„ zahrad,
10	„	1100	„ pastvišťat,
26	„	1345	„ lesů,
4	„	1365	„ půdy neplodné, mezi tím 675 □ s. objem stavení.

Celkem 194 jit. 155 □ s., výnosu 612 zl. 15 kr. Z toho patří k zemskému statku Kunkovícům 6 jit. 548 □ s., a obci 5 jit. 345 □ s. pastvišťat, a 4 jit. 65 □ s. půdy neplodné, celkem 10 jit. 915 □ s.

Dobytka se zde chová: 50 kusů hovězího (18 krav, 8 volů, 24 kusů jalového), 21 ovec, 2 kozy a 2 kusy vepřového.

Stavení jest zde 8, obyvatelů (českých) 72, farou patří Dobřemělice do Vilhartic, školou do Čachrova a obcí podlé nového politického rozdělení do Kunkovic.

R. 1448 patřily Dobřemělice k hradu Vilhartickému.

Dohaličky, ovčín a čtyry domky, deset minut východně od Žíkov (*Zichova*), na západní straně vrchu Svatobora. Patří obcí do Žíkov, farou a školou do Petrovic.

Domoraz, samostatná obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, $2^1/_4$ míle od Sušice.

Domoraz, ves až do r. 1848 panství Žichovickému poddaná, zvláštní též obec katastrální, jež obsahuje:

433	jit.	298 □	s. polí,
80	„	286	„ luk,
3	„	407	„ zahrad,
103	„	683	„ pastvišťat,
30	„	162	„ lesů,
15	„	745	„ půdy neplod., mezi tím 3 jit. 233 □ s. objem stavení.

Celkem 665 jit. 981 □ s., výnosu 2454 zl. 58 kr. Z toho patří

k panskému dvoru Domorazskému 112 jit. 772 □ s., a obci Domorazské 42 jit. 706 □ s., (2 jit. 463 □ s. polí, 3 jit 751 □ s. luk, 38 □ s. zahrad, 27 jit. 1297 □ s. pastvišťat, 8 jit. 1228 □ s. půdy neplodné.

Dobytka se zde chová: 24 koní, 172 kusů hovězího (91 krav, dva voly, 79 kusů jalového), 170 ovec, 2 kozy, 122 kusů vepřového.

Stavení jest tu 35, mezi nimi poplužní dvůr a hospoda obyvatelů českých 258, farou a školou patří Domoraz do *Nezamyslic.*

Dražovice, obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž jest i Bešetín přidělen, $1^2/_8$ míle od Sušice.

Dražovice, ves až do r. 1848 panství Žichovickému poddaná. Dražovice působí též s Bešetínem katastrální obec, jež obnáší:

641	jit.	1100 □ s.	polí,
155	„	1590 „	luk,
7	„	— „	zahrad,
99	„	610 „	pastvišťat,
169	„	775 „	lesů,
72	„	1340 „	půdy neplod., mezi tím 6 j. 520 □ s. objem stavení.

Celkem 1146 jit. 615 □ s., výnosu 4883 zl. 15 kr. Z toho patří ku panskému dvoru tamějšímu 468 jit. 600 □ s., obci 87 jit. 730 □ s. 4 jit. 5 □ s. polí, 4 jit. 1470 □ s. luk, 415 □ s. zahrad, 52 jit. 590 □ s. pastvišťat, 25 jit. 1325 □ s. půdy neplodné.

Dobytka se zde chová: 32 koní, 253 kusů hovězího (jeden býk, 148 krav, šest volů, 98 jalového), 273 ovcí, 4 kozy a 118 kusů vepřového.

Stavení je zde 67 (mezi nimi panský dvůr, hospoda, dva mlýny). Obyvatelů českých jest 457, farou a školou patří Dražovice do Žihobce.

Tato ves náležela r. 1554 Janovi z Říčan, jehož vlastní bratr byl Jan Vilém Říčanský z Říčan a na Sulislavi. R. 1581 prodala Marie Dubenská z Říčan tvrz Dražovice Janu Markvartovi Kocovi z Dobrše a na Ohraženicích, r. 1630 byla Lidmila Cukrová rozená Slovská ze Slovin, r. 1652 Anna Kateřina Kolovratová rozená Kaplířka ze Sulevic paní na Dražovicích.

Drouhavec, $1^3/_4$ míle od Sušice (německy Drohau), ves jindy k statku Vilhartickému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

172	jit.	400 □ s.	polí,
41	„	1565 „	luk,
1	„	1580 „	zahrad,
43	„	1520 „	pastvišťat,
72	„	1405 „	lesů,
9	„	1255 „	půdy neplod., mezi tím 1 j. 1260 □ s. objem stavení.

Celkem 342 jit. 1325 □ s., výnosu 1046 zl. 49 kr. Z toho patří k statku Vilhartickému 56 jit. 1365 □ s., obci Drouhavecké 64 jit. 290 □ s., (1 jit. 830 □ s. polí, 1400 □ s. luk, 150 □ s. zahrad, 19 jit. 1520 □ s. pastvišťat, 35 jit. 310 □ s. lesů, 6 jit. 860 □ s. půdy neplodné.

Dobytka jest zde: 46 kusů hovězího (20 krav, 12 volů, 14 jalového) 48 ovec, 3 kozy, 6 kusů vepřového.

Stavení má Drouhavec 21, obyvatelů českých 116, patří farou a školou do Hor Matky Boží a podlé nového politického rozdělení obcí do *Maršovic*.

Dub, samota na cestě z Petrovic do Chamutic.

Dubovka, dvě osamělé chalupy u Lhoty.

Dvorec, dvůr selský severně osm minut od Vlastějova, jednou k statku Kněžicím patřící.

Dvorec červený, $^1/_4$ míle od Sušice (německy Rothenhof), ves až do r. 1848 městu Sušici poddaná, zvláštní katastrální obec, která obnáší:

101	jit.	821 □ s.	polí,
18	„	1340 „	luk,
5	„	845 „	zahrad,
24	„	127 „	pastvišťat,
4	„	1445 „	lesů,
6	„	822 „	půdy neplod., mezi tím 1405 □ s. objem stavení.

Celkem 161 jit. 600 □ s., výnosu 775 zl. 18 kr. Z toho patří obci města Sušice 4 jit. 800 □ s., a obci Dvorecké 12 jit. 1007 □ s. dílem půdy neplodné.

Stavení jest zde 12 a obyvatelů českých 75. Farou, školou

jakož i obcí dle nového politického rozdělení patří Dvorec Červený do Sušice. Zde jest cihelna.

Dobytka se zde chová: 2 koně, 55 kusů hovězího (21 krav, 12 volů, 22 kusů jalového), 26 ovcí, 3 kusy vepřového.

Dvorec Červený byl jindy poplužní dvůr města Sušice který se ale r. 1784 rozdělil a rozprodal. Zde stála jindy malá tvrz.

Eisenstein městys, $4^{7}/_{8}$ míle od Sušice na potoce Regen nedaleko pomezí Bavorského, tvoří podlé nového rozdělení zvláštní *obec* politickou, ku které jsou přidány huť Pampferova, Alžbětín (Elisenthal), Dvornice (Hofgebäude), Rothsailova, Stará zrcadlová huť (Alt- und Spiegelhütten) pak Defferník.

Celá politická obec Eisensteinská rozpadá na tři obce katastrální: Defferník totiž (viz Defferník), Eisenstein městys I. díl, Eisenstein městys II. díl.

Díl I. obsahuje:

213	jit.	1427 □	s. polí,
169	„	58 „	luk,
288	„	759 „	pastvišťat,
1025	„	281 „	lesů,
42	„	825 „	půdy neplod., mezi tím 7 j. 583 □ s. objem stavení.

Celkem 1739 jit. 150 □ s., výnosu 2730 zl. 27 kr. Z toho patří k zemskému statku Eisensteinu 1118 jit. 391 □ s., nejvíce lesů. K tomu dílu přidělená huť Pampferova.

Dobytka se chová v městysi Eisensteinu: 35 koní, 356 kusů hovězího (10 býků, 233 krav, 34 volů, 79 kusů jalového), 11 ovec, 10 koz.

Stavení rozptýlených jest 100 (kostel, fara, škola, zámek, pivovár, vinopalna, 5 hospod, mlýn s pilou), a obyvatelů 1236 Němců. Fara i škola v místě. Díl II. obsahuje:

70	jit.	1070 □	s. polí,
74	„	640 „	luk,
100	„	995 „	pastvišťat,
1050	„	1520 „	lesů,
47	„	1550 „	půdy neplodné.

Celkem 1354 jit. 975 □ s., výnosu 1541 zl. 58 kr. Z toho patří k bývalému statku Eisensteinskému 1175 jit. 384 s.

Tento druhý díl sestává ze 34 stavení samých samot a i
sice jsou:

a) Dvornice (Hofgebäude), šest stavení, mezi nimi dv
$^3/_4$ hodiny od městyse.

b) Alžbětín (Elisenthal), skelní huť, továrna na litá zrcad
posud jediná v Rakousku, má 240 německých obyvatelů.

Dobytka jest zde: 7 koní, 35 kusů hovězího (32 kra
5 jalového), pět kusů vepřového.

c) Havírna (Berghaus), jedno stavení.

d) Rothsailova huť, $1^1/_4$ hodiny od městyse, dvě stave
e) Šaibny (Scheibenreith), $1^1/_2$ hodiny západně uprostř
lesů, stavení na samých hranicích bavorských.

f) Stará huť (Althütte), hodinu od městyse, tři stavení.

g) Zrcadlárna (Spiegelhütte), $1^1/_2$ hodiny západně, tři stave
leží na patě Jezerní stěny. Zrcadlárna, Rothsailová, Stará h
nyní samoty, bývaly jindy skelní hutě.

Eisenstein, zemský statek, jest v zemských deskác
v hlavní knize Tom. I. fol. 57 vložen a obnáší dle katastru:

220	jit. 293	□ s.	polí,
361	„ 540	„	luk,
331	„ 18	„	pastvišťat,
4994	„ 823	„	lesů,
113	„ 670	„	půdy neplodné.

Celkem 6020 jit. 744 □ s. Daní platí ten statek 824 zl. 12 k
grunt. 177 zl. 35 kr. ze stavení bez přirážek, má zámek, p
plužní dvůr, pivovár (na 9 sudů); poslední kupní cena obná
228.000 zl. stř.

V 16. století býval zde v královských lesích pavunk r
železnou rudu a hamr železný a k tomu náležel hon lesa as r
míli na délku i na šířku, odtud německé pojmenování Eisenstei

V r. 1542 patřil Eisenstein Pavlovi Kozkovi, r. 1569 J
římu hraběti z Gutensteina, jako nápravník královských les
ponechal tento železný hamr a okršlek kupcům Konradovi Gei
lerovi a Melicharovi Fiedlerovi v Pasově za stálou roční čin
k užívání, později ale r. 1574 za úplné vlastnictví. Oba držitel
prodali celé to území r. 1579 Jiřímu Krištofovi hraběti ze Šva
cenberku na Vysokém Landsbeku. Od té doby až do r. 167

ví se toliko, že v tomto jmenovaném roce hutě hraběti Jindř. Nothaftu hraběti z Wernbachu náležely, an je od svého otce za dědičné obdržel a s jistou hraběnkou ze Švarcenberka zasnouben byl.

Tento hrabě dosáhl ku své na zemskou vládu r. 1676 vznešené žádosti povolení, že mohl držeti svou právomocnost, ano i moc, skelní hutě, vesnice a dvůr na tomto zboží zříditi. Eisenstein byl pak od Bavorska usurpován a teprv r. 1713 zase co království českému patřící, k Čechám přivtělený a tehdejšímu držiteli Janu Jindřichu Nothaftovi hraběti Wernbachovi ponechán a na novo toho roku, kdežto od r. 1542 až do r. 1713 v deskách se jména držitelů nezaznamenávala, tam dne 20. srpna 1713 vepsán.

Roku 1734 přešel Eisenstein na Zuzanu Nothaftovou hraběnku z Wernberka, r. 1758 na Václava hraběte Klenovského, po němž jej r. 1770 Jindřich hrabě Klenovský vlastně jeho synové Leopold, Kajetán, Norbert a Václav zdědili.

V r. 1772 koupil Eisenstein v ceně 49000 zl. Jan Jiří rytíř Hafenbraedl, po jeho smrti (1786) připadl jeho synu Janu Nepomuku dědičně; který pak tento r. 1809 synům svým Františkovi a Janovi Nep. pozůstavil. František zdědil r. 1821 po smrti svého bratra také druhou polovici a byl od té doby samostatným držitelem. Dne 20. června 1852 koupil pak od něho Eisenstein Karel kníže z Hohenzollern-Singmaringen, v ceně již svrchu uvedené.*)

Eisenstein, fara v městysi Eisensteinu s kostelem Panny Marie Pomocné; sem patří osadou, farou a školou Eisenstein městys i ves, Pancíř, Defferník a Alžbětín (Elisenthal), jakož i u Eisensteinu uvedené samoty. Kostel jakož i škola stály pod patronátem statkáře Eisensteinského. Zdejší kostel byl od r. 1727 až do r. 1732 hrabě Wolf Jindřich Nothaft z Wernberka v podobě hvězdy vystavěl, když kaple od r. 1697 k potřebě již nebyla. Někdy obstarávali duchovní správu cisterciáci z kláštera

*) Desky zemské Tom. $\frac{250}{B.\ 1}$, $\frac{469}{E.27}$, $\frac{123}{C.24}$, $\frac{376}{A.26}$, $\frac{236}{B.\ 4}$, $\frac{596}{J.10}$, $\frac{418}{D.23}$, $\frac{941}{C.\ 9}$, $\frac{1054}{L.\ 5}$.

Božetic (Gotteszell) v Bavořích, ale r. 1776 založil tehdejší statkář Jan Jiří rytíř z Hafenbraedlu vlastní faru. Ta náležel ještě až do r. 1809 k biskupství Řezenskému, toho roku se a k Budějovickému biskupství přivtělila.

Fara ta počítá 2730 katolíků, a má příjmů: civilních dů chodů 226 zl. 31 kr., vyvazovacích 152 zl. 77 kr., z nábožen ského fondu 68 zl. 88 kr., z kostelní pokladnice, štoly a funda 98 zl. 43½ kr. r. m.

Zvony:

I. nápis: „Mater admirabilis ora pro nobis.“ Anno 17 Jakob Wilhelm Seitz in Pilsen.

II. nápis: „Jesus Nazarenus rex Judeorum. Anno 1788

V kostele jest deset desk památních ve zdi, a pak pět k zemi zemřelých z rodu Hafenbraedlovského, nejstarší od r. 174

Eisenstein, ves, pět mil od Sušice, až do r. 1848 zem ském statku Eisensteinu poddaná, tvoří s Pancířem (Panze podlé nového *politického* rozdělení *obec* se sídlem představeném a tvoří též s Pancířem zvláštní katastrální obec, jež obnáší:

277	jit.	1534 □	s. polí,
296	„	785	„ luk,
1005	„	1029	„ pastvišťat,
1151	„	1064	„ lesů,
32	„	1138	„ půdy neplod. (mezi tím 4 j. 1474 □ s objem stavení).

Celkem 2764 jit. 750 □ s., výnosu 3715 zl. 8 kr. stř. Z toho patří zemskému statku Eisensteinskému 559 jit. 1184 □ sáhů a obci vesnice Eisensteinské toliko 7 jit. 1000 □ sáhů.

Dobytka se zde chová: 16 koní, 317 kusů hovězího (šest býků, 133 krav, 22 volů, 168 jalového), 30 ovec, sedm koz, jeden kus vepřového.

Stavení jest zde 62, obyvatelů německých 528. Farou patří ta ves do městyse Eisensteinu.

Fallbaum, vrch 3917′ vysoký, nedaleko Eisensteinu.

Františkova ves (německy Franzdorf), ⅝ míle od Sušice, ves na silnici ze Sušice do Petrovic, patří katastrem do Dolejšího Stankova, farou a školou do Petrovic a obcí podlé nového rozdělení do Maršovic, má 11 stavení a 113 českých obyvatelů.

Dobytka se zde chová: 7 kusů hovězího (4 krávy a 3 kusy jalového), 3 ovce, 16 koz, a jeden kus vepřového.

Poddána byla ta ves statku Žikovskému. Na počátku 19. století založil as 200 kroků od hospody Hvízdalky František hrabě Defours kolonii Švábů k tomu účelu, aby si zde *vinici založili*; úmysl ten ale brzo přišel, jak se samo rozumí v nivec, neboť Švábové opustili v krátkém čase tu krajinu. Na tu kolonii ještě upomínalo oněch několik vedle sebe stojících ve způsobu Švábském pod jedno patro vystavěných chalup, jež dne 19. října 1866 až na jednu vyhořely. Poslední revu odtud přenesl zemřelý učitel Jan Mirtl a sadil ji v zahrádce u školy v Petrovicích.

Frimburk, obec podlé nového politického rozdělení, ku které jest přidělená obec katastrální *Damětice*.

Frimburk, $2^1/_2$ míle od Sušice, ves, až do r. 1848 panství Žichovickému poddaná katastrální obec, která obnáší:

453	jit.	519 □	s. polí,
101	„	1138	„ luk,
2	„	1599	„ zahrad,
128	„	67	„ pastvišťat,
57	„	621	„ lesů,
56	„	260	„ půdy neplod., mezi tím 4 j. 236 □ s. objem stavení.

Celkem 799 jit. 1004 □ s., výnosu 3207 zl. 16 kr. Z toho patří k panskému dvoru Frimburskému 274 jit. 71 □ s. a obci Frimburské 33 jit. 1137 □ s. nejvíce půdy neplodné.

Dobytka jest zde: 27 koní, 205 kusů hovězího (113 krav, 12 volů, 80 kusů jalového), 338 ovcí, 6 koz, 115 kusů vepřového.

Stavení jest zde 44, (jedna hospoda, dva mlýny, dvůr poplužní a něco stranou ovčín), obyvatelů českých 286. Farou a školou patří Frimburk do Nezamyslic.

Frimburk byl někdy znamenitý hrad, který Karel IV. mezi ty postavil, které by se neměly od koruny české odníti, ze zbytků jeho spatřujeme bohužel jen málo u panského dvora Frimburského. Hrad ten byl prvopočátečně sídlem pánů Sezimů z Frimburka a náležel na počátku 15. století panu Držkrajovi, jemuž také říkali Stoklasa z Hrádku, který roku 1437 zemřel. Na to přešel Frimburk na jeho strýce Václava Varlycha. Téhož

nástupce Raček Varlych z Bubna chopil se r. 1460 ještě s jinými šlechtici zbraně proti králi Jiřímu Poděbradskému, následkem čehož ten hrad byl od jeho syna Hynka staršího z Minstrberka r. 1467 vydobyt a rozbořen. R. 1574 náležel Frimburk co zvláštní zemský statek Vilému Rožemberkovi, který ho toho roku prodal Janovi Vojslavovi Branišovskému z Branišova. Ze synů jeho jmenem Vojslav, Jan, Zdislav a Mikuláš převzal *Vojslav* zemský statek Frimburský.

Leta 1616 přichází na Frimburce Marketa Vojslava Branišovská, rozená z Dobrše, na to panna Alena Kočinka z Dobrše, pak Dorota Branišovská z Konárova, vlastní matka někdy Jana mladšího Branišovského z Branišova. Po bitvě bělohorské (ale teprv r. 1622) byl Frimburk Vojslavovi Branišovskému odňat a Alžbětě Kolovratové rodem Lobkovicové prodán, která ho r. 1645 s panstvím Žichovickým spojila, s kterým jest od té doby spojen.*) Viz Žichovice.

Glaserwald, $2^1/_2$ míle od Sušice, 24 rozptýlených dvorů a domků katastrální obce Stodůlecké; patřily jindy ku král. Hvozdu k rychtě Stodůlecké, jsou také nyní podlé nového politického rozdělení k obci Stodůlecké přivtěleny; farou náleží Glaserwald k Dobré Vodě, má obyvatele německé. Viz Stodůlky Staré *a)*.

Háj, rozsáhlé, dílem ještě pralesem pokryté návrší na statku Kněžickém.

Hamlberg, před nedávnem ještě lesem porostlý vrch na statku Kundratickém.

Hartmanice, politická obec podlé nového rozdělení se sídlem představeného, kamž se přivtělily: Dobrá Voda, Hořejš Krušec, Bezděkov, Chlum, Horní Těšov s Bošovem a Zadním domky.

Hartmanice, městys až do r. 1848 městu Sušici poddaný $1^5/_8$ míle jihozápadně od Sušice na okresní silnici Eisensteinské jest s Dobrou Vodou zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{18}{D.23}$, $\frac{136}{E.14}$ $\frac{194}{N.3}$, $\frac{149}{T.26}$, $\frac{305}{L.9}$.

273	jit.	722	□ s.	polí,
109	„	1125	„	luk,
2	„	433	„	zahrad,
160	„	988	„	pastvišťat,
87	„	935	„	lesů,
26	„	942	„	půdy neplod. (mezi tím 4 j. 1001 □ s. objemu stavení).

Celkem 660 jit. 345 □ s., výnosu 2387 zl. 32 kr. Z toho patří obci Hartmanické 229 jit. 464 □ s., (4 jit. 835 □ s. polí, 2 jit. 1530 □ s. luk, 60 □ s. zahrad, 126 jit. 300 □ s. pastvišťat, 79 jit. 1330 □ s. lesů, 15 jit. 1149 □ s. půdy neplodné). Dobytka se zde chová: 14 koní, 251 kusů hovězího (108 krav, 37 volů, 106 jalového), 33 ovec, 26 koz, 56 kusů vepřového.

Stavení je zde 69 (kostel, fara, škola, 4 hospody, kupec), obyvatelů německých 422, fara i škola jsou v místě.

Za časů krále Jana Lucemburského r. 1320 byly Hartmanice horní město, kdež se zlato dobývalo a podléhalo co takové hornímu úřadu na Horách Kašperských.

R. 1406 udělil král Václav IV. privilegium městu Sušici na jeden výroční osmidenní trh; kupci pak a kramáři měli se vším zbožím svým přes Gfildu a skrze *Hartmanice* k Sušici jeti.

Až po r. 1428 patřily *Hartmanice* Oldřichovi z Rosenberka co držiteli hradu Velhartického, který se ale v tom samém roce prodal Meinhartovi z Hradce.

R. 1552 patřily Hartmanice ještě k hradu Velhartickému a to sice Jindřichu Planskému ze Zeberku.

R. 1603 koupilo město Sušice díl Hartmanic od Daniele Terašky a r. 1667 zase dvůr v Hartmanicích od Humprechta Račína z Račín za 800 zl. rýn.

Po třicetileté válce byly Hartmanice až do toho času zcela české, vypáleny a zůstaly několik let pusté, v druhé polovici 17. století osadila Hartmanice jakož zároveň kr. Hvozd kolonie Švábských Němců.

Městys Hartmanice měl až do r. 1850 svého rychtáře, kterýžto úřad měšťané Hartmaničtí vždy s odporem převzali, ale milerádi od něho odstoupili; právomocnost se vykonávala v Sušici, kdež i knihy gruntovní byly.

Městys Hartmanice má výsady na dva výroční trhy, 1. na

den sv. Vitališe a 2. na den sv. Kateřiny, pak týhodní trh na dobytek a rozličné věci každý pátek, který se ale neodbývá hlavně z té příčiny, poněvadž jest na ten den též v Sušici *týdenní trh.*

Hartmanice, fara, byla až do roku 1856 lokalií; kostel sv. Kateřiny, fara i škola stály až do r. 1865 pod patronem kr. města Sušice, tímto rokem přešla škola pod patronát obcí přiškolených. K zdejší farní osadě náležejí: Hartmanice, Hořejší Krušec, Bezděkov, Peklo (mlýn), Žežulka (dvůr), Blazilov (Blasvies, dvůr), Kubičkův a Schöpfův dvůr, Německý a Kubíčkův mlýn, Horní Těšov a Bošov (od r. 1836). Přiškoleny jsou mimo uvedená místa: Kundratice, Trpěšice, Krušec Dolní a Střední, Chlum (Chumo) a Zadní domky. Fara má 1196 katolíků, k ní patří 800 □ s. luk, 1400 □ s. pastvišťat, béře ročně 12 sáhů dříví, vyvazovací roční příjem obnáší 33 zl. 23 kr. Od obcí dostává 45 zl. 15 kr. Z náboženského fondu 260 zl. 71 kr., štoly a fundace 55 zl. 53 kr. r. m.

Kostel sv. Kateřiny v Hartmanicích musel býti teprv v 15. století založen, poněvadž v knih. Erec. a Confir. o kostele a faře Hartmanické žádná se nečiní zmínka.

V roku 1603 převzalo město Sušice patronát kostela.

Ještě r. 1644 měly Hartmanice zvláštního duchovního, což vysvitá z nápisu na kalichu posud ještě zachovaného, jenž zní takto: „*Kalich tento patří sv. Kateřině v městysi Hartmanicích 1644*“.

Po ukončené válce byly Hartmanice takořka pusté a když konečně opět obyvatelů nabyly, obstarávali duchovní z Mouřence a Petrovic až do r. 1764 střídavě služby Boží v Hartmanicích, roku jmenovaného tam teprv povolením konsistoře Pražské byl uveden lokální kaplan.

Nyní jest (poslední lokální a první farář) v Hartmanicích Vel. p. P. Václav Kordík, poněvadž dne 25. dubna 1856 lokalie na faru byla povýšena.

Nápisy na zvonech.

I. St. Kateřina. Johann Adalbert Tepner in Budweis Anno 1823.

II. St. Mikuláš. 1770 goss mich Johann Christian Schunra in Prag. Hartmanitz.

III. Sv. Marie. Johann Perner in Budweis Anno 1802.

Hejtmanka, samota v katastrální obci Loučovské, 400 kroků východně nad Loučovou, kterou sobě na počátku našeho století c. k. pens. hejtman šlechtic Václav Neukirchen vystavěl.

Hlavňovice, $2^5/_8$ míle od Sušice, ves 342 víd. sáhů nad hladinou mořskou na povolném návrší ležící, přináleží katastrální obci *Milinovské*, kamž i dle nových rozdělení obcí patří, má 11 stavení (mezi nimi zámek, faru, školu, poplužní dvůr a hospodu), 120 českých obyvatelů, byla až po r. 1848 poddaná statku téhož jména. Dobytka se zde chová: 8 koní, 79 kusů hovězího (2 býky, 41 krav, 10 volů, 26 kusů jalového), 220 ovec, jeden kus vepřového.

Hlavňovice, zemský statek, jsou v deskách zemských v hlavní knize Lit. H. Tom V. fol. 193 vepsány, obnášející podlé katastru i s poplužním dvorem Orlovem:

249	jit.	410 □ s.	polí,
104	„	635 „	luk,
7	„	1055 „	zahrad,
57	„	355 „	pastvišťat,
108	„	110 „	lesů,
9	„	890 „	půdy neplodné.
Celkem 626	jit.	255 □	sáhů.

Zde je zámek, pivovár (na 4 sudy), pila a ovčín.

V 14. století patřily Hlavňovice k hradu Vilhartickému, (roku 1543 dvůr Orlov král. městu Sušici) přešly pak na to na rodinu Doupovců z Doupova a konečně roku 1598 na Ditleba Koce z Dobrše a udržely se až podnes v rodině té. R. 1630 patřily Václavu Kocovi, r. 1654 Marketě Kocové rodem z Lub na Volšově, r. 1695 Františkovi Dionisovi, r. 1718 Františkovi, 1729 Janu Hynkovi, r. 1765 Štěpánu, r. 1802 Inocencovi rytíři Kocovi z Dobrše, po něm je zdědili děti Johanna, Ferdinand, Teresie, Josef a Karolína, r. 1849 pak přišly u samostatné držení nynějšího pana Ferdinanda rytíře Koce z Dobrše, toho času radu říšského zastupitelstva ve Vídni. *)

*) Desky zemské Tom. $\frac{406}{C.10H.1}$, $\frac{199}{H.16}$, $\frac{596}{G.7}$, $\frac{836}{D.14}$, $\frac{1346}{D.13}$, $\frac{1368}{E.19}$.

Hlavňovice, fara s kostelem sv. Janu Nepomuckému svěceným, r. 1808 dostavěným, stala se dne 19. května farou pod patronátem zemského záduší. K farní osadě a ž zdejší náleží: Hlavňovice, Milinov, Radostice, Přestanice, Z Zamyšle, Čeletice, Častonice a Javoří (jindy k Hrádku pat Léta 1845 bylo v osadě této 752 českých katolíků, nyní jest 828.

Již r. 1785 byla v Hlavňovicích lokalie zřízena a dne března 1787 prvním duchovním obsazena. Kostel se stavěl více nákladem náboženského fondu. Lokalista Daniel La mann věnoval r. 1795 na stavbu 500 zl. a rovněž takovou s tehdejší Hlavňovická vrchnost. Základní kámen se položil 3. června 1799 a kostel byl zasvěcen 16. května 1808. I byla v panském dvoře kaple sv. Jana, po vystavění nového stela se pak tato socha tam přenesla a kaple zámecká se šila. Farář má z náboženského fondu 414 zl. 98½ kr., a fundac 8 zl. 35 kr. rak. měny.

Hora, malý vrch mezi Javořím a Růvnou.

Hory matky Boží (latinsky *Montes Mariani*, něm Bergstadtl Unserer Lieben Frauen), král. horní mě 1⅝ míle severozápadně od Sušice, zvláštní obec jak dle no polit. rozdělení, tak i také zvláštní obec katastrální, jež obsal

88	jit.	58	□ s.	polí,
2	„	305	„	luk,
6	„	49	„	zahrad,
72	„	793	„	pastvišťat,
4	„	445	„	lesů,
11	„	1470	„	půdy neplod. (mezi tím 2 j. 924 | objem stavení).
Celkem 184	jit.	1520	□ s.,	výnosu 585 zl. 51 kr. stř.

Dobytka se k těmto pozemkům chová: 1 kůň, 89] hovězího (71 krav, 2 voly, 16 kusů jalového), 3 ovce, 9 k 25 kusů vepřového.

Celé jmění města toho tvoří pivovár na 3 sudy a 5 220 □ s. obecných z většího dílu neplodných pozemků.

Stavení jest zde 86 (mezi nimi 2 hospody, z nichž j čís. 47 statku Vilhartickému byla poddaná, pak stranou, padně na potoce Ostružné mlýn.

Obyvatelů českých jest 563, kteří se živí řemesly, něco rolnictvím.

Z výročních trhů se odbývá jeden v první pondělí postní, druhý na sv. Matouše. Postní trh jest na dobytek pro celou krajinu okresu Sušického důležitý. Městem vede silnice od Hrádku k Vilharticům.

Město Hory Matky Boží má erb představující štít s obrazem matky Boží s Ježíškem, po obou stranách hlavy vznáší se dva andělé a u nohou stojí dva havíři, nad štítem jest helma s korunou královskou a nad tím dva perlíky.

Město toto vzniklo někdy zde pavováním, o němž ale žádných podrobných nemáme zpráv, ač dosti kvetoucí býti mohlo.

Prvopočátečně místo to náleželo k Vilharticům. Král Vladislav II. udělil r. 1511 tehdejšímu držiteli řečeného statku Zdenkovi Lvovi z Rožmitála, nejvyššímu purkrabímu všeobecnou horní svobodu na 10 let pro Vilhartice a všecky ostatní držení k nim na staré i nové pavuňky a svobodnou výplatnou. Pravé hornictví zde počalo však teprv r. 1520 za panování krále Ludvíka, který r. 1521 Zdeňkovi Lvovi z Rožmitála pro Hory Matky Boží svobodu k provozování hornictví udělil a také r. 1522 toto místo za horní město povýšil. Zdeněk Lev z Rožmitála osvobodil havíře H. M. B. od poddanosti a udělil jim více městských svobod, ale zdá se, že pavování zdejší s pavováním Hor stříbrných zašlo r. 1541.

Novějších výsad město nabylo králem Ferdinandem II. dne 28. srpna 1637, ale i ty pavování neudržely. O úplném schudnutí města hlavně utiskováním a násilím sousedních držitelů Vilhartických svědčí kus posud zachované stížnosti městského úřadu a jak se zdá podlé řeči v 17. století psané, v které se mezi jiným praví, že leží na pusté šachtě drahý veliký kámen ze zlata v dubových fošnách zadělaný, zahrabán, který předkové v běhu válečném a na to v čas morové rány zde uschovali. Ku konci 18. století se na půlnoční straně města něco pavovalo ale se skrovným výsledkem. Také roku 1828 stará šachta po 350 let opuštěná zase se bez prospěchu otevřela. (Desky zemské T. $\frac{1096}{A.\ 20}$, $\frac{1044.}{G.\ 22}$) Okolní lid nazývá H. M. B.

obyčejně „Zlámané Hory," což nejspíše na úplném zaniknutí zdejšího hornictví se zakládá.

Hory Matky Boží, fara s kostelem bl. P. Marie zasvěceným, stojí od r. 1785 pod patronátem dříve c. k. horního úřadu v Příbrami, nyní pod c. k. finančním zemským ředitelstvím v Praze, škola ale pod ochranou městské obce.

K osadě farní zdejší patří: město Hory matky Boží, Lešišov, Mokrosuky a Drouhavec, ku škole tatáž místa, pak vesnice fary Vilhartické Antonka, Konín a Horní Stankov. Roku 1856 bylo v této osadě 1264 duší, nyní jest jich 1275.

U kostela jsou tři zvony s letopočtem 1677, 1726 a 1727.

Farní kostel jest r. 1737 vystavěn, patřil až do r. 1762 co filiální ku Petrovické faře a kaplan Petrovický zastával zde duchovní správu. Na žádost obce a hraběte Frant. Josefa Pachty c. k. nejvyššího mincmistra ustanovil Pražský arcibiskup Moric Gustav hrabě z Manderscheidu zvláštní duchovní sídlo na Horách Matky Boží a dával farnímu administrátorovi příspěvek z cassa paroch., k čemuž i obec zdejší příspěvek dáti se uvolila. Dne 16. října 1857 byla zdejší farní administratura na faru povyšena.

Nedaleko města jest kaple zjevení Pána Krista, na tomto místě stál vedlé bývalé šachty kříž, kdež havíři svou pobožnost vykonávali.

Tato kaple byla r. 1843 co votivní za ochranu při velkém požáru a na důkaz díků, že zde r. 1831 a 1832 žádný na choleru nezemřel, od obce vystavěna a dne 11. července 1853 vysvěcena.

Příjem farářův: jménem deputátu $4^1/_2$ sudu piva, hotové pak štoly a fundace 443 zl. 11 kr. r. m.

Posloupnost duchovních správců v době novější:

1. 1762 Jan Hirschberger.
2. 1778 Josef Smržek.
3. 1798 Jan Winter.
4. 1806 Jakub Nejedlý.
5. 1825 Josef Malkovský.
6. 1827 František Tonner.
7. 1835 Jan Slavíček.
8. 1844 Václav Jindřich.
9. 1846 Matěj Čádek.

10. 1864 P. Pavel Fortunát.
11. 1866 Vel. pan P. Vojt. Ludvík.

Hradek samostatná obec podlé nového politického rozdělení, se sídlem představeného.

Hrádek jindy městečko, nyní ves $^5/_8$ míle od Sušice na silnici Klatovské, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

532	jit. 1005	□ s.	polí,
179	„ 542	„	luk,
10	„ 1210	„	zahrad,
190	„ 74	„	pastvišťat,
300	„ 1405	„	lesů,
48	„ 1449	„	půdy neplod., mezi tím 7 jit. 1468 □ s. objem stavení.

Celkem 1257 jit. 885 □ s., výnosu 4503 zl. 12 kr. Z toho patří k panskému dvoru Hrádeckému 370 jit. 1545 □ s., a obci Hrádecké 344 jit. 320 □ s. (14 jit. 855 □ s. polí, 7 jit. 480 □ s. luk, 115 □ s. zahrad, 137 jit. 1044 □ s. pastvišťat, 160 jit. 630 □ s. lesů, 24 jit. 191 □ s. půdy neplodné).

Dobytka se chová: 42 koní, 348 kusů hovězího (3 býky, 153 krav, 34 volů, 158 kusů jalového), 506 ovec, 13 koz, 172 kusů vepřového.

Stavení jest zde 89 (zámek, poplužní dvůr, filiální školy, 2 mlýny s pilou, 3 hospody), obyvatelů českých jest 766, farou patří Hrádek do Zbynic, mrtví se kládou ale k filiálnímu kostelu na Zdouni, má vlastní filiální školu, na kterou † Jan Andrle rodič Hrádecký, bývalý koncipista u c. k. místodržitelství Sedmihradského, 3000 zl. stř. odkázal.

Hrádek co zemský statek jest v deskách zemských v hlavní knize H. Tom. XI str. 21. vložen, má zámek prostranný s veřejnou kaplí sv. Valburce zasvěcenou, pivovár (na 19 sudů) a stranou ovčín. S Hrádkem jest od r. 1746 zemský statek Velhartice spojený, kamž až do r. 1850 panství Hrádek náležejíc tak zvané Hrádek-Desfours tvořilo. Hrádek byl sídlo právomocnosti a direktoriálního úřadu toho panství. Poddanstvím do r. 1848 sem patřily a to zejmena k Hrádku: Břetětice, Čermá, Hrádek, Javoří, Kašovice, Lešišov, Mokrosuk, Vodolenov, Zamyšl a Zbynice.

Statek Hrádek má 5 poplužních dvorů, totiž: Hrádek,

Kašovice, Lešišov, Mokrosuk, Vodolenov, které podle obnáší:

I. Hrádek.

149	jit.	800 □ s.	polí,
45	„	600 „	luk,
3	„	260 „	zahrad,
27	„	770 „	pastvišťat,
133	„	1585 „	lesů,
8	„	1310 „	půdy neplodné.
Celkem 370	jit.	1545 □	sáhů.

II. Kašovice.

141	jit.	820 □ s.	polí,
53	„	440 „	luk,
28	„	1315 „	pastvišťat,
—	„	590 „	zahrad,
155	„	1075 „	lesů,
4	„	260 „	půdy neplodné.
Celkem 384	jit.	645 □	sáhů.

III. Lešišov.

62	jit.	1490 □ s.	polí,
22	„	1230 „	luk,
—	„	50 „	zahrad,
12	„	10 „	pastvišťat,
58	„	1580 „	lesů,
—	„	895 „	půdy neplodné.
Celkem 157	jit.	1305 □	sáhů.

IV. Mokrosuk.

137	jit.	80 □ s.	polí,
54	„	1140 „	luk,
—	„	830 „	zahrad,
22	„	1500 „	pastvišťat,
55	„	1500 „	lesů,
—	„	700 „	půdy neplodné.
Celkem 272	jit.	820 □	sáhů.

V. Vodolenov.

42	jit.	1180 □	s. polí,
13	„	15 „	luk,
45	„	1450 „	pastvišťat,
55	„	1255 „	lesů,
—	„	570 „	půdy neplodné.
Celkem 158	jit.	370 □	s. výměru.

Celý statek *Hrádek* obnáší:

536	jit.	878 □	s. polí,
239	„	410 „	luk,
4	„	145 „	zahrad,
270	„	1349 „	pastvin,
561	„	319 „	lesů,
32	„	640 „	půdy neplodné.
1644	jit.	541 □	s. dohromady.

Z těchto 5 dvorů se platí daně: 1187 zl. 97 kr., gruntovní a 126 zl. 91 ½ kr. domov. r. m. bez přirážek.

Na počátku 16. století náležel Hrádek co tvrz pánům Kolovratům, r. 1542 patřil rytíři Janovi Rendlovi z Aušova na Nemilkově, a byl již zbořeninou, prodal se na to Václavu Vintířovi z Vlčkovic na Kolinci. R. 1565 se dostal bratřím Vojtěchovi a Janovi Račínu z Račína na Čejkově, jehož dědici Adam a Kristof Račínové r. 1588 také *městečko* Hrádek a Břetětice k tomu přikoupili. V čas vypuknutí třicetileté války byl v držení toho zboží Humprecht Račína z Račínova, a byl po bitvě bělohorské v penu neb nápravě odsouzen, statek Hrádek na 15000 kop 309 gr. vyceněn a Janovi Račínovi z Račínova za tu summu prodán. Císař Ferdinand III. později propustil statek ten z nápravy, uzavřením od 23. března 1650, když se lenní vindr pak dědiční poplatek 1500 zl. zaplatí, načež také dne 26. listopadu toho roku z dvorských kněh se vymazal. (Graf Aussperg Gerichtshöfe II. Th. 227.)

R. 1679 byl pánem Arnošt Vojtěch Račín z Račína, r. 1686 Jan Heřman Černín svobodný pán z Chudenic, r. 1693 Zikmund Max hrabě Hrzan Harras, r. 1703 Adam Humprecht Koc z Dobrše, r. 1707 Humprecht Zikmund hrabě Althan, r. 1721 Marie Julie hraběnka Truchsesová Ceilová, a od ní přišel Hrádek,

r. 1731 na Jana hraběte Desfoursa, tenť pak koupil brzo na to statek Vilhartický, a oba statky pozůstaly r. 1752 synu jeho Fridrichovi, které r. 1772 cenu 140.000 zl. měly. Tento učinil r. 1811 dne 15. prosince poslední pořízení, a 8. ledna 1815 bylo prohlášeno, v němž jeho vnučka Aloisie šlechtična z Kfelleru za spoludědičku ustanovena byla, ale dostal se roku 1814 jeho vnučce Frant. Romaně svobodné paní Sturmfedrové z Oppenweileru rodem hraběnce Desfoursové a dědičně se přiřknul, a když ona zemřela, zdědil Hrádek její syn Karel Theodor, svobodný pán Sturmfeder z Oppenweileru v ceně 160.000 zl. v. č. *)

Stříbrné hory, jaké za starých časů zde byly, náležel k těm, co jsou u Stříbrných Hor a Vilhartic a kde Oldřich Pouzera z Michnic r. 1521 až do r. 1541 panoval.

V zámku se nachází prostranná kaple sv. Valburgy, kterou Bedřich hrabě Desfours de Mont et Athienville r. 17— vystavěl. Kaple ta má nad vchodem následující nápis:

HaeC aeDes DeI DIVaeqVe VaLbVrgIs pIe ereCta a— Illustrissimo Domino Friderico, S. R. I. Comite Desfours de Mont et Althienville S. S. C. R. A. M. Cammerario actual— Domino in Hrádek, Lažan, Velhartic.

Hrnčíř, skalnatý vršek mezi Petrovicemi a Jiřičnou při silnici, na němž jsou k spatření dvojnásobné zákopy původu posud nepovědomého. (Viz Jiřična.)

Humpolec (německy Kumpatic), ves až do r. 1848 Sušici poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

131	jit. 705	□ s.	polí,
88	„ 580	„	luk,
1	„ 50	„	zahrad,
159	„ 410	„	pastvišťat,
131	„ 525	„	lesů,
8	„ 350	„	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 600 □ s. objem stavení.

Celkem 519 jit. 1020 □ s., výnosu 1183 zl. 50 kr. stř. Z toho patří obci 130 jit. 1420 □ s. na větším díle pastvišťat.

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{20}{\text{lit.G.8}}$, $\frac{24}{\text{H.10}}$, $\frac{174}{\text{H. 7}}$, $\frac{398}{\text{P.1 et 4}}$, $\frac{467}{\text{O. 1}}$, $\frac{409}{\text{A.29}}$, $\frac{490}{\text{H.28}}$, $\frac{357}{\text{G.27}}$, $\frac{503}{\text{B.13}}$, $\frac{126}{\text{J.13}}$, $\frac{1703}{\text{Č. 4}}$, $\frac{1123}{\text{K.25}}$.

K pozemkům těmto se chová dobytka: 126 kusů hovězího (1 býk, 39 krav, 32 volů, 54 kusů jalového), 64 ovec 19 koz, 18 kusů vepřového.

Stavení jest zde 16 a obyvatelů 123 německých, farní osadou, školou jakož i obcí dle nového rozdělení patří Humpolec do *Albrechtce.*

Ves tato patřila až do r. 1584 k hradu Kašperku, za panování císaře Rudulfa II. byla ale k Sušici odprodána. Viz Sušice.

Hůrka, též Česká huť (německy Hurkenthal), tvoří v katastrálním ohledu pod jmenem Stodůlky III. zvláštní katastrální obec a patřila v politickém ohledu Novostodůlecké rychtě kr. Hvozdu a jest podlé nového politického rozdělení k obci Stodůlecké přidělená.

Podlé katastru obnáší:

95	jit.	360 □	s. polí,
187	„	1520 „	luk,
40	„	1553 „	pastvišťat,
2451	„	1589 „	lesů,
28	„	1268 „	půdy neplod. (mezi tím obj. stav. 3 j. 826 □ sáhů.

Celkem 2804 jit. 1490 □ s., výnosu 3159 zl. 2 kr.

Dobytka pak se tu chová: 11 koní, 183 kusů hovězího (1 býk, 121 krav, 8 volů, 53 jalového), 7 ovec, 7 koz a 25 kusů vepřového.

Mezuje nějaký hon cesty s Bavory, ostatně s panstvím Stubenbašským, s obcí Stodůleckou a Zhůřskou a se statkem Defferníkem; jest jak kataster ukazuje z většího dílu lesem porostlá, který stráně Vysokého hřbetu (Hohenstok), vrchu Steindl a Laka pokrývá. Celá ta krajina a statek Hůrky (Hurkenthal) byl od r. 1732 od tehdejší držitelkyně panství Stubenbašského Eleonory kněžny z Mansfeldu, Janovi Jiřímu Hafenbraedlovi prodán, který zde skelní huť vystavěl.

Později bylo zde několik hutí a statek několika držitelům rozdělen. R. 1801 tyto díly se zase v jeden svedly a od držitele Jiřího Krištofa Abele zrcadlárna zřízena, která k nejznamenitějším průmyslovým závodům na pevnině náležela. Od J. K. Abele přešla Česká huť na syny Krištofa, Ferdinanda a Viléma, a od těch konečně na Karla knížete Hohenzollerna. Celá kata-

strální obec má 38 stavení a 596 obyvatelů, samých to dělník řemeslníků a dřevařů. Všechna obydlí jsou zde jmění pán statku Hůrského. Památná jest také ta okolnost, že Hůrka statek se považovala za rustikální, který byl v gruntovní kní Dlouhoveské vepsán, tak že v Čechách snad v žádné gruntov kníze mimo desky zemské usedlost tak rozsáhlá se nenacháze

Místa statku toho jsou:

a) Hůrka (Hurkenthal), vůbec *Česká huť*, 1 hodinu sever západně od Stubenbachu, $3^7/_8$ mil západně od Sušice, leží 313 nad hladinou mořskou u prostřed lesa na návrší dílem ta v údolí na Jezerním potoku, má 14 stavení s 201 obyvatel zrcadlárnu, hladírnu a brusírnu, pak hospodu. Zde jest též far kostel, viz *Hůrka fara*.

b) Vysoký hřbet (Hohenstock), 2 stavení v pasece, u velil výši, $^1/_2$ hodiny od fary, jindy skelní huť.

c) Laturnová huť (Laturnerhütte), 5 stavení, 20 minut c fary v pasece na stráni vrchu Laka, též druhdy skelná huť.

d) Hůrka Stará (Althurkenthal), $^1/_4$ hodiny od fary v údo na jezerním potoce, též jindy skelná huť, zde jest mlýn, pi a dvůr.

e) Hůrka Nová (Neu-Hurkenthal), 20 minut od fary r kraji lesa v dolině na bílém potoce u silnice ze Sušice do Eise steinu vedoucí. Zde jest sídlo továrníka, při tom zrcadlárn v níž velmi veliká zrcadla se robí (zde se také nejprve r. 18 tabule na zrcadla lily) hladírna, sklad, pucherna, flusárna, h spoda, mlýn a pila, v celku 19 stavení s 228 obyvately.

Hůrka (obyčejně Česká huť, německy Hurkenthal), far s kostelem sv. Čeňka pod patronátem náboženského fondu, n 579 obyvatelů katolíků.

Příjem faráře: 416 zl. 90 kr. z náboženského fondu, fundace 3 zl. 10 kr. r. m.

Dvorním dekretem od 24. září 1785 se nařídilo, zde zvláš ního kaplana ustanoviti, poněvadž vzdálenost 4 skelních hu od farního kostela na Dobré Vodě $2^1/_2$ hodiny obnášela.

Dne 28. dubna 1788 převzal P. Consalvus Reifner, kn vyzdviženého Stokavského kláštera Augustinianů jako exposit administrací v Hůrce, Hynek Hafenbraedl a jeho synové Hynel Felix a Jan Jiří vystavěli pak zde svým nákladem nový koste

R. 1789 se povolilo, nový hřbitov tu zříditi. Hlavní oltář pochází z bývalého dominikánského kostela v Klatovech.

R. 1790 se zde započaly vésti matriky.

R. 1798 se povýšila expositura na samostatnou lokalii a dne 18. srpna 1857 tato lokalie na faru.

Vedlé farního kostela vystavěl r. 1820 skelní fabrikant Jiří Christof Abele kryptu pro rodinu Abelovu s kaplí sv. kříže, která je kruchtou a varhanami opatřena.

Farní osadou a školou sem patří: Česká huť, Nová česká huť, Laturnová huť a Vysoký hřbet; školou jen Hůrka, ves fary Dobrovodské. Fara i právě jmenovaná místa patřila až do r. 1798 do farní osady Dobrovodské.

Hvězdalka, hospoda na silnici ze Sušice do Petrovic, jest nyní s Františkovou vsí spojená.

Hvozd, toliko co les, obzvláště hustý a rozsáhlý. — *Hvozd královský* nazýváme posud nejsevernější část vlastní Šumavy, která se podél hranic bavorských západně od Kvildů okresem Kašperskohorským, Sušickým a Nýrským táhne, jehož severní pata v průsmyku Kdyňském spočívá a k nejmalebnějším krajinám Šumavy náleží. Obyvatelům této krajiny byla již v první polovici XI. století obrana hranic české země proti Bavorům svěřena, a za tuto službu se jim všelikých práv a privilegií od knížat a králů Českých dostalo. Kníže *Břetislav I.* byl mezi panovníky českými jeden z nejprvnějších, který r. 1041 obyvatele kr. Hvozdu za prokázané jemu věrné služby proti císaři Jindřichu III. zvláštním přípisem od placení daní a poplatků osvobodil a jim té výhody poskytnul, že oni a jich potomkové *na věčné časy nikomu úrok platiti neměli.* Tato práva a privilegia postupem času částečně se obmezila, poněvadž obyvatelé kr. Hvozdu, jenž se svobodníci královští aneb *králováci* nazývali, později jisté dědičné poplatky do komory královské v Praze odváděti musili. Mezi výsadami těchto královských svobodníků sluší zvláště jmenovati tu, že sobě na základě své svobody občanské ze svého středu *náčelníka* pod názvem hejtmana, voliti mohli, který při nastoupení tohoto úřadu přísahati musil, *že práva a královská privilegia svobodníků dle sil svých hájiti a chrániti bude.* Tento hejtman vykonával až do času bělohorské bitvy jmenem všech svobodníků práva jim *jako každé jiné vrchnosti* náležející. Králov-

ský Hvozd měl a mohl vykonávati všechny *regalie* jako každé dominium jmenovitě: právo vaření piva a pálení kořalky, svobodné právo šenku a odbírání piva odkudkoliv, právo honby a rybaření. Hejtman později *per abusum* vrchní rychtář (Oberrichter) jmenovaný, dával jmenem celého Hvozdu povolení k vedení živnosti a vedl pak také *celé politické úřadování*. Původně patřily ku kr. Hvozdu mnohé statky a panství v okolí Sušickém, Nýrském a jmenovitě též panství Stubenbašské v okresu Kašperskohorském, jež postupně dílem *zástavou*, dílem prodejem z držení komory královské na privátní osoby přešly a co zvláštní zemské statky nebo panství do desek zemských se vepsaly. Co po takovém podporování královskou komorou v kr. Hvozdě zbylo, vepsáno bylo do desek zemských pod názvem kr. Hvozd, později pak (totiž ku konci XVIII. století, když se *německá* hlavní kniha desk zemských založila) pod *tautologickým* názvem *Wald Hvozd*, a ten obdržel jako dominium v zemském katastru rubriku zvláštní. Kr. Hvozd byv r. 1429 od krále Sigmunda a r. 1578 od císaře Rudolfa II. v zástavu dán, přešel r. 1617 opět na komoru královskou a král Matyáš *slíbil*, že kr. Hvozd, poněvadž svobodníci zástavní summu 5000 kop míš. byli sami zaplatili, nikdy *více nemá se dávati* od králů Českých v zástavu. — Po nešťastné bitvě bělohorské přišel kr. Hvozd vzdor královskému slovu *na novo* v zástavu tím, že císař Ferdinand II. svému věrnému generálovi Don Martinu-Hof-Huertovi, svobodnému pánu z Velhartic, kr. Hvozd v tom způsobu postoupil. Don Huerta, jehož lid český pravou metlou boží nazýval, chtěl ve své urputnosti svobodníky kr. Hvozdu v úplné porobství uvésti, což se mu ale nepodařilo. R. 1639 za panování Ferdinanda III. přišel kr. Hvozd opět ku komoře české. Až do té doby mluví se v listinách o rychtách kr. Hvozdu *in corpore*, bez uvedení jich jmen, od té doby uvádějí se jich jmena *devíti rycht* pod ochranou dvou cizích vrchností stojících. Jmena ta jsou 1. rychta *Stachovská*, (Stachy, něm. Stachau), 2. rychta *stará Stodůlecká* (Stodůlky něm. Stadln), 3. rychta *Novo-Stodůlecká*, 4. rychta *Svato-Kateřinská*, 5. rychta *Eisenštrasská*, 6. rychta *Zhůřská* (Zhůří, něm. Haidl), 7. rychta *Hammerská* (něm. Hammern), 8. rychta *Kochanovská* (Kochanov něm. Kochet), 9. rychta *Seeviesenská* (něm. Seewiesen). První tři z jmenovaných, totiž Stachovská,

Staro- a Novo-Stodůlecká rychta stály až do r. 1848 pod ochranou panství Stubenbašského, ostatních 6 pod ochranou panství *Bystřického* (v bývalém Klatovsku), jež tam až do r. 1850 pravomocnost vykonávala, vybírajíc až do té doby činži (gruntovní, lesní, honební, vodní a mlýnskou) na místě komory královské. Následkem organisování obcí na základě obecního zákona od 17. března 1849 *rozpadl* se kr. Hvozd na tolik obcí, co dříve bylo rycht, totiž na 9, z nichž Stachovský připadl do okresu Kašp.-Horského, Hammerský, Eisenštrasský a Svato-Kateřinský do okresu Nýrského, *ostatní* pod zprávu politickou do okresu Sušického. Na Staších jest obyvatelstvo smíšené, v ostatní části kr. Hvozdu žijí Němci, srdce dobrého, jenž se svorně a přátelsky snášejí se svými českými sousedy, od kterých též některé obyčeje nevědomky přijali. *)

Chamutice, ves $1^1/_8$ míle západně od Sušice, až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, a zvláštní obec katastrální, která obnáší:

71	jit.	1465 □	s. polí,
21	„	420 „	luk,
1	„	185 „	zahrad,
12	„	960 „	pastvišťat,
4	„	1330 „	půdy neplod., mezi tím 1490 □ s. objem stavení.

Celkem 111 jit. 1160 □ s., výnosu 481 zl. 18 kr. Z toho patří obci 2 jit. 910 □ s.

Dobytka se zde chová: 2 koně, 44 kusy hovězího (2 býci, 25 krav, 4 voly, 13 kusů jalového), 3 kozy.

Stavení jest zde 12 (zámeček, poplužní dvůr, pivovár na 2 sudy), a českých obyvatelů 92. Chamutice patří farní osadou jakož i školou a dle nového politického rozdělení i obcí do *Petrovic*.

Pod Chamuticemi leží samota *Dub*.

Chamutice, statek zemský jest v deskách zemských

*) Viz moji monografii německou: Der königliche Wald Hwozd oder das Gebiet der k. Freibauern im Böhmerwalde, Prag 1864. Selbstverlag.

v hlavní knize C. Tom. I. fol. 41 vložený, a má podle katastru následující pozemky: *)

61	jit.	160 □	s. polí,
17	„	195	„ luk,
—	„	1415	„ zahrad,
12	„	270	„ pastvišťat,
10	„	1060	„ lesů,
1	„	1460	„ půdy neplodné.
Celkem 103	jit.	1360 □	s.

Jest zde: poplužní dvůr, zámeček, pivovár (na 2 sudy), vinopalna a flusárna; poslední kupní cena byla 20.000 stř. Daně se z toho statku platí: gruntovni 93 zl. 56½ kr., ze stavení 5 zl. 60 kr.

Až do r. 1850 sestával statek Chamutický z vesnic Chamutic, Světlé a částky vsi Trsice. Podlé desk zemských prodal Chamutice Jan Jiří Livský r. 1623 Albrechtu Václavu Eusebovi hraběti Waldsteinovi.

R. 1624 byly konfiskovány a přešly na Jana Jiřího ze Zeberka, který je r. 1637 prodal Vilémovi Hartmanovi z Řičan.

R. 1658 jich dosáhl Jan Detleb Beyček z Nespečova, r. 1676 Anna Regina Beyčková, r. 1694 Ladislav Vilém Kousek ze Sobětic.

R. 1720 Karel Ferd. Khun hrabě z Belasi z Lichtenberka, r. 1767 Josef Karel hrabě Khun, r. 1770 Josef Antonín, r. 1778 Josef hrabě Khun, který držel zároveň také Loučovou a Nemilkov. R. 1792 přesly Chamutice na Jana Málka, r. 1799 na Josefa Spirka, a na manželku Marii, r. 1836 na syna pana Jos. Spirka který dne 15. dubna 1853 je prodal Sušickému měšťanu a obchodníku Stanislavovi Říhovi a jeho paní manželce Anně, rodem Angrové. Poslední tito držitelé Chamutice zvelebili. **)

---

*) *Zvláštní jmena pozemků:*

Hory letní, Vyhlídka, Rejle, na Chmelnici, Trávník, Palouk, Pejšlovská, Vokrouhlá.

Hory zimní, Hrdlo, Winternovská.

**) *Desky zemské* Tom. 292 H.29, N.23' 305 K. 2' 312 E.12' 265 L. 8' 403 B.15' 496 D.24' 455 F.16' 324 E. 3' 459 A.21' 773 F.16' 780 L.23' 1218 E. 18.

Chlum (Chlumy, což ovšem lépe zní než nyní zpotvořené jméno „*Chumo*"), ves $1^5/_8$ míle západně od Sušice až do r. 1848 statku téhož jména poddaná.

Zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

111	jit.	1480 □ s.	polí,
37	„	805 „	luk,
1	„	562 „	zahrad,
28	„	1215 „	pastvišťat,
57	„	445 „	lesů,
15	„	613 „	půdy neplod., mezi tím 1 j. 813 □ s. objem stavení.
Celkem 252	jit.	320 □ s.	

výnosu 854 zl. 40 kr. Z toho patří 197 jit. 1460 □ s. zemskému statku Chlumskému.

Dobytka jest zde: 3 koně, 66 kusů hovězího (25 krav, 10 volů, 31 kus jalového), 54 ovce, 16 koz a 8 kusů vepřového.

Stavení je 20, obyvatelů (českých) 163, farní osadou patří Chlum do Petrovic, a dle nového politického rozdělení obcí do Hartmanic, kamž jest také přiškolen.

Chlum, statek zemský, původně jako zemský dvůr, později co statek v hlavní knize C. Tom. II. fol. 37. vtělený a obnáší dle katastru:

79	jit.	1350 □ s.	polí,
21	„	1575 „	luk,
—	„	680 „	zahrad,
24	„	335 „	pastvišťat,
57	„	445 „	lesů,
14	„	275 „	půdy neplodné.
Celkem 197	jit.	1460 □ s.	

Daní platí gruntovní 130 zl. 64 kr., ze stavení 3 zl. $^1/_2$ kr. Jest zde zámek s poplužním dvorem a pivovárem, který ale nestojí u panského dvora na návrší, nýbrž v údolí potoka Olšavky. Chlum byl druhdy vesnicí k Volšovům patřící, ze 6 sedláků se skládající, z kterých pak tento zemský statek povstal.

R. 1543 držel Chlum Přibík Chlumský, r. 1588 Jan Markvart z Hrádku, r. 1624 Václav Karel z Dobrovůdy, r. 1651 Jan Kryštof Chuchelský, r. 1690 Barbora Dohalská z Dohalic, r. 1724 Jan Antonín a Barbora Wiedersperkovi z Wiedersperku, r. 1768 Jan Václav Wiedersperk z Wiedersperku, r. 1806 Jos. Václav

a Marie Ottenfeldovi, téhož roku přešel Chlum na Jana Ferdinanda a Marii Annu z Steinsdorfu, r. 1817 dosáhli Chlumu Josef a Anna Spirkovi, kteří měli zároveň Chamutice, r. 1836 přešel Chlum na p. Víta Spirka a Marii manželku jeho. R. 1864 pak se ve veřejné dražbě prodal za 19 000 zl. na nynějšího držitele Václava Prokopa. *)

Chmelná, obec podlé nového polit. rozdělení se sídlem představeného, kamž i katastrální obec Malá Chmelná jest přidělena.

Chmelná malá, $^1/_2$ míle od Sušice, ves městu Sušici až do r. 1848 poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

93	jit.	610 □ s.	polí,
19	„	120 „	luk,
1	„	1010 „	zahrad,
21	„	1085 „	pastvišťat,
15	„	30 „	lesů,
5	„	260 „	půdy neplodné, mezi tím 1120 □ s. objem stavení.

Celkem 155 jit. 1515 □ s., výnosu 617 zl. 15 kr. Z toho patří 10 jit. 520 □ s. z většího dílu lesa městu Sušici a obci Malochmelenské 4 jit. 855 □ s., též větším dílem lesa.

Dobytka jest v obci: 59 kusů hovězího (23 kravy, 14 volů, 22 kusy jalového), 36 ovcí, 4 kozy a 12 kusů vepřového.

Stavení jest zde 12, a obyvatelů (českých) 75; farní osadou patří do Sušice a dle nového politického rozdělení obcí do Velké Chmelné. Malo-Chmelná byla jindy zemský statek a patřila r. 1691 Izabele Amalii Švihovské z Riesenberka, roz. říšské hraběnce ze Salmu a v Neuburce, pak Eleonoře Dlouhoveské z Dlouhé Vsi, od kteréž přešla koupí r. 1728 za 6820 zl. rýn. na městskou obec Sušickou.

V r. 1784 byla Malo-Chmelná rozdělena a emfiteuticky rozprodána.

Chmelná Velká, $^3/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 poddaná městu Sušici, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{250}{C.13}$, $\frac{252}{C.8}$, $\frac{141}{M.25}$, $\frac{150}{K.21}$, $\frac{270}{B.10}$, $\frac{498}{J.13.18}$, $\frac{484}{H.3}$, $\frac{896}{B.7}$, $\frac{882}{E.19}$, $\frac{1036}{C.12}$, $\frac{1218}{E.18}$.

298 jit. 995 □ s. polí,
75 „ 1140 „ luk,
1 „ 1165 „ zahrad,
100 „ 1470 „ pastvišťat,
165 „ 1530 „ lesů,
16 „ 935 „ půdy neplodné, mezi tím 2 jitra 1445 □ s. objem stavení.

Celkem 659 jit. 835 □ s., výnosu 2458 zl. 6 kr. stř. Z toho patří 7 jit. 1350 s. lesů městu Sušici.

Obci patří 45 jit. 1365 □ s. pastvišťat, 126 jit. 1595 □ s. lesů, 13 jit. 790 □ s. půdy neplodné, v celku 192 jit. 1060 □ s.

Dobytka jest zde: 22 koně, 116 kusů hovězího (58 krav, 8 volů, 50 kusů jalového), 26 ovec, 2 kozy, 64 kusy vepřového.

Stavení má 37 (zákupní dvůr a mlýn) a obyvatelů (českých) 180, farní osadou patří do Sušice, má filiální školu.

Ves tato patřila jindy k hradu Kašperku a přešla r. 1584 za panování císaře Rudolfa II. na kr. město Sušici. Viz Sušice.

Chotěšov, $2^1/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Vilharticům a dílem (2 stavení) Kunkovicům poddaná; jest samostatná *obec*, podlé nového *politického* rozdělení zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

297 jit. 230 □ s. polí,
76 „ 123 „ luk,
2 „ 370 „ zahrad,
78 „ 170 „ pastvišťat,
217 „ 1195 „ lesů,
20 „ 552 „ půdy neplod., mezi tím 2 j. 700 □ s. objem stavení.

Celkem 691 jit 1040 □ s., výnosu 1986 zl. 10 kr. stř. Z toho přináleží obci Chotěšovské 213 jit. 1077 □ s. (18 jit. 560 s. polí, 1 jit. 40 s. luk, 19 jit. 700 s. pastvišťat, 159 jit. 1085 s. lesů, 15 jit. 197 s. půdy neplodné. Dobytka chová se zde: 166 kusů hovězího (57 krav, 32 voli, 77 jalového), 84 ovce, 9 koz, 4 kusy vepřového.

Stavení jest 35, a obyvatelů českých 247. Farní osadou patří Chotěšov do Vilhartic.

Chvalšovice, $2^5/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 panství

Týneckému (v bývalém Klatovsku) poddaná, činí s Předvojovicemi dohromady obec katastrální, jež obsahuje:

302	jit.	880 □	s. polí,
126	„	1295 „	luk,
69	„	65 „	pastvišťat,
64	„	715 „	lesů,
17	„	1445 „	půdy nepl., mezi tím 2 jit. 310 □ s. objem stavení.

Celkem 580 jit. 1200 □ s., výnosu 1810 zl. Obci z toho patří 86 jit. 570 □ s. (12 jit. 825 s. polí, 29 jit. 675 s. luk, 17 jit. 1565 s. pastvišťat, 17 jit. 265 s. lesů, 9 jit. 480 s. půdy neplodné). Dobytka se nachází v obci: 11 koní, 144 kusy hovězího (48 krav, 22 voli, 74 jalového), 80 ovec, 8 koz a 6 kusů vepřového.

Stavení jest zde 20 a 134 českých obyvatelů, osadou patří Chvalšovice do Vilhartic, dle nového rozdělení obcí do Kunkovic.

Janovice, $^3/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Albrechtickému poddaná, zvláštní obec katastrální, která obnáší:

105	jit.	485 □	s. polí,
53	„	15 „	luk,
—	„	1485 „	zahrad,
54	„	1190 „	pastvišťat,
28	„	1250 „	lesů,
10	„	1535 „	půdy nepl. (mezi nimi 1 jit. 395 □ s. objemu stavení).

Celkem 253 jit. 1160 □ s., výnosu 703 zl. 33 kr. stř.

Obci Janovické z toho patří: 56 jiter 210 □ s. (4 jitra 1555 □ s. polí, 760 □ s. luk, 85 □ s. zahrad, 31 jit. 1055 □ s. pastvišťat, 9 jit. 625 □ s. lesů, 9 jit. 910 □ s. půdy neplodné.

Na ty pozemky se chová dobytka: 82 kusy hovězího (28 krav, 22 voli, 32 jalového), 49 ovec, 2 kozy a 6 kusů vepřového.

Stavení jest zde 16, a obyvatelů *německých* 112. *Faru* a školou patří podlé nového politického rozdělení Janovice jakož i obec k Dlouhé Vsi, odtud jsou $^1/_4$ hodiny vzdálené.

Jarkovice $2^1/_2$ míle od Sušice, ves, která až do r. 1848 patřila poddanstvím k panství Týneckému v Klatovsku, díl katastrální obce *Stojanovické*, obcí podlé nového politického

rozdělení do *Kunkovic*, farou do Vilhartic. Jsou zde dvě stavení a 13 obyvatelů *českých*.

Dobytka jest zde 13 kusů hovězího (3 krávy, 6 volů, 4 jalového), 120 ovec, 2 kozy, 3 kusy vepřového.

R. 1428 patřily Jarkovice k hradu Vilhartickému.

Větší díl pozemků v Jarkovicích patří k panství Týneckému v Klatovsku.

Zvláštní jmena pozemků. Na Hejlíku, na Kobilinách, na Březinách.

Javoří, také *Javoříčko*, ves, až do r. 1848 zemskému statku Hrádeckému poddaná, patří dle katastru a dle nového politického rozdělení též obcí do *Zamyšle*, má 6 stavení 56 *českých* obyvatelů a náleží farní osadou a školou do *Hlavňovic*.

Dobytka se zde chová: 1 kůň, 54 kusy hovězího (19 krav, 12 volů, 23 jalového), 28 ovec, 3 kozy, 2 kusy vepřového.

Javoří (něm. Gaberle), obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž jsou také přiděleny vesnice: Dolní Těšov, Mochov a Vlastějov.

Javoří (v prostomluvě německé Gaberle), 2 míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Dolo-Těšovu poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

106 jit.	535 □ s.		polí,
29 „	520 „		luk,
— „	550 „		zahrad,
15 „	435 „		pastvišťat,
261 „	990 „		lesů,
7 „	490 „		půdy neplodné, mezi tím 1293 □ s. objem stavení.

Celkem 420 jit. 330 □ s., výnosu 957 zl 45 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Dolotěšovskému 182 jit. 920 □ s., nejvíce lesů, obci Javorské pak 48 jit. 530 □ s. (1 jit. 120 s. luk, 20 s. zahrad, 340 s. pastvišťat, 42 jit. 105 s. lesů, 4 jit. 1420 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 7 a obyvatelů českých 66, farou a školou patří Javoří do Petrovic. Dobytka se chová na Javoří: 4 koně, 54 kusy hovězího (17 krav, 10 volů, 27 jalového), 47 ovec, 9 koz, 14 kusů vepřového.

Javorník (něm. Ahornberg), vrch 3435′ vysoký.

Jiřična (původně Jiřičné, něm. Köhlendorf), podlé nové rozdělení politická obec, ku které náleží ještě i Kojšice, Loučov Nová veska a Světlá. Sídlo představeného jest nyní v Loučov

Jiřična, $1^1/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Jiřičné poddaná, jest s Novou veskou zvláštní ob katastrální, jež obsahuje:

172	jit.	770	□ s.	polí,
59	„	430	„	luk,
1	„	1345	„	zahrad,
51	„	327	„	pastvišťat,
55	„	325	„	lesů,
11	„	203	„	půdy neplod., mezi tím obj. stav 2 jit. 10 sáhů.
Celkem 351	jit.	200	□ s.	*) výnosu 1178 zl. 31 kr. v stříbře

Jiřična, co zemský statek jest v deskách zemských v hlavní knize G. Tom. III. fol. 201 vložená, a obnáší podlé katastru:

88	jit.	1430	□ s.	polí,
25	„	1010	„	luk,
—	„	735	„	zahrad,
31	„	1152	„	pastvišťat,
55	„	20	„	lesů,
2	„	1210	„	půdy neplodné (z toho obnáší 3 jit. 695 □ s. objem stavení).
Celkem 204	jit.	757	□ s.	

Má zámeček s kaplí sv. Josefa a sv. Anny, panský dvůr s ovčínem a pivovár (na 4 sudy). Daní platí Jiřična gruntovného 170 zl. $48^1/_2$ kr., ze stavení 10 zl. 27 kr. bez přirážek. Kaple zdejší byla na základě papežské buly od 19. ledna 1719 (kterou *bratrstvo* pod titulem „N. N. jmena Ježíše Marie Josefa“ na novo bylo stvrzeno) od Jana Hynka Wiedersperka z Wiedersperku, pána na Jiřičné, Jeho M. cís. rady, soudce zemského a kr. Pražského hradu hejtmana a jeho manželky Maximiliany Veroniky Wiedersperkové rodem z Říčan znova upravena a dne 9. října 1722 vysvěcena. Kaple ta stojí vždy pod patronátem

*) *Zvláštní jmena pozemků:* Hory *Soumarské*, Luh, Hrnčíř, Trávník u Lípy, u Hůrky, Soumarská, Kejkařka, *Hony* u Stráně, palouk nad Soumarskou cestou, U Žblíku, Hory Kolipky, Kunčina, Zadivý v Dražských .

pána Jiřičenského, bratrstvo nadřečené ale z příčin nám nepovědomých zašlo.

Poddanstvím sem patřila mimo ves Jiřičnou také Nová víska. R. 1596 patřila Jiřímu Janu Lipovskému z Lipkovic a ještě r. 1687 nalézáme Jana Karla Lipovského co držitele Jiřičné.

R. 1698 byl Václav Vojtěch Fruwein z Podolí, kterému zároveň zemský statek Kojšice patřil pánem na Jiřičné. Podle odhadního protokolu měl toho času tento statek cenu 18.000 zl. též bylo toho času v Jiřičné *mýto*, které náleželo k vlastnímu užitku vrchnosti ročně v průměru 60 zl.

R. 1702 byl Karel Stařimský.

R. 1717 Jan Hynek, rytíř Wiedersperk (zakladatel kaple).

R. 1750 Jan Reiniš.

R. 1754 Anna Barbora z Khumersberku.

R. 1767 Jan Jiří, svobodný pán z Helversenů.

R. 1789 Františka Ludovika z Neukirchen, r. 1805 Frant. Böhm, r. 1807 Jan Haušvic, r. 1811 Anna svobodná paní z Fedrigoni, r. 1814 Josef Schreiner, r. 1851 paní Karolina Šebestová rozená Schreinerova, a od r. 1854 konečně František syn předešlé pánem na Jiřičné,*) od něhož r. 1858 na nynějšího držitele Christofa Abelle přešel.

Zde panuje *pověst*, že v půdě statku se nachází velký poklad, kterýž *prý* rok po roce o krok dále k Bavorům se blíží. Mnohokráte prý lidé poklad ten zdvihati chtěli, nikdy se to ale nepodařilo.

Držitel statku toho má skutečně klíč od toho pokladu, který se vždy při prodaji neb odevzdání novému pánu jakožto klíč *„Jiřičenského pokladu“* podává. Místo kde poklad ležeti má, udává pověst malý skalnatý vršek „Hrnčíř“ nazvaný. Viz Hrnčíř.

Kadešice, samostatná obec dle nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Kadešice, $1^1/_8$ míle od Sušice (původně *Kadčice*, nikoliv

*) Desky zemské Tom. 479 A.20, 405 N.24, 408 E.26, 493 N.29, 587 B.7, 590 K.26, 597 K.21, 684 E.20, 754 L.28, 874 D.7, 882 H.3, 952 K.22, 960 F.6, 919 L.5.

ale jak Sommer uvádí Karlšic), ves, která byla až do r. 1848 Sušici poddaná, (2 čísla patřila také k panství Žichovickému) zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

427 jit. 610 □ s. polí,
196 „ 990 „ luk,
6 „ 335 „ zahrad,
85 „ 285 „ pastvišťat,
281 „ 990 „ lesů,
23 „ 600 „ půdy neplod., mezi tím 4 jit. 730 □ s. objem stavení.

Celkem 1020 jit. 610 □ s., výnosu 3760 zl. 11 kr. Z toho náleží obci Kadešické 320 jit. 90 □ s. (7 jit. 985 s. polí, 6 jit. 210 s. luk, 34 jit. 1195 s. pastvišťat, 254 jit. 1330 s. lesů, 16 jit. 1085 □ s. půdy neplodné). Dobytka se zde chová: 28 koní, 282 kusy hovězího (117 krav, 30 volů, 135 jalového), 162 ovce, 10 koz, 100 kusů vepřového.

Stavení jest 39 obyvatelů *českých* 351; pak jsou zde: škola filiální, 2 hospody a něco podál místa, Hokův mlýn.

Farou patří Kadešice do *Albrechce*. Kadešice patřily jindy k hradu Kašperku a r. 1584 za panování císaře Rudolfa II. přešly koupí na město Sušici.

Kalov, dílem lesem porostlý vrch východně od Sušice 200 s. 5 stop vysoký.

Kašovice, též Kašejovice vesnice až do 1848 k panství Hrádeckému patřící jest díl katastrální obce Čermné, má 18 stavení, 138 českých obyvatelů, jest přifařena k Zbynicům a přiškolena k filiální škole v Hrádku. Zde jest poplužní dvůr panství Hrádeckého (viz Hrádek). Za panským dvorem as 200 kroků severně viděti jest zříceniny staré, posud jen málo známé tvrze, někdy Kašejovice i také Kašovice, nyní ale vůbec jen „hrad“ jmenované. Pozůstatky tvrze této upoutají dojista pozornost každého milovníka starožitností, neb tu nenajdeš žádných hradebních zdí, žádných příkopů, kterých tu také nikdy nebylo, a předce tu stála upevněná jednou tvrz.

Celá tvrz obsahovala čtverhrannou 37 stop širokou a $70^1/_2$ stopy dlouhou budovu. Hlavní zdi budovy té byly velmi silné. Budova měla dvě patra; při zemi a v prvním patře byly dvě příční zdi, které přízemí a první patro na tři díly rozdělo-

Tvrz Kašejovice.

valy, v druhém patru byla toliko jedna příční zeď a tam se nacházela veliká síň s vedlejším pokojem. Na straně severní jest hlavní zeď, pět stop široká a sedm sáhů vysoká a jest nejvíce zachovalá; k straně jižní takové zdi již nestává; od hlavních zdí k východu a k západu stojí jen poloviček na severu. Kdo budovu tu bedlivě prohlídne, musí tvrditi, že hlavní průčelí tohoto stavení hledělo k severu a že hlavní vchod tam vedl od strany polední. Prostory při zemi na straně východní neměly žádného okna, byly ale dveřmi spojeny. Nad těmi prostorami nacházející se komnaty patra prvního měly střelní škuliny a také okna z čehož se zdá souditi, že celá budova byla pevná a k obhájení velmi dobře zřízená tvrz. V druhém patru ve velké síni byla dvě čtverhranná, nestejná okna. V komnatě bývalé na straně západní viděti jest pozůstatky komínu a na větším okně ještě něco málo vkusně vykládané práce z kamenů tesaných. Sloh stavení toho ukazuje nám na velikou starobylost, ale dokazuje zároveň, že je tato tvrz již asi před třemi stoletími zbořena. Že tu pak později rovněž jako na sta jiných místech naší vlasti k další záhubě také pomáhal *vandalismus*, samo sebou se rozumí, neb u nás to bohužel již jinak nebylo! — Poněvadž zříceniny tvrze této jsou dílem křovinami dílem stromovím obrostlé, poskytují krajině jinak neveselé jakéhosi romantického pohledu. O tvrzi té se ovšem v ohledu dějepisném mnoho psáti nedá. Mezi lidem je posud pověst, že Kaše, dcera Krokova, Libušina sestra, prý založila tvrz *Kašovice*, což ovšem jen co pověst zase uvádíme.

R. 1234 nacházíme jakéhosi Zdeslava jakožto pána tvrze Kašovické.*)

Kdo po tomto Zdeslavu byl vlastně držitelem té tvrze, toť se již nedá udati. Na počátku patnáctého století patřila tvrz Kašovice Oldřichu z Rožemberka, který ji r. 1428 ještě s jinými místy prodal Menhardtovi z Hradce, tehdejšímu držiteli hradu Vilhartického a tím způsobem se Kašejovice k tomuto hradu přivtělily.**)

Jak dlouho tvrze tato zůstala při hradě Vilhartickém a

*) Erben Regesta I. str. 396.

**) Fr. Palackého Archiv Český III. str. 500.

jakým způsobem byla zbořena, nemůžeme uvésti, to jest ale jisté, že r. 1542 již dílem byla zbořena, že toho času byla přivtělena k zemskému statku Hrádku, a že patřila Janovi Rendlovi z Oušavy, který ji téhož roku prodal Václavovi Vintíři z Vlkonic a na Kolinci.*)

Od téhož přešly Kašovice r. 1565 na bratry Vojtěcha a Jana Račíny z Račína.**)

R. 1578 byl Jan Jindřich ze Seberka, r. 1587 Adam a Krištof Račínové z Račína, r. 1679 Arnošt Račín z Račína, r. 1686 Jan Heřman Černín, svobodný pán z Chudenic, r. 1693 Sigmund Maxmilian hrabě Hřan z Harrasova, r. 1703 Adam Humprecht Koc z Dobrše, r. 1707 Humprecht Sigmund hrabě Althan, r. 1721 Marie Julie hraběnka Truchsessová z Zeilu, r. 1731 Jan a r. 1759 Bedřich hrabě Desfours, r. 1825 Frant. hraběnka Desfoursová, držiteli tvrze Kašovické, a konečně od r. 1827 byl držitelem zemského statku Hrádeckého a zároveň té tvrze Karel Theodor svobodný pán Sturmfeld z Oppenweileru.***) R. 1867 přešel Hrádek na dítky barona Henneberga, vnuky to posledního držitele. Zajímavou pověst „O princezně se zlatou hvězdou“, kterou Heber ve svém spisu k pojednání o tvrzi Kašejovické přidal, neuvádíme zde z té příčiny, poněvadž ji i slovutná *Božena Němcová* ve svých národních báchorkách a pověstech ovšem s jinými jmeny a do jiné krajiny přeloženou též zajímavě vypravuje.

Kiesleiten, vrch jiho-východně od Dobré Vody 3435 stop vysoký, východní stráň toho vrchu jmenuje se Červený Mech.

Kněžice, $1^1/_8$ míle od Sušice, zámek a zemský statek několik kroků severně od Petrovic, s nimi stromořadím spojený, jest v deskách zemských v hlavní knize K. Tom. VII. fol. 1.

---

*) Desky zemské: od r. 1564—1566. Tom XV. K. 5.

**) Též Tom. XV. K. 5.

***) Desky zemské: Tom. 20. G. 8. — Tom. 24. H. 10. Tom. 174. H. 7. Tom. 398. P. 1. a 2. Tom 467. O. 1. Tom. 409. A. 29. Tom. 490. H. 28. Tom. 357. G. 27. Tom. 503. B. 13. Tom. 126. J. 13. Tom. 1703. Č. 4. 11. 23. K. 25.

vložený, patří katastrem, farou, školou a obcí podlé nového politického rozdělení k Petrovicům a má následující pozemky:

201	jit. 1200	□ s.	polí,
61	„ 900	„	luk,
4	„ 835	„	zahrad,
49	„ 1265	„	pastvišťat,
463	„ 250	„	lesů,
36	„ 737	„	půdy neplodné.
Celkem 807	jit. 397	□ s.	

Dále má 3 poplužní dvory (v Kněžicích, Vojticích a na Braslavi), pivovár (na 6 sudů), 2 pily, cihelnu a lom. Daní se platí: gruntovních 543 zl. 71 kr., a ze stavení 49 zl. 45½ kr. bez přirážek. Kněžice byly sídlo pravomocnosti až do r. 1850 a poddanstvím sem patřily vesnice: Petrovice, Vojtice (Vojetice), Pařezí (Theresiendorf), částky vsí Vlastějov a Kochanov.

Kněžice byly původně sídlem *kněžským*, což již pojmenování dokazuje, byl-li tu ale klášter aneb jen jako na Albrechci farní administrace, vykonávaná klášterem Winberkem, to se nedá ovšem jistotně říci; poslední však jest pravdě nejpodobnější. Kněžice souvisely s hradem Vilhartickým, v r. 1589 se bratří Zebergové o zboží Vilhartické rozdělili, Jan Jindřich obdržel Kněžice, a nemaje žádného sídla dal se na faru Kněžickou v Petrovicích, kněze Ondřeje faráře svého dal na chalupu koželuha, sám pak všecky dědiny, louky a lesy farní sobě přivlastnil, z čehož pak povstal nynější statek Kněžice. Na Kněžicích byli podlé desk zemských následující pánové: Až do r. 1572 Albrecht Kapoun ze Svojkova, do r. 1637 Jan Václav rytíř Vrabský, do r. 1645 Adam Jaroslav Šoffman rytíř z Hamerlesu, do r. 1652 Maxmilian, Valentin hrabě Martinic, do r. 1655 Silvia Kateřina hraběnka Černínová, do r. 1679 Petr Říčanský z Říčan, který Kněžice téhož roku ještě prodal Janu Rudolfovi z Rennu. R. 1695 byl držitelem František Albrecht Fruwein z Podolí, do r. 1698 Jan František z Malovců, do r. 1702 Adolf Leopold hrabě Trautmansdorf, r. 1706 Václav Leopold Hora z Ocelovic, od r. 1768 Jan Hora z Ocelovic, od r. 1787 Antonín Hubacius rytíř z Kotnova, od r. 1834 pan Lambert Hubacius

rytíř z Kotnova*) a od r. 1867 jeho syn pan Bohuslav Hubacius rytíř z Kotnova.

Kochanov (něm. Kochet), bývalá rychta v okresu Hvozdě *svobodníků královských* činí i nyní obec podlé nového politického rozdělení a jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

1809	jit.	1570	□ s.	polí,
362	„	315	„	luk,
1	„	590	„	zahrad,
109	„	1265	„	pastvišťat,
772	„	1368	„	lesů,
30	„	897	„	půdy neplod., mezi tím 6 j. 235 □ s. objem stavení.

Celkem 3086 jit. 1205 □ s., výnosu 6158 zl. 32 kr. stř. Z toho patří obci toliko 14 jit. 1275 □ s. a to ještě půdy neplodné.

Dobytka se v celé obci Kochanovské chová: 17 koní, 654 kusy hovězího (213 krav, 117 volů, 324 kusy jalového), 124 ovce, 52 kozy, 41 kusů vepřového.

Čísel sepsání jest 77, z osamělých dvorů a vedlejších stavení záležejících, obyvatelů naskrze *německých* jest 689.

Dvory Kochanovské patří farou dílem k Dobré Vodě, k Hartmanicům, Petrovicům dílem zase k Seeviesen a Zhuří.

Z těch dvorů patří farou:

a) K Dobré Vodě: *Pšeidlův dvůr* (Pscheidlhof), se 4 vedlejšími staveními ¼ hodiny západně pod Dobrou Vodou.

b) k Hartmanicům;

1. *Blazilov* (Blaswies), ¼ hodiny severně od předešlého na potoce Olšovce.

2. *Šeprův dvůr* (Schöpferhof), se 4 staveními na přívrší nedaleko od předešlého.

3. *Žežulka*, dvůr s 5 staveními na přívrší podál předešlého.

4. *Kubicka*, dvůr a 4 domy, pak mlýn několik minut od předešlého.

---

*) Desky zemské Tom. 25 C.24, 300 N.15, 305 D.20, 308 N.5, 312 D.10, 395 A.G.14, 403 C.12, 406 B.21, 496 F.2, 506 F.8, 323 K.3, 606 J.16, 1212 F.23.

c) K Seeviesnu:

Zadní chalupy (Hinterhäuser), $^1/_2$ hodiny od Keplu, $^3/_4$ hod. od fary.

d) K Petrovicům:

1. *Mokřany* (Moos), 8 rozptýlených domů, $1^3/_4$ hodiny od Petrovic.

2. *Dolejší Kochanov*, 4 domy, mlýn $^1/_4$ hodiny jižně od předešlého,

e) K Zhůří:

1. *Busil* (Kriegseisenhof), $1^1/_4$ hodiny od Zhůří má 8 rozptýlených stavení, pak mlýn a pilu na potoce Volšovce.

2. *Statek starohutský* (něm. Althüttengut), $^1/_2$ hodiny od Zhůří 4 domy na přívrší.

3. *Radkov* (něm. Rathgebern), 1 hodinu severo-východně od fary, 6 stavení.

4. *Kochanov horní* (něm. Ober-Kochet), $1^1/_2$ hodiny od fary, na cestě ze Sušice do Eisensteinu.

5. *Sova* (Eulhütte), 4 domy, $^3/_4$ hodiny od fary, zde byla jednou skelní huť.

6. *Köpply* (něm. Köppeln), 6 domů, $^3/_4$ hodiny severovýchodně od fary.

7. *Spáleniště* (Brandstadt), $1^1/_4$ hodiny severovýchodně, 7 domů na výšině.

Kochanov (něm. Kochet), ves až do r. 1848 statku Kněžickému poddaná, $1^1/_4$ hodiny od Petrovic, zvláštní katastrální obec, jež obsahuje:

56	jit. 955	□ s.	polí,
35	„ 1105	„	luk,
32	„ 1470	„	pastvišťat,
79	„ 1465	„	lesů,
4	„ 1100	„	půdy neplodné, mezi tím 840 □ s. objem stavení.

Celkem 209 jit. 1295 □ s., výnosu 502 zl. 21 kr. Z toho patří obci Kochanovské 1 jit. 570 □ s. (785 s. polí, 55 s. luk, 8 jit. 1490 s. pastvišťat, 2 jit. 130 s. lesů, 3 jit. 1265 s. půdy neplodné.

Jest zde 5 stavení a 50 obyvatelů *německých*, farou patří Kochanov jakož i obcí podlé nového politického rozdělení do

Petrovic. V 14. století patřila ta ves Křižovníkům Zdarazským v Praze (viz Bezděkov).

Kočanda, samota v katastrální obci Kojšické, 10 minut severovýchodně od Loučové. Usedlost tu dostal v předešlém století jakýsi starý *kočí* od hraběte Dohalského a z toho povstalo to pojmenování.

Kojšice, 1¼ míle od Sušice, ves statku téhož jmena až do r. 1848 poddaná, až do r. 1850 k pravomocnosti v *Žikovech* příslušná, jest zvláštní katastrální obec, jež obsahuje:

112	jit.	1095 □	s. polí,
44	„	630	„ luk,
1	„	345	„ zahrad,
40	„	763	„ pastvišťat,
44	„	453	„ lesů,
6	„	779	„ půdy neplodné, mezi tím 1168 s. objem stavení.

Celkem 249 jit. 865 □ s., výnosu 790 zl. 9 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Kojšickému 152 jit. 662 s. a obci 4 jit. 1254 s.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 78 kusů hovězího (1 býk, 33 krav, 16 volů, 28 kusů jalového), 36 ovec, 6 koz a 3 kusy vepřového.

Stavení jest zde (i se zámkem) 8, obyvatelů českých 111. Farou, školou patří Kojšice k Petrovicům, obcí dle nového rozdělení k Jiřičné.

Východně od Kojšic jsou samoty: Mastylka, Prašilka a Kočanda.

Kojšice, zemský statek jsou v deskách zemských v hlavní knize K. Tom. VIII. fol. 125 vložené a obsahují podlé nového katastru:

64	jit.	1430 □	s. polí,
20	„	1035	„ luk,
—	„	190	„ zahrad,
30	„	565	„ pastvišťat,
35	„	713	„ lesů,
—	„	1530	„ půdy neplodné.

Celkem 152 jit. 663 □ s. Daní platí tento statek: gruntovních 108 zl. 58½ kr., ze stavení 16 zl. 80 kr.

Jest zde panský dvůr s vkusným malým zámkem.

R. 1622 byl Bedřich Hynek Jiří Častolar Dlouhoveský z Dlouhé Vsi pánem na Kojšicích, po něm následoval r. 1641 Jan Felix Častolar Dlouhoveský.

Roku 1676 patřily Kojšice Barboře Heleně Hozlaurové z Hozlova, roku 1680 Janu Bedřichu Hozlaurovi z Hozlova, r. 1686 byl v držení Bedřich Chrištof Častolar Dlouhoveský, r. 1688 Jan Karel Lipovský z Lipovic, r. 1698 Václav Vojtěch Fruvain z Podolí, za jeho držení byl tento statek odhádán na 10.000 zl.

R. 1702 měl je Kajetán Karel Albrecht Stařimský z Libsteinu, r. 1704 Ferdinand Antonín z Kadova, r. 1749 koupil je Kajetán Jan Christian hrabě Dohalský, a tu byly Kojšice od té doby spojené se statkem Žikovským, po smrti šlechetného lidumila Václava Veitha († 1849) přešly Kojšice na pana Ferdinanda Abeleho a jeho paní choti Růženu rodem Veithovu, v ceně 10.000 zl. stř.*)

Poslední tito držitelé založili pod lesem na samotě *Prášilce* hospodářské oddělení pro jalový dobytek.

Kovárna, samota, skoro 600 kroků severo-západně od Volšov na silnici ze Sušice do Petrovic vedoucí.

Kravolusice byla v 11. století ves nedaleko Sušice, jejížto někdejší polohu uvésti nelze.

Křiženec (Kříženice něm. z českého utvořená Krisenitz), ves malá nedaleko Kundratic, kamž i v katastru přináleží, má 5 stavení a 36 *německých* obyvatelů, patří farou do Mouřence a obcí dle nového rozdělení ke Kundraticům, kamž i až do r. 1848 poddanstvím patřila. Dobytka se zde chová: 24 kusů hovězího (7 krav, 6 volů, 11 kusů jalového), 4 ovce, 1 koza, 3 kusy vepřového.

Krušec dolní, obec podlé nového politického rozdělení, kamž jsou přiděleny vesnice: Střední Krušec, Rapatice, Trpěšice, Nuzerov a dvůr Páteček.

---

*) Desky zemské Tom. 302 H.26, 393 E.21, 395 H.27, 398 O. 2, 400 B. 5, 408 E.26, 410 B.13, 204 A.4, 324 D.8, 455 K.19, 418 B.8, 592 F.7, 875 H.11, 1173 H.18,

Krušec dolní (Unter-Kernsalz), 1¼ míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku téhož jmena poddaná, obec katastrální (ku které jsou přidány: Krušec střední, Rapatice a Trpěšice), jež obsahuje:

286	jit.	570 □ s.	polí,
153	„	1260 „	luk,
7	„	825 „	zahrad,
58	„	300 „	pastvišťat
204	„	1185 „	lesů
16	„	405 „	půdy neplod., mezi tím 3 j. 285 □ s. objem stavení.

Celkem 726 jit. 1345 □ s., výnosu 2604 zl. 29 kr. stř. Z toho patří k statku Dolokrušeckému 363 jit. 484 □ s. a obcím 37 jit. 620 □ s. Dobytka se chová: 4 koně, 55 k. hovězího, 32 krav, 10 volů, 13 k. jalového), 234 ovce, 6 koz.

Stavení jest v Dolním Krušci 16, obyvatelů německých 129.

Osadou farní patří Dolní Krušec do Mouřence, školou do Hartmanic.

V 14. století patřil Krušec Vilému z Boru, pak synům Oldřichovi a Vilémovi, kteří ho darovali Křižovníkům Zdarazským v Praze (viz Bezděkov).

R. 1559 patřil Dolní Krušec k hradu Vilhartickému.

Krušec dolní, co zemský statek jest v deskách zemských v hlavní knize K. Tom. fol. 69 vtělený a obnáší podlé katastru:

127	jit.	650 □ s.	polí,
46	„	1475 „	luk,
4	„	169 „	zahrad,
25	„	295 „	pastvišťat,
149	„	965 „	lesů,
10	„	130 „	půdy neplodné.

Celkem 363 jit. 484 □ sáhů.

Má zámek s veřejnou kaplí sv. Jana Nepomuckého nově od posledního statkáře † pana Hynka Šreinera založenou, panský dvůr s ovčínem, myslivnou, pivovár (na 4 sudy) a cihelnu. Daní platí tento statek: gruntovného 275 zl. 56½ kr., ze stavení 18 zl. 89 kr.

Krušec dolní, patřil v 16. století k hradu Vilhartickému,

v 17. století Heřmanu Cihlovi z Vopšic, jemuž po bitvě bělohorské odňat a Johanně Malovcové za 5757 kop prodán.

R. 1646 byl pánem Jiří Vilém Eichhorn, r. 1679 Alex Mikuláš Šaffmann, r. 1682 Jan Christ. Koc z Dobrše, r. 1683 Vilém Alex. Běšín z Běšína, r. 1708 Jiří svobodný pán ze Šumanů, r. 1709 známý genealog Bohumír Daniel svobodný pán z Vunšvic (od kterého v misálu kaple Dolnokrušecké je vlastnoručně vepsaných mnoho genealogických dat). Viz Lumír 1856, str. 929.*)

R. 1748 přešel Dolní Krušec na Marii Rozinu Herbertovu, rodem hraběnku Herbersteinovou, r. 1762 na Jana Chrištofa svobodného pána Villaniho, r. 1800 na Jana Medlingra a jeho manželku Barboru, která se stala r. 1810 samostatnou držitelkyní, r. 1817 na Matiáše Kremsra, r. 1827 na pana Hynka Schreinera, který zemřel 20. dubna 1860, po němž Dolní Krušec zdědil nynější držitel pan Frt. Schreiner.**) Poddanstvím patřily až do r. 1848 k statku dolního Krušce vesnice: Krušec dolní, Krušec prostřední, Rapotice, a 1 chalupník na Stráži.

Až do r. 1707 patřila sem také Nová Víska (u Jiřičné), Nuzerov též patřil jednou ku Krušci, byl ale za Rapotice vyměněn.

Na půdě Dolo-Krušecké byly před 50 lety vykopány popelnice a v zámeckém sklepu byla nalezena mramorová deska s řeckým, pohanským hrobním nápisem, která se nachází nyní v Českém museu, o kterém jsme již na jiném místě promluvili.

Krušec horní, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves statku zemskému téhož jmena až do r. 1848 poddaná, jest zvláštní obec katastrální (ku které jest přiměřen Německý a Pekelský mlýn), jež obnáší:

---

*) Na zámku Dolního Krušce spatřuje se co památka rodu Vunšvického německý nápis.

**) Desky zemské Tom. 292/A.3, 305/O.6, 317/C.6, 396/H.15,21N.11, 412/K.10, 490/E.19, 497/D.19, 241/F.29, 595/B.26, 773/M.16, 873/M 20, 1024/F.12, 1440/D.16.

109	jit.	—	□ s.	polí,
35	„	315	„	luk,
—	„	1465	„	zahrad,
21	„	1485	„	pastvišťat,
48	„	820	„	lesů,
11	„	1240	„	půdy neplod. (mezi tím 1 j. 395 □ s. objem stavení).

Celkem 227 jit. 525 □ s., výnosu 830 zl. 11 kr. stř. Z toho patří zemskému statku 146 jit. 435 □ sáhů a obci 7 jit. 530 □ s.

Dobytka se chová: 2 koně, 64 kusů hovězího, (27 krav, 16 volů, 21 kus jalového), 65 ovec, 7 koz, 7 kusů vepřového.

Stavení jest zde 6 (zámek a hospoda), a obyvatelů německých 61. Farou, školou jakož i obcí podlé nového politického rozdělení patří Horní Krušec k Hartmanicům.

V r. 1559 patřil horní Krušec k hradu Vilhartickému.

Krušec horní, co zemský statek jest v deskách zemských v hlavní knize K. Tom. XIII. fol. 89. vložený a obnáší podlé katastru:

79	jit.	805	□ s.	polí,
21	„	565	„	luk,
—	„	880	„	zahrad,
20	„	1335	„	pastvišťat,
31	„	1240	„	lesů,
4	„	535	„	půdy neplodné.

Celkem 158 jit. 560 □ sáhů.

V obci katastrální Hornokrušecké 146 jit. 435 □ s., v obci Bezděkovské 4 jit. 675 □ s. luk a 4 jit. 505 □ s. lesů. Daní platí tento statek: gruntovného 128 zl. 14½ kr., ze stavení 13 zl. 99½ kr. Jest zde zámeček, pivovár (na 3 sudy) a panský dvůr.

Poddanstvím sem patřily vesnice: Horní Krušec, Bezděkov a ½ hodiny vzdálený mlýn „Peklo“ zvaný.

Statek tento byl z počátku s Dolo-Kruščem jedno tělo a patřil na počátku 16. století k hradu Vilhartickému, r. 1555 Janu Benešovi a Václavu Cílovi z Vopšic. R. 1593 patřil Albrechtovi Planskému. R. 1641 Janu Felixovi Častolaru a r. 1680 Bedřichovi Christ. Častolaru Dlouhoveskému z Dlouhé Vsi, r. 1684

Alex. Mikulásovi Schoffmannovi z Hamerlesu, r. 1688 Marketě Kateřině Lipovské z Lipovic, r. 1706 Maxm. Norb. Krakovskému hraběti Kolovratovi, r. 1718 Adamu a Maximilianu Lipovským z Lipovic, r. 1721 Jiřímu Rozhovskému z Krucenburku, r. 1727 Rudolfovi Antonínovi Rhenovi, r. 1732 Eleonoře kněžně Mansfeldové, r. 1750 Anně Josefě Dlouhoveské z Dlouhé Vsi, r. 1784 Ferdinandovi Dlouhoveskémn z Dlouhé Vsi, r. 1808 Hynkovi Adlerovi, od r. 1843 konečně nynějšímu držiteli panu Františku Kordíkovi měšťanu pražskému, který jmenovaného roku Horní Krušec koupil za 20,600 zl. stř.*)

Krušec prostřední, $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Dolo-Krušeckému poddaná, díl katastrální obce dolního Krušce patří farou do Mouřence a dle nového politického rozdělení k obci Dolo-Krušecké; má 26 stavení a 125 německých obyvatelů, mezi nimi několik rodin židovských. Dobytka jest zde: 51 kus hovězího (25 krav, 8 volů, 18 jalového), 3 ovce, 2 kozy, 2 kusy vepřového.

Krušec prostřední patřil až do r. 1710 k zemskému statku Loučové, toho roku ale Frant. Mikuláš Rožnovský z Krucenburka ho prodal Jiřímu svobodnému pánu na statku Dlouhé Vsi a dolním Krušci, který ho k posledně jmenovanému statku přivtělil. V prostředním Krušci na místě, kde nyní stojí hospoda, stál v 16. století zámek.

Kundratice, obec podlé nového politického rozdělení, kamž jest také přivtělena vesnice *Kříženice*. Sídlo představeného jest v Kundraticích.

Kundratice, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves zemskému statku téhož jmena až do r. 1848 poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obsahuje i s vesnicí Křížencem:

---

*) Desky zemské Tom. 55 Q.2 a 5', 302 H.26', 395 J.24', 398 O.5', 400 A.11', 411 H.27', 495 H.26', 496 F.9', 500 E.6', 503 D.16', 588 H.1', 515 B.29', 882 M.25', 1275 M.27.

230	jit.	53	□ s.	polí,
86	„	537	„	luk,
4	„	60	„	zahrad,
56	„	1500	„	pastvišťat,
385	„	710	„	lesů,
19	„	650	„	půdy neplod., mezi tím 3 j. 230 □ s. objem stavení.

Celkem 782 jit. 310 □ s., výnosu 2026 zl. 53 kr. Z toho patří k zemskému statku Kundratickému 371 jit. 225 □ sáhů.

Dobytka se chová: 9 koní, 104 kusy hovězího (55 krav, 18 volů, 31 jalového), 27 ovec, 15 koz, 15 kusů vepřového.

Stavení jest 54 (zámek s kaplí, poplužní dvůr, mlýn a malá papírna, obyvatelů německých 247, mezi nimi mnoho israelitů.

Kundratice patřily v 17. století k faře Vilhartické nyní však k Mouřenecké. Zdejší hospoda byla jednou poddaná do Dlouhé Vsi.

Kundratice, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize Tom. XVIII. fol. 1. vložený a obnáší dle katastru:

96	jit.	1010	□ s.	polí,
28	„	1372	„	luk,
2	„	330	„	zahrad,
14	„	1161	„	pastvišťat,
225	„	268	„	lesů,
6	„	475	„	půdy neplodné.

Celkem 373 jit. 1416 □ sáhů. Daní se platí: gruntovného 225 zl. $26^1/_2$ kr., ze stavení 27 zl. $6^1/_2$ kr.

Zde jest pěkný zámek s kaplí sv. Antonína od zemřelého Karla svobodného pána Villaniho as před 40 lety vystavený, pivovár (na 4 sudy), dvůr poplužní, myslivna a pila.

U zámku jest pěkná zahrada se skleníkem.

Kundratice byly se statkem Dlouhou Vsí spojeny a patřily r. 1672 Anně Marii z Říčan rodem Kalchreiterové a r. 1679 Václavu Kurašovi z Machovic, r. 1702 Marii Františce hraběnce Kolovratové. Pod ní se přikoupila hospoda od Dobré Vody.

R. 1709 přešly Kundratice v držení Frt. Karla svobodného pána z Villani, r. 1772 na Jana Nep., od r. 1790 byl držitelem Karel, r. 1843 Hynek a od r. 1855 Karel svobodný pán z Vil-

lani.*) Od r. 1861 byl Willibald Huttary majitelem toho statku. Nyní drží jej od r. 1866 pan Karel rytíř Steffek. Též byli rytíři Kocové v naturálním držení statku Kundratic. K statku tomu patřila poddanstvím mimo Kundratice také ještě malá ves Křížence.

Kunkovice (někdy také *Konkovice*), jest obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž ještě jsou přivtěleny vesnice: Chvalšovice, Dobřemělice, Jarkovice, Předvojovice, Radvanice a v novějším čase Svinná.

Kunkovice, $2^7/_8$ míle od Sušice, ves zemskému statku téhož jmena až do r. 1848 poddaná, zvláštní obec katastrální, která obnáší:

150	jit.	1000 □ s.	polí,
83	„	175 „	luk,
2	„	455 „	zahrad,
66	„	1270 „	pastvišťat,
50	„	775 „	lesů,
9	„	870 „	půdy neplodné mezi tím 1 jitro 530 □ s. objem stavení.

Celkem 362 jit. 1345 □ s. výnosu 1233 zl. 10 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Kunkovicům 169 jit. 1360 s. a obci Kunkovicům 71 jit. 1115 s. (1 jit. 655 s. polí, 945 sáhů luk, 57 jit. 265 pastvišťat, 6 jit. lesů, 6 jit. 825 s. půdy neplodné.

Dobytka se chová: 5 koní, 108 kusů hovězího (2 býky, 46 krav, 12 volů, 48 jalového), 20 ovec, 3 kozy, 18 kusů vepřového.

Stavení jest zde 18, obyvatelů nejvíce *českých* 148, farou patří nyní k Vilharticům, školou k Čachrovu (okr. Klatovský).

Kunkovice patřily r. 1428 k hradu Vilhartickému.

Kunkovice, od Němcův *Bergfried* zvaný, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize K. XVIII. fol. 81. vložen a obnáší podlé katastru:

*) Desky zemské Tom. $\frac{397}{D.7}$, $\frac{398}{A.24}$, $\frac{408}{S.28}$, $\frac{410}{N.1}$, $\frac{413}{A.24}$, $\frac{685}{F.8}$, $\frac{1399}{A.28}$.

91	jit.	765 □	s. polí,
52	„	505	„ luk,
1	„	1245	„ zahrad,
1	„	1000	„ pastvišťat,
27	„	1430	„ lesů,
1	„	350	„ půdy neplodné.
Celkem 176	jit.	525 □	sáhů.*)

Je zde zámeček, poplužní dvůr, pivovár (na 3 sudy). D platí tento statek: gruntovní 155 zl. 42½ kr., ze stavení 15 86 kr. bez přirážek.

R. 1428 náležel tento statek k hradu Vilhartickému.

R. 1664 patřil Janu Vilémovi a r. 1665 Janu Bedřich Schoffmannu z Hamerlesu, r. 1672 Ferdinandu Borinimu ze Lh r. 1680 Anně Terezii Borinové ze Lhoty, 1690 Žofii Ter z Říčan, pak Vilému svobodnému pánu Malovcovi, r. 1' sestrám Josefě a Růženě Malovcovým, a r. 1780 Václavu sv pánu Malovci. R. 1803 se stal držitelem Josef Špirk a j manželka Anna, r. 1804 Martin Polland a jeho manželka An r. 1819 Martin, r. 1832 Michael, a r. 1854 konečně pan Ji Polland, pod nímž byl tento statek na 52.000 zl. r. č. odhadnut.

K statku tomu patřily poddanstvím mimo ves Kunkov také vesnice Dobřemělice, Častonice, Čeletice, pak částky Radvanice a Chotěšov.

Laka, vrch 4127′ vysoký za Českou Hutí, severozápa od vrchu Steindl na pomezí Bavorském. Mezi vrchem Lakou Steindlem jest malé jezero Laka (2370′).

Lamberk, lesem nedávno ještě porostlá stráň u Pavi k statku Kundratickému patřící.

Lešišov, 1⅜ míle od Sušice, ves jindy zemskému sta Hrádeckému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

---

*) Podle spisu: Der land- und lehentäfliche Grundbesitz im K. Böhn od prof. Dr. Jonáka z. 1865 obnášejí pozemky statku toho 193 769 □ sáhů.

**) Desky zemské Tom. 77 B.8, 262 R.8, 392 A.8, 395 H.29, 402 G.4, 78 L.9, 371 H.26, 600 A.1, 603 L.26, 773 P.24, 874 B.7, 1064 A.23, 1171 K.20.

171	jit.	825	□ s.	polí,
64	„	1030	„	luk,
2	„	585	„	zahrad,
48	„	295	„	pastvišťat,
102	„	20	„	lesů,
14	„	595	„	půdy neplod., mezi tím 2 j. 140 □ s. objem stavení.

Celkem 403 jit. 150 □ s., výnosu 1284 zl. 42 kr. Z toho patří k poplužnímu dvoru zdejšímu (*Sedlice* zvaný), 157 jiter 1305 s. (viz Hrádek) a obci 33 jit. 1095 s. (1 jit. 410 s. polí, 1295 □ s. luk, 2 jit. 310 s. pastvišťat, 23 jit. 985 s. lesů, 5 jit. 1265 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 14 a obyvatelů českých 123; farní osadou a školou patří Lešišov k *Horám matky boží* a obcí dle nového politického rozdělení do Mokrosuk.

Dobytka se zde chová: 7 koní, 88 kusů hovězího (2 býky, 31 krav, 18 volů, 37 jalového), 100 ovec, 7 koz, 30 kusů vepřového.

Lhota, ves $1^3/_8$ míle severně od Sušice, zemskému statku téhož jmena až do r. 1848 poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

176	jit.	256	□ s.	polí,
20	„	972	„	luk,
1	„	676	„	zahrad,
31	„	516	„	pastvišťat,
44	„	1001	„	lesů,
6	„	1467	„	půdy neplod., mezi tím 1 j. 1032 □ s. objem stavení.

Celkem 281 jit. 88 □ s. výnosu 1019 zl. 22 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Lhotě 111 jit. 1531 □ s., obci Lhotecké 37 jit. 1328 □ s., (1 jit. 45 □ s. polí, 1203 □ sáhů luk, 24 □ s. zahrad, 24 jit. 497 □ s. pastvišťat, 7 jit. 127 □ s. lesů, 4 jit. 1007 □ s. půdy neplodné).

Stavení je zde 16, obyvatelů českých 114, farou, školou a obcí patří Lhota do Budětic.

Dobytka se zde chová: 17 koní, 68 kusů hovězího (37 krav, 4 voli, 27 jalového), 1 ovce, 47 kusů vepřového.

Lhota patřila v 15. století k hradu *Rábskému*.

Lhota, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize L. Tom. IV. fol. 185. vložený a obnáší podlé katastru:

76	jit. 1424	□ s.	polí,
8	„ 699	„	luk,
—	„ 285	„	zahrad,
3	„ 635	„	pastvišťat,
22	„ 370	„	lesů,
—	„ 1345	„	půdy neplodné.

Celkem 111 jit. 1531 □ sáhů. Daní se z toho statku platí: gruntovního 96 zl. 12 kr., ze stavení 5 zl. 60 kr.

Je zde zámeček, pivovár (na 4 sudy), a vinopalna, poplužní dvůr jest nyní v nájmu. Lhota patřila původně k hradu Rábí.

V r. 1560 patřila Lhota rodině Kousků ze Sobětic. Po bělohorské bitvě (r. 1620) byla Lhota v léno proměněna a patřila ponejprv Vilémovi Kouskovi ze Sobětiček. Po jeho úmrtí jeho synové a sice Jan Adam Kousek ze Sobětiček a v jmenu nezletilých bratří Viléma, Daniele Albrechta Josefa a Jindřicha Jaroslava o statek ten se ucházeli a po složení přísahy nápravní jeho nabyli.

Později ale náprava tato k žádosti zmíněného Jana Adama Kouska ze Sobětiček na hlavní rozhodnutí císaře Ferdinanda III. od 13. února 1649 po zaplacení lenní vindry za svobodný propuštěn.

R. 1690 byl Jan Krištof Koc z Dobrše držitelem, r. 1691 Marketa Nejedlá, r. 1697 Jakub rytíř z Lemayru a choti jeho Anna, r. 1722 Antonie Lidmila Manerbio, r. 1743 Antonie Františka Borinová z Lhoty, r. 1768 byla v naturálním toliko držení Anna Františka ovdovělá hraběnka Desfoursová rozená hraběnka Stubíkova z Königsteinu, od r. 1789 náležel statek hraběti Frant. Václavovi ze Stubiku, který ale též do desek nebyl co držitel vepsán. R. 1802 koupil Vavřinec Christian Lhotu a postoupil ji r. 1819 synovi Václavu a po něm ji zdědila jeho dcera paní Marie Christianová.

Zápisem od 12. dubna 1852 patří Lhota panu Václavu Christianovi, a jeho poslední odhadní cena obnáší 34.096 zl.*)

Libětice, $1^5/_8$ míle od Sušice, ves zemskému statku téhož jmena až do r. 1848 poddaná, patří ku katastrální obci *Píchu*, kamž i podlé nového politického rozdělení patří.

Jest zde 13 stavení, 93 českých obyvatelů, patří farou a školou do Petrovic. V 14. století patřily Libětice křižovníkům Zderazským v Praze. (Viz Bezděkov.) R. 1543 patřila ta ves městu Sušici.

Dobytka se chová: 44 kusy hovězího (1 býk, 32 krávy, 4 voli, 7 kusů jalového), 3 ovce, 3 kusy vepřového.

Libětice, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize L. Tom. VIII. fol. 1. vložený, a obnáší podlé katastru:

52	jit.	475 □ s.	polí,
24	„	1015 „	luk,
—	„	75 „	zahrad,
18	„	820 „	pastvišťat,
88	„	980 „	lesů,
3	„	860 „	půdy neplodné.
Celkem 187	jit.	1515 □	sáhů.

Jest zde poplužní dvůr, který nyní jest pod dohlídkou hospodářského ředitele v Hlavňovicích.

Libětice patřily před časy k hradu Vilhartickému, přešly pak na Břetislava Svichovského z Riesenberka, od kterého je r. 1543 koupilo město Sušice a mezi jinými králi Ferdinandovi I. r. 1547 postoupilo, přišly pak k Žíkovu a patřily r. 1715 Janu Karlu Mařenu Bohdaneckému, r. 1729 Janu Jiřímu svobodnému pánu ze Šumanů, r. 1736 Vác. Hynkovi hraběti Deymovi, r. 1759 Marii Anně svobodné paní Dohalské, r. 1795 Marii, Václavu hraběti Dohalskému, na to byli držitelé zase jako u Žíkov až do r. 1833 v kterémžto roku Libětice Inocenc Koc rytíř z Dobrše od Václava Veitha koupil, a tak jako u Hlavňovic jsme udali odkázal, s tím toliko rozdílem, že tento statek převzal pan

*) Desky zemské Tom. $\frac{401}{C.1D.20}$, $\frac{404}{O.7}$, $\frac{497}{D.10}$, $\frac{124}{E.5}$, $\frac{882}{C.22}$, $\frac{1060}{C.23}$, $\frac{1394}{D.4}$.

Josef Koc rytíř z Dobrše r. 1850, ale již r. 1853 na svého bratra pana Ferdinanda Koce rytíře z Dobrše postoupil. *)

Loučová (něm. Lukau), ves $1^5/_8$ míle jihozápadně od Sušice, až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

101	jit.	615 □ s.	polí,
25	„	1090 „	luk,
3	„	1160 „	zahrad,
1	„	945 „	pastvišťat,
59	„	270 „	lesů,
6	„	1015 „	půdy neplod., mezi tím 1 j. 950 □ s. objem stavení.

Celkem 198 jit. 295 □ s., výnosu 928 zl. 57 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Loučovskému 191 jit. 1540 □ sáhů.

Stavení je zde 25 (se zámkem, pivovárem, vinopalnou a hospodou), a obyvatelů větším dílem Čechů 178. Farou a školou patří Loučová do Petrovic, obcí podlé nového politického rozdělení do Jiřičné. Zde jest samota Hejtmanka, pak Loučovský mlýn s pilou a olejnou, a jedna chalupa na Stráži.

Dobytka se zde chová: 2 koně, 74 kusy hovězího (1 býk 36 krav, 10 volů, 31 kus jalového), 4 ovce, 9 koz, 10 kusů vepřového.

Zvláštní jmena pozemků. Hony: I. Loučovské, II. Jankovské (Běliště), Šenkýřská, III. Švegklovské (Trávník), Vydřiduch, IV. Černé (Vondrovka, Stráž).

Loučová jest v deskách zemských (též pod jmenem Luggau) v hlavní knize L. Tom. XII. fol. 81. co zemský statek vložená a obnáší dle katastru:

---

*) Desky zemské Tom. 492 F.26H.27, 501 C.29, 508 G.18, 288 M.10, 489 B.23, 592 P.7, 978 J.19, 1173, H.18 1186 J.12, 1246 D.13, 1368 E.19, 1382 D.4.

97	jit.	1445	□ s.	polí,
27	„	540	„	luk,
2	„	1590	„	zahrad,
1	„	830	„	pastvišťat,
59	„	270	„	lesů,
6	„	210	„	půdy neplodné.

Celkem 195 jit. 105 □ s. Daní platí tento statek: gruntovní 201 zl. 73½ kr., ze stavení 16 zl. 80 kr.

Mezi tím má ten statek 3 jit. luk a pastvišťat v katastrální obci v Horokrušecké; má malý zámeček, vystavený poplužní dvůr s kaplí veřejnou B. P. Marie narození od předešlého držitele statku Josefa Gabriela založenou*) a dne 8. září 1833 vysvěcenou, pivovár dle spůsobu bavorského (na 5 sudů), malou vinopalnu, pak na potoce Olšavce ležící mlýn s pilou a olejnou v katastrální obci Světelské. Původně patřila Loučová k hradu Vilharticům.

R. 1608 patřila Loučová Zděnkovi Boubinskému z Oujezda.

R. 1633 přichází Václav Lev Klusák z Kostelce co pán na Loučové, r. 1644 měla tento statek Marketa Řepická, rodem Čejková z Olbramovic, r. 1667 Ludmila Anastasie Kocová z Dobrše rodem Běšinova, r. 1684 Ludmila Kateřina svobodná paní z Říčan, r. 1697 Jan Jiří svobodný pán Šuman, r. 1702 Frant. Mikuláš Roznovský z Krucenburku, r. 1737 Anna Kateřina Khunova z Belasy hraběnka Lichtenbergova, v jejížto rodině setrval tento statek až do r. 1789, když byl toho roku Josef

*) Na levé straně v kapli jest mramorová deska s následujícím nápisem: Kapli tuto ke cti a chvále Boží Rodičky dne 8. září 1833 od P. Adama Fialky, vikáře a děkana Sušického vysvěcenou, na prosbu své první manželky Anny, rodem Kremsrové, založil a vystavěl Josef Gabriel, držitel statku Loučové a měšťan kr. města Sušice, který byl narozen na Staších dne 4. prosince 1779, a dne 23. ledna 1859 v Loučové, jakožto příkladný hospodář a křesťan v Pánu zesnul.

Pokoj popeli jeho!

Na památku synovské lásky a úcty svému otci tento malý pomník zřídil vděčný syn, J. A. Gabriel, doktor veškerých práv, co jediný potomek zakladatele svatyně této.

hrabě Khun po otci též Josefu zděděný statek Loučovou roku na Jana Gabriela prodal. Tento ho zůstavil svý Josefovi, Terezii, Kateřině, Anně a Janovi. Nejstar Gabriel se stal od r. 1806 postoupením podílů svýc samostatným držitelem a zvelebil příkladně tento mal Po jeho smrti dne 23. ledna 1859, přešla Loučová na j Josefa Gabriela, doktora veškerých práv.*)

Mačice, samostatná obec podlé nového politick dělení se sídlem představeného.

Mačice, $2^3/_8$ míle od Sušice, ves, zemskému stat jmena až do r. 1848 poddaná, zvláštní obec katastr obsahuje:

251	jit.	510 □ s.	polí,
73	„	712 „	luk,
7	„	910 „	zahrad,
46	„	623 „	pastvišťat,
83	„	1360 „	lesů,
11	„	1565 „	půdy neplod., mezi tím 3 jit. objem stavení.

Celkem 474 jit. 880 □ s., výnosu 2137 zl. 11 kr. patří k zemskému statku Mačickému 245 jit. 1537 25 jit. 1165 □ s., obci Mačické (1 jit. 790 □. s. pol 80 □ s. luk, 150 sáhů zahrad, 16 jit. 1450 □ s. pa 6 jit. 90 □ s. půdy neplodné.

Stavení jsou zde 44, zámek, hospoda, 2 mlýny a rybníce Ostrově.

Obyvatelů jest zde 306 *(českých)*. Farou a škol Mačice do Bukovníka. Dobytka se zde chová: 17 koní hovězího (1 býk, 99 krav, 4 voli, 53 jalového), 130 ovec a 97 kusů vepřového.

Mačice, co zemský statek jsou v deskách zemských knize M. III. fol. 93 vloženy a obnášejí na pozemcíc v okresu Sušickém, Kašpersko-horském a dílem i Strak ležících:

*) Desky zemské Tom. 317 H.5L.1, 402 K.21, 405 J.25, 413 B.5, 506 J.16, 459 A.21, 685 H.17, 748 N.4, 875 G.12, 1336 D.29, 1391 A.26

211	jit.	595	□ s.	polí,
51	„	1502	„	luk,
6	„	185	„	zahrad,
74	„	645	„	pastvišťat,
224	„	460	„	lesů,
1	„	350	„	rybníků,
4	„	775	„	půdy neplodné.
Celkem 573	„	1312	□ s.	

Daní platí tento statek: gruntovní 498 zl. 34 kr., ze stavení 51 zl. 63 kr.

Jest zde zámek, statek má 2 poplužné dvory (v Mačicích a v Bukovníce), a pivovár (na 6 sudů).

Držitel statku tohoto jest patronem kostela farního v Bukovníce.

Mačice měly následující držitele:

R. 1415—1457 rytíře Horčice z Prostého, r. 1574 Bedřicha z Prostého, r. 1625 Oldřicha Březského z Ploskovic, r. 1629 Zdeňka Ježovského z Lub, r. 1666 Žofii Dorotu Říčanskou z Říčan, r. 1702 Teresii Marii Malovcovou, r. 1718 Annu Teresii z Unwerthu, r. 1724 Jana Arnošta a Zuzanu Žižkovy z Jamolic, r. 1771 Arnošta a Emanuela, r. 1781 Arnošta Žižku z Jamolic, r. 1796 Barboru Žižkovou z Jamolic, r. 1804 Jachima Zadubského rytíře ze Schönthalu, r. 1830 Bedřicha hraběte Rummerskircha, r. 1834 Bedřicha chevaliera Gramonta a od r. 1845 pana Josefa Taška.*) Po jeho smrti r. 1861 pak téhož nezletilé dítky.

Makov, někdy poplužní dvůr statku Nemělkovského, díl vesnice Tvrdoslav.

Maršovice, politická obec podlé nového rozdělení se sídlem představeného, kamž jsou přivtěleny ještě: *katastrální obec Horní Stanikov* (s Cihelnou), *Dolní Stanikov* (s Valšovy a Františkovou vsí), *Častkov* (se Strunkovy), *Drouhavec*, *Posobice* a *Žíkovy*.

*) Desky zemské Tom. 296 F.21, 399 E.13, 412 B.26, 480 C.22, 498 C.10, 599 G.28, 328 C.23, 489 N.23, 474 C.11, 1140 J.28, 1254 N.15, 1310 K.5.

Maršovice, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves, až do 184[8] zemskému Hornímu Stanikovu poddaná, zvláštní obec kat jež obsahuje:

89	jit.	1060 □ s.	polí,
34	„	805 „	luk,
—	„	125 „	zahrad,
34	„	235 „	pastvišťat,
18	„	215 „	lesů,
3	„	980 „	půdy neplodné, mezi tím 12 objem stavení.
Celkem 180	jit.	220 □ s.,	výnosu 640 zl. 55 kr.

Stavení jest zde 7 a obyvatelů českých podlé popsání 58. Farou a školou patří do *Svojšic*.

Dobytka se zde chová: 3 koně, 41 kus hovězího (12 volů, 17 kusů jalového), 40 ovec, 12 kusů vepřovéh

V r. 1566—1572 přichází co paní na *Maršovicích* M Malovcová, pak Vilém Malovec z Malovic, místopisař k českého, r. 1619 patřily Maršovice Smilovi z Hodějova.

Mastilka, samota v katastrální obci Kojšické, $^1/_4$ východně od Kojšic na západním návrší Stráže.

Milčice, 1 míle od Sušice, ves, až do r. 1848 z statku Albrechtickému poddaná, zvláštní obec katastr obsahuje:

105	jit.	888 □ s.	polí,
54	„	893 „	luk,
—	„	675 „	zahrad,
91	„	789 „	pastvišťat,
100	„	1345 „	lesů,
6	„	1505 „	půdy neplod., mezi tím 1 j. objem stavení.
Celkem 369	jit.	1295 □ s.,	výnosu 853 zl. 39 kr. stř.

patří obci: 95 jit. 510 (1120 s. polí, 1 jit. 495 s. lul zahrad, 31 jit. 815 s. pastvišťat, 57 jit. 290 s. lesů, 4 j půdy neplodné.

Má 14 stavení, 118 německých obyvatelů, patří školou i obcí k Albrechtci.

Dobytka se chová: 71 kus hovězího (21 kráva, 28 jalového), 65 ovcí, 21 koza, 2 kusy vepřového.

Milinov obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž ještě jsou přivtěleny vesnice: Hlavňovice, Přestanice, Radostice a Stojanovice.

Milinov, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves, až do r. 1848 zemskému statku Hlavňovicům poddaná a zvláštní obec katastrální ku které jsou přiděleny Hlavňovice, Orlov a Sobikov; obnáší:

338 jit.	380 □ s.		polí,
136 „	1315 „		luk,
8 „	1400 „		zahrad,
78 „	1355 „		pastvišťat,
141 „	985 „		lesů,
16 „	1465 „		půdy nepl. (mezi tím 3 jit. 710 □ s. objemu stavení).

Celkem 721 jit. 500 □ s., výnosu 2365 zl. 4 kr. stř. Z toho patří zemskému statku Hlavňovickému 411 jit. 630 s. (poplužní dvory Hlavňovice a Orlov), obci Milinovské pak 90 jit. 555 s. (4 jit. 95 s. polí, 2 jit. 20 s. luk, 29 jit. 1090 s. pastvišťat, 44 jit. 1575 s. lesů, 9 jit. 950 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 17, českých obyvatelů 148 (mlýn, kovárna) patří farou a školou do Hlavňovic.

Dobytka se zde chová: 104 kusy hovězího (31 kráva, 27 volů, 46 k. jalového), 8 ovec, 7 koz, 3 kusy vepřového.

Mochov, $2^1/_2$ míle od Sušice, ves, až do r. 1848 zemskému statku Dolnímu Těšovu poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

110 jit.	1120 □ s.		polí,
40 „	405 „		luk,
— „	215 „		zahrad,
36 „	1375 „		pastvišťat,
163 „	140 „		lesů,
5 „	1185 „		půdy nepl., mezi tím 1 jit. 185 □ s. objem stavení.

Celkem 356 jit. 1240 □ s., výnosu 788 zl. 24 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Dolo-Těšovskému 139 jit. 625 s. a obci Mochovské 114 jit. 450 s. (600 s. polí, 60 s. luk, 19 jit. 705 s. pastvišťat, 90 jit. 240 s. lesů, 4 jit. 445 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 12 a obyvatelů českých 116. Farou a

školou patří Mochov do Petrovic a obcí podlé nového politick rozdělení do Javoří.

Zde je poplužní dvůr statku Dolo-Těšovského a hospo Čtvrt hodiny od Mochova jest mlýn *Stěrc* zvaný, pak 10 mi jihovýchodně pohodnice.

Dobytka se sde chová: 84 kusy hovězího (21 kráva, voli, 41 k. jalového), 33 ovce, 6 koz, 6 kusů vepřového.

Mokrosuky, dle nového politického rozdělení obec se dlem představeného, kamž jest přivtělena katastrální obec *Leši*

Mokrosuky, $1^1/_4$ míle od Sušice, ves, až do roku 184 statku Hrádku poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obn

337	jit.	1155 □ s.	polí,
138	„	1060 „	luk,
2	„	672 „	zahrad,
108	„	1293 „	pastvišťat,
203	„	35 „	lesů,
18	„	1060 „	půdy nepl., mezi tím 3 jit. 1295 [objem stavení.

Celkem 809 jit. 475 □ s., výnosu 2841 zl. 55 kr. Z t patří panskému dvoru Mokrosuckému 272 jit. 820 s. a Mokrosucké 102 jit. 138 s. (1 jit. 575 s. polí, 1 jit. 1550 s. 30 s. zahrad, 11 jit. 348 s. pastvišťat, 73 jit. 905 s. lesů, 13 1496 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 45, obyvatelů českých 123. Faro školou patří ves Mokrosuky k Horám Matky Boží a jest nového rozdělení sídlem představeného.

Dobytka se zde chová: 9 koňů, 185 k. hovězího (3 b 91 kráva, 34 voli, 57 jalového), 379 ovec, 6 koz a 74 k. přového.

Mokrosuky byly jednou tvrz a zvláštní statek zemský. Zd poplužní dvůr má dosti zachovaných částek z bývalého zán který okolo r. 1600 páni Perglerové z Perglasu vystavěli. (Velhartice.)

Mokřany (něm. Moos), $2^7/_8$ míle od Sušice, díl katastr obce bývalé rychty Kochanovské, též tam do obce patřící, 8 rozptýlených domků, 116 obyvatelů nejvíce německých, p farou do Petrovic, vydržuje si svého učitele.

Moravec, samota as 500 kroků západně od Volšov.

Mouřenec (Sv. Mauric, něm. Sct. Mauritz nebo Maurenzen), kostel a samota, $^1/_4$ hodiny jižně nad vesnicí Rojskem, vedlé kterého se škola a hospoda nachází. Fara leží pod vrchem ve vesnici Rojsku a má 366 zl. 97 kr. důchodů vyvazovacích, 68 zl. 25 kr. z náboženského fondu, štoly a fundac 52 zl. 26 kr. r. m.; k faře patří: 11 jit. 115 s. polí, 4 jit. 165 s. luk, 755 s. zahrady, 4 jit. 830 s. pastvin, 12 jit. lesa. Patronem jest držitel statku Vatětic, nyní pan Václav Müller, statkář v Pavinově. V lib. Erect. (Balbin. Miss. lib. X. Dec. pag. 21. se uvádí v okresu dekanatu Prachenského na r. 1384 fara pod jmenem *Nova Civitas.* Jest k pravdě podobno, že nynější fara Mouřenecká byla tato *Nova Civitas* a že se podlé místa Nové městečko pojmenovala. Později se jmenovalo Rojsko (Rajské) Mouřenec nad Rojskem. *)

Prostřední zvon má letopočet 1329. Ku kostelu patří 7 jiter lesa. Fara Mouřenecká počítá 1729 duší; farní osadou sem patří: Rojsko, Nové městečko, Vatětice, Slonový mlýn, Sieglův dvůr, Aninov, Radkov (Rogau), Radkov malý (Ragersdorf), Smržná (Mirkau), Pavinov, Zalužice, Štěpánice, Jakubice, Cech, Kundratice, Křiženice, Krušec dolní a prostřední, Rapatice, Trpěšice, Nuzerov, Radešov (Schröbersdorf okr. Kašperskohorský).

*) O založení kostela Mouřeneckého neví se nic určitého.

Farář Vil. Puchenberger uvádí v památní farní knize r. 1786 následující: De ecclesia S. S. Mauritii et Socior. M. M. supra pagellum Rojsko, facile prima et unica adeoque antiquissima in tota hac vicinia, ejusque prima erectione nulla *extant documenta*, nisi quod a remanente fama dicitur: eam fere ante quingentos annos a colonis, qui ad ripam fluminis Vattavæ, quæ abinde ad urbem *Sutticensem* defluit, consederunt, et lotione aurigranorum, ut ajunt, seu separatione, quæ inter arenam hujus fluminis deferebantur, victum quærentibus in monte editiori ædificatam fuisse. Quis primus curatoris animarum officium his loci obierit, quove tempore, nulla est memoria, donec tractu temporis, quod in scriptis memoriis primum reperitur; ad annum videlicet 1607 inchoatum fuit registrum computuum laudatæ ecclesiæ a venerabili sacerdote Petro Schlosser Slavkoviensi. Farář Jan *Gerl* poznamenal v památní knize k r. 1740: „Prodit memoria, ædem parochialem ad pedem montis ecclesiæ S. Mauritii sitam flagrante in Bohemia bello suevico ab hostili milite in cineres redactam fuisse, quo incendio memoriæ ac tabulæ perire."

Z těchto míst patří se školou: Kříženice a Jakubice do *Dobré Vody*, Kundratice, Krušec dolní a prostřední, Trpěšice do *Hartmanic* a Nuzerov do *Dlouhé Vsi*. Roku 1604 koupilo město Sušice od Jiřího Račína z Račin ves Rojsko i s patronátem nad farou Mouřeneckou, a praesentovalo r. 1614 evang. kněze Zigmunda *Vančura* za faráře. Duchovní správu vedl od r. 1636—1644 Kašperskohorský farář, od r. 1644—1666 Sušický děkan, od r. 1666—1682 vedli zde administraci praemonstrátov bavorského kláštera Windberku.

Matriky a knihy památní fary Mouřenecké staly se obět r. 1681 zhoubného požáru.

R. 1681 byl farářem Michael Jakub, pak Ondřej Jos. Ey po něm Jiří Sambler.

R. 1740 Jan Jakub Gerl, Dr. Theol. Augustin Trungenbolz, Josef Radnický.

R. 1787. Vilém Puchenberger, Václav Löfflmann.

R. 1815. Antonín Riederer, nyní je od r. 1852 farářem V. p. P. Jan Panek.

Mühlberg, lesem porostlá stráň na statku Kundratickém.

Můstek, vrch, 3898′ vysoký.

Nemělkov (původně Nemilkov), obec podlé nového polit. rozdělení, sem jsou přiděleny vesnice: Branikov a Tvrdoslav (něm. Droslau).

Nemělkov, $2^1/_4$ míle od Sušice, ves (dříve v Klatovsku), až do r. 1848 zemskému statku téhož jména poddaná, zvláštní obec katastrální, ku které jsou také ještě měřeny: Braničkov, Tvrdoslav a Dvůr Makov (v Klatovsku), jež dohromady obnášejí:

503	jit.	1360	□ s.	polí,
188	„	1435	„	luk,
6	„	1120	„	zahrad,
163	„	737	„	pastvišťat,
271	„	180	„	lesů,
37	„	1578	„	půdy neplod., mezi tím obj. stav. 5 jit. 1595 sáhů.

Celkem 1172 jit. 10 □ s. výnosu, 4662 zl. 27 kr. Z toho

patří 371 jit. 800 s. k zemskému statku Nemělkovskému, pak obci 26 jit. 1150 s. polí, 25 jit. 825 s. luk, 131 jit. 1485 s. pastvišťat.

Stavení jest v Nemělkově 36 a obyvatelů českých 340. Farou a školou patří Nemělkov do Velhartic. Zde je hospoda, mlýn a něco podál hamr.

Dobytka se zde chová: 8 koňů, 221 kus hovězího (2 býci, 95 krav, 43 voli, 81 k. jalového), 270 ovec, 12 koz, 10 kusů vepřového.

Nemělkov jest co zemský statek v zem. deskách v hlavní knize N. Tom III. fol. 81 vložen a obnáší podlé nového katastru:

129	jit.	640 □ s.	polí,
56	„	285 „	luk,
5	„	1225 „	zahrad,
42	„	1173 „	pastvišťat,
157	„	565 „	lesů,
12	„	1198 „	půdy neplodné.
Celkem 404	jit.	286 □ s.	Daní se platí: grunt. 301 zl. 76 kr., ze stavení 32 zl. 65½ kr.

Zde jest zámek, poplužní dvůr s ovčínem, pivovár (na 4 sudy), vinopalna s parostrojem, flusárna.

K statku Nemilkovskému patřily poddanstvím až do roku 1848 vesnice Tvrdoslav, Braničkov, 4 čísla v Radvanicích, pak poplužní dvůr Makov (nyní v Plzeňsku).

Statek tento náležel r. 1555 Janu Rendlovi z Aušavy, r. 1574 Adamu Jiřímu Záborskému, r. 1585 Janu Chvalovi pánu na Hrádku a Čachrově, r. 1599 Bohuchvalovi z Hrádku, r. 1604 Janu Lukavskémn z Renče, r. 1609 Anně Lukavské z Chudenic r. 1613 Janu Černínovi z Chudenic, r. 1649 Jaroslavu Jáchimovi Kocovi hraběti z Dobrše, r. 1672 Maxmiliáně Františce hraběnce Wratislavové, r. 1673 Ondřeji Ferdinandovi Convayovi, r. 1678 Adamu Záborskému z Brlochu, r. 1684 Ludvíkovi Mlíčovskému, r. 1695 Oldřichovi Ehrenfriedovi a Kateřině Fruvainové z Podolí, r. 1753 Kateřině hraběnce Khunové z Belassi, r. 1783 Antonínovi hraběti Khunovi, r. 1794 Josefině hraběnce Athemsové, r. 1796 Josefu svobodnému pánu Enisovi, r. 1802 Martinovi Schreinerovi, r. 1811 Josefovi Schreinerovi a přešel ko-

nečně r. 1839 na jeho bratra p. Martina Schreinera, po jeho smrti pak na jeho syna p. Adolfa Schreinera. *)

Nezamyslice, obec samostatná, dle nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Nezamyslice, 2 míle od Sušice, ves, až do r. 1848 panství Žichovickému poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

743	jit.	7	□ s.	polí,
159	„	2	„	luk,
6	„	420	„	zahrad,
120	„	55	„	pastvišťat,
115	„	527	„	lesů,
89	„	678	„	půdy neplodné, mezi tím 5 jit. 775 □ s. objem stavení.

Celkem 1233 jit. 89 □ s., výnosu 5200 zl. 54 kr. stř. Z toho patří k panství Žichovickému 137 jit. 1117 s. a obci Nezamyslické 100 jit. 1013 s. (6 jit. 1010 s. polí, 6 jit. 1135 s. luk, 62 jit. 697 s. pastvišťat, 5 jit. 1446 s. lesů, 18 jit. 1407 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 58 a obyvatelů českých 429, farou a školou patří k faře Nezamyslické.

Zde jsou 2 hospody a něco stranou ovčín. Dobytka se chová: 38 koňů, 228 kusů hovězího (1 býk, 119 krav, 4 voli, 104 jalového), 475 ovec, 3 kozy, 161 kus vepřového.

Místo to již přichází v listinách r. 1045, v kterémžto roce kníže Břetislav I. je daroval klášteru Břevnovskému, v 14. století se dostalo bezprávním darováním krále Jana do rukou Viléma z Landšteina, až pak r. 1331 z rozkazu králova se navrátilo. V 16. a 17. století patřily Nezamyslice k hradu *Rábí*, přešly pak k Žichovicům.

Nezamyslice (lat. Alba ecclesia, od Němců v prostomluvě také Weisskirchen), fara a škola, pod patronátem držitele panství Žichovického, má 2878 duší, ku faře patří 17 jit. 66 □ s.

*) Desky zemské Tom. 57 L.7, 187 K.23, 305 Q.10, 391 G.21, 392 R.7, 393 P.22, 400 K.5, 403 O.28, 590 F.15, 603 E.23, 487 L.14, 780 G.53, 845 C.18, 971 K.5, 1249 H.6

luk, 71 jit. 401 □ s. polí, 9 jit. 1210 □ s. pastvin, 18 jit. 672 □ s. lesa. Vyvazovací důchody 536 zl. 55 kr. Štoly a fund. 142 zl. r. m.

K zdejší faře náleží: Nezamyslice, Cimice, Žichovice, Dametice, Domorazy, Frimburk, Kejnice a Hejna (obě vesnice v okresu Horažďovickém). Ty samé vesnice mimo Cimice sem také patří ke škole.

Kostel na Nebevzetí panny Marie na návrší u vsi ležící byl na počátku 17. století v slohu gotickém od Půty Švihovského z Riesenberka vystavěn a od Jindřicha Libšteinského z Kolovrat později rozšířen. Již r. 1341 byl v Nezamyslicích farní kostel, kterýž byl od biskupa Jana IV. přivtělen klášteru Břevnovskému; jak zašel, povědomo není.

Na zvonici visící zvony mají letopočty 1534 a 1525. Také jest zde kaple sv. Karla Bor. s oltářem od Jana Rinta, řezbáře v Linci za 4000 zl., kterážto byla r. 1808 zřízena, pod ní jest rodinná hrobka knížecího rodu Lamberského.

Hrobní nápisy v chrámu:

V kostele nachází se dvě krypty, jedna pod schody velkého oltáře, která patřívala rytířům Ježovským z Lubu a Kalenic. Kámen hrobku kryjící má následující leckdes již porušený nápis:

Cripta
Antiquae familiae equitum
Ježovsky de Lube
. . illustri ac . .
. . . Zdeněk . .
Ježovsky de Lube et Kallenic
anno Salutis MDCLXII. errecta.
Orate pro omnibus in ea quiescentibus.

Na pravé straně před presbyterium jest kámen s nápisem: *Joannes Hřeblovský, Presbyter, Protonotarius Apostolicus, Comes Palatinus Eques Hierosolimitanus, benefactor ecclesiae hujus, hic jacet, orate pro eo.*

Vedlé toho jest jiný kámen s nápisem.

Josef s Annou sestru milau, šli se Světa najednau, Wěku

mladem nevinosti, Vejdau do Radosti. Otec Finger Máteř (sic) je tu v pamět položili. Dne 14. Prosince 1766.

Před vchodem do chrámu se čtou následující h nápisy:

a) Zde odpočívá *Jan Antonín Kupec*, pastýř ho místodržící biskupský, zasloužilý děkan, nejváženější rad skupská, příklad duchovenstva, milovník spravedlnosti, h pravdy, chrámu páně ozdobitel, otec chudých, zastavatel vc sirotků, ač sice soukromně skrytý, předce všem povědomý. byl 72 let a zdejší osadu na cestě spasení řídil 42 let, z r. 1800 dne 24. máje.

b) Obět jeho vděčných bratrů a sester, jakož z jeh brých ovčiček slavný života svého běh dokonal bohabojn stýř, *Václav Štěpán Kekeisen*, vikarius a skutečná kon rialní rada v roce 1809. 5. prosince. Zem kryje otce na štědrá ruka kryje jeho v pokoji a v dobré památce zprách kosti jeho.

Nápis na hrobě † p. faráře *Heritesa*.

Zde v tmavém hrobě tiše odpočívá,
Jenž v životě co zbožný kněz se skvěl,
A s výsosti se na své ovce dívá,
O něž co zbožný pastýř péči měl.
Pln vroucí lásky, svaté horlivosti,
K pokání bludné ovce zbuzoval.
Jim cestu ctnosti, cestu blaženosti,
Po níž by kráčet měli, schvaloval.
Nešetřil slov, nešetřil namahání
By zvrátil ďábla ošemetnou lest,
Věda, že velké v nebi radování,
Nad jedním z hříchu polepšeným jest.
A nyní po přestálé zemské strasti
Požívá mzdy za dobré skutky své.
Tam v říši slávy tam v domě rajské slasti,
Kam všecky nás své bratry v Kristu zve.

Na straně stojí napsáno: Dne 28. března 1838 v 71 věku svého v Pánu zesnul vel. Pan *Karel Aug. Herite* 28 let co pastýř duchovní zdejší osadu spravoval.

Na straně epištolní před oltářem nápis konsekrační:

Nos Joannes Procopius Dei et Apostolicae sedis Gratia Pröto-episcopus Bohemo-Budvicensis consecravimus hanc ecclesiam, in honorem beatissimae Virginis Mariae et reliquias sanctorum Mærtyrum: Joannis Nepomuceni et Viti, S. Philippi Apostoli et Christophori, S. Deodati et Clari, S Justini et Feliciani, S. Vinantiae et Gaudentii in iis inchisimus et singulis Christi Fidelibus hodie unum annum et in die anni versario Consecrationis, quae est prima dominica post festum Sct. Francisci Seraphici celebranda hujusmodi ipsam visitantibus, quadraginta dies de vera indulgentia in forma Ecclesiae consueta, concessimus. Die I. Novembris MDCCLXXXVI.

Nad nápisem jest znak p. biskupa Jana Prokopa hraběte ze Schafgotschu. Skřínka na straně druhé oltáře na sv. oleje má nápis: Lucie Kolovratova rozena z Martinic a na Žichovicích.

Posloupnost farářů.

1. Jan Martin Hloušek r. 1623.
2. Řehoř Kvapil 1649.
3. Frant. Brexelius 1652.
4. Matěj Ignác Zděnek. Od toho jsou nejstarší matriky Nezamyslické r. 1672.
5. Matěj Jos. Slaníček. Nastoupil faru r. 1699 dne 1. května a dne 23. května téhož roku byl již pohřben.
6. Vavřinec Václav Jan Opekar. Nastoupil r. 1699, † r. 1712.
7. Daniel Čejka. Nastoupil r. 1713, † 1724.
8. Pavel Jos. Hofman, nastoupil r. 1725, † 1758.
9. Jan Jos. Král, rodilý ze *Sušice*, nastoupil r. 1758, zemřel 1762.
10. Jan Antonín Kupec z Horaždovic. Nastoupil faru roku 1762 a † dne 24. května 1800. Muž velmi zbožný, o okrasu zdejšího chrámu vysoce zasloužilý.
11. Václav Štěpán Kekeisen ze *Sušice*. Nastoupil 1800 a † 1809.
12. Karel Aug. Herites z Horaždovic. Nastoupil 1809 a † 1838.
13. Frant. Pusch ze Strakonic. Nastoupil faru r. 1838, šel na odpočinutí 1859.

14. Vel. pan P. Jan Ladislav Duben, narozen dne 4. k 1829 v Dražovicích. Nastoupil faru r. 1859.

R. 1626 dne 4. srpna přišlo jest vojáků do Nezam a tu pod kostelem v širém poli noclehovali, tovaryše s který měl manželku svou, zabili tu v noci a ženu jeho velmi zranili, 19 ran sekaných, 9 bodaných po prsech a 3 nami stloukli, zabitou majíce snopy ji překládali, peníze od pobravše pryč odešli. O skutku tom svědčí nápis na ol rodu Kristova od r. 1657 na faře Nezamyslické.

Nová veska, $1^1/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 s Jiřičenskému poddaná, patří katastrem i obcí podlé nového dělení k Jiřičné, farou a školou do Petrovic, má 7 stav 47 českých obyvatelů.

Dobytka jest zde: 41 kus hovězího (15 krav, 10 17 kusů jalového), 32 ovce, 4 kozy a 2 kusy vepřového.

Ves tato patřila jednou k Dolejšímu Krušci, přešla roku 1709 k statku Jiřičenskému.

Zvláštní jména pozemků. Hory Novoveské, Hony (Divina) Třírohy. Hony Nivka. Na zahradě Outořík. Hony lářské.

Nové městečko, $1^1/_8$ míle od Sušice, ves až do r. z. statku Vatěticům poddaná, na pravém břehu Otavy; zv obec katastrální, ku které jsou přiděleny ves Rojsko, Mouř a Anninov (Annathal); obnáší:

186	jit.	375 □ s.	polí,
39	„	387 „	luk,
2	„	850 „	zahrad,
113	„	502 „	pastvišťat,
75	„	1130 „	lesů,
57	„	1261 „	půdy neplod., mezi tím 2 j. 11 objem stavení.

Celkem 474 jit 1305 □ s., výnosu 1243 zl. 31 kr. stř. Z patří k statku Vatětickému 33 jit. 882 □ s., a obci M městecké 84 jit. 403 □ s. (1 jit. 900 s. polí, 31 jit. 15 pastvišťat, 19 jit. 1560 s. lesů, 30 jit. 1133 s. půdy neplo

Stavení jest zde 11 a obyvatelů německých 253. F a školou patří Nové městečko do Mouřence a obcí podlé vého politického rozdělení do Vatětic.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 74 kusy hovězího (1 býk, 29 krav, 10 volů, 34 jalového), 14 ovec, 6 koz, 2 kusy vepřového.

Mezi lidem posud koluje pověst, že zde stálo jindy *městečko*. (Viz Mouřenec.)

Nuzerov, $^3/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 poddanstvím k zemskému statku Dlouhé Vsi patřící, na levé straně Otavy, na stráni východní hory Stráže; jest zvláštní obec katastrální (ku které jest Páteček přivtělen), jež obsahuje:

145	jit.	1025 □ s.	polí,
78	„	15 „	luk,
3	„	710 „	zahrad,
90	„	810 „	pastvišťat,
141	„	1293 „	lesů,
38	„	567 „	půdy nepl., mezi tím 1 jit. 1050 □ s. objem stavení.

Celkem 497 jit. 1220 □ s., výnosu 1462 zl 47 kr. stř. Z toho patří k statku Dlouhoveskému 78 jit. 810 a obci Nuzerovské 1180 s. polí, 385 s. luk, 25 sáhů zahrad, 41 jit. 15 s. pastvišťat, 3 jit. 455 s. lesů, 12 jit. 1317 s. půdy neplodné, celkem 58 jit. 217.

Stavení jest zde 16, obyvatelů německých pak 114, farou patří Nuzerov do Mouřence, školou do Dlouhé Vsi.

Dobytka se zde chová: 86 kusů hovězího (30 krav, 18 volů, 38 kusů jalového), 42 ovce, 5 koz, 3 kusy vepřového.

R. 1543 náležela tato ves k hradu Rábí a toho roku ji odprodal Břetislav Švihovský z Riesenberka městu Sušici, v 17. století k statku Dolnokrušeckému, přešla pak r. 1707 k statku Dlouhoveskému za vesnici Rapatice.

Obcí podlé nového polit. rozdělení patří Nuzerov k Dolnímu Krušci.

Orlov, dvůr poplužní statku Hlavňovického, $^1/_4$ hodiny východně ležící. Orlov byla jednou ves a patřila v 12. století Křižovníkům Zderazským v Praze (viz Bezděkov), v 16. století k hradu Rábí. R. 1543 prodal Břetislav Švihovský z Riesenberka mezi jinými Orlov městu Sušici; v třicetileté válce zašla ves Orlov a z pozemků těch povstal poplužní dvůr zemského statku Hlavňovického.

Pancíř, jižně od Eisensteinu 3437 s. vysoký vrch Šumavy, který své oubočí do údolí u Eisensteinu a České hutí vysílá.

Pancíř (něm. Panzer), $4^3/_4$ míle od Sušice, severně na stráni hory téhož jmena od Eisensteinu $1^1/_2$ hodiny, ves až do r. 1848 k zemskému statku Eisensteinu poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

155	jit.	1150 □ s.	polí,
119	„	300 „	luk,
246	„	1165 „	pastvišťat,
373	„	1225 „	lesů,
14	„	1455 „	půdy neplod., mezi tím 2 j. 375 □ s. objem stavení.

Celkem 910 jit. 495 □ s., výnosu 1349 zl. 54 kr. Z toho celého patří k statku zemskému Eisensteinu jen 1 jit. 1120 s. a obci Pancířské 3 jit. 100 s. půdy neplodné.

Stavení rozptýlených jest v té obci 24 a obyvatelů německých 202, osadou, farou a školou patří do městyse Eisensteinu.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 150 kusů hovězího (60 krav, 22 voli, 68 kusů jalového), 30 ovec, 7 koz, 1 kus vepřového.

Páteček, $^3/_8$ míle od Sušice, mlýn nad Červenými Dvorci, zde jest *přívoz* přes Otavu.

Pařezí, viz Terezinov.

Pavinov (původně Palvinov od Němců prostomluvně také Ackerhöfen), $2^1/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 k zemskému statku téhož jmena poddaná, patří podlé katastru i obcí podlé nového rozdělení k obci Štěpánické, má 10 stavení a 110 obyvatelů německých, patří farní osadou a školou do Mouřence.

Dobytka jest zde: 4 koně, 94 kusy hovězího (50 krav, 8 volů, 36 kusů jalového), 16 ovec, 8 koz a 6 kusů vepřového.

Pavinov, zemský statek v deskách zemských v hlavní knize P. Tom. I. fol. 221 vložený, má své pozemky dílem v katastrální obci Štěpánické dílem v katastrální obci Zalužické, jež obnáší:

250	jit.	4 □ s.	polí,
176	„	1550 „	luk,
3	„	135 „	zahrad,
90	„	1252 „	pastvišťat,
758	„	325 „	lesů,
19	„	663 „	půdy neplodné.

Celkem 1298 jit. 729 □ s. Daní platí tento statek: gruntovného 226 zl. 2 kr., ze stavení 26 zl. 15 kr.

Zemský statek Pavinov má dva poplužní dvory v Pavinovech a Štěpánicích. V Pavinovech jest zámek s pěknou zahradou, kaple sv. Valentina r. 1689 od Marie Anny Říčanské z Říčan obnovená, při které roku 1797 od držitelky tehdejší Barbory Borinové ze Lhoty zvláštní zámecký kaplan ustanoven byl.

Statek Pavinov přešel r. 1673 od Arnošta Vojtěcha Račína z Račín na Petra Hynka Račína z Račín.

R. 1680 dostal se koupí Janovi Krištofovi Kocovi z Dobrše a jeho choti Polixeně Kateřině rozené z Račínů, r. 1688 byla v držení Anna Terezie Kocova z Dobrše, r. 1708 Josef Hynek Boryni ze Lhoty, od něho dostal se r. 1739 šlechtičně Barboře Borynové ze Lhoty, která ho ještě r. 1792 držela. Toho roku přešel Pavinov dědičně Františce z Puclachru rodem ze Storchenfeldu, která ho prodala r. 1806 Augustinovi Müllerovi, od 1810 patřil jeho manželce Anně Müllerové rodem Adlerové, od r. 1833 Emanuelovi Müllerovi a když tento r. 1845 zemřel, přešel zemský statek Pavinov. i Vatětice, ačkoliv čtyry děti byl ustavil, na jeho manželku paní Annu Müllerovou rodem Kouškovu, která ho i se statkem Vatěticemi r. 1867 postoupila synu panu Václavu Müllerovi. *)

Peklo, mlýn v katastrální obci Horo-Krušecké, ¾ hodiny od Hartmanic.

Petrovice, obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, ku které jsou přiděleny vesnice: Chamutice,

*) Desky zemské Tom. 390 H.17', 395 J.37', 400 G.13', 411 Q.10', 465 E.10', 862 H.2', 875 F.24', 988 B.19', 1185 K.19', 1220 N.1.

Kochanov, Ruvna. Pařezí také Terezinov (něm. Theresiendorf) Trsice, Vojtice.

Petrovice, 1 míli od Sušice; ves až do r. 1848 zemskému statku *kněžickému* poddaná, zvláštní obec katastrální, ku které náleží také přiměřený zemský statek Kněžice, Terezinov a Vojtice, jež obsahuje:

322	jit. 1518	□ s.	polí,
117	„ 656	„	luk,
8	„ 1468	„	zahrad,
103	„ 108	„	pastvišťat,
502	„ 67	„	lesů,
65	„ 573	„	půdy neplod., mezi tím 5 jit. 785 s. objem stavení.

Celkem 1119 jit. 1190 □ s., výnosu 3593 zl. 52 kr. Z toho patří zemskému statku Kněžicům 807 jit. 437 s. a obci Petrovické 81 jit. 274 s. (1340 s. polí, 2 jit. 1585 s. luk, 120 s. zahrad, 29 jit. 115 s. pastvišťat, 22 jit. 1065 s. lesů, 25 jit. 774 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 35 a obyvatelů českých 239. Farou, školou i obcí patří Petrovice též tam.

Dobytka se chová: 13 koní, 136 kusů hovězího (2 býci, 79 krav, 22 voli, 33 kusy jalového), 91 ovce, 11 koz, 32 kusy vepřového.

R. 1428 patřily Petrovice k hradu Vilharticům, od r. 1585 ale k statku Kněžickému.

Řemeslníků jest zde: 1 pekař, 1 kovář, 1 hrnčíř, 2 krejčí, 2 švcci, 2 truhláři.

Petrovice fara. Zde jest farní kostel svatých apoštolů Petra a Pavla pod patronátem držitele statku Kněžického. Farní tato osada má 2626 duší. Ku faře patří 2 jit. 565 □ s. luk, 0 jit. 825 □ s. polí, 1 jit. 146 □ s. zahrad, 21 jit. 345 □ s. lesů, 450 □ s. pastvin, vyvazovací roční důchod: 310 zl., 27½ kr., štola a fundace 60 zl. 32 kr. r. m.

Sem náležejí osadou: Petrovice, Vojtice, Trsice, Vlastějovy, Hvězdalka (Františkova ves), Kněžice, Libětice, Picho, Posobice, Strunkov, Žakov, Ruvná, Suchá, Javoří, Orlov, Mochov, Mokřany, Dolní Těšov, Chamutice, Světlá, Chlum (Chlumo), Loučová, Jiřičná, Kojšice, Nová Veska, Pařezí (Terezinov), Kochanov

Kostel v Petrovicích.

horní a dolní. Tyto vesnice mimo Chlum sem také patří školou. Kostel má románskou věž. val a příkopy pod jménem Vyšehrad na jižní straně, což na to poukazuje, že zde stál jindy hrad a že z toho hradu povstal nynější kostel. což o starobylosti jeho svědčí.

V roku 1384 přichází již co farní kostel, ačkoliv bez vší pochyby z 12. století pochází.

Na čtyrech zvonech jsou tyto nápisy:

a) Leta páně 1607 v neděli po sv. Jakubě apóštolu Páně dáno na pomoc na tento zvon jedno sto kop míšenskych odmě *Hans Handrika Seberga* na Kněžicích ke cti a chvále pánu Bohu všemohoucímu ke kostelu sv. Petra ve vsi Petrovicích. Tento zvon jest slit od mně Mandina Jindry měšťanína města Klatov leta 1607.

b) Na *druhém* zvonu: 1772 Jakob Wilhelm Seicz in Pilsen.

c) Na *třetím*: zvonu 1807 Petr Paul Perner in Pilsen.

d) Na *čtvrtém*: Honori sancti Petri apostoli fusa anno domini 1787.

V kostele jsou obrazy všech svatých apoštolů, jež prý náš pověstný malíř *Brandl* maloval. Hrobní kámen v kostele s erbem má tento nápis: Leta 1604 v pondělí po sv. Bartoloměji pokojně a libě usnula v Pánu urozená paní *Planská* rozená z Račina a na Kněžicích, jejížto milé duši pán Bůh rač milostiv býti. Na jiném: Leta 1583 v pátek v noci na sobotu po sv. Mikuláši umřel jest Krištof Aichhorn z Reichenbachu a jest pochován zde, v neděli po početí. panny Marie jehožto duši pán Bůh milostiv buď.

Petrovická fara byla před časy v Kněžicích. (Viz Kněžice).

Posloupnost farářů v Petrovicích.

V 13. a 14. století zastávali zde (sídlem na Kněžicích) duchovní správu praemonstráti bavorského kláštera Windberku.

Později zde byli husitští, na to evangeličtí duchovní, od r. 1568—1571 Jan Žlutický (Sušičan).

1571—1596 Leonard Svisicna.

1596—1611 F. Ondřej.

1611—1619 F. Mojžíš (evangel.).

1619—1639 Jan Nigrin (evangel.).
Alexius Halek (katol.).
Alexius Kukus (katol.).
1643—1675 Jan Václav Happa, dříve děkan na Mělník
1675—1677 Jan Neuhoffer.
1677—1680 Bartoloměj Farovský (Moravan).
1680—1704 Jiří Josef Kintzl.
1705—1733 Tadyaš Mikuláš Kauffman (Prachatičan), kn řádu křižov. Za něho vyhořela fara.
1733—1736 Ludvík Přikryl (křižovník).
1736—1738 Václav Lokej.
1738—1762 Ant. Jos. Doubrava (z Landškrouna).
1762—1769 Prokop Harrer, později děkan v Sušici.
1769—1785 Ant. Topičovský (Horažďovičan).
1785—1801 Jan Wieman (Kolinčan).
1801—1828 Hilarius Vác. Chlistovský (Sušičan), exkap cín, za něho zřídilo se r. 1804 na žádost h běte Frant. Josefa Defoursa v Petrovicích l planství. Tento kněz se znal dobře v š pařství a založil velkou štěpnici u fary.
1828—1853 Frant. de Paula Trojan (Bechyňan).
Od r. 1853 Vel. p. P. Karel Winter (Blatenan).

Pícho, obec politická, podlé nového rozdělení, kamž je jsou přivtěleny vesnice Libětice a katastrální obec Suchá s Pe verkem.

Pícho (původně Pích), $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do 1848 zemskému statku Libětickému poddaná, na okresní sil z Petrovic do Klatov, obec katastrální (ku které jest přimě zemský statek Libětice); obnáší:

130	jit.	1230 □ s.	polí,
49	„	1065 „	luk,
2	„	645 „	zahrad,
49	„	1340 „	pastvišťat,
108	„	90 „	lesů,
9	„	175 „	půdy neplodné, mezi tím 1 ji
			600 □ s. objem stavení.

Celkem 349 jit. 1345 □ s., výnosu 1140 zl. 38 kr. stř. Z to patří k zemskému statku Libětickým 187 jit. 1515 s. a obci

chovské 35 jit. 1270 s. (75 s. luk, 17 jit. 1335 s. pastvišťat, 14 jit. 80 s. lesů, 3 jit. 1340 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 7 (hospoda a mlýn) a obyvatelů českých 53. Farou a školou patří Pícho do Petrovic, obcí k Píchu. Nedaleko jest samota *Skalská*.

Dobytka se zde chová: 1 kůň, 54 kusy hovězího (16 krav, 10 volů, 28 kusů jalového), 83 ovce, 3 kozy, 2 k. vepřového.

R. 1543 patřila ves ta k hradu *Rábí*; téhož roku ji prodal Břetislav Švihovský z Rábí městu Sušici, později přešla k statku zemskému Horo-Staníkovu. V roce 1836 přešla pak koupí k statku Hlavňovickému.

Platory (něm. Plattorn, $1^1/_4$ míle jihovýchodně od Sušice, kamž byla až do r. 1848 poddaná; zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

156 jit.	1310	□ s.	polí,
78 „	770	„	luk,
4 „	1040	„	zahrad,
106 „	925	„	pastvišťat,
49 „	1215	„	lesů,
10 „	120	„	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 1400 s. objem stavení.

Celkem 406 jit. 580 □ s., výnosu 1140 zl. 38 kr. stř. Z toho patří městu Sušici 5 jit. 1175 s. a obci Platorské 104 jit. 1460 s. (470 s. polí, 2 jit. 115 s. luk, 160 s. zahrad, 49 jit. 1495 s. pastvišťat, 45 jit. 25 s. lesů, 7 jit. 745 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 20 a obyvatelů německých 135. Farní osadou a školou patří Platory jakož i obcí podlé nového politického rozdělení k Dlouhé Vsi.

Dobytka se zde chová: 1 kůň, 135 kusů hovězího (36 krav, 34 voly, 65 kusů jalového), 86 ovec, 24 kozy.

Ves tato patřila k hradu *Kašperku*, přešla r. 1584 za panování císaře Rudolfa II. na obec města Sušice.

Podmokly, obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného, kamž ještě také katastrální obec Rok se Žalužím patří.

Podmokly, $^7/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 dílem městu Sušici dílem zemskému statku Podmoklům poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

430	jit. 740	□ s.	polí,
151	„ 1400	„	luk,
4	„ 1500	„	zahrad,
137	„ 1230	„	pastvišťat,
170	„ 430	„	lesů,
20	„ 415	„	půdy nepl., mezi tím 3 jit. 1385 □ s. objem stavení.

Celkem 915 jit. 915 □ s., výnosu 3345 zl. 42 kr. Z toho patří k zemskému statku Podmoklům 131 jit. 845 s. a obci Podmokelské 144 jit. 1086 s. (12 jit. 940 s. polí, 4 jit. 475 s. luk, 46 jit. 740 s. pastvišťat, 65 jit. 1535 s. lesů, 15 jit. 455 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 45 (panský dvůr, hospoda a mlýn), obyvatelů českých 404. Farou patří Podmokly do Albrechtce, tvoří obec politickou a mají zvláštní filiální školu.

Dobytka se zde chová: 31 kůň, 243 kusy hovězího (116 krav, 9 volů, 118 k. jalového), 186 ovec, 15 koz, 52 k. vepřového.

Kníže Břetislav I. daroval roku 1045 Podmokly klášteru Břevnovskému, v r. 1233 přišly ve vlastnictví bavorského kláštera Windberku následkem obdarování Alberta hraběte od Luku, pak ku hradu Kašperku, r. 1584 koupilo město Sušice Podmokly od císaře Rudolfa II., při tom ale zemský statek pro sebe zůstal.

Podmokly, zemský statek, jsou v deskách zemských v hlavní knize P. Tom. VII. fol. 173 vloženy a obnášejí podlé katastru:

58	jit. 1375	□ s.	polí,
16	„ 645	„	luk,
—	„ 380	„	zahrad,
15	„ 1055	„	pastvišťat,
39	„ 705	„	lesů,
1	„ 100	„	půdy neplodné.

Celkem 131 jit. 1060 □ sáhů.

Zde jest zámeček a poplužní dvůr.

Leta 1526 byli Konrad, Šebastian a Adam bratří Bernklauové ze Schönreitu v držení toho statku, od r. 1559—1560 Anna Bernklauova, r. 1564 Šebastian a Adam, r. 1609 Gedeon Bernklau ze Schönreitu.

R. 1648 koupil Adam Vilém Voprchov z Vračova dvůr poplužní ve vsi Podmoklých od Viléma Lukovského z Renče za 2350 kop míš.

R. 1675 přešly Podmokly na Jana Dlouhoveského z Dlouhé Vsi, r. 1695 na Václava Mikul. Sobětického ze Sobětic, r. 1715 na Jiřího svobodného pána ze Schumanů, r. 1737 na Václava rytíře Puteaniho, r. 1804 na Frant. hraběte Sickingena a téhož roku ještě na Josefa Baumbasa, r. 1811 na Jakuba Hannigra, r. 1816 na Josefa Schebestu a jeho manželku Barboru a r. 1846 na pana Jana Schebestu. *)

Podolí, mlýn a 12 chalup u Bílenic.

Posobice, 1 míli od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Žikovskému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

75 jit.	380 □ s.	polí,	
56 „	535 „	luk,	
— „	630 „	zahrad,	
30 „	1029 „	pastvišťat,	
6 „	521 „	půdy nepl., mezi tím 1125 □ s. objem stavení.	

Celkem 168 jit. 1495 □ s., výnosu 664 zl. 34 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Žikovskému 18 jit. 1555 s. a obci Posobické 32 jit. 128 s. (1045 s. polí, 2 jit. 115 s. luk, 20 s. zahrad, 26 jit. 1192 pastvišťat, 2 jit. 901 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 9 a obyvatelů českých 62; farou a školou patří Posobice do Petrovic a obcí podlé nového politického rozdělení do Maršovic.

Dobytka se zde chová: 76 kusů hovězího (30 krav, 16 volů, 30 kusů jalového), 156 ovec, 6 koz a 4 kusy vepřového.

V 14. století patřily Posobice křížovníkům Zderazským v Praze. (Viz Bezděkov.)

Pozorka, osamělá chalupa u Lešišov.

Prachlík, chalupa nedaleko Petrovic.

*) Desky zemské Tom. 310 A.11', 393 P.11,R.3', 404 D.19', 491 N.2', 501 C.28', 585 K.29', 418 F.25', 852 M.13', 875 A.11', 1027 H.13', 1051 D.15', 1339 A.9.

Prášilka, as před dvacíti lety nově vystavěný domel tastrální obci Kojšické, $^1/_4$ hodiny východně od Kojšic padní straně površí Stráže.

Předvojovice, $2^5/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 184 ství Týneckému (v Klatovsku) poddaná, díl katastrálu Chvalšovické, má 4 stavení, 28 obyvatelů *českých*, patř do Velhartic, školou do Čachrova, obcí podlé nového polit rozdělení do Kunkovic.

Dobytka se chová: 44 kusy hovězího (2 býci, 1 8 volů, 22 kusy jalového), 17 ovec.

Ves tato patřila r. 1428 k hradu Vilhartickému.

Přestanice,, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 184 skému statku téhož jména poddaná, zvláštní obec kata jež obnáší:

115	jit.	75 □	s. polí,
68	„	1220 „	luk,
—	„	1460 „	zahrad,
27	„	150 „	pastvišťat,
69	„	595 „	lesů,
7	„	360 „	půdy neplod., mezi tím 112 objem stavení.

Celkem 288 jit. 660 □ s., výnosu 945 zl. 33 kr. stř. patří k zemskému statku Přestanicům 287 jit. 425 s.

Stavení jest zde 15 a obyvatelů *českých* 121. F školou patří Přestanice do Hlavňovic a obcí podlé nové litického rozdělení do Milinov.

Dobytka se zde chová: 51 kus hovězího (1 býk, 32 8 volů, 10 kusů jalového).

Přestanice, zemský statek, jest v deskách zemských v knize Tom. XII. fol. 113. zaznamenán a obnáší podlé katastr

115	jit.	75 □	s. polí,
70	„	900 „	luk,
—	„	1045 „	zahrad,
27	„	150 „	pastvišťat,
69	„	60 „	lesů,
4	„	1380 „	půdy neplodné.

Celkem 287 jit. 425 □ s. Daní se platí: gruntovní 29 $^1/_8$ kr., ze stavení 4 zl. 66 kr.

Přestanice patřily r. 1691 Václavu Kocovi z Dobrše a byly pak dlouhý čas se zemským statkem Žikovským spojeny, r. 1799 náležely Marii Václavovi Bořkovi hraběti z Dohalic. R. 1836 prodal je p. Veith zároveň s Liběticemi Inocencovi rytíři Kocovi z Dobrše tehdejšímu pánu na Hlavňovicích, který je s jmenovaným statkem spojil. Po jeho smrti přešly na jeho syna Josefa dědičně, který je r. 1853 svému bratru p. Ferdinandovi rytíři Kocovi z Dobrše postoupil.

Puchverk, o samotě ležící mlýn v obci Čermé, na okresní silnici ze Sušice do Klatov.

Puchverk, mlýn v katastrální obci Suché.

Radkov malý (německy Ragersdorf), samota $^3/_4$ hodiny jihovýchodně od Pavinov, zemskému statku Pavinovskému až do r. 1848 poddaná, patří farou a školou do Mouřence a obcí do Vatětic.

Radkov (něm. Roggau), $2^1/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Vatěticům poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší i s Wunderbachem:

147	jit.	455 □ s.	polí,
60	„	600 „	luk,
2	„	1225 „	zahrad,
50	„	325 „	pastvišťat,
382	„	1505 „	lesů,
20	„	1040 „	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 755 s. objem stavení.

Celkem 664 jit. 350 □ s., výnosu 1384 zl. 30 kr. stř. Z toho patří k statku Vatěticům 372 jit 1415 s. a obci Radkovské 9 jit. 930 s. (1 jit. 585 s. polí, 105 s. pastvišťat, 8 jit. 195 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 19 a obyvatelů německých 177. Farou a školou patří Radkov do Mouřence a obcí dle nového rozdělení politického do Vatětic.

Dobytka se zde chová: 121 kus hovězího (48 krav, 14 volů, 59 kusů jalového), 12 ovec, 11 koz, 14 k. vepřového.

Radostice, $1^3/_4$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Hlavňovicům poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

99	jit. 340	□ s.	polí,
42	„ 535	„	luk,
25	„ 115	„	pastvišťat,
22	„ 435	„	lesů,
2	„ 1475	„	půdy neplodné, mezi tím 1305 □ s. objem stavení.

Celkem 191 jit. 1300 □ s., výnosu 704 zl. 52 kr. Z toho patří obci 800 s. polí, 1010 s. pastvišťat, 4 jit. 1560 s. lesů, 1 jit. 1230 s. půdy neplodné, celkem 23 jit. 1440 sáhů.

Stavení jest zde 5 a obyvatelů českých 52, farou a školou patří Radostice do Hlavňovic a obcí podlé nového politického rozdělení do Milinov.

Dobytka se zde chová: 9 koňů, 54 kusy hovězího (16 krav, 8 volů, 30 kusů jalového), 35 ovec, 3 kozy, 2 kusy vepřového.

Radvanice, $2^1/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 dílem statku Nemělkovskému, dílem statku Kunkovickému poddaná, $^3/_4$ hodiny jihozápadně od Nemělkov, zvláštní obec katastrální, jež obnáší s Jarkovicemi:

214	jit. 1555	□ s.	polí,
82	„ 440	„	luk,
81	„ 1500	„	pastvišťat,
195	„ 1370	„	lesů,
7	„ 1575	„	půdy neplod., mezi tím 1 j. 270 □ s. objem stavení.

Celkem 583 jit. 40 □ s., výnosu 1698 zl. 6 kr. stř. Z toho patří zemskému statku Nemělkovskému 214 jit. 160 s. a obci Radvanické 9 jit. 830 (2 jit. 215 s. polí, 1 jit. 1295 s. pastvišťat, 5 jit. 920 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 9 a obyvatelů českých 70; farou patří Radvanice do Velhartic a obcí podlé nového rozdělení politického do Kunkovic.

Rapatice (původně Rapotice), $1^1/_4$ mile od Sušice, ves, díl katastrální obce Dolnokrušecké, až do r. 1848 z. statku Dolnímu Krušci poddaná, patří taktéž podlé nového politického rozdělení do této obce, má 5 stavení a 32 německé obyvatele.

Farou patří Rapatice do Mouřence. Na počátku předešlého století patřily Rapatice k zemskému statku Dlouho-

veskému, byly pak za ves Nuzerov vyměněny a náležely od té doby k statku Dolnímu Krušci.

Dobytka se zde chová: 20 kusů hovězího (10 krav, 6 volů, 4 kusy jalového), 6 ovec, 1 koza, 1 kus vepřového.

Rojsko původně (Rájsko, Rajské), ves nedaleko břehu Otavy na návrší pod kostelem Mouřeneckým, $1^3/_8$ míle od Sušice až do r. 1848 zemskému statku Vatěticům poddaná, díl katastrální obce Novoměstské, má 11 stavení, 82 německé obyvatele, patří farou a školou k Mouřenci a obcí podlé nového politického rozdělení k Vatěticům. Zde jest také fara Mouřenská (viz Mouřenec).

Dobytka se zde chová: 65 kusů hovězího (25 krav, 8 volů, 32 k. jalového), 18 ovec, 2 kozy, 8 kusů vepřového.

Rok, $^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 městu Sušici poddaná, zvláštní obec katastrální (ku které též díl Zaluží jest přiměřen), jež obnáší:

110	jit.	673	□ s.	polí,
51	„	147	„	luk,
—	„	1505	„	zahrad,
19	„	595	„	pastvišťat,
225	„	1485	„	lesů,
6	„	750	„	půdy neplod. (mezi tím 1110 □ s. objem stavení).

celkem 414 jit. 355 □ s., výnosu 1147 zl. 22 kr. stř. Z toho patří městu Sušici 223 jit. 865 s. nejvíce lesů.

Stavení jest zde 8, a obyvatelů německých 81; farou a školou patří Rok do Sušice a obcí podlé nového politického rozdělení k Podmoklům.

Zde jest veřejná kaple, která r. 1791 byla vydvižena a za 20 zl. prodána; r. 1860 zase ale otevřena a přičiněním bývalého rychtáře Rockého Jana Schmidla nadána.

Dobytka se zde chová: 69 kusů hovězího (25 krav, 12 volů, 32 kusy jalového), 7 ovec, 3 kozy, 5 kusů vepřového.

Město Sušice zde mělo až do r. 1784 poplužní dvůr, který se toho roku rozprodal.

Rozsedly ves, $1^1/_8$ míle západně od Sušice v údolí na potoce Nezdickém, až do r. 1848 panství Žichovickému poddaná,

obec podlé nového politického rozdělení sama o sobě, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

322	jit. 140	□ s.	polí,
154	„ 1370	„	luk,
3	„ 1475	„	zahrad,
111	„ 340	„	pastvišťat,
21	„ 815	„	lesů,
22	„ 260	„	půdy neplod., mezi tím 3 j. 1225 □ s. objem stavení.

Celkem 635 jit. 1200 □ s. výnosu 2825 zl. 6 kr. stř. Z toho patří k panství Žichovickému 91 jit. 210 s., a obci Rozsedlské 161 jit. 60 s. (17 jit. 345 s. polí, 4 jit. 1350 s. luk, 75 s. zahrad, 101 jit. 1245 s. pastvišťat, 20 jit. 1510 s. lesů, 16 jit. 205 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 47 a obyvatelů českých 321. Farou a školou patří Rozsedly do Žichobec, zde jest také veřejná kaple sv. Jana Nepomuckého, kde se ročně v oktávu téhož svatého mše čítá.

Zde jest poplužní dvůr panství Žichovického, mlýn s pilou. Stranou leží druhý mlýn, Hokův zvaný, pak železný hamr.

Dobytka se chová: 25 koňů, 195 kusů hovězího (1 býk, 108 krav, 10 volů, 76 jalového), 238 ovec, 2 kozy, 98 kusů vepřového.

Růvná (také dříve Rovná), $1^1/_2$ míle od Sušice, až do r. 1848 statku Hlavňovickému poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

115	jit. 1245	□ s.	polí,
30	„ 600	„	luk,
—	„ 1395	„	zahrad,
29	„ 1550	„	pastvišťat,
173	„ 230	„	lesů,
6	„ 930	„	půdy neplod., mezi tím 1 j. 15 □ s. objem stavení.

Celkem 356 jit. 1150 □ s., výnosu 899 zl. 48 kr. stř. Z toho patří k statku Hlavňovickému 26 jit. 1310 s. a obci Růvenské 97 jit. 345 s. (600 s. polí, 1090 s. luk, 1 jit. 1025 s. pastvišťat, 89 jit. 875 s. lesů, 4 jit. 1505 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 12, obyvatelů českých 94, farou a školou jakož i podlé nového polit. rozdělení patří Rûvná do Petrovic.

Dobytka se zde chová: 64 kusy hovězího (22 krávy, 20 volů, 22 k. jalového), 4 ovce, 6 koz, 3 kusy vepřového.

Sedlice, dvůr poplužní u Lešišova k zemskému statku Hrádeckému patřící.

Sedlo Rytířské, lesnatý vrch u Albrechtic, 2127′ vysoký s dalekou výhlídkou na Šumavu a krajinu okolo Otavy.

Seeviesen, $4^1/_2$ míle od Sušice, bývalá rychta v kr. Hvozdě svobodníků královských, tvoří i nyní *obec* podlé nového polit. rozdělení a jest též zvláštní obec katastrální, obsahující:

1102 jit.	234 □ s.		polí,
855 „	668 „		luk;
1446 „	1015 „		pastvišťat,
4373 „	1012 „		lesů,
147 „	431 „		půdy nepl., mezi tím 16 jit. 849 s. objem stavení.
Celkem 7925 jit.	160 □ s.,		výnosu 14159 zl. 8 kr. stř. Z toho jest obecních pozemků toliko jen 62 jit. 1490 s. půdy neplodné.

Dobytka se v celé obci té chová: 39 koní, 1151 kusů hovězího (114 býků, 426 krav, 164 voli, 447 kusů jalového), 202 ovce, 72 kozy a 79 kusů vepřového.

Podlé sepsání jest 149, nejvíce osamělých dvorů a vedlejších stavení, obyvatelů naskrze německých jest 1280. Veškeré dvory a samoty této obce patří farou do Seeviesen a jsou s udáním vzdálenosti od farního kostela následující:

1. *Gerlův dvůr* (Gerlhof), $^1/_4$ hodiny východně na silnici Eisensteinské, ku kterému náleží 17 domků nádennických.

2. *Bucher*, 4 stavení, $^1/_4$ hod. severně na břehu Ostružné, při nich dva mlýny, jeden ku Gerlové, druhý ku dvorů Stiglovu patřící.

3. *Stiglův dvůr* s 4 domky nádennickými, $^1/_2$ hod. severně.

4. *Seevisenský dvůr* s mlýnem, pilou, kovárnou a 3 domky nádennickými.

5. *Eisnerův dvůr*, $^1/_4$ hod. severovýchodně u paty vrchu, kamru zvaného, k němuž patří pila, dvě hospody a tři domky nádennické u kostela.

6. *Pošingrův dvůr*, 20 minut severovýchodně u potoka k němu patří mlýn, hospoda, kovárna a 3 domky nádenické.

7. *Širerův dvůr*,

8. *Streblův dvůr*,

9. *Stellkašparův dvůr*,

10. *Sukačka*, 4 dvory s 9 domky nádennickými, 20 minut až $^1/_2$ hodiny severovýchodně.

11. *Můstek* (Mostecké dvory, něm. Brückel), vysoko na východní straně vrchu „Hochfiederets" zvaného, 4 osamělé a 5 domků nádennických.

12. a 13. *Souš* horní a dolní (Ober- und Unterdürrenbaum), 2 dvory a 1 domek nádennický, 1 hodina na stráni vysokého Věterníku.

14. *Köhlervastl* na tétéž stráni, dvůr a hospoda, 1 hodina severovýchodně.

15. *Paseka* (Holzschlag), 4 jednotlivé dvory se 6 domky nádennickými na severozápadní výšině Köhlervastově.

16. *Güntnerovy dvory*, 3 osamělé dvory, $^1/_2$ až $^3/_4$ hodiny východně s hospodou, pilou a 4 domky nádennickými.

17. *Širerova huť* (Schürrerhütten), jindy skelní huť, $1^1/_4$ hod. jihovýchodně v lese na Brunstském potoce, k čemuž patří 2 domy a pila.

18. *Šmauzovy hutě* přední a zadní (Vorder- und Hinter-Schmaussenhütte), zašlé skelné hutě, as $1^1/_2$ hod. v lese, s hospodou, mlýnem a pilou na Brunstském potoce, dohromady 6 stavení.

19. *Nový Brunst* (Neubrunst), bývalá huť skelní s 3 domky, $1^3/_4$ hod. jižně v lese, $^1/_4$ hodiny severovýchodně myslivna a pila.

20. *Gerlova huť* (Gerlhütte, také Ascherlhütte), skelní huť na duté a tabulové sklo, 2 hodiny jižně v lese; ku které patří pila a 4 domky.

21. *Brunst*, v údolí mezi Můstkem a Javorníkem na Brunstském potoce; 10 domků s mlýnem, hospodou a kovárnou, $^3/_4$ hod. jižně.

22. *Paterlova huť*, bývalá huť na skleněné koraly, 3 stavení, $^1/_2$ hod. jižně.

23. *Na bídě* (Schöne Noth), 2 domky nádennické na stráni vrchu Supí hory, 20 minut jihovýchodně.

24. *Simandlův dvůr* s 3 domky nádennickými, 10 minut jižně u paty Supí hory. (Viz Hvozd.)

Seeviesen, f a r a, má kostel sv. Anny pod patronátem držitele panství Bystřického a školu pod ochranou obce. K zdejší osadě náleží celá katastrální obec Seeviesenská, pak 8 čísel z obce Kochanovské (Kochet), zadní chalupy totiž a Schmidlův dvůr, pak vesnice Svinná.

Fara má 1675 duší, ku faře patří 1 jit. 600 □ s. luk, 8 jit. 565 s. lesů, 5 jit. 160 □ s.

Důchody roční: vyvazovací: 32 zl. 55 kr., od obcí 73 zl. 50 kr. Z náboženského fondu 210 zl., štola a fundace 121 zl. 13½ kr. r. m.

R. 1697 obdrželi obyvatelé Hvozdecké rychty Seeviesen, jenž posud dílem do Velhartic dílem do Čachrova farou patřili, povolení, aby kapli ke cti sv. Anny vystavěli. R. 1698 započala stavba té kaple.

Dne 24. března 1701 nadala se tato kaple jistinou 150 zl. Dne 26. července 1701 byla pak vysvěcena. Dne 14. července 1714 povolila Pražská arcibiskupská konsistoř kapli rozšířiti, Seeviesenská obec pak vystavěla až do r. 1721 kostel s 2 věžmi, Na výlohy k dostavění přispěla hraběcí rodina *Krakovských* z *Kolovrat* a advokát pražský Prokop *Čermák*.

Dne 24. dubna 1722 nadala obec zde farního administratora. Od téhož roku zavedly se tam matriky. R. 1747 se Zhůrská rychta, která do té doby k Mouřenci přifařena byla, k Seeviesenu připojila a tím povstala zde fara. Prvním farářem byl P. Ferdinand Gerl. R. 1766 se pak zřídila v Zhůří fara, tím se pak opět Seeviesenská fara zmenšila.

Kostel, který leží 2477′ nad hladinou mořskou, jest svaté Anně zasvěcen.

Zvony ve věži mají tyto nápisy:

I. *zvon*: F. F. Andr. Poschinger, reg. Telon. in Oenerwaldi.
TraCto seD ope CVratI
FerDInanDI GerL refVsa.

II. *zvon*: CVDI feCerVnt heraeDes HafenbraDLIani.

A fulgure et tempestate, Libera nos Domine Jesu Christe. Vitus Dietrich fudit me Neo-Pragae.

Ve zvonici na levo jsou dva zvony, jeden bez nápisu,

druhý s nápisem následujícím: „Philip Gerl und Johann Jacob Eisner, Glashüttenmeister in Seeviesen, Anno 1701. Johann Gordian Schelchshorn in Regensburg goss mich.

V kostele mají na zdech pamětní desky: *Jan Jiří Adler* listopadu 1799. *Marie Anna Hafenbraedlova* † 23. dubna 180[illegible] *Jan Filip Gerl*, hutník a vrchní rychtář v kr. Hvozdu † 1[illegible] srpna 1718. Josef Hafenbraedl † 15. dubna 1756.

Za hlavním oltářem jest nade dveřmi následující nápis:

Anno 1700 ist diese Cappele von uns hier benannten zu Ehren St. Anna erbauet worden als: Andr. Ant. Poschinger, Dero kais. Einnehmer zu Ohnervelt und derzeit Oberrichter in Waldhvozd, dann Johann Jacob Eisner, Glashüttenmeister und Johann Filip Gerl, Glashüttenmeister zu Seeviesen, auch Georg Gerl mit Nachtbaren alda.

Na klenutí v kostele erb s nějakým ptákem, pod erbem písmeny W. W. H. M.

Školou do *Seeviesenu* patří Svinná a Kochanov, Gerlův dvůr, Bucher, Stiglův, Seeviesenský, Poschingrův, Eisnerův, Simandlův dvůr, Patterlova a Šmausova huť a Brunst. Školáků se počítá 85. — Učitel má 288 zl. 40 kr. r. m. příjmů.

Do expos. podučitelské stace v Schürerově dvoře patří: Onensvět (fara Čachrov.), Vlčí luh, Köllerwastel, Paseka, Suchá studánka, Můstek, Stellkapsův dvůr, rychtářův dvůr, Sukačka, Schürerův dvůr, Streblův a Güntnerův dvůr.

Školáků jest zde 85, příjem ex. podučitele 136 zl. 50 kr. r. m.

V Novém Brunstu jest dělnická škola, kterou též děti z Gerlovy huti navštěvují. Patronátem té školy jest fabrikant skelní pan Ascherl. Školáků jest 35. Podučitel má 84 zl. r. m. služného.

Skála svatého Vintíře, 3154′ nad hladinou mořskou u *Dobré Vody*. (Viz Dobrá Voda.)

Smržna (něm. Mirkau), $1^7/_8$ míle od Sušice, samota s mlýnem a pilou, v katastrální obci Štěpánické, byla až do roku 1848 zemskému statku Pavinovu poddaná.

R. 1428 byla Smržna ves a patřila k hradu Vilharticům.

Sobikov, někdy ves r. 1428 k hradu Vilhartickému patřící, nyní myslivna na Hlavňovicku, 20 minut jižně od Hlavňovic.

Špičák (Špicberk), vrch u Eisensteinu vých. od Jezerní Stěny.

Stanikov dolní, $^5/_8$ míle od Sušice, vůbec Staňkov dolejší raná ves, vedlé silnice ze Sušice do Petrovic vedoucí, byla až o r. 1848 zemskému statku Volšovskému poddána, jest zvláštní obec katastrální (ku které *Volšov* celý, Františkova ves a Stráž přiměřeny jsou) obsahující:

251	jit.	175 □	s. polí,
116	„	60 „	luk,
10	„	250 „	zahrad,
121	„	1335 „	pastvišťat,
473	„	450 „	lesů,
24	„	150 „	půdy neplod., mezi tím 4 jit. 1085 s. objem stavení.

Celkem 996 jit. 820 □ s., výnosu 3120 zl. 58 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Volšovskému 680 jit. 430 s. a obci Dolostanikovské 34 jit. 940 s. (1330 s. polí, 1480 s. luk, 24 jit. 330 s. pastvišťat, 420 s. lesů, 8 jit. 540 s. půdy neplodné).

V r. 1858 dne 16. dubna celá ves vyhořela.

Stanikov Hořejší, 2 míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, zvláštní obec katastrální (ku které jest ves Cihelna [Antonka] přiměřena), obnáší:

188	jit.	1028 □	s. polí,
66	„	1295 „	luk,
—	„	825 „	zahrad,
61	„	175 „	pastvišťat,
155	„	195 „	lesů,
10	„	737 „	půdy neplod., mezi tím 2 jit. 52 s. objem stavení.

Celkem 482 jit. 1055 □ s., výnosu 1379 zl. 50 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Stanikovu 381 jit. 1268 s., obci 4 jit. 950 s. (2 jit. 980 s. pastvišťat, 1 jit. 1570 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 11 a obyvatelů českých 123, farou patří Stanikov do Vilhartic a obcí podlé nového politického rozdělení do *Maršovic*.

Dobytka se zde chová: 76 kusů hovězího (30 krav, 16 volů, 30 kusů jalového), 156 ovec, 6 koz a 4 kusy vepřového.

R. 1428 patřila ves Stanikov k hradu Vilhartickému.

Stanikov, obyčejně Staňkov, jest jako zemský statek v de-

skách v hlavní knize S. Tom XV. fol. 121 vložen a obnáší podlé nového katastru:

133	jit.	1173	□ s.	polí,
44	„	670	„	luk,
—	„	370	„	zahrad,
44	„	1595	„	pastvišťat,
151	„	230	„	lesů,
7	„	430	„	půdy neplodné.
Celkem 381	jit.	1268	□ s.	Daní platí tento statek: gruntovní 226 zl. 2 kr., ze stavení 14 zl.

Až do r. 1848 patřily k tomu statku poddanstvím Stanikov hořejší, Cihelna (Antonka) a Maršovice.

Zde je zámeček s kaplí sv. Františka de Paula a poplužní dvůr.

Statek Stanikov patřil jindy k hradu Vilharticům, jak se odprodal, je neznámo. Co držitelé toho statku vykazujou desky zemské následující:

R. 1640 Humprechta ze Seeberka, r. 1644 Kristofa Koce z Dobrše, r. 1646 Jana Koce z Dobrše, Viléma hraběte Klenovského, Karla Bukovanského Pintu z Bukovan, r. 1650 Zdabora rytíře Janovského; r. 1681 Jindřicha rytíře Janovského, r. 1702 Karla Mařana Bohdaneckého, r. 1705 Ferd. Vil. Schmidtgrabnera, r. 1729 Jana Jiřího svobod. p. ze Šumánů, r. 1736 Václava a r. 1753 Bernarda hraběte Deyma, r. 1765 Jana Chrištofa a r. 1788 Marii Václava Dohalského, r. 1801 Frant. Jos. hraběte Desfoursa, r. 1806 Euseba hraběte Poettinga, r. 1833 Václava Veitha, od kterého toho samého roku na Martina Šreinera a posledně na jeho syna Gustava Šreinera přešel *).

Stodůlky, obec podlé nového politického rozdělení, ku které jsou přidělené obce katastrální Stodůlky I. díl obsahující ves Stodůlky a Glaserwald, pak samoty: Pastě (Weid), Wunderbach, Lužna (Ebenwies), Staré huté, Babylon, Cuš, Filzhaeusel, Poušť (Einöd), Rovina, Paseka (Holzschlag), Haid, Hôhal, Šerlův dvůr,

*) Desky zemské Tom. 303 H.5 a 7', 304 L.8', 306 B.4', 399 N.10', 409 A.9', 411 O.23', 501 C.29', 8 .18', 589 J.6', 596 M.9', 748 A.1', 592 P.5', 875 H.11', 1173 H.18', 1186 J.5.

Hůrka, Vysoké lávky, Zadní domky, Panin les (Frauenwald), pak katastrální obec Stodůlky III. díl obsahující Staré i Nové Hůrské údolí (Hurkenthal) anebo Česká huť.

Stodůlky (něm. Stadeln), díl krajiny bývalého kr. Hvozdu, svobodníků královských, sestává z katastrální obce Stodůlky (vlastně Staré Stodůlky), také podlé katast. díl I., pak Stodůlky Nové, podlé katast. Stodůlky díl II., konečně ze skelní hutě Hůrky aneb České Hutě (Alt- und Neu-Hurkenthal). Díl II. patří k okresu Kašperskohorskému a nám zde zbývá pojednati jen o Stodůlkách Starých aneb o katast. dílu I., poněvadž jsme již o Hůrce zvláště pojednali. (Viz Hůrka.)

Stodůlky (Staro- stodůlecká rychta), obsahuje podlé katastru:

1163	jit.	1392 □	s. polí,
1054	„	345 „	luk,
2993	„	1599 „	pastvišťat,
4381	„	872 „	lesů,
—	„	110 „	objem kaplí,
217	„	897 „	půdy neplod., mezi tím 17 jit. 559 s. objem stavení.

Celkem 9811 jit. 305 □ s., výnosu 12,279 zl. 35 kr. stř. Z toho patří obci 72 jit. 1065 s. půdy neplodné.

Dobytka se chová: 29 koní, 1674 kusy hovězího (1 býk, 618 krav, 279 volů, 771 kus jalového), 479 ovce, 128 koz, 80 kusů vepřového.

Stavení jest zde 192 a obyvatelů německých 1815, z většího dílu jednotlivé dvory, které jsou přiděleny osadou farní k Dobré Vodě, k Dolnímu Rejšteinu (okr. K. H.), k Stubenbachu (okr. K. H.) a k Zhůří. Farou patří k *Dobré Vodě*:

a) Stodůlky (Stadeln), ves, ¼ hod. od Dobré Vody na západní stráni hory Kiesleiten, má 36 stavení, veřejnou kapli sv. Šebastianovi zasvěcenou, školu pod ochranou obce, 2 mlýny a pilu.

b) Babylon Velký, dvůr a 2 domky, 1 hodinu severovýchodně od Stodůlek na východní straně vrchu Kiesleiten.

c) Babylon Malý, dvůr a 1 domek, ¼ hodiny západně od předešlého.

d) Cuš (něm. Zusch, také Huš), 7 rozptýlených domků v pasece na vrchu Kiesleiten, $^3/_4$ hodiny od Stodůlek.

e) Poušť (Einöde), dvůr s 5 domky $^1/_4$ hodiny od předešlého, jedno z míst nejdříve známých okresu Sušického. Zde žil sv. Vintíř. Viz *Dobrá Voda.*

f) Rovina (Ebene), 8 domů s hospodou na Vysokém Hřbetě, 20 minut západně od Dobré Vody.

g) Glaserwald, 24 rozptýlených dvorů a domů na j. úpatí Vysokého hřbetu, $^3/_4$ až $1^1/_2$ hodiny od Dobré Vody.

h) Šerlův dvůr, dvůr s mlýnem a pilou, dohromady 7 stavení, 1 hodina jihozápadně od fary u vtoku Zhůřského potoka s Filzbachem; 20 minut severně jsou tak zvané *Vebrovské* domky a $^1/_4$ až $^1/_2$ hodiny sezerovýchodně Filcovy domky v malých pasekách.

i) Hůrka, 3 dvory, z kterých jeden jest majetek fary Dobrovodské, s 5 domky nádennickými, dohromady 8 domů na rovině na levém břehu Jezerního potoku, $1^3/_4$ až 2 hodiny jihovýchodně od fary.

k) Paseka (Holzschlag), dvůr a 2 domy, $2^1/_2$ hodiny západně od fary v rovině mezi potoky Zhůřským a Filcbachem.

K faře *Zhůřské* patří:

a) Hôhal, 2 dvory s 7 staveními, $^1/_4$ hodiny od Paseky (Holzschlag) na výšině.

b) Haid, dvůr a 3 stavení s mlýnem a pilou, $1^1/_4$ hodiny od Hôhalu, $^1/_2$ hodiny jihovýchodně od fary.

K faře *Stubenbašské* patří:

a) Vysoké lázky (Hohenstegen), 17 stavení na výšině, $^3/_4$ hodiny od fary.

b) Zadní domky (Hinterhäuser), 16 stavení $^1/_4$ až $^1/_2$ hodiny od fary.

c) Vejsluník (Stadler Sonnberg), severně Vejsluníku Nového a činí tímto jedno místo.

K faře *Kvildské* patří:

a) Zadní paseky (Hinterweid), 7 domů na jižní stráni vrchu Kvildského, $1^1/_2$ hodiny od fary.

b) Prostřední a *c) Přední paseky* (Mittel-Vorderweid), dohromady 11 stavení, $^1/_2$ hod. vých. na stráni vrchu Červenomechu.

d) Nové Hutě (Althütten), 2 stavení, $1^1/_4$ hodiny severně.

e) Wunderbach, 4 stavení s mlýnem, $^1/_2$ hodiny od fary v údolí na malém potoce.

f) Lužna (Ebenwies) na stráni $1^1/_4$ hod. západně předešlé, 3 domy.

g) a *h) Paseka* (Holzschlag) a Chlumek (Bergel), dohromady 4 domky na výšině 1 hodinu od fary.

Stojanovice, 2 míle od Sušice, ves až do r. 1848 panství Týneckému (v Klatovsku) poddaná, zvláštní obec katastrální obsahující:

137	jit.	1090 □ s.	polí,
45	„	460 „	luk,
23	„	480 „	pastvišťat,
47	„	1270 „	lesů,
5	„	40 „	půdy neplodné (mezi tím 1595 □ s, objemu stavení).

Celkem 259 jit. 140 □ s., výnosu 848 zl. 29 kr. stř. Z toho patří obci 57 jit. 1500 s. (5 jit. 840 s. polí, 1100 s. luk, 10 jit. 815 s. pastvišťat, 37 jit. 980 lesů, 3 jit. 950 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 14 a obyvatelů českých 104, farou patří do Vilhartic a obcí podlé nového politického rozdělení do Milinov. Dobytka se zde chová: 46 kusů hovězího, (22 krav, 14 volů, 10 jalového), 39 ovec, 3 kozy a 2 kusy vepřového.

Zvláštní pojmenování pozemků: Hony. Na Klinách. Na Krejčovně. Hlubočina. Pod zlámanou. V koutech. Na Záhonech. Na Zahradách. Nad mlýnem. Na Hůrce. Na Bahnité. Dolejší a hořejší Dvořiště.

Roku 1428 patřily Stojanovice k hradu Vilhartickému. R. 1543 prodal Břetislav Švihovský z Riesenberka Stojanovice městu Sušici. Viz Sušice.

Stráně, malý vrch mezi Suchou a Zíkovem (Schweggau).

Stráž, pohoří, které souvisí s horou u sv. Vintíře a s Kieslleiten. Pohoří toto se táhne od dolejšího Krušce severně až ku potoku Volšovce naproti Hvízdalce a má na západní straně vesnice: Loučovou, Kojšice, Chamutice a Trsice, na východní straně: ves Nuzerov a dvůr Páteček a Staré Volšovy, k severu pak Volšovy, Dolní Stanikov a Františkovu ves. Vrchol toho pohoří jest nejvíce lesem porostlý, a rozpadá se na Stráž Kru-

šeckou, Loučovskou a Volšovskou, nejvyšší chlum toho pohoří jest na Volšovsku 2518′ vysoký.

Na Stráži Volšovské jest myslivna, pak domek u „veselého dřeva“ zvaný, pak opodál dva domky, kterážto stavení patří obcí do Volšov, farou do Sušice. Několik kroků od těch dvou domků jest chalupa „*u Šebesty*“ zvaná, obcí do Dolejšího Krušce, osadou do Mouřence patřící, na to pak přijde jedna chalupa obcí do Loučové, farou do Petrovic náležející. V etnografickém ohledu nalezáme zde pamětihodno, že obyvatelé chalupy „u Šebesty“ Krušecké jsou Němci, obyvatelé ostatních právě jmenovaných stavení Češi.

Stráž byla též v 11. a 12. století sídlem strážců pomezních (custodia), z čehož se dá souditi, že krajina západně až ku Stráži jednou patřila ku kr. Hvozdu.

Strunkov, $1\frac{1}{8}$ míle od Sušice, ves zemskému statku téhož jména až do r. 1848 poddaná, díl katastrální obce Častovské, má 6 stavení (poplužní dvůr) a 47 českých obyvatelů, farou a školou patří do Petrovic a obcí podlé nového politického rozdělení k *Maršovicům*. Podobně jako na Hvízdalce povolal na počátku tohoto století František hrabě Desfours sem kolonii Švábů, a vystavěl jim 24 stavení v jedné řadě k účelu pěstování vína, což ale se nepodařilo.

Dobytka se zde chová: 69 kusů hovězího (8 krav, 61 jalového), 14 ovec a 4 kusy vepřového.

Strunkov, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize S. Tom. XXII. fol. I. vložen a obnáší podlé katastru v katastrální obci Částkovské přiměřený:

60 jit.	465 □	s.	polí,
23 „	970	„	luk,
— „	140	„	zahrad,
17 „	535	„	pastvišťat,
— „	790	„	půdy neplodné.
Celkem 102 jit.	355 □	sáhů.	

Jest zde poplužní dvůr. Jako držitelé zemsk. statku Strunkov nacházíme v deskách zemských:

R. 1645 Adama Jaroslava Schaffmanna z Hamrlesu, r. 1650 Petra Wiedersperga z W., r. 1693 Jindřicha Victora Janovského, r. 1701 Václava Koce z Dobrše, r. 1719 bratry Bohuslava, Jiřího, Markvarta a Vojtěcha Kocy z Dobrše, r. 1721 Jana Hynka Wiedersperga a Marii A. hraběnku Trautmansdorfovou, r. 1745 Josefa Fruvaina z Podolí, r. 1752 Jana Mat. Reiniše, r. 1765 Jana Krištofa a r. 1788 Marii Václava hraběte Dohalského, r. 1801 Frant. Jos. hraběte Desfoursa, r. 1804 Čeňka Martina Rehna, r. 1806 Euseba hraběte Pöttinga, r. 1833 Václava Veitha; po jeho smrti koupil pak tento statek zároveň se se Žíkovy a Svojšicemi p. Maxm. Appeltauer a jeho manželka Žofie. *)

Stupna (něm. Stuppen), někdy svobodný dvůr, nyní samota s dvěma chalupami u Budašic.

Suchá (něm. Dürrendorf), $1^5/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemsk. statku Hlavňovickému poddaná, zvláštní obec katastrální (ku které též Puchverek jest přiměřen), obnáší:

122	jit.	140 □	s. polí,
35	„	515	„ luk,
1	„	20	„ zahrad,
38	„	590	„ pastvišťat,
45	„	515	„ lesů,
8	„	1325	„ půdy neplod., mezi tím obj. stav. 1 jit. 590 □ sáhů.
Celkem 250	jit.	1505 □	s. výnosu, 822 zl. 5 kr. Z toho patří obci 37 jit. 540 s. (4 jit. 65 s. polí, 1 jit. 495 s. luk 125 s. zahrad, 19 jit. 470 s. pastvišťat, 6 jit. 925 s. lesů, 6 jit. 40 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 17 a obyvatelů českých 129, farou a školou patří Suchá do Petrovic a obcí dle nového politického rozdělení k Pichu.

Dobytka se zde chová: 77 kusů hovězího (32 krávy, 12 volů, 33 jalového), 45 ovec, 3 kozy a 1 kus vepřového.

*) Desky zemské Tom. 305 D.20, 392 D.20, 408 E.22, 490 J.12, 198 C.9, 498 K.22, 585 G.2, 594 J.1, 596 M.2, 748 A.1, 592 P.4, 839 H.22, 875 H.10, 1173 H.18.

Světlá (něm. Zvislau), $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Chamutickému poddaná, na potoce Olšovce $^3/_4$ hod. od Petrovic, zvláštní obec katastrální, jež obnáší

55	jit.	890 □ s.	polí,
20	„	710 „	luk,
—	„	1580 „	zahrad,
21	„	595 „	pastvišťat,
22	„	980 „	lesů,
5	„	685 „	půdy neplodné, mezi tím 1095 □ s. objem stavení.

Celkem 126 jit. 640 □ s., výnosu 433 zl. 47 kr. Z toho jest podlé katastru předepsáno obci, 12 jit. 500 s. (8 jit. 40 s. pastvišťat, 4 jit. 460 s. půdy neplodné).

Zde jest 7 stavení (hospoda, kovárna a mlýn) 82 nejvíce českých obyvatelů. Farou a školou patří Světlá do Petrovic, obcí podlé nového politického rodělení k Jiřičné.

Dobytka se zde chová: 46 kusů hovězího (15 krav, 6 volů 25 jalového) 16 ovec, 8 koz, 9 kusů vepřového.

Roku 1428 patřila Světlá k hradu Vilhartickému.

Zvláštní jména pozemků: Hony Světelské, II. Hony Německé (Luh,) mezi potoky III. Hony Pahorky (Ostřice).

Svinná, $3^2/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku téhož jména poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

164	jit.	1220 □ s.	polí,
47	„	1540 „	luk,
56	„	595 „	pastvišťat,
388	„	320 „	lesů,
11	„	1445 „	půdy nepl.. mezi tím 1 jit. 1445 □ s. objem stavení.

Celkem 669 jit. 320 □ s., výnosu 1746 zl. 40 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Svinné 382 jit. 1585 s. a obci 7 jit. 505 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 21, obyvatelů německých 153, patří farou a školou do Seeviesnu a obcí ke Kunkovicům.

Dobytka se zde chová: 1 kůň, 132 k. hovězího (20 býků, 51 kráva, 26 volů, 35 k. jalového), 16 ovec, 3 kozy, 10 kusů vepřového.

Svinná, zemský statek jest v deskách zemsk. v hlavní knize S. Tom. XXIII. fol. 20 vložen a obnáší dle katastru nového:

20	jit.	175 □ s.	pastvišťat,
362	„	1125 „	lesů,
Celkem 382	jit.	1300 □	sáhů.

Poplužní dvůr zde není žádný. Zde jest toliko myslivna, pak se dobývá tu mnoho vápna.

R. 1428 patřila Svinná k hradu Vilhartickému.

R. 1617 přichází Petr Leonard Běšín z Běšína na Svinné, pak byla Svinná dlouho se statkem Jindřichovickým spojena a patřila r. 1843 Marii Aloisii svobodné pani Helversenové, která tento statek r. 1844 p. Petrovi Kordíkovi, pánu na Čachrově za 23.000 zl. prodala.

Svojšice, $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

277	jit.	1480 □ s.	polí,
83	„	530 „	luk,
3	„	215 „	zahrad,
146	„	1065 „	pastvišťat,
127	„	1555 „	lesů,
18	„	1010 „	půdy neplod., mezi tím 3 j. 280 □ s. objem stavení.
Celkem 657	jit.	1055 □ s.,	výnosu 2093 zl. 56 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Svojšicům 324 jit. 635 s. a obci Svojšické 86 jit. 65 s. (3 jit. 390 s. polí, 1 jit. 555 s. luk, 25 s. zahrad, 45 jit. 885 s. pastvišťat, 27 jit. 915 s. lesů, 7 jit. 995 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 38 (fara, škola, hospoda, mlýn, poplužní dvůr), obyvatelů 293 farou, školou i obcí patří Svojšice též k Svojšicům.

Dobytka se zde chová: 7 koní, 122 kusy hovězího (79 krav, 25 volů, 18 kusů jalového), 51 ovce, 9 koz a 19 k. vepřového.

Svojšice, zemský statek, jest v deskách zemsk. v hlavní knize S. Tom. XXIV. fol. 10 vložen a obnáší podlé katastru:

111	jit.	830 □ s.	polí,
38	„	980 „	luk,
—	„	160 „	zahrad,
59	„	720 „	pastvišťat,
90	„	730 „	lesů,
8	„	1405 „	půdy neplodné,
5	„	1365 „	rybníků.
Celkem 309	jit.	25 □	sáhů.

Má poplužní dvůr, zbytky tvrze vyhořelé, nyní co sejpky užívané. Svojšice patřily r. 1660 Smilu Zdeborovi Janovskému z Janovic, r. 1680 Ladislavu Zikmundovi Běšínovi z Běšín, r. 1714 Anně Františce svobodné paní Lonau a Marketě Alžbětě Serins-ové, r. 1729 Ferdinandovi Bohuslavovi Serins z Eichenau, r. 1738 Petru Eusebovi Radeckému z Radce, r. 1739 Václavu hraběti Poettingovi, r. 1769 Františkovi, r. 1826 Ludvíkovi hraběti Taaffovi, r. 1839 Václavu Veithovi a přešly r. 1851 na nynějšího držitele p. Maxm. Appeltaura a jeho paní choti Žofii rodem Kordíkovu. *)

Svojšice, fara. Zde jest kostel sv. Jana Křtitele a škola, obé pod patronátem držitele zemského statku Svojšického nyní p. Maxm, Appeltaura. K zdejší osadě náležejí: Svojšice, Částkov, Maršovice, Břetětice a Vodolenov. Farní osada čítá 616 duší, ku faře patří 5 jit. 625 s. luk, 21 jit. 1330 s. polí, 565 s. zahrad, 9 jit. 935 s. lesů, 7 jit. 500 s. pastvin. Vyvazovací důchody obnášejí ročně 157 zl. 93 kr. Z náboženského fondu 47 zl. $7\frac{1}{2}$ kr. stř.

Kostel farní, v němž r. 1384 v kostelních knihách u sv. Víta v Praze zmínka se činí, jest malý, r. 1589 nacházíme zde kněze Tomáše Eberle, po válce třicetileté nebyl kostel dlouho duchovním obsazen a mezi tím časem sem přisluhoval dílem děkan Sušický dílem Petrovický farář.

Ludmila Františka Kocova rodem z Dobrše vdova po Ladisl. Sig. rytíři Běšínu z Běšín obnovila a nadala následkem poslední vůle svého manžela r. 1713 faru Svojšickou.

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{313}{F.1}$, $\frac{395}{D.3}$, $\frac{491}{K.16}$, $\frac{362}{H.20}$, $\frac{507}{B.17}$, $\frac{508}{D.26}$, $\frac{598}{K.5}$, $\frac{1098}{M.26}$, $\frac{1228}{M.4}$.

Od r. 1777 byl zde již administrátor a od r. 1778 farář.

Posloupnost duchovních správců ve Svojšicích:

1713—1731. Adam Godfried Kaspar.
1731—1748. Jan Kohout.
1748—1752. Jan Frant. Rábský.
1752—1782. Frant. Šafařovic.
1782—1812. Ant. Baumann.
1812—1817. Josef Schoebl.
1817—1844. Ondřej Celerin.
1844—1850. Antonín Brabec.
Od r. 1850 Vel. p. P. Josef Klika.

V kostele jsou 4 náhrobní kameny rodiny Běšínů z Běšin.

Ku kostelu patří 1 jit. 112 s. luk a 198 s. polí.

Šorovský mlýn jižně od Dolejšího Krušce.

Štěpanice, obec podlé nového rozdělení, ku které jsou přiděleny vesnice: Pavinov, Smržná (Mirkau), Zalužice (Audechen), Radkov (Ragersdorf).

Štěpanice, $2^1/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Pavinovskému poddaná, zvláštní obec katastrální, (ku které jsou přiměřeny: obec Pavinovská i se statkem. Jakubice a Smržná) obsahující:

268 jit.	260 □	s.	polí,
98 „	52 „		luk,
6 „	1342 „		zahrad,
67 „	1275 „		pastvišťat,
76 „	1130 „		lesů,
20 „	686 „		půdy nepl., mezi tím 2 jit. 1200 □ s. objem stavení.

Celkem 537 jit. 1545 □ s., výnosu 1645 zl 52 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Pavinovskému a to sice k poplužním dvorům v Pavinově a Štěpanicích 289 jit. 836 s., obci pak 1 jit. 1335 s. půdy neplodné.

Poplužní dvůr Štěpanický byl jednou zvláštní zemský statek a byl r. 1635 spojen s Krušcem a Kundraticemi a patřil Jiřímu Eichhornovi z Reichenbachu. *)

*) Desky zemské Tom. $\frac{317}{C.6}$.

Stavení jest 10 a německých obyvatelů 143; farou i školou patří tato ves k Mouřenci.

Stefaník, potok, jenž má svůj původ na jižní straně vrchu téhož jména, pak vrchu Fallbaumu a Lakavrchu, v Bavořích se s velkým potokem *Regen* spojuje.

Stěpáník, vrch nedaleko České hutě.

Steindl, vrch 4127′ vysoký za Českou Hutí na pomezí k Bavorům.

Tamíř, osamělý mlýn, 10 minut od Petrovic východně na Volšovce ležící.

Tedražice, obec politická podlé nového rozdělení se sídlem představeného.

Tedražice, $^3/_4$ míle od Sušice, v es až do do r. 1848 zemskému statku téhož jména poddaná a s ním k panství *Nalžovskému* (v bývalém Klatovsku) připojená, jest se Zdouní zvláštní obec katast., jež obsahuje:

580	jit.	6	□ s.	polí,
124	„	40	„	luk,
5	„	427	„	zahrad,
148	„	1249	„	pastvišťat,
198	„	845	„	lesů,
38	„	528	„	půdy nepl., mezi tím 5 jit. 1038 □ s, objem stavení.
Celkem 1094	„	1495	□ s.	

výnosu 4629 zl. 41 kr. Z toho patří k zemskému statku Tedražicům 322 jit. 744 s. a obci Tedražické 227 jit. 613 s. (3 jit. 605 s. polí, 2 jit. 40 s. luk, 35 s. zahrad, 86 jit. 1473 s. pastvišťat, 117 jit. 760 s. lesů, 17 jit 810 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 47 (hospoda a mlýn) a obyvatelů českých 395. Teď patří farou a školou do Zbynic, mrtvé však kladou na hřbitov u blízkého kostela na Zdouň. (Viz Zdouň.)

Dobytka se zde chová: 43 koně, 21 kus hovězího (2 býci, 110 krav, 13 volů, 86 k. jalového), 412 ovec, 128 k. vepřového.

Tedražice, zemský statek, jest nyní s panstvím Nalžovským (v Plzeňsku v deskách zemských) spojen a obnáší podlé nového katastru:

170	jit.	350	□ s.	polí,
58	„	76	„	luk,
—	„	445	„	zahrad,
42	„	908	„	pastvišťat,
47	„	1005	„	lesů,
12	„	493	„	půdy neplodné.
Celkem 322	jit.	747	□	sáhů.

Zde byla jednou tvrz, nyní jest tu jen poplužní dvůr.

Držitele statku tohoto vykazují zem. desky následující:

R. 1501 Jana z Tedražic.
R. 1535 Jiřího Markolta.
R. 1557 Jana Dlouhoveského z Dlouhé vsi.
R. 1570 Petra Novohradského z Kolovrat.
R. 1571 Volfa Gottharda Perglasa z Perglasu.
R. 1608 Magdalenu Perglerovu z Pergleru, roz. z Janovic.
R. 1621 po bitvě bělohorské byl statek ten na 7233 kopy grošů odhadnut a na tři díly rozdělen.

I. díl patřil.

R. 1655 Evě Chanovské z Chanovic a Heleně Alžbětě Warlegové.
R. 1675 Jaroslavovi Kunrátovi Warlegovi z Bubna.
R. 1678 Janu Ctiborovi Warlegovi z Bubna.
R. 1687. Isabelle Emilii Švihovské ze Švihova.

II. díl patřil.

R. 1668 Krištofovi Hoškovi ze Žampachu.
R. 1678 Alžbětě šlechtičně Rennové.
R. 1689 Janu Krištofovi Kocovi z Dobrše.
R. 1690 Isabelle Emilii Švihovské ze Švihova.

III. díl patřil.

R. 1662 Wolfovi Adamu Pergleru z Perglasu.
R. 1668 Petrovi Jiřímu z Chinitz-Tetovy, přešel pak téhož roku na Karla Ježovského z Lub.
R 1687 na Isabellu Emilii Švihovskou ze Švihova. Když byl zemský statek Tedražice zase celý v držení Isabelle Em. Švihovské ze Švihova, dostal se r. 1694 dědičně na Jaroslava Floriána Švihovského ze Švihova, r. 1717 na Benig. Konstancii

svobodnou paní Švihovskou, přišel pak r. 1718 i s Nalžovy do konkursu a byl na 12,242 kop 20 gr. odhádán. Na to přešel v držení

r. 1720 Jana Norberta hraběte Pöttinga.
R. 1739 Jana Václava hraběte Pöttinga.
R. 1769 Františka hraběte Taaffe.
R. 1797 Rudolfa hraběte Taaffe.
R. 1826 Františka a Ludvíka hraběte Taaffe.

R. 1826 přešel celý na Ludvíka hraběte Taaffe a přešel po jeho smrti s panstvím Nalžovským na jeho syna *) Karla hraběte Taaffe.

Terezinov (Theresiendorf) také Pařezí od bývalého pána statku Kněžického p. Ant. Hubaciusa rytíře z Kotnova založená ves, má 94 obyvatele české, patří farou, školou i obcí podlé nového rozdělení, pak i katastrem do Petrovic.

Dobytka se chová: 1 kůň, 43 kusy hovězího (18 krav, 10 volů, 15 k. jalového), 25 ovce, 4 kozy, 7 kusů vepřového.

Těšov dolní, 2 míle od Sušice, ves zemskému statku téhož jména až do r. 1848 poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

177	jit.	1255 □ s.	polí,
52	„	425 „	luk,
3	„	623 „	zahrad,
22	„	279 „	pastvišťat,
178	„	725 „	lesů,
9	„	888 „	půdy nepl., mezi tím 1 jit. 1383 □ s objem stavení.

Celkem 443 jit. 995 □ s., výnosu 1351 zl. 30 kr. Z toho patří k zemskému statku Dolo-Těšovskému 293 jit. 1154 s. a obci 41 jit. 1465 s. 1 jit. 935 s. pastvišťat, 40 jit. 85 s. lesů, 445 s. půdy neplodné).

---

*) Desky zemské Tom. 43 E.25' 13 K.18' 54 D.18,19' 17 A.26,F.5' 134 B.18' 181 E.4'
70 C.26' 310 L.18' 115 B.21' 391 O.18' 393 F.20' 399 F.24' 29 M.16,19' 393 J.23' 400 N.8'
401 C.1' 317 F.27' 399 F.19,24,L.26' 147 H.24' 120 G.23' 639 E.18' 158 G.25'

Stavení jest zde 18 a obyvatelů českých 163, farou patří Dolní Těšov do Petrovic a obcí podlé nového rozdělení k Javoří.

Dobytka se zde chová: 6 koní, 114 kusů hovězího (1 býk, 52 krav, 24 voli, 37 k. jalového), 23 ovce, 11 koz, 9 k.vepřového.

Těšov patřil r. 1428 k hradu Vilhartickému.

Těšov dolní, zemský statek jest v deskách zemských v hlavní knize U. Tom. fol. 169. vložen a obnáší:

a) v katastrální obci *Dolotěšovské*:

106	jit.	890 □ s.	polí,
35	„	1170 „	luk,
1	„	265 „	zahrad,
13	„	1400 „	pastvišťat,
128	„	1225 „	lesů,
6	„	670 „	půdy neplodné.
Celkem 293	jit.	1145 □	sáhů.

b) v katastrální obci *Mochovské*:

43	jit.	685 □ s.	polí,
15	„	1515 „	luk,
8	„	1010 „	pastvišťat,
70	„	1080 „	lesů,
—	„	555 „	půdy neplod.,
Celkem 139	jit	625 □	sáhů.

c) v katastrální obci *Javořské*:

—	jit.	95 □ s.	pastvišťat,
181	„	330 „	lesů,
1	„	495 „	půdy neplodné.
Celkem 182	jit.	920 □	sáhů.

Statek ten má 2 poplužní dvory, v Dolním Těšově totiž a v Mochově. V Těšově Dolním jest výstavný zámek s rozsáhlou zahradou.

Až do r. 1848 sem patřily poddanstvím vesnice: Dolní Těšov, Javoří, Mochov, částky vsi Horního Těšova a Německý Pravomocnost se vedla na kanceláři Dolotěšovském.

Podlé desk zemských patřil *Dolní Těšov*:
r. 1555 Janu Rendlovi z Aušavy,
r. 1582 Ditlebu Kocovi z Dobrše,
r. 1688 Václavu Bart. Kocovi z Dobrše,
r. 1744 Marii Anně Dohalské rozené Kocové,
r. 1793 Arnoštce hraběnce Dohalské,
r. 1802 Johanně svobodné paní z Villanů, rodem hr
Dohalské a přešel po její smrti r. 1848 dědičně na Fr
svobodného pána Augustince, c. k. podplukovníka na odp
v ceně 87.670 zl. 25 kr. stř. a v r. 1859 po jeho smrti r
dědice. *)

Těšov Hořejší, 2 míle od Sušice, ves až do r. 184
skému statku téhož jména poddaná, zvláštní obec kat
(ku které jsou vesnice: *Bošov a Zadní domky* přim
obnáší:

248	jit. 790	□ s.	polí,
79	„ 1163	„	luk,
—	„ 585	„	zahrad,
92	„ 192	„	pastvišťat,
81	„ 220	„	lesů,
12	„ 615	„	půdy neplod., mezi tím 2 jit. 14(objem stavení.

Celkem 514 jit. 665 □ s., výnosu 1485 zl. 34 kr. stř.
patří k zemskému statku Horo-Těšovskému 162 jit. 7
obci 5 jit. 425 s. (půdy neplodné).

Stavení jest zde a na Bošově (poněvadž jsou dohr
sepsány 42 a obyvatelů nyní z většího dílu německýc
Až do r. 1835 patřil Hořejší Těšov farní osadou do P
nyní do Hartmanic, kamž i podlé nového politického ro
obcí patří. Tím že Hořejší Těšov farou do Hartmanic
nabývá zde německý živel půdy a vesnice ta před 30 let
česká, bude brzo zcela německá.

Dobytka se zde a na Bošově chová: 3 koně, 17
hovězího (1 býk, 83 krávy, 26 volů, 62 kusy jalového), 14
14 koz a 10 kusů vepřového.

---

*) Desky zemské Tom. 57 L.7', 66 B.26', 400 L.11, 203 K.8', 761 G.1', 799 O.25'

Těšov patřil r. 1428 k hradu Vilhartickému.

Těšov Hořejší zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize O. Tom. III. fol. 25 vložen a obnáší podlé katastru:

75	jit.	415 □	s. polí,
15	„	798 „	luk,
—	„	330 „	zahrad,
8	„	562 „	pastvin,
61	„	245 „	lesů,
1	„	1580 „	půdy neplodné.
Celkem 162	jit.	730	sáhů.

Daní platí tento statek: gruntovní 96 zl. 45½ kr., ze stavení 6 zl. 54 k.

Zde jest poplužní dvůr s malým ovčínem. Těšov Hořejší byl dříve s Dolním Těšovem spojen a patřil také r. 1555 Janu Rendlovi z Aušavy.

R. 1582 Dietlebovi Kocovi z Dobrše, přešel r. 1689 na Václava Albrechta Koce z Dobrše, r. 1695 na Maxmiliana Bukovanského Pintu z Bukovan a jeho manželku Salomenu, r. 1707 na Maxmiliana Norberta Krakovského hraběte z Kolovrat, r. 1725 na Salamonu Bukovanskou, Pintovu z Bukovan, r. 1764 na Františka Karla, r. 1799 na Joachima Pintu Bukovanského z Bukovan, r. 1801 na Jiřího Kordíka, přišel pak dědičně r. 1830 na jeho jedinou dceru paní Emilii Elledrovou, rodem Kordíkovu *), kteráž jej r. 1864 svému synovi panu Adolfu Elledru postoupila.

Trpěšice (1⅝ míle od Sušice, z čehož Němci utvořili Tripischen), ves až do r. 1848 zemskému statku Dolokrušeckému poddaná a též katasrální obci přiměřená; má 6 stavení a 33 německých obyvatelů, patří farou do Mouřence, školou do Hartmanic a obcí podlé nového politického rozdělení k Dolnímu Krušci.

Dobytka se zde chová: 36 k. hovězího (12 krav, 12 volů, 12 k. jalového), 11 ovec a 1 kus vepřového.

---

*) Desky zemské Tom. 57 L.7', 66 B.26', 479 B.16', 404 K.2', 411 H.23', 498 N.1', 484 B.17', 762 B.7', 773 O.24', 1171 C.8.

Trsice, 1 míle od Sušice, ves, která patřila až do r. 1848 dílem k statku Žikovskému (2 stavení), dílem k statku Chamutickému (1 stavení), dílem pak k statku Kněžickému, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

77 jit.	330 □ s.		polí,
22 „	1400	„	luk,
— „	1255	„	zahrad
42 „	755	„	pastvišťat,
56 „	1505	„	lesů,
3 „	1575	„	půdy neplodné, mezi tím 1290 s. objem stavení.
Celkem 204 jit.	420 □ s.		výnosu, 572 zl. 55 kr. stř. Z toho patří obci 68 jit. 1190 s., nejvíce lesů.

Stavení jest zde 10 a obyvatelů českých 60, farou, školou a obcí podlé nového polit. rozdělení patří Trsice do Petrovic.

Dobytka se zde chová: 3 koně, 53 k. hovězího (17 krav, 10 volů, 26 kusů jalového), 49 ovec, 1 koza a 5 k. vepřového.

R. 1559 patřily Trsice k hradu Vilhartickému, v r. 1562 koupil Silvestr Mlajovský z Tisnice a na Pacově ves Trsice od Jana Cíle ze Svojšic.

Tvrdoslav (něm. Droslau), $2^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Nemělkovskému poddaná, díl katastrální obce Nemělkov, patří tam též dle nového politického rozdělení obcí; má 16 stavení 164 českých obyvatelů, patří farní osadou a školou do Běšin (okr. Klatovy).

Dobytka se zde chová: 88 kusů hovězího (28 krav, 8 volů, 52 kusy jalového), 18 ovec, 10 koz a 1 kus vepřového.

Vatětice, obec, podlé nového politického rozdělení, ku které patří katastrální obec *Radkov* (Rogau) s Wunderbachem, katastrální obec *Nové městečko* (s Rojskem a Anninovem (Annathal).

Vatětice, 2 míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

147	jit.	920 □	s. polí,
56	„	370 „	luk,
1	„	55 „	zahrad,
58	„	175 „	pastvišťat,
32	„	910 „	lesů,
10	„	1040 „	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 1240 s. objem stavení.

Celkem 306 jit. 270 □ s., výnosu 1287 zl. 32 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku 272 jit. 870 s., má 9 stavení, 114 německých obyvatelů, patří farou a školou do Mouřence, má kapli bolestné Matky Boží vystavěnou od Jana Ludvíka rytíře z Pomala. Dne 23. ledna 1733 uděleno dovolení v této kapli mši sv. čísti.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 56 kusů hovězího (1 býk, 24 krávy, 15 volů, 16 jalového), 3 kozy a 2 kusy vepřového.

Vatětice, zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize W. Tom. III. fol. 1 vložen a obnáší dle katastru:

a) v katastrální obci *Vatětické*:

125	jit.	670 □	s. polí,
48	„	100 „	luk,
—	„	370 „	zahrad,
56	„	1150 „	pastvišťat,
32	„	910 „	lesů,
8	„	320 „	půdy neplodné.

Celkem 272 jit. 870 □ sáhů.

b) v katastrální obci *Radkovské* (Rogau):

6	jit.	1060 □	s. pastvišťat,
357	„	355 „	lesů,
9	„	— „	půdy neplodné.

Celkem 372 jit. 1415 □ sáhů.

c) v katastrální obci *Novoměstecké*:

21	jit.	1310 □	s. polí,
9	„	1385 „	pastvišťat,
—	„	1550 „	lesů,
—	„	535 „	půdy neplodné.

Celkem 33 jit 882 □ sáhů. Má tedy celý statek Vatětice:

146	jit.	1030	□ s.	polí,
47	„	635	„	luk,
—	„	370	„	zahrad,
73	„	395	„	pastvišťat,
390	„	1215	„	lesů,
20	„	302	„	půdy neplodné.

Celkem 678 jit. 747 □ sáhů. Daní platí: grunt. 370 zl. 29 kr., ze stavení 22 zl. 40.

Zde je poplužní dvůr, ovčín, pivovár (na 5 sudů), pak jedna z nejpěknějších vinopalen celého kraje s parostrojem.

Zemský statek *Vatětice* měl následující držitele:

R. 1579 Albrecht ze Seeberka, r. 1656 Michal Aluerin Saluzzo marchese e Clauesana, r. 1670 Jiří Albrecht Janovský z Janovic, r. 1672 Václav Albrecht Koc z Dobrše, r. 1676 Marie Maxm. Kobilová ze Schönwiesen, r. 1680 Václav Rudolf, svobodný pán z Řičan, r. 1694 Vilém Albrecht, svobodný pán ze Seeberka, r. 1702 Jan Ludvík, rytíř z Pomalu, r. 1736 Maxm. Norbert z Pomalu, r. 1751 Antonie ze Storchenfeldu, r. 1789 Marie Anna ze Storchenfeldu, r. 1794 Augustin Müller, r. 1804 Jakub svob. p. z Wimmrů, r. 1823 Ferdinand hrabě Palfy, r. 1828 Antonín hrabě Pejacevič, r. 1829 opět Ferdinand hrabě Palfy, r. 1832 Emanuel Müller, r. 1849 paní Anna Müllerová rodem Touškova, která Vatětice jakož i statek Pavinov na syna svého p. Václava Müllera, postoupila. (Viz Pavinov.) *)

Poddanstvím patřily k zemskému statku Vatěticům až do r. 1848 vesnice: Vatětice, Rojsko, Nové městečko, Radkov (Rogau), Wunderbach, pak samoty Stimling, Slonový mlýn a Luha. Až r. 1579 k statku Vatěticům patřila také vesnice Radešov (Radešovice, něm. Schröbersdorf), v tomto roce byla ale od Albrechta ze Seebergu městu Kasperským Horám odprodána. Pravomocnost se vedla až do r. 1850 ve Vatěticích, kamž i Pavinov a

*) Desky zemské Tom. 317 L.2, 318 H.27, 390 B.7, 398 N.27, 395 H.15, 404 B.19, 408 M.16, 202 H.8, 588 C.14, 418 C.3, 689 D.11, 875 F.20, 1098 L.3, 1149 B.11, 1143 C.21, 1186 C.11, 1229 N.1.

Velhartice.

k tomu statku tehdáž patřící místa patřily. Držitel toho statku jest zároveň patronem starobylého farního kostela Mouřeneckého.

Velhartice, městečko, $1^7/_8$ míle od Sušice, obec samostatná podlé nového politického rozdělení, sídlo purkmistra, jest zvláštní obcí katastrální, jež obnáší:

530	jit.	1354 □ s.	polí,
173	„	1328 „	luk,
4	„	918 „	zahrad,
139	„	207 „	pastvišťat,
489	„	1570 „	lesů,
51	„	1173 „	půdy nepl., mezi tím 8 jit. 910 □ s. objem stavení.

Celkem 1390 jit. 150 □ s., výnosu 5560 zl. 18 kr. Z toho patří zemskému statku Vilhartickému 686 jit. 5 sáhů a obci 204 jit. 822 s. (13 jit. 1505 s. polí, 5 jit. 980 s. luk, 25 s. zahrad, 77 jit. 232 s. pastvišťat, 83 jit. 25 s. lesů, 24 jit. 1160 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 127, obyvatelů českých 1028, fara, škola a purkmistrovský úřad jest v místě.

Dobytka se zde chová: 14 koní, 471 kus hovězího (1 býk 167 krav, 33 voli, 170 k. jalového), 78 ovec, 42 kozy, 75 kusů vepřového.

Měšťané se živí více orbou nežli řemesly.

Bývalý špitál zde zašel a dům náleží měšťanům, jmenuje se ale posud špitál. Toto městečko má staré výsady od Mainharda z Hradce od r. 1444 od krále Vladislava II. a Don Martina Huerty, jež obsahují právo měšťanů svým jměním dle libosti nakládati, výroční trhy držeti, pak osvobození od roboty.

R. 1511 větší díl městečka vyhořel. Zdejší gruntovné knihy jsou nejstarší z celého okresu Sušického a městečko mělo až do r. 1850 zvláštního listovního, pravomocnost se ale vykonávala v Hrádku, poněvadž bylo městečko v poddanství. Výroční trhy se zde odbývají 4, 1. na zelený čtvrtek, 2. ve čtvrtek po Nanebevstoupení Páně, 3. na sv. Máři Majdalenu, 4. ten den po dušičkách.

Velhartice, fara. Zde jest farní kostel Narození panny Marie, fara pod patronátem držitele zemského statku Vilhartic. Fara čítá 2809 katolíků.

Ku faře patří: 22 jit. 855 s. polí, 7 jit. 480 s. luk, 1150 s.

zahrad, 1320 s. pastvin, 27 jit. 1420 s. lesů. Desátku $1^1/_8$ korce žita, $1^1/_8$ korce ovsa. Vyvazovací roční důchod 426 zl. 80 kr. Štoly a fundace 103 zl. 86 kr. r. m. Farní kostel má 795 s. polí, 120 s. luk a 35 s. pastvin.

K zdejší osadě náležejí: Vilhartice, Kunkovice, Chotěšov, Nemilkov, Radvanice, Braničkov, Předvojovice, Chvalšovice, Horní Staňkov, Cihelna, Jarkovice, Stojanovice, pak vsi okresu *Klatovského*: Malonice, Tajanov a Zahrádka, okresu Plánického: Konín a Oučín.

Školou sem patří uvedená místa mimo: Konina, Jarkovice, Chvalšovice, Předvojovice a Zahrádku.

Zdejší farní kostel stál již před r. 1384, byl r. 1501 klenutý a r. 1823 obnoven a chová několik starých náhrobků s nápisy:

1. Jednoho pána z Riesenberků † 1474, 2. Kateřiny z Lamberka † 1470, 3. Viléma z Riesenberka pána na Vilharticích, 4. Ondřeje Robnhaupta ze Suché † 1523, 5. paní Kateř. Markety svobodné paní z Kolovrat † 1630.

Při zdejším kostele jsou dvě věže, a na každé dva zvony: první od r. 1503, prostřední od r. 1506 s následujícími nápisy:

Na prvním:

En! ego campana — nunquam pronuntio rana — ignem — vel festum — bellum aut funus honestum. —

Qui me conflavit — Bartholomeus nomen habet. Anno Domini — nostri Jesu Christi — millesimo quingentessimo — tertio. Veni sancte spiritus et fere nobis pacem — ad laudem — Deo patri omnipotenti et beatae Mariae virgini.

Na druhém:

Anno Domini DVI ista campana comflata est in Wilhartic— Sanctae Margaritae.

Kostel božího těla (neb sv. Máří Majdaleny) byl za panování Jana z Hradce r. 1373 vystavěn, r. 1396 daroval tomu kostelu Jan z Hradce 7 kop pr. grošů ročního důchodu, aby se u té samé kaplan vydržoval. K tomuto kostelu patří 10 jit 1285 s. polí, 1 jit. 1335 s. luk, 1 jit. 805 s. pastvin.

Posloupnost farářů *Velhartických.*

1587 Vojtěch Prokopides Poříčký (evangel.).

1626 Mikuláš Cuculus.

1636 Tomáš Svavius.
1642 Frant. Strakonický.
1654 Jakub Ferd. Zrolík.
1662 Jindřich Virens.
1675 Jan Václav Sperat.
1687 Karel Nyteryn.
1688 Václav Millinger.
1692—1730 Kryštof Schiffner.
1730—1748 Josef Slavík.
1748—1762 Jan Piesche.
1762—1768 Josef Prucha.
1768—1772 Antonín Walker,
1772—1806 Václav Lemberger.
1806—1815 Jan Dvorský.
1815—1851 Ondřej Tonner.
1851—1858 Alois Tonner.
Od r. 1858 Vel. p. P. Matěj Laitl, od r. 1865 vikář Sušický.

Vilhartice, zemský statek a hrad, jest v deskách hlavní knize W. Tom. IV. fol. 181. vložen a obnáší podlé nového katastru:

242	jit.	695	□ s.	polí,
71	„	450	„	luk,
—	„	20	„	zahrad,
44	„	375	„	pastvišťat,
372	„	945	„	lesů,
24	„	1470	„	půdy neplodné.
Celkem 755	jit.	755	□ s.	

Daní platí tento statek: gruntovních 580 zl. 57½ kr., ze stavení 15 zl. 86½ kr., má nově vystavený poplužní dvůr, ovčín, myslivnu a hajnovnu.

Nedaleko poplužního dvoru vypínají se malebné zříceniny znamenitého jednou *hradu Vilhartice* (také Velhartice). Jedno oddělení tohoto hradu pochází z 13., druhé ale ze 17. století. Oddělení prvnímu rok od roku hrozila větší záhuba a zkáza až je dal jako druhé oddělení r. 1848 Theodor svobodný p. Šturmfeder opraviti a přistavěl kapli na místě dřívější, která se byla sesula.

Hrad ten byl nepochybně od komory v 13. století založen

a za panování císaře Karla IV. některému panoši za nápr
dán. Již r. 1332 přichází komorník císaře Karla IV. jakýs
šek z Velhartic, jemuž Tomáš Vinkler z Falkenova r. 1
město a hrad Falkenov i s tvrzí Sazel řečenou odkázal a c
dne 10. listopadu t. r. tři kopy pr. gr. ročního příjmu na sta
Elčovském jemu poukázal. Bušek tuším r. 1370 zemřel a h
Vilhartice i s příslušenstvím synu Ježkovi z Velhartic zůsta
aspoň uvádí se tento r. 1371 jediným držitelem Vilhartick
zboží. Ježek z Vilhartic asi r. 1394 zemřel a zanechal
dcery, které ještě za živobytí pánům Janovi staršímu z Hra
a Hynkovi st. z Náchoda na Aderspachu za manželky dal. J
z Hradce stal se skrze manželství to pánem Velhartic a
r. 1395 dne 6. července učinil směnu s panem Jindřichem z Rose
berka na Krumlově, kteroužto polovice hradu, dvoru poplužní
a městečka Velhartic, pak lesy Borek, Lučový, Březovou a Chra
Rosenberkům postoupil, za to ale polovici statku Čečovického
Petrovického v držení vzal (Palacký Archiv Čes. str. 324.). Od
doby byli na tom hradě dva velitelé, kteří ho ale společn
purkrabím dali spravovati; takovým nacházíme r. 1418 Drsla
z Jindřichovic (Arch. Čes. XIV. str. 247.), Jan z Hradce zem
r. 1419, měl dvě manželky, Kateřinu, pak Žofii. Tato jej p
čkala. S první měl syna Mainharda a dceru Elišku, napoton
manželku Arnošta Flašky z Pardubic a na Rychenburce.

Mainhard z Hradce držel hrad Velhartice s pánem Old
chem II. z Rosenberka, koupil konečně od něho dne 28. lis
padu 1428 díl Vilhartic i s vesnicemi: Koníno, Staňkov, Cho
šov, Častonice, Hodkovice, Kunkovice, Dobřemilice, Zahrádl
Jarkovice, Svinnou, Hlavňovice, Petrovice, Těšov, Částkov, Zvík
Kundratice, Zamyšle, Sobikov, Předvojovice, Břetětice, Br
Vlkonice, Kašovice, Stojanovice a také díly Velhartic své zemř
macechy Žofie z Opočna za 1413 kop pr. grošů a spojil to
v jeden a týž celek (Arch. Čes. III. str. 500.). Za jeho panov
r. 1433 byl panoš Jan starší z Běšín purkrabím na Vilharticí

Jej následoval syn Oldřich IV. z Hradce a byl v drž
až do své smrti r. 1452. Teprva po vyhasnutí tohoto ro
Hradeckých z Velhartic dostal se hrad i se všemi p
slušnými vesnicemi Bohdalovi Švihovskému z Riesenberka,
něhož jej r. 1470 Vilém Švihovský zdědil a pak jeho dcera K

teřina, která Zdeňka Lva z Rožmitála a na Blatné za manžela pojala.

R. 1506 Zdeněk Lev z Rožmitála, nejvyšší purkrabě, dosáhl r. 1511 od krále Vladislava II. obecné horní právo pro Vilhartice a jeho ostatní držení; r. 1521 od krále Ludvíka k pavunku Stříbrných hor, když r. 1535 zemřel, zdědil veškeré statky syn jeho Adam z Rožmitála a na Blatné, pro veliké dluhy ale již 8. duhna 1541 hrad a městečko Vilhartice i se všemi přináležejícími vesnicemi pánu Adamovi I. ze Sternberka na Zelené hoře za 13.500 kop. gr. pr. prodal (viz Kvat. trh Černý vejpisů od r. 1542 43. Tom II. K. 29.). Adam I. ze Sternberka postoupil Velhartice Jindřichu Planskému ze Zeberka, hejtmanovi Malého města Prahy, který po smrti své první manželky Anny rodem ze Šternberku po druhé s Ludmilou z Ledčic se oženil a jí (r. 1552) na statku Velhartickém věna 500 k. gr. pr. pojistiti dal. A že Plánský některý díl tohoto držení, totiž statky Kolinec a Čachrov prodal, tedy přenesl 7. června 1559 pojištěné věno na hrad, městečko a poplužní dvůr *Vilhartice*, na městečko Hrádek, na vesnice Drouhovec, Tajanov, Chotěšov, Stanikov, Břetětice, Kašovice, Petrovice, Vojtice, Braslavy, Kněžice, Strunkovské, Trsice, Částkov, Vlastějov, Zalužice, Těchovice, Jakubice, Světlou, Kundratice, Smržny, Konín, Krušec a Hartmanice (viz Kvat. trh. Zelený od r. 1557—61 Tom. XIII. B. 24.).

Na to r. 1561 zemřel a zůstavil nezletilé děti Šebastiana Jáchima, Benignu a Marii a ustanovil jediného syna za dědice pozůstalých statků.

Šebastián Jáchim Plánský ze Zeberka se svou manželkou Ludmilou roku 1561 držení Velhartické nastoupil a až do smrti držel a užíval. Když pak r. 1587 v pánu zesnul a jeho synové Jan Jindřich a Jan Viktorin správu panství přijali, prodali městečko Hrádek Adamovi Račínovi z Račína na Čejkově a jeho bratru Krištofovi za 3697 k. míšenských.

Dne 24. července 1589 zboží Vilhartické na dvé se rozdělilo, Jan Viktorin zůstal na hradě Vilharticích a Jan Jindřich nemaje žádného sídla, dal se na faru Kněžickou v Petrovicích. (Viz Kněžice.)

Když brzy na to sestrám jich otce, Benigně provdané z Wartenberka a Marii provdané Smrčkové z Mnichu, věno po-

jištěné na Vilharticích vyplatiti měli, což ale učiniti v stavu nebyli, tu si dal rytíř Václav Smrčka z Mnichu na Čečelicích věno to postoupiti, žaloval bratry Plánské ze Zeberku a byl dne 17. dubna 1597 komorníkem od desk zemských Janem Knínským z Knína v držení statku Velhartického, kteréhož již na mále bylo, totiž jen městečko Vilhartice, Chotěšov a Drouhavec, řádně uveden. (Viz Kvat. trhový bílý od r. 1561—63 Tom. XIV. C. 9.) Smrčka vydobytý statek sobě nezanechal, ale prodal jej Volfovi Gotthardtu Perglerovi z Perglasu a ten ho synu svému Václavu Otakarovi postoupil, jemuž po bitvě na Bílé hoře nejen Velhartice ale i Mokrosuky odňaty a 15. listopadu 1628 Don Martinovi *Huertovi* prodány byly. Týž později stal se svobodným pánem *z Velhartic*, též vladařem kr. Hvozdu, města Písku, pak statku Neustupova a Milčína, přijal šlechtičnu Vejdovnu z Moldavy za dceru, jmenoval ji v posledním pořízení (dne 15. února 1635) za plnomocnou dědičku všech svých statků a umřev, byl u Františkánů u Marie Sněžné v Praze před tím oltářem pochován, který sám zříditi dal. Šlechtična z Moldavy Anna Marie Hofhuertová jmenovaná, provdala se na to za svobodného pána z Donína a po druhé za barona Fransbacha, měla ale na statku Velhartickém tolik únosu, že ho dala vycenit a pro nezaplacení 19.254 zl. 6 kr. rýnských byl dne 2. prosince 1653 konventu karmelitánskému na Malé straně v Praze přiřknut, ale karmelitáni hned na to postoupili Velhartice paní Johanně Františce Račínové z Račína rozené šlechtičně Bechyňové. Ta je odkázala synu svému Jiřímu Václavu Račínovi z Račína, který Velhartice jen několik let držel a r. 1708 hejtmanu Pražskému na Malé straně Ludvíkovi Hynkovi rytíři Bechyňovi z Lažan na Dlouhé Lhotě a Bystřici prodal, z jehož rukou Velhartice Maxm. Josefovi rytíři Bechyňovi z Lažan na Svinné dědičně r. 1719 připadly. Ten pak Velhartice r. 1729 rytíři Josefu Karlu Perglerovi z Perglasu za 62.000 zl. a 100 dukátů klíčného prodal. Ten pak Velhartice tak zadlužil, že na mizinu přišel a dne 30. října 1743 k dobrému věřitelů byl statek ten na 39.754 zl. 4 kr. rýn. odhadnut a hraběti Janu Ferdinandu Desfoursovi prodán. Po tomto nastoupil r. 1759 Bedřich hrabě Desfours, pak r. 1825 Františka Desfoursová, která se provdala za svobodného pána Sturmfedra. Ta pak zemský statek Velhartice

pozůstavila dědičně synu svému Karlu Theodorovi svobodnému pánu Sturmfedrovi z Oppenweileru, který ho převzal v ceně 70.000 zl. víd. čís. *)

O tomto hradu si ponecháváme v brzku zvláštní monografii podati, to však zde uvesti musíme, že v čas válek husitských *koruna česká* z Karlotýna sem přivezena a zde několik let uschována byla.

Vodolenka, na západním přívrší Svatoboru ležící lázně a hospoda. O původu těch lázní jde pověst, že ctnostná pohanská panna jmenem Vodolenka (byla prý to dcera Klatovy, zakladatelkyně města Klatov), na smrtelném loži svých přátel požádala, aby ji na tom místě pochovali, kam její mrtvolu dva bílí volové bez průvodčího zavezou. Voli mrtvolu až k samému Svatoboru dovezli a z místa se více nehnuli; tam byla pak panna Vodolenka pohřbena. Po letech prý na tom samém místě studánka povstala, které lid nadpřirozené vlastnosti připisoval. P. Vojtěch *Chanovský* ve svém latinském spisu „Vestigium Bohemiae piae" na str. 209. pak dr. Jan Mayer ve spisu „Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen" v díle IV. na str. 149. pramen Vodolenský obšírněji vypisuje; doktor Majer však dokládá, že pramen tento žádných neobsahuje z vláštností. Nicméně byla Vodolenka za starodávna vyhlášena a ještě v novějším čase návštěvována.

Bývalý farář Zbynický P. František Hruška napsal r. 1778 obšírný německý spis o Vodolence, který se dosavad co rukopis v zámecké knihovně Hradecké chová. Tento spisovatel uvádí, že se ještě do roku 1748 hrob pohanské panny Vodolenky s dřevěnou mříží hlíže studánky nacházel, poněvadž prý ale lid Vodolenku jako nějakou svatou zbožňoval a ctil, tedy že Ferdinand hrabě Desfours r. 1748 kapli Pomocné panny Marie, asi sto kroků od toho hrobu vystavěl a za tou příčinou se bezpochyby při té příležitosti onen hrob zničil. Před několika lety zakoupila paní baronka Ant. Sturmfedrová Vodolenské lázně s tím úmy-

*) Desky zemské Tom. $\frac{55}{E.6}$, $\frac{297}{Q.2}$, $\frac{146}{C.17}$, $\frac{152}{C.16}$, $\frac{308}{F.16}$, $\frac{81}{H.12,16}$, $\frac{82}{P.3}$, $\frac{356}{B.30}$, $\frac{501}{F.6}$, $\frac{241}{F.17}$, $\frac{126}{J.16}$, $\frac{1103}{C.4}$, $\frac{1123}{K.25}$.

slem, aby prý zcela nové obecenstvu vhodnější koupele t stavěla, což se již také stalo, ovšem ne v takové míře, očekávalo. Škoda, že se žádný vodolékař o to nezasa zde něco řádného provedl.

Vodolenov, obec podlé nového politického rozděl které jest přidělena katastrální obec Břetětice.

Vodolenov, ves 1 míli od Sušice, za horou Svat až do r. 1848 zemskému statku Hrádeckému poddaná, obec katastrální, jež obnáší:

152	jit.	1175 □ s.	polí,
44	„	1570 „	luk,
—	„	1215 „	zahrad,
92	„	950 „	pastvišťat,
158	„	1345 „	lesů,
10	„	1265 „	půdy neplod., mezi tím 1 jit. 12
			objem stavení.

Celkem 460 jit. 1120 □ s., výnosu 1066 zl. 18 kr. stř. patří k poplužnímu dvoru Vodolenskému (který náleží k Hrádku), 178 jit. 370 s. a obci Vodolenské 89 jiter 53 (1225 s. polí, 725 s. luk, 215 s. pastvišťat, 81 jit. 1070 6 jit. 495 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 18 a obyvatelů českých 90. F školou patří Vodolenka do Svojšic.

Dobytka se zde chová: 82 kusy hovězího (32 krávy, 3 20 kusů jalového), 34 ovce, 9 koz, 18 kusů vepřového.

Nedaleko od Vodolenova jsou lázně Vodolenka.

Vlastějov (něm. Schwaben), $1^5/_8$ míle od Sušice, v do r. 1848 dílem zemskému statku Kněžickému (9 čísel), zemskému statku Kolineckému, pak na to statku Volšo (s 4 čísly) poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

169	jit.	420 □ s.	polí,
54	„	100 „	luk,
1	„	605 „	zahrad,
25	„	10 „	pastvišťat,
24	„	1585 „	lesů,
8	„	915 „	půdy nepl., mezi tím 1 jit. 42
			objem stavení.

Celkem 283 jit. 435 □ s., výnosu 1000 zl. 28 kr. 7

patří k obci 4 jit. 840 s. Stavení jest zde 12 a obyvatelů českých 112; farou a školou patří Vlastějov do Petrovic a obcí podlé nového politického rozdělení do Javoří.

Dobytka se zde chová: 2 koně, 88 k. hovězího (28 krav, 16 volů, 44 k. jalového), 69 ovec, 8 koz, 12 k. vepřového.

Volšov (původně Ulišov a Volišov), $^3/_8$ míle od Sušice, ves na potoce Olšovce, 249.5 víd. s. nad hladinou mořskou, až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, patří ku katastrální obci Dolo-Stanikovské, má 27 stavení (zámek s poplužním dvorem a rozsáhlým parkem, pivovár, mlýn s pilou, běliště a hospodu) a 262 české obyvatele; patří farou a školou do Sušice, obcí pak k Maršovicům. Rozpadává se na Starý a Nový Volšov.

U Volšova jsou samoty: Borovka, Kovárna, Moravec a Stráž. (Viz je samy.)

Dobytka se zde chová: 5 koní, 95 kusů hovězího (1 býk, 60 krav, 10 volů, 24 kusy jalového), 2 osli, 229 ovec, 15 koz a 13 kusů vepřového.

Volšov (p. Ulišov, Volišov), zemský statek, v deskách zemských v hlavní knize W. Tom. XIII. na str. 141. vložen, jest díl katastrální obce Dolního Stanikova a obnáší:

165	jit.	135	□ s.	polí,
72	„	835	„	luk,
7	„	1125	„	zahrad,
60	„	570	„	pastvišťat,
414	„	785	„	lesů,
12	„	510	„	půdy neplodné.
Celkem 732	jit.	760	□ s.	

Daní platí tento statek: gruntovních 572 zl. 65 kr., ze stavení 15 zl. $86^1|_2$ kr. bez přirážek.

Má výstavný zámek (v kterém se nacházela kaple, která za nynějšího držitele z příčin nám nepovědomých úplně zašla), rozsáhlý park, který se letního času od Sušičanů hojně navštěvuje, pivovár (na 8 sudů), dvůr poplužní, běliště a myslivnu (na Stráži).

R. 1578 seděl na Volšově Ferdinand Vilém Bořan ze Lhoty, r. 1583 Ditleb Koc z Dobrše, r. 1591 náležel Volšov obci města Sušice, r. 1612 přichází Adam Koc z Dobrše na Volšově, r. 1627 Václav Koc z Dobrše, r. 1646 Jan Ditleb, r.

1674 Václav Albrecht Koc z Dobrše, r. 1680 Anna Terezie Kocová z Dobrše, r. 1686 Arnošt Vojtěch svobodný pán z Račína, r. 1691 Apolonia Lidmila hraběnka Altheimova, r. 1696 Johanna Eva Račínova z Račín, r. 1769 Jan Krištof hrabě Dohalský, r. 1801 Josef hrabě Desfours, r. 1804 Čeněk Martin Renn, r. 1806 Euseb hrabě Poetting, r. 1833 p. *Václav Veith*, který zde co vůbec známý lidumil dne 4. října 1849 zemřel.

Po smrti p. Václava Veitha koupil Volšov r. 1850 Vilém Novák a r. 1857 ve veřejné dražbě nynější držitel p. Gustav Obst doktor veškerých práv a pán na Hošticích.*)

Až do r. 1848 patřily k statku Volšovskému vsi: Starý a a Nový Volšov a Dolní Stanikov, pravomocnost se ale dlouhá leta vedla v Žíkovech, jelikož skoro 80 let Volšov a Žíkovy jednomu pánu přináležely. Mezi lidem jde pověst, že v zámku Volšovském posud jest poklad ukryty.

Vorlíkovsko, stráň u Suché.

Vorlov, viz Orlov.

Vojtice (původně Vojetice), ves až do r. 1848 zemskému statku Kněžickému poddaná, jest díl katastrální obce Petrovické, má 18 čísel (mlýn a pilu), 161 českých obyvatelů, patří farou a i obcí podlé nového politického rozdělení do Petrovic.

Dobytka se chová: 49 kusů hovězího (14 krav, 12 volů, 23 jalového), 53 ovce, 8 koz a 5 kusů vepřového.

Vosík, lesem krytý vrch na statku Dolo-Těšovském, na mapě c. k. generálního štábu jest tento vrch podivně pojmenován, totiž „*Wasseken Berg*“ (?!)

Vranov (něm. Braunau), $^1/_4$ hodiny jižně od Dlouhé Vsi na Otavě ležící malá ves, až do r. 1848 zemskému statku Dlouhé Vsi poddaná, záleží z 5 domků, 2 mlýnů s pilou a hamrem, patří farou a školou, katastrem i obcí do Dlouhé Vsi.

Vysoký Hřbet, vrch 3399′ vysoký.

Vyšehrad, zákopy na východní straně u starobylého kostela v Petrovicích. R. 1859 zde objevena kulatá zeď stvrzuje, že tu stála z starodávna tvrz.

---

*) Desky zemské Tom. 304 L.8, 393 S.19,P.25, 466 S.13, 395 H.29, 398 H.26, 401 O.3, 404 F.13, 324 D.8, 418 B.10, 592 P.4, 839 H.22, 875 H.11, 1173 H.18.

Záplatův mlýn, nedaleko vesnice Rozedly.

Zahálka, hospoda na silnici z Milinov do Nemilkova, obcí katastrem, farou i školou do Vilhartic patřící.

Zalužice (něm. Audechen), $1^5/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 statku Pavinovu podaná, zvláštní obec katastrální, ku které jest malý Radkov přiměřen a obnáší:

75	jit.	210	□ s.	polí,
53	„	1370	„	luk,
3	„	515	„	zahrad,
43	„	15	„	pastvišťat,
255	„	730	„	lesů,
5	„	1370	„	půdy neplodné, mezi tím 1460 □ s. objem stavení.

Celkem 436 jit. 1010 □ s., výnosu 834 zl 23 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Pavinovu 107 jit. 1215 s., a obci Zalužické 88 jit. 345 s., (2 jit. 760 s. polí, 2 jit. 25 s. luk, 4 jit. 1190 s. pastvišťat, 75 jit. 1125 s. lesů, 3 jit. 390 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 11 a obyvatelů německých s Radkovem (Ragersdorf) 67, farou a školou patří do Mouřence a obcí podlé nového politického rozdělení k Štěpanicům.

Dobytka se chová zároveň s Radkovem (Ragersdorf): 84 k. hovězího (20 krav, 8 volů, 56 kusů jalového), 26 ovec, 8 koz, 5 kusů vepřového.

Zaluží (také Zamyšl), $^1/_2$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 městu Sušici poddaná, jest obcí katastrální *Roku* přiměřená a patří obcí podlé nového politického rozdělení k Podmoklům, farou pak k *Albrechtci*.

Stavení jest zde 11 a obyvatelů německých 80.

Dobytka se zde chová: 60 kusů hovězího (20 krav, 5 volů, 35 kusů jalového), 16 ovec, 9 koz, 2 kusy vepřového.

Zamyšle, $2^1/_4$ míle od Sušice, obec podlé nového politického rozdělení, ku které jsou přiděleny vesnice Javoří, (díl katastrální obce Zamyšle), Čeletice, Častonice a Zikov.

Zamyšle, ves až do r. 1848 zemskému statku Hrádeckému a 1 číslo k statku Hlavňovickému poddaná, jest zvláštní obec katastrální (ku které jest ves Javoří přiměřena), jež obnáší:

238	jit. 1310	□ s.	polí,
80	„ 780	„	luk,
1	„ 1495	„	zahrad,
59	„ 1540	„	pastvišťat,
175	„ 1160	„	lesů,
11	„ 435	„	půdy nepl., mezi tím 1 jit. 1230 □ s. objem stavení.

Celkem 568 jit. 320 □ s. výnosu, 1433 zl. 38 kr. Z toho patří obci 10 jit. 165 s. (2 jit. 895 s. pastvišťat, 7 jit. 845 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 18 a obyvatelů českých 81, farou patřejí Zamyšle k Hlavňovicům.

Dobytka se zde chová: 81 kus hovězího (25 krav, 20 volů, 36 kusů jalového), 27 ovec, 4 kozy a 4 kusy vepřového.

Zamyšle patřily r. 1428 k hradu Vilhartickému, přešly pak k statku Hrádeckému.

Zamyslice, ovčín nedaleko Čejkov. Zde stála jednou vesnice téhož jmena, jinak také *Zámysličky* zvaná.

Zbynice, samostatná obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Zbynice, $1^3/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Hrádku poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

421	jit. 1294	□ s.	polí,
170	„ 1433	„	luk,
4	„ 73	„	zahrad,
137	„ 900	„	pastvišťat,
165	„ 135	„	lesů,
27	„ 1480	„	půdy neplod., mezi tím 3 j. 1465 □ s objem stavení.

Celkem 927 jit. 515 □ s., výnosu 3193 zl. 52 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Hrádku 119 jit. 185 s., a obci 162 jit. 1520 s., (2 jit. 920 s. polí, 6 jit. 225 luk, 35 s. zahrad, 82 jit. 530 s. pastvišťat, 49 jit. 120 s. lesů, 22 jit. 1190 s. půdy neplodné. Vesnice ta má své jmeno od vrchu *Zbyna*, na jehož severovýchodní straně založena jest, a patřila prý v 12. a 13. století ku klášteru Doksanskému nad Ohří.

Stavení jest zde 41, (mezi nimi 2 hospody), a obyvatelů českých 283. Farou, školou a obcí patří Zbynice též sem..

Dobytka se zde chová: 13 koní, 185 kusů hovězího (1 býk, 79 krav, 24 voli, 84 kusy jalového), 201 ovce, 3 kozy, 70 k. vepřového.

Zbynice f a r a. Farní kostel Zvěstování Panny Marie jmenuje se již r. 1384 v libr. Erec. v dekanátu Prachenském v arcidekanátu Bechyňském. Původní stavba toho kostela byla gothická. Menší zvon má letopočet 1523 a 1525, větší zvon nemá sice letopočet, zdá se ale býti starší. Nejstarší matrika je od r. 1658. Křtitelnice má nápis: Urozená paní Mariana Polixena Raczinova roz. Herzanka z Harašova r. 1645.

V presbyteriu kostela jest hrobka hraběcí rodiny Desfourské a rodiny svobodných pánů ze Sturmfedru. V ní leží Marie Anna hraběnka Desfoursová, rodem Mitrovská, Marie Karolina svobodná paní Kfeller ze Sachsengrünu, rod hrab. Desfoursová, Marie Walburga Marquise Dublaisel, c. k. komoří major rytíř řádu Marie Terezie, Bedřich hrabě Desfours, Jan Ferdinand hrabě Desfours, Frant. Romana svob. paní Sturmfedrová, rodem hraběnka Desfoursova, Anna Marie svob. paní Sturmfedrová, rodem šlechtična z Horneku, Anna svob. paní ze Sturmfedru, Johanna svob. paní Dalbergová, rod. Sturmfedrova, pak r. 1867 zemřelý Theodor svobodný pán ze Sturmfedru.

Fara ta má 2355 duší, a k ní patří 30 jit. $705^2/_3$ s. polí, 7 jit. $395^1/_2$ s. luk, 954 s. zahrad, 180 s. rybníků. Vyvazovací roční důchod: 520 zl. $55^1/_2$ kr. Štoly a fundace 47 zl. 74 kr.

Patronem kostela jest držitel statku Hrádeckého.

Posloupnost zdejších farářů.

1590 kněz Jan.
1658—1665 Petr Vojtěch Knoph.
1665—1684 Jakub Vojtěch Knoph.
1684—1710 Václav Vojtěch Gallus.
1710—1726 Adam Antonín Chmelíček.
1726—1744 František Michálek.
1744—1748 Jan Kohout.
1748—1800 František Hruška, Klatovan, oblíbený kazatel po celém okolí. Sepsal spis v jazyku německém o Vodolence.
1800—1824 Hynek Baumann, napotom vikář a arcikněz.
1824—1841 Tomáš Hlávka, od r. 1841 jest farářem V. p.

P. Tomáš Dolák (Susičan). Za faráře P. Fr. Hrušky r. 1787 byla Lhota od Zbynické fary oddělena a přifařena k Budětické faře; taktéž Lešišov a Mokrosuk ku faře na Horách Matky Boží. Za nynějšího p. faráře r. 1857 byly odděleny Měřenice, Votěšin se Sedlečkem a přifařeny ku Horám Nalžovským.

Farní osadou sem náležejí vesnice: Zbynice, Hrádek, Čermá i se samotou mlýnem Puchverkem, Kašovice, Čejkov a Tedražice. Zdejší duchovenstvo musí též střídavě zastávati služby boží ve filialním kostele na Zdouni.

Do školy sem chodí děti ze Zbynic, Čejkov (¼ hodiny), Čermé (½ hodiny). Počet školáků 167. Příjem učitelův 315 zl. 72 kr. r. m.

Ku filialní škole v Hrádku patří: Hrádek, Tedražice, Kašovice, patron obec Hrádecká — počet školáků 180. — Příjem filialního učitele 200 zl. r. m.

Zdouň (původně Vzduny, též Zdouny), starý kostel na pahrbku mezi Hrádkem a Tedražicemi, zasvěcený sv. Vavřinci. Tento kostel byl již r. 1384 farní,*) v r. 1589 nacházíme zde kněze pod obojí Tomáše Eberle, nyní jest filialní k Zbynicům, v kterém se vykonávají každou druhou neděli služby boží a kde se pochovávají zemřelí z Hrádku a z Tedražic.

Kostel jest až na věž slohu gotického, na levé straně v kostele jest pěkný velký kříž se spasitelem, s následujícím nápisem:

„Tobě samému Bohu živému buď chvála i čest,
Toto vím, že toliko dřevo a obraz člověka jest.
Tu křesťané poslouchejme pilně evangelium svatého,
Tu hle poznáš z toho tvořitele živého a pravého,
Toho který jest v Trojici požehnaný pán Bůh svatý,
Totiž nesti . . . . neobsáhle jediný Božské podstaty.

(Následuje erb Perglasův a r. 1594.)

---

*) Z listin kláštera Doksanského vysvítá, že byl na Zdouni okolo r. 1380 farář jmenem Conradus a po něm následoval r. 1391 Martinus de Stracz jsa presentován od Jana z Hradce a na Vilharticích.

(Pod tím stojí dále:)
Já Volf Gotthardt Bergler z Perglasu
Na Tedražicích a Mokrosuce pánem toho času
Činíc náklad verš tento sem přitom položil,
Tak aby mne někdo za modláře nevyložil,
Nýbrž rozuměl proč jsem to učinil,
Ukazujic obraz tento živého, že jsem minil,
Tomu samému buď chvála sláva čest,
Neb on mým stvořitelem a vykupitelem jest.

Na klenutí jest erb Švihovských a pod ním stojí:

„Isabella Amalia paní Švihovská rozená říšská hraběnka v Salmu a Neuburku nad Rýnem, paní na Nalžovech, Tedražicích a Malým Chmelným kostel tento Sv. Vavřince založený sklenouti dala leta Páně 1691.“ V tom kostele odpočívají: od r. 1520 Petr Markolth, pán na Tedražicích, od r. 1539 Brikci Markolt, od r. 1583 Perglas, od r. 1552 Kašpar Arnošt ze Štokova. Před lety prý našel hrobař Lupišek u Zdouňského kostela poklad, s kterým tajně do světa odešel. Zemřelý pan František Karel Moser, bývalý justiciár a později advokát v Sušici, byl přitom, když se z vyššího nařízení před 50 lety na hřbitově Zdouňském kopalo a po pokladu však marně hledalo.

Jde až posud pověst, že na Zdouni má ležeti poklad, 12 apoštolů totiž ze stříbra a mnoho tolarů. — Vedlé kostela Zdouňského stála někdy ves.

Patronem toho kostela jest držitel panství Nalžovského, nyní hrabě Karel Taafe. K tomu kostelu patří 2 jit. 1195 □ s. polí, 1225 □ s. pastvin.

Zhůří (něm. Haidl), $2^1/_2$ míle od Sušice, bývalá rychta v kr. Hvozdě svobodníků královských, tvoří i nyní *samostatnou obec* podlé nového politického rozdělení, jakož i zvláštní katastrální, jež obnáší:

321	jit. 1489	□ s.	polí,
385	„ 1161	„	luk,
696	„ 1107	„	pastvišťat,
1312	„ 1390	„	lesů,
42	„ 1288	„	půdy neplod., mezi tím 4 jit. 803 s. objem stavení.
Celkem 2760	jit. 35	□ s.,	výnosu 3794 zl. 35 kr. stř.

Jest zde 63 stavení (kostel, fara, škola, 2 hospody, mlýn s pilou, hamr, hladírna na sklo), 505 *německých* obyvatelů a patří k faře místní a jest sídlo představeného.

Dobytka se zde chová: 4 koně, 483 kusy hovězího (156 krav, 84 voli, 243 kusy jalového), 37 ovec, 23 kozy, 19 kusů vepřového.

Viz *Hvozd královský.*

Zhůří (něm. Haidl), fara. Zde jest farní kostel sv. Trojice pod patronátem držitele panství Bystřického (v okr. Nýřském v Plzeňsku), škola pod ochranou obce. Kostel byl r. 1761 od zdejších obyvatelů místo staré kaple dřevěné vystaven, z počátku byl filialní k Seeviesnu, na to ale r. 1766 za farní povýšen. Kostel ten r. 1809 vyhořel a byl od knížete Palma Gundelfingen, tehdejšího držitele panství Bystřického, nově z kamene vystavěn.

Posloupnost pánů farářů:

1763—1791 Jakub Heisler.

1791—1819 Šebastian Weishaeupl.

1819—1824 Jan Jiří Günthner, od r. 1825 jest farářem V. p. P. František Nitsch, emer. vikář a děkan.

K zdejší farní osadě patří: Zhůří, pak svobodnické dvory z obce Kochanovské: Staré hutě (Althüttengut), dvůr Kriegseisrův, Radkov (Rathgebern), Horní Kochanov, Soví hutě (Eulhütten), Köpple, Spáleniště (Brandstadt), Dvořiště (Haid). Fara Zhůřská počítá 1047 duší.

Ku faře patří: 2 jit. 1350 s. luk, 1 jit. 290 s. polí, 240 s. pastvin, 155 s. zahrad. Vyvazovací roční důchod 36 zl. $55^3/_7$ kr., od obce 28 zl. $8^1/_2$ kr. Z náboženského fondu 230 zl. 37 kr. Štoly a fundace 65 zl. 91 kr. r. m. Škola zdejší jest pod patronátem obce Zhůřské. Počet školáků 121. Příjem učitelův 298 zl. $71^1/_2$ kr.

Zíkov (původně Zvíkov, něm. Schwegau), $2^7/_8$ míle od Sušice, ves až do r. 1848 zemskému statku Hlavňovicům poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

99 jit. 535 □ s. polí,
38 „ 175 „ luk,
24 „ 340 „ pastvišťat,
70 „ 130 „ lesů,
5 „ 1545 „ půdy neplodné, mezi tím 1215 s. objem stavení.

Celkem 237 jit. 1125 □ s., výnosu 60_0 zl. 5^2 kr. stř. Z toho patří obci 57 jit. 468 s. (1025 s. polí, 5 jit. 1470 s. pastvišťat, 45 jit. 1485 s. lesů, 4 jit. 1265 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 5 a obyvatelů českých 41. Farou patří Zíkov do Hlavňovic a obcí podlé nového rozdělení k Zamyšlům.

Dobytka se zde chová: 52 kusy hovězího (18 krav, 16 volů, 18 kusů jalového), 28 ovec, 3 kozy a 2 kusy vepřového.

R. 1428 patřila tato ves k hradu Vilhartickému. R. 1551 byla prodaná Kašparovi Eichhornovi z Reichenbachu kr. hejtmanu na Kašperce a Vinterberku.

Žbán, holý vrch severozápadně od Budětic, na němž se spatřují příkopy, bezpochyby tu byla jednou tvrz k hradu Rábí patřící. Posud jde pověst, že šel odtud do jmenovaného hradu tajný průchod.

Ždar, přívěsek vrchu Borku západně od Svojšic.

Žichovice, samostatná obec podlé nového politického rozdělení se sídlem představeného.

Žichovice, $1^3/_5$ míle od Sušice, ves nedaleko pravého břehu Otavy, až do r. 1848 panství téhož jmena poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

441 jit. 939 □ s. polí,
76 „ 673 „ luk,
8 „ 1146 „ zahrad
96 „ 720 „ pastvišťat,
218 „ 1042 „ lesů,
42 „ 1050 „ půdy neplod., mezi tím 5 jit. 470 □ s. objem stavení.

Celkem 884 jit. 770 □ s., výnosu 4145 zl. 35 kr. stř. Z toho patří k panství res. k poplužnímu dvoru Žichovickému 408 jit. 1153 s. a obci Žichovické 72 jit. 220 s. (5 jit. 153 s. polí, 6 jit. 220 s. luk, 82 s. zahrad, 43 jit. 251 s. pastvišťat, 5 jit. 1177 s. lesů, 11 jit. 1344 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 52 a obyvatelů českých 478. Farou, školou patří Žichovice do Nezamyslic.

Dobytka se zde chová: 59 koní, 208 kusů hovězího (1 by[illegible] 125 krav, 82 kusy jalového), 179 ovec, 2 kozy, 115 ku[illegible] vepřového.

Kaple sv. Aloise dne 16. června 1861 vysvěcená st[illegible] 40 let nedostavěna.

Žichovice jest jedno mezi nejstaršími místy okr. Sušického[illegible] neb se v listině od r. 1045 o tom místě činí zmínka. (Erbe[illegible] Regesta.)

Žichovice, panství fideikom. (od r. 1716) jest v deská[illegible] zemských v hlavní knize S. Tom. VI. fol. 1. vložené a obná[illegible] podlé katastru v okresu Sušickém:

a) v katastrální obci *Žichovické*:

140	jit.	767 □ s.	polí,
33	„	1228 „	luk,
5	„	638 „	zahrad,
26	„	382 „	pastvišťat,
177	„	927 „	lesů,
23	„	195 „	půdy neplodné.
Celkem 408	jit.	1153 □	sáhů.

b) v katastrální obci *Bilenické*:

145	jit.	1341 □ s.	polí,
55	„	1472 „	luk,
3	„	1564 „	zahrad,
21	„	504 „	pastvišťat,
1	„	933 „	půdy neplodné.
Celkem 229	jit.	847 □	sáhů.

c) v katastrální obci *Budětické*:

144	jit.	969 □ s.	polí,
15	„	1190 „	luk,
—	„	17 „	zahrad,
48	„	660 „	pastvišťat,
11	„	460 „	lesů,
Celkem 220	jit.	96 □	sáhů.

d) v katastrální obci *Cimické*:

11	jit.	378	□ s.	luk,
—	„	233	„	půdy neplodné.
kem 11	jit.	611	□	sáhů.

e) v katastrální obci *Čepické*:

1	jit.	425	□ s.	pastvišťat,
309	„	689	„	lesů,
1	„	—	„	půdy neplodné.
kem 311	„	1114	□	sáhů.

f) v katastrální obci *Damětické*:

81	jit.	1125	□ s.	polí,
25	„	1344	„	luk,
—	„	36	„	zahrad,
5	„	631	„	pastvišťat,
117	„	1198	„	lesů,
4	„	1094	„	půdy neplodné.
kem 235	jit.	1247	sáhů.	

g) v katastrální obci *Domorazské*:

91	jit.	144	□ s.	polí,
14	„	876	„	luk,
—	„	460	„	zahrad,
3	„	1488	„	pastvišťat,
2	„	14	„	lesů,
—	„	256	„	půdy neplodné.
kem 112	jit.	772	□	sáhů.

h) v katastrální obci *Dražovické*:

241	jit.	1010	□ s.	polí,
83	„	1555	„	luk,
1	„	1390	„	zahrad,
23	„	810	„	pastvišťat,
114	„	1235	„	lesů,
1	„	105	„	půdy neplodné.
kem 468	jit.	600	□	sáhů.

i) v katastrální obci *Frimburské*:

157	jit.	268 □	s. polí,
59	„	1025 „	luk,
—	„	624 „	zahrad,
18	„	70 „	pastvišťat,
34	„	59 „	lesů,
3	„	1264 „	půdy neplodné.
Celkem 274	jit.	71 □	sáhů.

k) v katastrální obci *Nezamyslické*:

115	jit.	234 □	s. polí,
14	„	873 „	luk,
7	„	1050 „	pastvišťat,
—	„	309 „	půdy neplodné.
Celkem 137	jit.	1117 □	sáhů.

l) v katastrální obci *Rozsedské*:

52	jit.	770 □	s. polí,
36	„	935 „	luk,
—	„	445 „	zahrad,
1	„	40 „	pastvišťat,
—	„	625 „	půdy neplodné.
Celkem 91	jit.	210 □	sáhů.

Mimo to má panství Žichovické v jiných okresích pozemky a to sice: v okresu *Horažďovickém*: v Rábí, v okresu *Strakonickém*: v Krejnicích, v okresu *Kašperskohorském*: v Soběticích, Stradalech, ve Věštině a Zaluží, které tu ale z té příčiny neuvádíme, poněvadž se okresu Sušického netýkají. V celku obnáší celé panství Žichovické:

1833	jit.	516 □	s. polí,
526	„	1403 „	luk,
25	„	44 „	zahrad,
334	„	95 „	pastvišťat,
2389	„	1110 „	lesů,
249	„	1146 „	půdy neplodné.
Celkem 5358	jit.	1114 □	s. Celé panství platí daní: gruntovného 4386 zl. 33 kr., ze stavení 207 zl. 65 kr.

Až do r. 1848 sem patřila následující místa poddanstvím,

nad kterými se pravomocnost až do r. 1850 v *Žichovicích* vykonávala, z nichž pak připadla:

1. K okresu *Sušickému*: Žichovice, Nezamyslice, Frimburk, Bilenice, Bešetín, Dražejovice, Čepice, Budětice, Žihobce, Rozsedly.

2. K okresu *Horažďovickému*: Rábí, Bojanovice, Kejnice.

3. K okresu *Kašpersko-Horskému*: Věštín, Pohorsko, Damič, Šimanov, Strašín, Nezdice, Žďanov, Ostružno, mimo to patřily 3 čísla vesnice Malče (okr. Kaš.-Hor.), 2 čísla z Kadešic, 1 číslo z Bukovníka, 4 čísla vsi Karlovce (okr. Horaž.) také ještě k panství Žichovskému.

4. K okresu *Volynskému*: Nová veska.

Panství Žichovické má 15 poplužních dvorů a to sice v okresu *Sušickém*: Žichovice, Budětice, Frimburk, Damětice, Domoraz, Bilenice, Žihobec, Bešetín a Dražovice. V okresu *Kašpersko-Horském*: špersko-Horském: Sobětice, Věštín, Zaluží a Stradal. V okresu *Horažďovickém*: v Rábí a Kejnicích. Skoro všechy poplužní dvory jsou nyní pronajaté.

V Žichovicích jest zámek se zahradou, pivovár (na 20 sudů), dvůr poplužní, vinopalna a flusárna.

Zámek jest starobylý, na schodech k bývalému úřadu vedoucích jest zazděný starý kříž, který někdy nad vraty hradu Rábského býval.

Žichovice patřily r. 1045 klášteru Břevnovskému, kterémuž je český kníže Břetislav I. i s řekou Otavou s mlýny a lukami daroval.

V 14. století dostaly se Žichovice od krále Jana bezprávným darováním do rukou soukromných a sice Vilémovi z Landšteina, až pak zase navráceny jsou z rozkazu králova r. 1331; později přišly Žichovice k hradu Rábí, byly dlouho v držení pánů Švihovských a byly také v deskách zemských co k hradu Rábskému patřící, zaznamenány. *) Páni Švihovští prodali r. 1544 hrad Rábí, ale ponechali sobě Žichovice, kdež sobě pak nynější zámek vystavěli. V čas vypuklé třicetileté války byl Bohdal Švihovský z Riesenburka účasten protestantského odboje proti

*) O hradu Rábí viz naši monografii „*Hrad Rábí*," historicko-topografický nástin. Lumír na r. 1859 I. díl str. 157., kteráž též osobě s vyobrazením Rábí vyšla.

Ferdinandovi II. a po bitvě na Bílé hoře ku ztrátě svých statků odsouzen. Statky jeho připadly královské komoře a Žichovické panství bylo brzo na to Jindřichovi Liebšteinskému svobodnému pánu z Kolovrat prodáno, který ještě r. 1636 co jeho držitel přichází.

R. 1675 náležely Žichovice hraběti Vilémovi Albrechtovi Kolovratovi Krakovskému a r. 1692 nalézá se vlastníkem hrabě Jan Frant. Kolovrat Krakovský, který je prodal r. 1707 kardinálovi pasovskému arcibiskupovi knížeti Janu Filipovi z Lamberka, který též statky Rábí, Budětice, Žihobec a Strádaly koupil a k Žichovicům připojil zřídiv z nich rodinný fideikomis v ceně 266.206 zl. 44 kr. dle listu nadačního ze dne 9. června 1716 do desk vloženého, jmenoval dědicem a nápadníkem zboží toho bratrovce svého Antonína hraběte z Lamberka. Ten je zůstavil r. 1760 svému jedinému synu Janovi Bedřichovi, nejvyššímu dědičnému zemskému lovčímu v arcivojvodství Rakouském a že r. 1797 bez tělesných dědiců zemřel, tu tedy říšská hodnost i všecky statky a dědičné úřady (od zemřelého Kašpara, Bedřicha hraběte Lamberka r. 1686 založené) na mladší rod přešly a sice na Karla Eugena, synovce knížete Jana Bedřicha, r. 1804. Zápisem odhadním od 27. září 1806 mělo fideikom. panství Žichovice cenu 402.976 zl. 17¾ kr. Když Karel Eugen dne 11. května 1831 zemřel, nastoupil jeho nejstarší syn Gustav Jáchim kníže z Lamberka svobodný pán z Orttenegu a Ottensteinu etc. etc. r. 1834 v držení panství Žichovického, jenž roku 1862 zemřel. Nástupce jeho posud není ustanoven.

Žihobec (původně Žihobce, Živohybice), podlé nového politického rozdělení samostatná obec se sídlem představeného.

Žihobec, 2¼ míle od Sušice, ves, z. statku téhož jména až do r. 1848 poddaná, zvláštní obec katastrální, jež obsahuje:

672	jit.	975 □ s.	polí,
253	„	95 „	luk,
17	„	732 „	zahrad,
213	„	640 „	pastvišťat,
105	„	1025 „	lesů,
33	„	653 „	půdy nepl., mezi tím 6 jit. 108 □ s. objem stavení.

Celkem 1295 jit. 920 □ s., výnosu 4908 zl. 2 kr. stř. Z toho

patří k zemskému statku Žihobci 284 jit. 1063 s., a obci Žihobské 281 jit. 1485 s. (8 jit. 310 s. polí, 20 jit. 1165 s. luk, 325 s. zahrad, 141 jit. 150 s. pastvišťat, 93 jit. 335 s. lesů, 18 jit. 640 s. půdy neplodné).

Stavení jest zde 77 (kostel, fara, velký zámek se zahradou, poplužní dvůr a 3 hospody) a obyvatelů *českých* 634. Faru, školou i obcí patří Ž. též k Žihobci.

Dobytka se chová: 58 koní, 309 k. hovězího (157 krav, 5 volů, 147 k. jalového), 402 ovce, 14 koz, 114 k. vepřového.

Žihobec, původně Žihobce, Živohybice, jest jedno z nejstarších míst okresu Sušického, r. 1045 je daroval český kníže Břetislav I. klášteru Břevnovskému (Erben Regesta etc. 44.)

Žihobec, co zemský statek společně s panstvím Žichovickým v deskách zemských v hlavní knize Z. Tom. IV. fol. 77. vložený, obnáší podlé katastru:

217	jit. 1453	□ s.	polí,
38	„ 735	„	luk,
8	„ 1575	„	zahrad,
17	„ 985	„	pastvišťat,
Celkem 284	jit. 1063	□	sáhů.

Má rozsáhlý zámek se zahradou, poplužní dvůr a cihelnu. Zámek vystavěl r. 1688 Ferdinand svobodný pán z Iselinu; rytíř sv. Jiří, pán na Rolandě i Lanan, což vysvítá z nápisu znakem lilie ozdobeného takto znícího: *Ferdinandus Liber Baro de Iselin St. Georgii Eques Dominus in Roland et Lanan Devotsii Žihobec — — — invidente fortuna et persequente invidia cum aerumna primum et ultimum hujus aedificii lapidem posuit anno 1688 continuum industriae ac potentiae suae epithomen.*“

Komu tento statek po všecky časy náležel, neví se. R. 1542 přichází Mariana ze Žihobec, Bernard z Boršova, r. 1613 v pondělí po památce sv. Víta Jan, Bedřich, Diviš, Jindřich, Přibík, Humprecht, Vilém, bratří vlastní Kocové z Dobrše na místě Adama, Havla a Heřmana bratří jich vlastních, let nemajících, prodali Žihobec Ludmile Lokšanové, rozené z Chudenic a v Březnici. Po bitvě bělohorské tento statek Jaroslavovi Pintovi Bukovanskému z Bukovan od král. fiskusu odňat, a Janovi Kavkovi z Řičan prodán.

R. 1635 byl držitelem Antonín Lopes de Gardin, r. 1650 Alžběta Liebsteinská z Kolovrat. R. 1659 byl v držení statku Žihobského Ferdinand svobodný pán z Jselinu. Týž držel zboží Žihobské, Strašínské a Stradalské až do r. 1700, kteréhož zemřel, načež smlouvou trhovou mezi nařízenými k tomu komisary z jedné a pozůstalou vdovou jeho paní Annou Iselinovou roz. z Maignin, s druhé strany ob bonum pupilare učiněnou a dne 14. dubna r. 1701 do desk zemských vloženou, přešlo zboží výše jmenované na paní Annu Iselinovou, která je až do r. 1710 držela; trhem však dne 17. ledna r. 1710 do desk vloženým prodala statek Žihobecký a Strádalský Janovi Filipovi hraběti z Lamberku, kardinálovi a biskupovi Pasovskému, který zboží to přivtělil k statkům svým Rábí a Žichovicům a zřídiv z nich rodinný fideikomis dle listu nadacího dne 9. června 1716 do desk vloženého jmenoval dědičem a nápadníkem zboží toho bratrovce svého Antonína hraběte z Lamberka, při jehož potomcích Žihobce až podnes zůstává. Viz Žichovice *)

Žihobec, fara. Má kostel Proměnění Krista Pána, fara pod patronátem c. k. zemského záduší, školu pod ochranou obce, má 1597 duší. Fara má příjmů 401 zl. 98 kr., z náboženského fondu 27 zl. 81 kr. r. m. Zdejší kostel byl již r. 1384 farním. Po třicítileté válce stal se z něho kostel filiální k Strašínům, a teprv r. 1788 usadil se zde lokalista, ještoť již r. 1777 osadní vesnice obydlí pro něho na své útraty zřídily a ty jsou: Žihobec, Bešetín, Dražovice a Rozsedly.

Školou sem patří tytéž vesnice. Na zvonech zde na zvonici jsou počty let: 1659, 1601, 1740.

I. Zvon velký Ferdinandus de Lanan baron de Iselin Dominus in Žihobec 1659.

II. Na malém se čte: Pan Václav Koc dal mě Dionisovi Sultisovi slíti zvon, z Pasova 1601.

III. Zvon protřední: In honorem domini nostri Jesu Christi et beatissimae Virginis Mariae A. D. 1740.

Oltářní obraz sv. Erazma představující, od neznámého mistra, je prý velké ceny; pochází prý z Nezamyslického

---

*) Desky zemské Tom. $\frac{145}{A,10}$, $\frac{149}{T.25}$, $\frac{278}{K.1 \text{ a } L.6}$, $\frac{407}{F.6,K.20}$, $\frac{412}{P.18}$.

kostela. Varhany jsou z bývalého kláštera Horažďovického s následujícím nápisem: Quodnąm cecini in choro P. P. Minorum Horazdiovicii nunc cano soli Deo et in honorem S. Erasmi Žihobecii 1814.

Zde na hřbitově leží c. k. general-major Antonín Sobětický ze Sobětic, jenž mnoho let v zdejším zámku zůstával a r. 1805 zemřel.

Posloupnost pánů farářů:

1. 1788 Johannes.
2. 1793 Joannes Paulus Burger.
3. 1799 Joannes Kekeisen.
4. 1817 Dominicus Schechla.
5. 1830 Joannes Schönhansl.
6. 1835 Joannes Fiala.
7. 1843 Josef Václav Slavíček.
8. 1848 Antonín Ackermann.
9. 1851 Josef Krejčí.
10. 1855 Jan Goeringer.
11. 1859 Martin Stěch.
12. 1863 Václav Nachbar.
13. 1857 V. p. P. Václav Petrlík.

V památní knize od r. 1799 stojí takto:

„Ecclesia Žihobecensis a centenis retro annis semper parochialis, S. Matthaeo Ap. et Evang. dicata, ut ex Annalibus Bohemiae constat, suum continue hic residentem animarum pastorem qua Curatum habuit, et quidem cum domo propria parochiali, oeconomia non parva, silva et piscina dotata. Haec omnia serie continua ad invicem conservabantur, usque ad famosum illum arcium et Ecclesiarum hostem capitalem Bohemiae *Žižka*, qui obsidens arcem supra oppidum *Raby*, dum jam omnia prius in tota vicinia destruxisset, Dominos et Sacerdotes *Žihobecii* occidisset, arcem munitam hicce loci „*na hradu*“ dictam e fundamento diruit. Sic ecclesia viduata pastore proprios, quasi sepulta jacuit 350 annis, et oviculae dis persae hinc inde euntes varios in montanis sibi Curatos elegerunt. Donec ante 100 et aliquot annos in loco silvarum tunc horrido „*Strášín*“ ubi successive excisis silvis et loco planato pagus, ecclesia et nova domus pro sacerdote novo erecta fuerat, ecclesia autem nostra vicinum

jam habens sacerdotem, in tutelam illius commendata fuit, ideoque semper commendata, non vero filialis ejus ecclesia.“

Rybník nyní ku panství někdy bezpochyby k staré faře patřící, jmenuje se podnes *„farský* rybník.“

Žíkovy, 1 míle od Sušice (původně Žichov), ves na západní straně Svatoboru 297 víd. sáhů nad hladinou mořskou, až do r. 1848 zemskému statku téhož jmena poddaná, jest zvláštní obec katastrální, jež obnáší:

170	jit.	730 □ s.	polí,
56	„	535 „	luk,
2	„	37 „	zahrad,
34	„	525 „	pastvišťat,
105	„	1185 „	lesů,
11	„	133 „	půdy nepl., mezi tím 1 jit. 1118 □ s. objem stavení.

Celkem 379 jit. 1545 □ s., výnosu 1527 zl. 34 kr. stř. Z toho patří k zemskému statku Žíkovům 315 jit. 1570 s. a obci Žíkovské 3 jit. 1350 s. půdy neplodné.

Stavení jest zde 12, a obyvatelů českých 153. Farou patří Žíkovy do Petrovic a obcí podlé nového politického rozdělení do Maršovic.

Dobytka se zde chová: 6 koní, 88 k. hovězího (3 býci, 37 krav, 6 volů, 40 k. jalového), 192 ovce, 4 kozy, 97 k. vepřového.

Žíkovy patřily v 14. století pod jmenem *Žichov* křižovníkům Zderazským v Praze. (Viz Bezděkov).

Žíkovy (původně Žichov v prostomluvě n. Weissschlössel), zemský statek, jest v deskách zemských v hlavní knize Z. Tom. IV. fol. 97. vložen a obnáší podlé katastru:

a) v katastrální obci *Žíkovské*:

133	jit.	675 □ s.	polí,
48	„	300 „	luk,
—	„	1380 „	zahrad,
25	„	1160 „	pastvišťat,
104	„	1165 „	lesů,
1	„	1490 „	půdy neplodné.

Celkem 315 jit. 1570 □ sáhů.

b) v katastrální obci *Posobické*:

— jit. 315 □ s. polí,
15 „ 1310 „ luk,
2 „ 1530 „ pastvišťat.

Celkem 18 jit. 1555 □ sáhů.

Zde jest zámeček, poplužní dvůr a ovčín. (Viz Dohaličky.) Statek tento náležel r. 1545 městu Sušici, napotom r. 1547 pro neposlušnost se jí odňal. R. 1596 byl držitelem Matěj Eichhorn z Reichenbachu, r. 1666 Barbora Esther Hrobčická z Hrobčic, r. 1685 Ladislav Hrobčický z Hrobčic, r. 1715 Ant. Rozenberková, r. 1716 Jan Chrištof hrabě Dohalský, r. 1769 syn jeho téhož jmena, r. 1789 Marie Václav hrabě Dohalský, r. 1801 Frant. Jos. hrabě Desfours, 1806 Euseb hrabě Poetting, který dal tento statek, pak Volšovy, Strunkov, Kojšice, Libětice, Přestanice a Horní Staníkov loterií vyhráti, načež přišel pražskému obchodnímu domu Balbabene a společnosti, od těchto pánů Justovi Fedrigonovi rytíři z Eichenstaedu, od něhož ho koupil r. 1829 pan Václav Veith. Po smrti pana Václava Veitha přešly Žíkovy (Svojšice a Strunkov) zápisem od 5. listopadu 1851 na pana Maxmiliana Appeltaura a jeho paní choť Žofii, rodem Kordíkovu, v ceně 37 600 zl. stř.*).

---

*) Desky zemské Tom. 316 D.17, 397 R.12, 492 F.26,L.30, 324 D.8, 418 B.8, 592 P.7, 875 H.11, 1173 H.18.

Dodatky.

Jmění ústavů pro chudé v okresu Sušickém.

Post. číslo		Částka zl.	kr.
1	Albrechtec	170	83
2	Chamutice	132	64
3	Dlouhá wes	1185	6½
4	Eisenštein	2395	13½
5	Hlavňovice	566	54
6	Hrádek	2777	91
7	Jiřičná	105	46½
8	Kněžice	1509	97
9	Krušec horní	71	82
10	Kunkovice	175	68½
11	Mačice	172	76½
12	Nemělkov	348	37½
13	Pavinov	477	55
14	Sušice	6010	84
15	Stankov horní	141	15
16	Těšov dolní	339	25
17	Vatětice	555	45
18	Velhartice	5992	37
19	Žíchovice	3234	75½
20	Žikovy	1158	4½
	Celkem obnáší veškeré jmění všech ústavů pro chudé v okresu Sušickém	27521	61

Přehled škol,

Počet školních dítek, služné učitelů a podučitelů v okresu Sušickém.

Čís. postupné	Místo farní neb filiální školy	Počet školních dítek	Počet učitelů	Počet podučitelů	Služné zl.	Služné kr.	Poznamenání.
	A. Ve vikariatu Sušickém:						
1	*Albrechtec*, farní škola	164	1	—	246	75	
	Podmokly, fil. škola	68	—	1	109	72½	
2	*Budětice*, farní škola	135	1	—	239	42½	
3	*Bukovník*, farní škola	240	1	—	412	27½	
4	*Dlouhá ves*, farní šk.	258	1	1	306	95½	
5	*Hlavňovice*, farní šk.	106	1	—	262	50	
6	*Hory M. B.*, farní šk.	170	1	—	315	—	
7	*Nezamyslice*, farní šk.	254	1	1	391	40½	
	Cimice, filialní škola	77	—	1	210	—	
8	*Petrovice*, farní škola	193	1	1	279	24	V Kochanově jest proz. škola filiální.
9	*Sušice*, hlav. a farní šk.	728	6	3	3367	80	
	a) Velká Chmelná, fil. š.	46	—	1	150	—	
	b) Dobřín, filiální škola	34	—	1	250	—	
10	*Svojšice*, farní škola	90	1	—	210	—	
11	*Velhartice*, farní škola	212	1	1	287	20	
12	*Zbynice*, farní škola	167	1	—	315	72	Ve filiální škole v Hrádku bylo by 2 učitelů zapotřebí podle počtu školních dítek, což by se dalo novou fundací provésti.
	Hrádek, filiální škola	180	1	—	200	—	
13	*Žihobec*, farní škola	219	1	—	309	—	
	B. Ve vikariatu Kašperskohorském:						
14	*Česká huť*, farní škola	68	1	—	214	—	
15	*Dobrá voda*, farní šk.	118	1	—	314	43	
	Stodůlky, filiální šk.	82	—	1	220	—	
16	*Eisenstein*, farní šk.	273	1	1	445	28½	
17	*Hartmanice*, farní šk.	180	1	1	264	24	
18	*Mouřenec*, farní škola	127	1	—	288	15½	
19	*Seewiesen*, farní škola	85	1	—	288	40	
	a) Sireruv dvůr, fil. šk.	85	—	1	136	50	
	b) Nový Brunst, fil. šk.	25	—	1	84	—	
20	*Zhůří*, farní škola .	121	1	—	298	71½	
	V celku obnáší .	4515	26	16	10407	72	

Posloupnost p. p. farářů.

Dobrá Voda: 1738 Jan Petr Josef Vech, 1782 Jan Adam Höffele (Pražan) psal monografii německou o Dobré Vodě a sv. Vintíři, 1801 Jan Pruša, 1807 Karel Hostlovský (Prachatičan), 1809 Jakub Lakinger, 1813 Václav Weber, 1827 Jan Steinko, 1835 Vojtěch Jungwirth, 1843 Josef Grimm, 1857 Hynek Schreiner, od r. 1858 Vel. p. P. Jan Čížek, dříve kaplan v Prachaticích.

Eisenstein: Od roku 1694—1776 vedli duchovní správu zde cisterciaci bavorského kláštera Gotteszellu.

Od roku 1776 ji vedou kněží světští a to sice postoupně: Samuel Druckmüller, František Stadler, Jan Václav Adler, Wolfgang Kolbeček, Hynek Treml a nyní Vel. p. P. František Fleischmann, zároveň vikář Kašpersko-Horský.

Hartmanice: 1787 Václav Kirchberger, 1797 Frant. Moser, 1806 Štěpán Karl, 1809 Karel Bauer, 1820 Leonard Gabriel, 1827 Jakub Polesný, 1836 Frant. Trachta; od r. 1845 Vel. p. P. Vácslav Kordík (od r. 1856 má titul faráře).

Hlavňovice: 1786 Frant. Cerer exjesuita, 1793 Daniel Landsmann, 1799 Gandolphus Koral, exkapucín, 1826 Vácslav Tomann, 1827 František Balík, 1834 Bernard Christlbauer, 1846 Jan Lavička. Od r. 1864 jest farářem Vel. p. P. Antonín Kovářík.

Hůrka (Česká huť, něm. Hurkenthal): 1785 Consaleus Reiffner exposita a lokalista, 1809 Josef Heisler, 1824 Melichar Schuster, 1830 Jan Hartl, 1834 František Tonner (Sušičan), 1847 Ondřej Puhrer, od r. 1852 Vel. p. P. Michael Tragl (od 18. srpna 1857 protofarář).

Seewiesen: 1722 Jan Scheidner, 1737 Jan Jiří Arnold, 1742 Ferdinand Gerl, 1753 Ferdinand Gerl (druhý), 1785 Mat. Reitmajer, 1816 Filip Winter, 1824 Jan Jiří Günthner, 1839 František Bauchal, 1852 Karel Mareš, 1855 Josef Lankus, od r. 1860 jest farářem Vel. p. P. Jan Liskovec.

Jmena pp. předplatitelů.

A.

Angelis František, měšťan a voskář v Sušici.
Appltauer Maxmilián, statkář na Žíkově.
Arbeiter B., měšťan v Praze.

B.

Baštář Emanuel, lékárnický asistent v Praze.
Baumann Jan, sluha u okresního zastupitelstva v Sušici.
Bayer Jan N., učitel na hlavní škole v Sušici.
Benoni Daniel, c. k. notář a starosta okresního zastupitelstva v Plánicích.
Blahouš Čeněk, nadlesní v Hrádku.
Bunzl Bohumil, JUDr. a advokát v Sušici.
P. *Býček* Tomáš, kněz rytíř. řádu Maltes. a ředitel hlavní školy v Horažďovicích.

C.

Christian Josef, purkmistr královského města Sušice.

D.

Denk František, ředitel hospod. v Kněžicích.
De Pauli Hynek, hospod. správce v Tedražicích.
P. *Dolák* Tomáš, farář ve Zbynicích.
Dressler Karel, c. k. aktuár v Sušici.
P. *Duben* Jan, L. farář v Nezamyslicích.
P. *Dusil* Placidus, kněz řádu kapucinského v Sušici.
P. *Dušek* Matiáš, katecheta na hlavní škole v Sušici.

E.

Ellcder Adolf, majitel zemského statku Horního Těšova.

***

F.

Farský Josef, majitel uměl. litogr. ústavu v Praze.
Feigl František, lékárník v České Třebové.
Filaus Bedřich, právní na Pošingrově.
Firbas František, lékárník v Sušici, majitel záslužného kříže Františka Josefa s korunou.
Firbas František mladší, studující.
P. *Fortunát* Pavel, farář v Rataji, roku 1866 člen výboru okresního zastupitelstva v Sušici, farář a čestný měšťan na Horách Matky Boží.
Frána Josef, představený v Tedražicích, člen výboru okresního zastupitelstva Sušického.
Fürth Daniel B., továrník v Sušici.

G.

Gerner František, učitel na hlavní škole v Sušici.
P. *Göringer* Jan, farář v Budětících.
Gruber Josef, hamerník a držitel amerikánského mlýna u Sušice.

H.

Hais Josef, studující v Budětících.
Hansgirg Viktor, c. k. okresní na Horách Kašperských.
Hanzál Jan, holič v Sušici.
P. *Hanžl* Jan, kooperator na Ždíkově.
P. *Harant* Tomáš, kooperator v Sázavě blíž Uhl. Janovic.
Hatlák Jan, Med. Dr. a městský fysik v Sušici.
Heisler Jan, statkář na Glaserwaldu, představený obce Stodůlecké, člen okresního výboru v Sušici.
z *Hennebergu* svobodný pán Karel, pán na Hrádku.
Heyduk František, c. k. aktuár v Mladé Vožici.
Hlaváček Josef, kancelista u c. k. okresního úřadu na Kašperských Horách.
P. *Hlinka* Vojtěch, biskupský notář a vychovatel v Hrádku.
Hrach Filip, člen okres. zastupitelstva Sušického, bytem v Javoří.
P. *Hrádek* Antonín, farář na Albrechtci.
Hvězda Antonín, Med. Dr. v Nalžovech.

J.

Janoušek František, obecní jednatel ve Velharticích.
Jarošík Václav, starosta obce v Petrovicích.

P. *Ježek* Alois, kněz řádu kapucinského, kvardian v Brně.
Jilich Emanuel, kupec v Sušici.
Johánek František Rud., lesní v Hrádku.

K.

Karl Jiří, měšťan a majitel hostince v Sušici.
Karl Matěj, měšťan a dílovedoucí v továrně B. Fürtha v Sušici.
Karl Václav, měšťan, m. radní a majitel hostince v Sušici.
P. *Klika* Josef, farář ve Svojšicích.
sl. *Kolbenschlagova* Marie Anna z Rheinhartšteinu v Hrádku.
Kovářík Josef, starosta obce Číhané, člen okresního výboru Plánického.
Kratochvíl Václav, ředitel hlavní školy v Sušici.
Kratochvíle Alois, diurnista u c. k. okresního úřadu v Sušici.
Kroupa Jaroslav, JUC. v Sušici.
Kříž Václav, c. k. berní v Chabařovicích.

L.

P. *Laitl* Matěj, vikář Sušický, farář ve Velharticích.
Langhammer Adolf, cukrář v Sušici.
Leroch Antonín, starosta obce Jiřičenské.

M.

Majer Antonín, dok. fil. a prof., poslanec zemský pro města Sušici, Strakonice a Vodňany, 4 výt.
Martens Robert, úředník u c. k. okresního úřadu v Sušici.
Mašek Josef, měšťan a mistr pekařský v Sušici.
Matouš Engelbert, městský lékař v Sušici.
Maule Václav, učitel na hlavní škole v Sušici.
Michálek Martin, starosta obce Maršovické.
Míka Josef, ve Zbynicích, člen okres. zastupitelstva Sušického.
Mikeš Josef, měšťan a mistr kolářský ve Volyni.
Mirwald Josef, stavitelský mistr v Sušici.
P. *Mottl* Josef, kaplan v Minicích u Prahy.
P. *Muchka* František, kaplan ve Zbynicích.
Myslík Jan, tajemník okresního zastupitelstva v Sušici.

N.

Neumann Václav, knížecí nadlesní v Žichovicích.
P. *Nitsch* František, děkan, emerit. vikář a farář na Zhůří.

Novák Vojtěch v Domorazích, člen okresního zastupitelstva Sušického.

O.

Obentraut rytíř Maxmilian, c. k. ministeriální rada na odpočinutí v Praze.

Obstová Johanna, rodem šlechtična Hasnerová z Arthy, choť doktora práv a velkostatkáře ve Volšovech.

P.

P. *Pánek* Jan, farář v Mouřenci.

P. *Petr* Matěj, děkan v Sušici.

Petr Václav, měšťan a mistr kožešnický v Sušici.

Sl. *Plánické* okresní zastupitelstvo.

Poppl Hynek, měšťan a obchodník v Sušici.

Poppl Karel, v Praze.

R.

P. *Ritter* Ferdinand, farář v Libenci u Lišova.

P. *Rokytský* Václav, kaplan v Nové Kdyni.

Ř.

Říha Stanislav, kupec v Sušici, majitel zems. statku Chamutic.

S.

Scheinost František, kupecký v Sušici.

Scheinost Vojtěch, měšťan, kupec a radní v Sušici.

Schelů Jan, svobodný pán v Hlavňovicích.

Schmiedl Bedřich, jednatel pana Čeňka Bubeníčka v Sušici.

Schneider Emil, kníž. kontrolor v Žichovicích.

Schreiner Adolf, velkostatkář na Nemělkově.

Seidl Josef, kupec v Sušici.

Seitz Jindřich, obchodník v Sušici.

Skobíček Adolf, soukromý učitel hudby v Sušici.

Smutný Václav, obecní kasír ve Vodňanech.

Stáně Vojtěch, obroční v Sedlečku.

Storch Antonín, lesní na Volšovech.

Stupka Jan, c. k. berní v Sušici.

P. *Strassberger* Alois, kooperator v Trhánově.

P. *Stuchánek* Ignác, kněz řádu kapucinského, toho času kvardian v Sušici.

Sušický zpěvácký spolek „Svato-Vácslav.“

Š.

Šafránek Josef, učitel na hlavní škole v Sušici.

Šafránek Vácslav, učitel na hlavní škole v Sušici.

Šebesta Albert, pán na Albrechtci.

Šebesta Edvard, c. k. notář v Sušici.

Šebesta Jan, sládek v Žichovicích.

Šebesta Hynek, sládek v Hrádku.

Šindelka Karel, c. k. okresní příručí v Domažlicích, čestný měšťan kr. města Sušice.

T.

P. *Tesař* Gotthard, kněz řádu kapucinského v Sušici, čestný měšťan Rožmitálský, člen spolku dědic. sv. Cyrilla a Methuda a sv. Prokopa.

Tichý František, učitel na hlavní škole v Sušici.

Tichý Ondřej, tajemník obecního zastupitelstva v Sušici.

P. *Trnka* Vácslav, kaplan v Bystřici u Českého Brodu.

U.

P. *Uhl* František, farář v Šumavských Hošticích.

Uhl Karel, držitel hospodářství a hostince v Sušici.

Uhl Rudolf, nadporučík u 9. pluku pěších hraběte Hartmanna Klaršteina v Sibini.

V.

Vaetter Čeněk, c. k. officiál u c. k. berního úřadu v Sušici.

Vališ Ferdinand, sládek v Praze.

Vališ, Václav, měšťan pražský a hostinský.

Vančatta Josef, stavitelský mistr v Sušici.

Vašetko Sigmund, Dr. v Brně.

Vašíček Josef, krajinný a umělecký zahradník ve Volšovech.

Včelák Karel, v Sedlčanech.

Velhartická obec.

P. *Veselský* Vácslav, farář v Bukovníku.

Vodňanská školní knihovna.

Zámyslice
Cejkov
Lhota
Tedrazice
Zdouny
Pod-
zdounský ml.
M.
SUŠICE
Bolt
Brabrovy
Divišov
Zaluž
Albrech
Dlouhávés
Miléice
Plátory
Bohdašice
Humpole
Ml.
K A Š P
1 Vídeň
500
100
15
50

TAL BOOKBINDING CO.

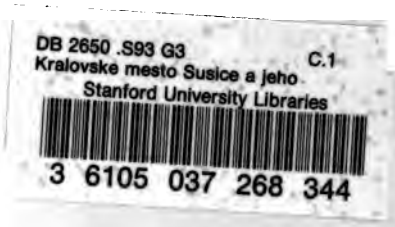
DB 2650 .S93 G3 C.1
Kralovske mesto Susice a jeho
Stanford University Libraries
3 6105 037 268 344

DATE DUE

APR 15 1981
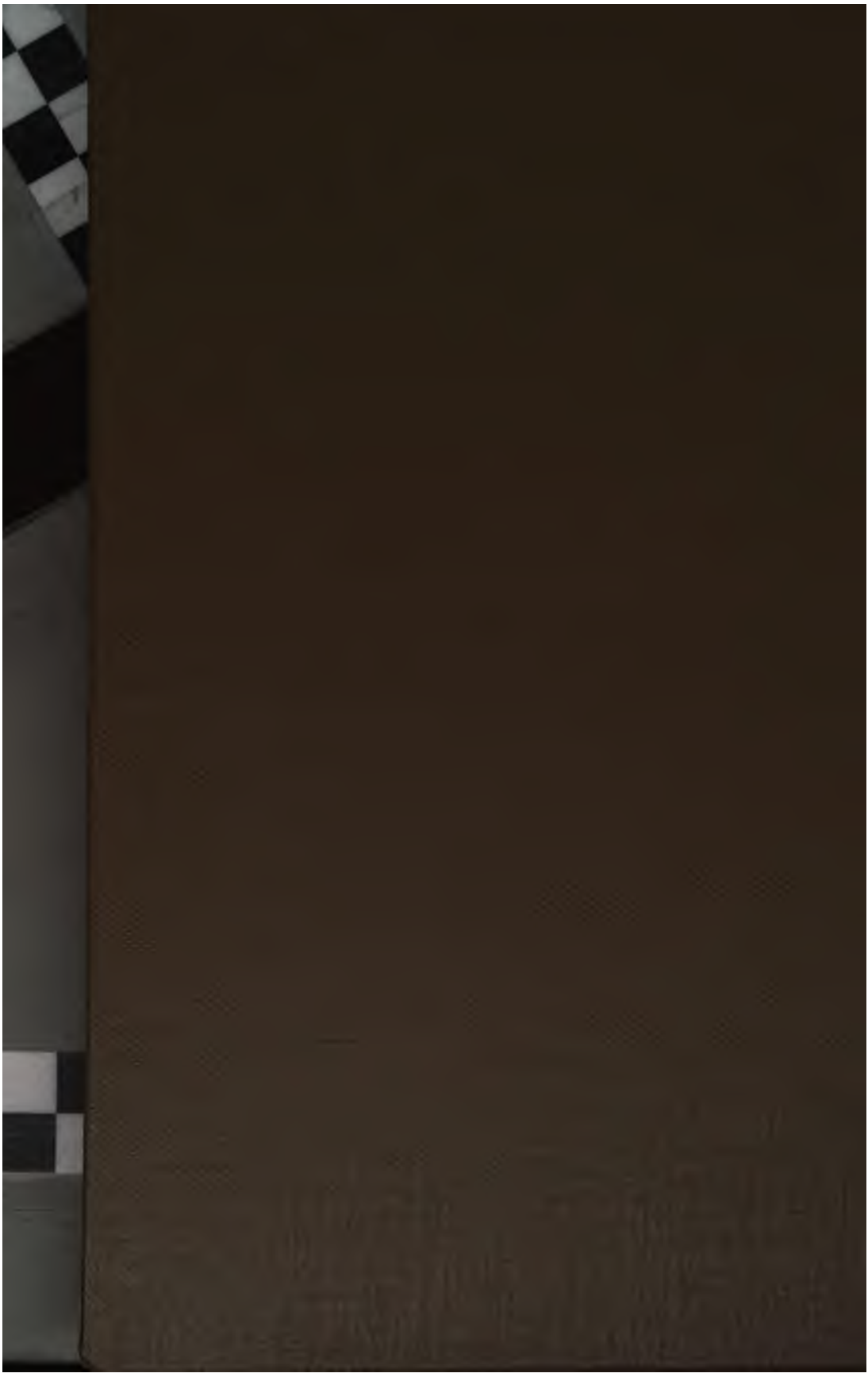
STANFORD UNIVERSITY LIBRA
STANFORD, CALIFORNIA
94305